

Tilinpäätös 2024

Kh 31.3.2025

Sisällysluettelo

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2024.....	4
2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS	7
2.1 Kaupungin hallinto	7
2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	13
2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	15
2.4 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa toimialoittain	26
2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	47
2.6 Kaupungin henkilöstö.....	48
2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....	49
2.8 Ympäristöasiat.....	51
2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	53
2.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	58
2.11 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	60
2.12 Kokonaistulot ja -menot	63
2.13 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	64
2.13.1 Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt.....	64
2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus	65
2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	65
2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen.....	79
2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	82
2.14 Tilikauden tuloksen käsittely ja tasapainottamistoimenpiteet.....	86
2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely	86
2.15 Talousarvion toteutuminen	87
2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen	87
2.15.2 Investointien toteutuminen.....	121
2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	125
2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen	128
2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen	129
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	137
3.1 Tuloslaskelma	137
3.2 Rahoituslaskelma	138
3.3 Tase.....	139
3.4 Konsernilaskelmat.....	141
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	145
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	145
4.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	145
4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	146
4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	146
4.5 Tasetta koskevat liitetiedot.....	150
4.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	155
4.7 Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	158
5. LIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS.....	160
1. Vesihuoltojohtajan katsaus	160
2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa	161
3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	162
4. Ympäristötekijät.....	163
5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	163
6. Esitys tilikauden 2023 tuloksen käsittelystä.....	164
7. Talousarvion toteutumisvertailu.....	164
8. Tilinpäätöslaskelmat	172
9. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	185
10. Luettelo kirjanpito- ja tositteiden lajeista	189
11. Vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitus	190
12. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen	191
13. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen	192
6. LUETTELOT JA SELVITYKSET	193
Tilinpäätöksen allekirjoitukset.....	195
Tilintarkastusmerkintä	195
LIITTEET.....	196
LIITE 1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri.....	196

toimielimissä..... 196
LIITE 2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys..... 202

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2024

Kaupungin tehtävänä on palveluiden tuottaminen ja uudistuminen

Vuoden 2024 tilinpäätös Forssan kaupungissa on merkittävä monella tapaa, sillä se sisältää useita tärkeitä tapahtumia ja uudistuksia, jotka vaikuttavat kaupungin talouteen ja toimintaan. Vuoteen 2024 mahtui paljon epävarmuustekijöitä. Venäjän raaka hyökkäyssota Ukrainassa jatkui. Yleinen maailmanpoliittinen rauhattomuus ja epävarmuus tulevasta vaikeutti suhdanteiden ennustettavuutta.

Kuntatalouden tila heikkeni vuonna 2024, mutta vähemmän kuin pelättiin. Näyttääkin siltä, että kunnat ovat onnistuneet sopeutustoimissaan. Tiedot käyvät ilmi kuntatalouden tilaa arvioivasta Kuntaliiton tilinpäätösanalyysistä vuodelta 2024.

Kuntien tilinpäätökset olivat vahvempia kuin mitä vuosi sitten talousarvioiden perusteella ennakoitiin. Menokasvu oli vuonna 2024 odotettua maltillisempaa. Toimintakate eli kunnan nettotoimintakulut kasvoivat 1,8 prosenttia ja peräti 130 kunnassa ne pienentyivät vuoteen 2023 verrattuna, kiteyttää Kuntaliiton toimitusjohtaja **Minna Karhunen**.

Sairaalakiinteistön myynti ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purkautuminen

Yksi vuoden 2024 merkittävimmistä yksittäisistä tapahtumista oli Forssan sairaalakiinteistön myynti Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle. Myynnillä turvattiin Forssan sairaalan kehittäminen. Päätös oli merkittävä myös koko seutukunnan palveluiden kannalta ja samalla päätti yhteisen Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän taipaleen. Myynti alle tasearvon merkitsi myös sitä, että kaupungin vuoden 2024 tilinpäätös on negatiivinen, vaikka toimialat pysyivätkin omissa talousarvioissaan täydellisesti. Hyvinvointikuntayhtymä purkautui lopullisesti joulukuussa, kun kaikkien omistajakuntien valtuustot tekivät asiasta päätöksen. Kuntayhtymän purkaminen aiheutti kaupungille 6,3 miljoonan euron kertaluonteisen tulosvaikutteisen kuntayhtymäarvon alaskirjauksen. Toisaalta purkaminen yhteydessä kaupunki vastaanotti 9,4 miljoonaa euroa kassavaroja, jotka käytetään kaupungin velkojen lyhentämiseen ja investointeihin, jotka parantavat asukkaiden hyvinvointia ja kaupungin infrastruktuuria.

TE-uudistus

Vuoden 2024 aikana toteutettiin myös merkittävä TE-uudistus, joka vaikutti työllisyyspalveluiden järjestämiseen Forssassa. Vuoden 2025 alusta lukien työllisyyspalveluita vastaa TyöHäme, jonka isäntäkuntana toimii Hämeenlinnan kaupunki. Uudistuksen tavoitteena oli parantaa työllisyyspalveluiden saatavuutta ja tehokkuutta, sekä vastata paremmin paikallisiin tarpeisiin. Uudistuksen myötä Forssan kaupunki on ottanut käyttöön uusia toimintamalleja ja yhteistyömuotoja, jotka tukevat työttömien työnhakua ja työllistymistä. Tämä on ollut tärkeä askel kohti kaupungin työllisyystilanteen parantamista ja asukkaiden hyvinvoinnin lisäämistä.

Elinkeinopoliittinen ohjelma

Vuoden 2024 aikana yrittäjien ja luottamushenkilöiden kanssa valmisteltu Forssan seudun yhteinen elinkeinopoliittinen ohjelma ELPO on ollut keskeisessä roolissa kaupungin yritys yhteistyön ja seudullisen yhteistyön kehittämisessä. Ohjelman tavoitteena on ollut vahvistaa paikallista elinkeinoelämää, houkutellessa uusia yrityksiä ja tukea olemassa olevien yritysten kasvua. Ohjelman puitteissa toteutetaan uusia hankkeita ja toimenpiteitä, joiden toivotaan edistävän kaupungin ja seudun taloudellista kehitystä.

tä sekä luovan uusia työpaikkoja. Forssassa tullaan ohjelman puitteissa kiinnittämään erityistä huomiota koulutuksen merkitykseen.

Uudet kehityshankkeet

Kaupungissa on vuoden 2024 aikana valmisteltu useita yritystoimintaan liittyviä hankkeita. Forssan Yrityskehitys Oy:n kautta saatiin niin ÄRM- kuin PÄRM-rahoitusta, jotka kohdistuivat suoraan toimivien yritysten kehittämiseen.

Taloudesta

Vuosi 2024 toteutui taloudellisesti paremmin kuin ennakoitiin. Vaikka vielä alkuperäisessä talousarviossa ei ollut näkymää kuntayhtymän purkamisesta aiheutuvaan alaskirjaukseen, niin jo helmikuussa valtuusto muutti talousarviota ja varautui heikkoon tulokseen. Tilikauden tulos oli lopulta -4,8 miljoonaa euroa ja poistoeron muutoksen jälkeen alijäämäksi kirjattiin 4,2 miljoonaa euroa. Isosta alijäämästä huolimatta tulosta voi pitää varsin hyvänä, sillä sekä käyttötalous, verotulot ja valtionosuudet toteutuivat kaikki hieman talousarviota parempana. Erityisen tärkeää oli onnistuminen kustannusten nousun hillitsemisessä. Kaupungin vuosikate oli 9,1 (12,7) miljoonaa euroa eli 550 (772) euroa/asukas. Kaupungin toimintakulut olivat 54,7 (54,1) miljoonaa euroa ja toimintatuotot 17,4 (17,9) miljoonaa euroa. Toimintakate oli -37,3 (-36,2) miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 14,0 (18,3) miljoonaa euroa vuosi 2024 mukaan lukien.

Kuntayhtymän alaskirjaus oli luonteeltaan kirjanpitotekninen, eikä se vaikuttanut kasvivirtaan. Koska vuosi toteutui muilta osin taloudellisesti talousarviota vahvempana, kaupungin ei tarvinnut nostaa talousarvion mukaisesti 2 miljoonan euron uutta pitkäaikaista lainaa. Kaupungin lainamäärä pieneni 38,1 miljoonasta eurosta 34,8 miljoonaan euroon eli 2 112 (2 311) euroon asukasta kohden. Tilinpäätös antaa hyvät lähtökohdat kaupungin kehittämisen jatkamiseen.

Hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa 1.1.2023 korostuu kuntien välisen yhteistyön merkitys. Forssan seutukin menestyy parhaiten tekemällä yhteistyötä. Elinkeino poliittinen ohjelma ELPO antaa meille hyvät lähtökohdat palveluiden ja rakenteiden kriittiseenkin tarkasteluun sekä kehittämiseen. Näen edelleen, että Forssan seudulla olisi mahdollisuus kehittyä ja saavuttaa parempia tuloksia tehostamalla yhteistyötä esimerkiksi yhteisellä henkilöstöllä. Forssan tulee seudun keskuskaupunkina ottaa suurempaa roolia seudun palveluiden kehittämisessä. Uskon, että seudun asukkaita palvelisi parhaiten, jos kuntien hallinto koottaisiin yhteen ja vapautuvia resursseja käytettäisiin palveluiden kehittämiseen ja turvaamiseen.

Kuntakentän eriytyminen kiihtyy edelleen

Soten taloudelliset vaikutukset alkavat selkeytyä vasta vähitellen, mutta tilinpäätösarviot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytymisen jatkumisesta viime vuonna.

Tilikauden tulos oli paras yli 100 000 asukkaan ja 20 000–100 000 asukkaan kunnissa, kun taas pienemmissä kunnissa tulos oli selkeästi heikompi. Aivan pienimmissä, alle 5 000 asukkaan, kunnissa tilikauden tulos jopa heikkeni vuodesta 2022. Näin tapahtui vuoteen 2023 kohdistuneesta poikkeuksellisen suuresta verohännästä huolimatta.

-Maakunnista vahvimpaan tulokseen ylsivät Uusimaa ja Lappi, kun taas heikoimpana näyttäytyy Kainuu. Yksittäisen vuoden taloutta voi maakuntatasollakin heiluttaa yhden kunnan kertaluonteinen omaisuuden myynti tai alaskirjaus. Lisäksi sote-uudistuksen jälkeen samankin maakunnan sisällä talous voi näyttäytyä dramaattisesti erilaisena, tiivistää Kuntaliiton pääekonomisti **Minna Punakallio**.

Toivotan rohkeutta uudelle 13.4.2025 valittavalle kaupunginvaltuustolle ja koko kaupungin organisaatiolle vuodelle 2025. Olemme kaikki samalla puolella ja ratkaisemme eteen tulevat haasteet avoimilla keskusteluilla, ennakkoluulottomalla ajattelulla ja yhteistyöllä.

Haluan kiittää kaupungin henkilöstöä, luottamushenkilöitä, kaupunkilaisia, yhteistyökumppaneita ja yrittäjiä erinomaisesta yhteistyöstä ja tuesta. Forssa suuntaa katseensa kohden tulevaa ennakkoluulottomasti ja haasteita pelkäämättä.

Forssassa 18.3.2025

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

2 KAUPUNGINHALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

2.1 Kaupungin hallinto

Kaupunginvaltuusto

Valtuusto kokoontui kertomusvuonna 10 kertaa ja käsitteli 100 pykälää.

Kaupunginvaltuusto

Valtuustoon kuului 43 jäsentä, joista naisia on 21. Paikkajakautuma oli seuraava: SDP 13, KOK 10, KESK 4 + KD 3, PS 6, VAS 5, VIHR 2.

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuustoryhmä
Puheenjohtaja Lepola Kaisa	lastensuojeluyksiköiden johtaja	SDP
I varapuheenjohtaja Saarenmaa Lotta	filosofian maisteri, erityisopettaja	KOK
II varapuheenjohtaja Murtolahti Pekka	pastori, eläkeläinen	KD
III varapuheenjohtaja Kuparinen Pia	teurastamotyöntekijä	PS
Aho Ritva	vapaaehtoistyöntekijä	SDP
Joenpalo Ilkka	maakuntaneuvos	SDP
Jokinen Saara	farmaseutti, sairaanhoitaja	SDP
Kaasalainen Kati	asiakaspalvelutyöntekijä, laulaja	SDP
Lintonen Emmi	optikko (AMK)	SDP
Marjamäki Jari	rehtori	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja, luottamusmies	SDP
Rekunen Hannu	puutyöläinen, eläkeläinen	SDP
Suomi Mikko	rakennusmies	SDP
Uutela Matti	eläkeläinen	SDP
Vikman Pasi	varatuomari, eläkeläinen	SDP
Vuorenmaa Janne	puuseppäartesaani	SDP
Grahn-Laasonen Sanni	kansanedustaja	KOK
Hakala Reima	isännöitsijä, eläkeläinen	KOK
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri, eläkeläinen	KOK
Järvinen Satu	optikko, yrittäjä	KOK
Lindvall Antti	aluepäällikkö	KOK
Lähteenkorva Jaana	palvelujohtaja	KOK
Marjamäki-Vuorenpää Susanna	HR-asiiantuntija, yrittäjä	KOK
Nieminen Tapio	kiinteistöpäällikkö	KOK
Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK

Anttila Sirkka-Liisa	ministeri, kansanedustaja emerita	KESK
Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
Mansikkamäki Pentti	lääketieteen lisensiaatti	KESK
Vinnikainen Irmeli	yrittäjä	KESK
Jaakkola Asta	pysäköinnin tarkastaja, eläkeläinen	KD
Kujala Topias	opiskelija	KD
Ahtola Tero	yrittäjä	PS
Eriksson Otto	tradenomi, kansanedustajan avust.	PS
Helin Timo	filosofian maisteri, lehtori	PS
Suoranta Kari	vastaava mestari	PS
Aaltonen Suvi	lähijohtaja	VAS
Ilvonen Sirkka-Liisa	kamreeri, herastuomari	VAS
Pohjalainen Katariina	erityislastenkodin johtaja	VAS
Virtanen Tapio	eläkeläinen	VAS
Halonen Kristiina	sairaanhoitaja	VAS
Kranni Maija	ympäristösuunnittelija (AMK)	VIHR
Sundell Ville	atk-ohjelmoija, yrittäjä	VIHR

Mattila Sami: Oma valtuustoryhmä Perusforssalaiset 15.5.2023 alkaen
Vuorenmaa Janne: Oma valtuustoryhmä Worssalaisten asialla 6.8.2023 alkaen

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallitus johtaa kaupungin hallintoa, vastaa valtuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä valvoo kaupungin etua mm. käyttämällä puhevaltaa kaupungin puolesta.

Kaupunginhallitus kokoontui kertomusvuonna 28 kertaa ja käsitteli 327 pykälää.

Kaupunginhallituksessa oli 11 jäsentä, joista naisia 5.

Paikkajakauma oli seuraava: SDP 4, KOK 3, KESK 1, VAS 2 ja PS 1.

Kaupunginhallitus

Suku- ja etunimi	Ammatti tai arvo	valtuustoryhmä
Puheenjohtaja Penttilä Mika	vanhempi konstaapeli	KOK
I varapuheenjohtaja Lintonen Emmi	optikko (AMK)	SDP
II varapuheenjohtaja Häggman Johanna	sairaanhoitaja	KESK
III varapuheenjohtaja Virtanen Tapio	eläkeläinen	VAS

Aaltonen Suvi	lähijohtaja	VAS
Ahtola Tero	yrittäjä	PS
Haonperä Jouko	valtiotieteiden maisteri, eläkeläinen	KOK
Lähteenkorva Jaana	palvelujohtaja	KOK
Marjamäki Jari	rehtori	SDP
Rajahalme-Tahvanainen Tarja	palveluohjaaja	SDP
Uutela Matti	putkiasentaja, eläkeläinen	SDP

Tilintarkastajat

Tilintarkastajana on toiminut BDO Auditor Oy.

Muut toimielimet

Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä on esitetty tilinpäätöksen liitteenä.

TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET V. 2024

Palvelun nimi	Tilivelvollinen
KAUPUNGINHALLITUS	HALLINTOJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
100 Keskushallinto	hallintojohtaja Hanna Saarni
KESKUSVAALILAUTAKUNTA	
700 Vaalit	hallintojohtaja Hanna Saarni
TARKASTUSLAUTAKUNTA	
710 Tarkastustoiminta	tarkastuslautakunta
SIVISTYSLAUTAKUNTA (ent. sivistys- ja tulevaisuus- lautakunta 30.4.2024 asti)	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
200 Toimialan tukipalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
210 Perusopetus	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen 1.1.-31.10.2024 varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö Sari Valtonen 1.11.-31.12.2024
230 Vapaa-aikapalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli	rehtori Simo Veistola
250 Varhaiskasvatuksen palvelut	hyvinvointi- ja varhaiskasvatuspäällikkö Tiina Kemppainen 1.1-30.4.2024 hyvinvointi- ja kehityspäällikkö Tiina Kemppainen 1.5.-31.10.2024 varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö Sari Valtonen 1.11.-31.12.2024
HYVINVOINTI- JA TYÖLLISYYS- LAUTAKUNTA (ent. työllisyys- ja elinvoimalauta- kunta 30.4.2024 asti)	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut	työllisyyspäällikkö Jaakko Leskinen 1.1.-30.4.24 hyvinvointi- ja kehityspäällikkö Tiina Kemppainen 1.5.-31.12.2024
290 Terveyspalvelut	sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen
YHDYSKUNTALAUTAKUNTA	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI- SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto	tekninen johtaja Antti Heinilä
510 Maankäyttöpalvelut	kaupungeingeodeetti Aki Härmä
520 Infrapalvelut	kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa
540 Pelastuspalvelut	tekninen johtaja Antti Heinilä
570 Tilapalvelu	kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä
610 Maankäytön suunnittelupalvelut	kaupunginarkkitehti Sirkka Köykkä

JÄTELAUTAKUNTATEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI-
SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA

580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto jätehuoltopäällikkö Salla Alapirtti

YMPÄRISTÖLUPALAUTAKUNTATEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAI-
SESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA600 Rakennusvalvonta ja ympäristö- ympäristöpäällikkö Niina Salminen
palvelut**INVESTOINTIOSA**YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN
VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT

tekninen johtaja Antti Heinilä

MUUT TILIVELVOLLISET:

Rakennuksien ja rakennelmien
erittelemätön (tilapalvelu)

kiinteistöpäällikkö Jukka Perälä

Kadut ja tiet (erittelemätön)

kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa

Katuvaloverkko ja liikennevalo-
laitteet, puistot ja liikunta-alueet

kunnallistekniikan päällikkö Ville Saarenmaa

KAUPUNGINHALLITUKSEN VAS-
TUULLA OLEVAT INVESTOINNIT:

Ict-ohjelmat ja laitteistot

talousjohtaja Timo Finning

Maa-alueet

talousjohtaja Timo Finning

Osakkeet ja osuudet

talousjohtaja Timo Finning

SIVISTYSLAUTAKUNNAN
VASTUULLA OLEVAT
INVESTOINNIT

sivistysjohtaja Jarmo Pynnönen

FORSSAN VESIHUOLTO-
LIIKELAITOS

vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen

2.2 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Tilastokeskuksen 14.3.2024 julkaisemien ennakkotietojen mukaan Suomen bruttokansantuotteen volyymi laski 0,1 (1,0) prosenttia vuonna 2024. Julkisyhteisöjen alijäämä kasvoi lähes 12,5 miljardiin euroon vuonna 2024. Vuonna 2023 alijäämä oli 9,1 miljardia euroa. Paikallishallinnon, pois lukien hyvinvointialuehallinto, alijäämä pieneni edellisvuodesta, ollen 1,0 miljardia euroa. Alijäämän pienenemiseen vaikuttivat erityisesti verotulojen kasvu 0,9 miljardilla eurolla, sekä maltillinen menojen kasvu. Hyvinvointialuehallinnon alijäämä oli 1,8 miljardia euroa kun se vuonna 2023 oli 1,7 miljardia.

Veroaste laski maltillisesti 42,1 (42,7) prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion verokertymä kasvoi 0,7 %, ja se oli 69,7 miljardia euroa. Paikallishallinnon verokertymä kasvoi 7,0 % ja oli 14,0 miljardia euroa. Arvonlisäveron kertymä kasvoi 3,0 % ja oli 25,8 miljardia euroa. Arvonlisäveron kertymän kasvuun vaikutti yleisen arvonlisäverokannan nostaminen syyskuussa 24 %:sta 25,5 %:iin. Kotitalouksien maksamien tuloverojen kertymä kasvoi 2,4 % edellisvuodesta ja oli 35,6 miljardia euroa, kun taas yhteisöjen tuloveron kertymä laski 8,5 % ja oli 7,1 miljardia euroa.

Inflaatio alkoi tasoittua jo vuoden 2023 aikana, mutta vasta 2024 saavutettiin Euroopan keskuspankin pitkän aikavälin tavoite noin kahden prosentin inflaatiosta. Kuluttajahintojen vuosimuutos oli vuonna 2024 Suomessa 1,6 prosenttia. Elintarvikkeiden ja asumisen kustannukset nousivat vähiten. Asumiseen liittyvät kustannukset kuten vesi, sähkö, kaasu yms. itse asiassa laskivat 0,8 prosenttia. Useimpien palveluiden hinnat nousivat edelleen yli kahden prosentin vuosivauhtia. Terveyspalveluiden hinnat nousivat eniten 5,8 prosenttia.

Inflaation hidastuminen antoi keskuspankille mahdollisuuden laskea ohjauskorkojaan, mikä näkyi myös markkinakoroissa. Kolmen kuukauden euriborkorko oli vuoden alussa 3,9 prosenttia ja vuoden viimeisenä päivänä se oli 2,7 prosenttia.

Kuntatalouden osalta vuoden 2024 osalta merkittävää oli menokehityksen voimakas hidastuminen. Vuonna 2023 kuntien kulut kasvoivat 11 prosenttia ja vuonna 2024 noin 2 prosenttia. Kunnista suurimmassa osassa on ollut käynnissä sopeutustoimia, jotka vaikuttavat olleen talouden näkökulmasta toimivia. Kuntatalous toteutui kaikilta osin odotettua paremmin viime vuonna, mutta siitä huolimatta kuntien taloudellinen liikkumavara on edelleen kapea. Kaikkia kunnat ovat tällä hetkellä varsin epävarmassa tilanteessa, kun esimerkiksi työttömyyden kehityksestä ja kuntien vastuulle siirtyneiden työttömyysetuusmaksujen suuruudesta ei ole tarkkaa tietoa.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaita työllisiä oli keskimäärin 2 602 000 ja työttömiä 238 000 vuonna 2024. Työllisiä oli 25 000 vähemmän ja työttömiä 34 000 enemmän kuin edellisenä vuonna. 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli 76,7 % vuonna 2024. Työllisyysaste laski 1,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2023.

Taulukko: Yleinen taloudellinen tilanne vuosina 2021–2024

	2021	2022	2023	2024*
(% muutos)				
Bruttokansantuote	2,7	0,8	-0,9	-0,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos	2,2	7,1	6,2	1,6
Ansiotasoindeksi, muutos	2,4	2,4	4,2	2,7
(%-yksikköä)				
Työttömyysaste	7,7	6,8	7,2	8,4
Lyhyet korot (Euribor 3 kk)	-0,5	0,3	3,4	3,6
Pitkät korot (valt. oblig., 10 v)	-0,1	3,1	2,6	2,9
Veroaste, suhteessa BKT:een	43,5	43,4	42,6	42,1
Valtionvelka suhteessa BKT:een	51,7	53,2	57,1	61,2

*Lähde: Tilastokeskuksen ennakkotiedot

Kaupungin väkiluku vuoden 2024 lopussa oli 16 470 asukasta. Asukasluku väheni vuoden aikana 32 henkilöllä. Koko seutukunnalla vähennystä oli 144 henkilöä eli prosentteina 0,5 %. Kaupungin väkiluku on pudonnut vuodesta 2010 1 434 henkilöllä.

Taulukko: Väestön muutos Forssan seutukunnassa

	Asukasluku 31.12.		Muutos	
	2023	2024	Abs.	%
Forssa	16 502	16 470	-32	-0,2
Humppila	2 125	2 096	-29	-1,4
Jokioinen	4 916	4 857	-59	-1,2
Tammela	5 845	5 834	-11	-0,2
Ypäjä	2 207	2 194	-13	-0,6
Yhteensä	31 595	31 451	-144	-0,5

Kaupungin työttömyysaste heikkeni vuoden 2024 aikana. Joulukuussa 2024 Forssan työttömyysaste oli 14,8 % ja edellisvuonna 14,9 %. Työttömyysaste oli Hämeen ELY-keskuksen alueella 12,9 % ja Forssan seutukunnan alueella 11,6 %. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli vastaavana ajankohtana 285 (lisäys vuoden aikana 85 henkilöä) ja alle 25-vuotiaiden työttömien määrä 130 (lisäys vuoden aikana 27 henkilöä).

Taulukko: Työttömyysaste % Forssassa vuosina 2021–2024

Kuukausi	2021	2022	2023	2024
tammikuu	12,6	11,1	10,4	14,5
helmikuu	12,5	10,9	10,6	14,3
maaliskuu	12,9	10,2	11,0	13,8
huhtikuu	12,2	9,8	10,3	13,0
toukokuu	11,3	9,3	10,3	12,1
kesäkuu	12,1	10,5	11,0	13,5
heinäkuu	12,8	11,5	12,3	14,0
elokuu	11,2	9,9	11,7	12,5
syyskuu	11,2	9,4	11,7	12,0
lokakuu	11,1	9,3	12,5	12,1
marraskuu	10,6	9,1	12,8	12,5
joulukuu	11,3	10,4	14,9	14,8
KA/KK	11,8	10,1	11,6	13,3

Lähde: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taulukko: Myönnetty rakennusluvut ja valmistuneet rakennukset

	2023	2024
Myönnettyjen rakennuslupien		
Tilavuus yhteensä, m ³	25 895	30 462
Kerrosala yhteensä m ³	6 551	5 342
Asuntojen lukumäärä	1	4
Asuntojen huoneistoala	100	336
Valmistuneiden rakennusten;		
Tilavuus yhteensä, m ³	85 155	30 601
Kerrosala yhteensä m ³	13 237	4 825
Asuntojen lukumäärä	3	1
Asuntojen huoneistoala	353	184

Lähde: Forssan kaupungin rakennusvalvontayksikkö

Rakentamisessa ilmenee tavanomaisesti vuosittaista vaihtelua. Viimeisimmät vuodet ovat olleet rakentamisen suhteen valtakunnankin tasolla varsin hiljaisia. Myönnetty rakennusluvut ja niiden kerrosalamäärä ja tilavuusmäärä ovat viime vuoden tasossa, ollen kuitenkin edelleen alhaisella tasolla. Pientä kasvua on tapahtunut pääosin uudisrakentamishankkeiden osalla. Vastaavasti muutos- ja laajennushankkeet ovat pysyneet alhaisella tasolla.

Tarkasteluajanjaksolla rakennus- ja toimenpidelupalukumäärät ovat lähes vastaavalla alhaisella tasolla kuin vuonna 2023.

Uusien omakotilupien lukumäärät ovat asettuneet vuositasolla yksittäisiin lupiin. Uusia omakotitalon lupahakemuksia käsiteltiin 1 kappale. Tilastojen mukaan tällä hetkellä on rakenteilla 5 kappaletta omakotitaloja.

Valmistuneiden rakennusten määrässä tapahtuu edelleen laskua. Aleneminen johtuu aikaisempien vuosien vähäistä lupamäärästä sekä keskeneräisten hankkeiden valmistumisesta aiempaa nopeammin.

2.3 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purkaminen

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän ("FSHKY") jäsenkunnat ovat olleet Forssan kaupunki, Humppilan kunta, Jokioisten kunta, Tammelan kunta, Ypäjän kunta ja Someron kaupunki (osajäsenenä). Kuntayhtymä on järjestänyt ennen sote-uudistusta jäsenkuntien kansanterveystyön, ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon, sosiaalihuollon ja päihdeongelmaisten hoidon palvelut sekä Forssan sairaalan tuottamat erikoissairaanhoidon palvelut. Lisäksi kuntayhtymä on hankkinut muut erikoissairaanhoidon palvelut.

Kuntayhtymän toiminta siirtyi sote-voimaanpanolain (616/2021) 23 § mukaisesti olennaisilta osiltaan 1.1.2023 hyvinvointialueelle, eikä kuntayhtymässä ollut enää sen jälkeen olennaista Kuntayhtymän alkuperäisen tarkoituksen mukaista toimintaa. Kuntayhtymä on toiminut 1.1.2023 – 31.10.2024 välisen ajan kiinteistö kuntayhtymänä.

Kaupunginvaltuusto päätti 20.11.2023 hyväksyä omalta osaltaan kuntayhtymän purkamisen. Kaikkien jäsenkuntien hyväksytyä purkamisen kuntayhtymän yhtymähallitus aloitti loppuselvityksen. Kuntayhtymä myi omistamansa Forssan sairaalan Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle 8 280 000 eurolla ja kukin jäsenkunta vastaanotti alueellaan sijaitsevan terveyskeskuskiinteistön. Forssa sai pääterveysaseman ja yhteisötilon, joista saatiin talousarvioon kuulumattomia vuokratuottoja, mutta myös ylläpitokuluja. Kokonaisuudessaan kiinteistöjen siirto paransi tilikauden tulosta. Tulevaisuudessa tulosvaikutus jäänee pienemmäksi, koska Kanta-Hämeen hyvinvointialue on irtisanonut asetuksen mukaiset vuokrasopimukset ja pyrkii saamaan edullisemmat vuokraehdot siirtymäkauden jälkeiseen aikaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.12.2024 hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2024 tilinpäätöksen/loppuselvityksen sekä myönsi vastuuvapauden kuntayhtymän toimielimen jäsenille ja johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) tilikaudelle 1.1.-31.10.2024. Myös muiden jäsenkuntien valtuustot tekivät vastaavat päätökset ja kuntayhtymän toiminta päättyi. Viimeiset päätökset tehtiin 16.12.2024 Jokioisten ja Someron valtuustoissa.

Kuntayhtymän purkamisella oli merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Kuntayhtymän arvo oli kaupungin taseessa 17 403 305 €. Forssa sai kuntayhtymän purussa varoja 11 082 909 € ja näiden välinen erotus 6 320 396 € kirjattiin kertaluonteiseksi kuluksi vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Kuntayhtymän arvo kaupungin taseessa erkaantui sen varoista kuntayhtymän viimeisen toimintavuoden aikana kahdesta syystä.

Ensinnäkin kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto antoi lausunnon (139/2023) 15.12.2023, jonka mukaan Forssan kaupungin oli korotettava FSHKY:n arvoa omassa taseessaan 4.333.761 euroa vuoden 2023 avaavaan taseeseen. Lausunto liittyi sote-uudistuksen voimaannapolain 42 § säädöksiin soveltamiseen ja siihen miten vapaaehtoisen sote-kuntayhtymän lomapalkkavelan siirtyminen hyvinvointialueelle tulee käsitellä jäsenkunnan kirjanpidossa. Kyseinen lausunto annettiin varsin myöhään (marraskuussa 2023) ja sen vuoksi asiaa ei osattu huomioida kaupungin talousarviossa. Valtuusto muutti talousarviota 26.2.2024 § 9 lausunnon perusteella selvästi alijäämäiseksi. Toisekseen FSHKY myi Forssan sairaalan 5 148 365 euroa alle sen tasearvon, joka luonnollisesti pienensi kuntayhtymästä jaossa olleita varoja.

Huolimatta näistä kirjanpidollisista tulosvaikutuksista, kaupunki vastaanotti kuntayhtymän purkautumisen yhteydessä rahavaroja 9 439 849 euroa, mikä paransi kaupungin maksuvalmiutta huomattavasti ja pienensi tulevien investointien lainoitustarvetta. Kaupunki vastaanotti purkamiseen liittyen myös kuntayhtymän omistuksessa olleet Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n osakkeet sekä hyvin pienet osakemäärät Sarastia Oy:stä ja Tuomi Logistiikka Oy:stä. Alla olevassa taulukossa on esitetty laskelma kuntayhtymän jako-osuuksista purkamisen yhteydessä. Taulukossa oleva jälkiselvitys-sarake tarkoittaa varoja, jotka jätettiin kuntayhtymän asioiden hoitoon kuntayhtymän toiminnan päättymisen jälkeen. Purkusopimuksen mukaan Forssan kaupunki hallinnoi kyseisiä varoja toistaiseksi.

Jako-osuus	Kiinteistöt (€)	Osakkeet (€)	Rahavarat (€)	Jälkiselvitys (€)	Yhteensä (€)
Forssa	1 546 000	77 692,98	9 439 849,23	19 367,23	11 082 909,44
Humppila	39 000	190,15	825 822,91	1 514,24	866 527,30
Jokioinen	923 000	597,77	1 750 304,29	4 680,77	2 678 572,83
Tammela	448 000	671,39	2 605 604,98	5 346,65	3 059 623,01
Ypäjä	33 000	165,50	719 715,99	1 317,95	754 199,44
Somero	0	9,22	41 938,72	73,43	42 021,38
Yhteensä	2 989 000	79317,00	15 383 236,13	32 300,27	18 483 853,40

Talouden kehitys

Seuraavassa on esitetty kaupungin toteuma vesihuoltoliikelaitos mukaan luettuna ja tekstissä sulkeissa oleva luku tarkoittaa vuotta 2023.

Tilinpäätös on 4,2 (+6,0) miljoonaa euroa alijäämäinen. Kaupungin vuosikate oli 9,1 (12,7) miljoonaa euroa eli 550 (772) euroa/asukas. Kaupungin toimintakulut olivat 54,7 (54,1) miljoonaa euroa ja toimintatuotot 17,4 (17,9) miljoonaa euroa. Toimintakate oli -37,3 (-36,2) miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä 14,0 (18,3) miljoonaa euroa vuosi 2024 mukaan lukien.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikauden tulokseksi muodostui lopulta -4,8 miljoonaa euroa. 0,6 miljoonan euron poistoeron muutoksen jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostui 4,2 miljoonaa euroa. Alkuperäisessä talousarviossa tilikauden alijäämäksi oli arvioitu 0,75 miljoonaa euroa. Kaupunginvaltuusto muutti talousarviota jo helmikuussa samassa kokouksessa, kun se vahvisti vuoden 2023 avaavan taseen. Avaava tase muutti tilannetta olennaisesti, sillä siinä huomioitiin kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaoston lausunto 139/2023, jonka perusteella FSHKY:n kuntayhtymäarvoa korotettiin kaupungin taseessa 4.333.761 eurolla. Muutetun talousarvion mukaan tilikaudesta odotettiin tulevan FSHKY:n purkamisesta aiheutuvan alaskirjauksen jälkeen 5,1 miljoonaa euroa alijäämäinen, joten siihen nähden talousarvio toteutui odotettua paremmin. Kaupunkiemon alijäämä oli 4,56 miljoonaa euroa ja vesihuoltoliikelaitos teki 0,33 miljoonaa euroa ylijäämää.

Toimintakate toteutui noin 1,4 miljoonaa euroa talousarviota parempana. Toimintakate kuvastaa käyttötalouden toteutumista eikä siinä ole huomioitu kertaluonteista kuntayhtymäarvon alaskirjausta. Verotulot toteutuivat 253 072 euroa, valtionosuudet 238 037 euroa ja rahoitustuotot- ja kulut 703 446 euroa talousarviota paremmin. Vuosikate muodostui 2,65 miljoonaa euroa talousarviota paremmaksi. Suunnitelman mukaiset poistot toteutuivat kaupunkiemon osalta lähes täsmälleen talousarvion mukaisesti. Vesihuoltoliikelaitoksen suunnitelman mukaiset poistot toteutuivat 101 000 euroa talousarviota pienempänä.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purkamisesta aiheutunut kertaluonteinen alaskirjaus määritti hyvin pitkälti tilikauden tuloksen. Ilman tätä alaskirjausta vuosi 2024 olisi toteutunut talouden osalta kaikilta osin selvästi talousarviota paremmin.

Kuntayhtymäarvon alaskirjaus oli luonteeltaan kirjanpidollinen ja sillä ei ollut kassavirtavaikutuksia. Kuntayhtymän purkaminen päinvastoin vahvisti kaupungin kassaa, sillä purkamisen yhteydessä kaupunki vastaanotti 9,4 miljoonaa euroa kassavaroja. Kun vuosikatekin oli selvästi talousarviota parempi, kaupungin ei tarvinnut nostaa talousarvion mukaisesti 2 miljoonan euron uutta pitkäaikaista lainaa. Kaupungin lainamäärä pieneni 38,1 miljoonasta eurosta 34,8 miljoonaan euroon eli 2 112 (2 311) euroon asukasta kohden.

Kriisikuntakriteerit

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommalla ja jos ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet säädetyt raja-arvot. Raja-arvot ovat seuraavat:

- Kunnan konsernitaseen taseen kertynyt alijäämä on vähintään 1 000 € per asukas viimeisimmässä ja vähintään 500 euroa per asukas edeltäneessä tilinpäätöksessä.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää myös siinä tapauksessa, että kaikki seuraavat neljä tunnuslukua ylittyvät kahdessa viimeisessä tilinpäätöksessä.
  1. Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %.
  2. Kunnan veroprosentti on vähintään 2.0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
  3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätösten lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
  4. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Forssan kaupunkikonsernin vuosikatteen ja poistojen suhde oli 93 (160) prosenttia. Kaupungin konsernitaseen kertynyt ylijäämä on 1 750 (1 928) euroa per asukas. Kaupungin veroprosentti oli 8,2, mikä on 0,74 prosenttiyksikköä kaikkien kuntien painotettua keskiarvoa suurempi. Konsernin lainakanta asukasta kohden on 3.685 (4.096) euroa, mikä on kuntakonsernien keskimääräistä lainakantaa pienempi. Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2023 lopussa 6.960 (7.768) euroa asukasta kohden. Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on 1,1 (1,0).

Kriisikuntakriteerien osalta Forssan kaupungin tilanne on tällä hetkellä vakaa, eikä yksikään kriisikuntakriteereistä täyty. Lyhyellä aikavälillä raja-arvoista suurimmassa vaarassa on vuosikatteen ja poistojen välinen suhde. Kyseinen suhde heikentyi selvästi vuoden 2024 aikana ja on vaarassa heikentyä edelleen.

Verorahoitus

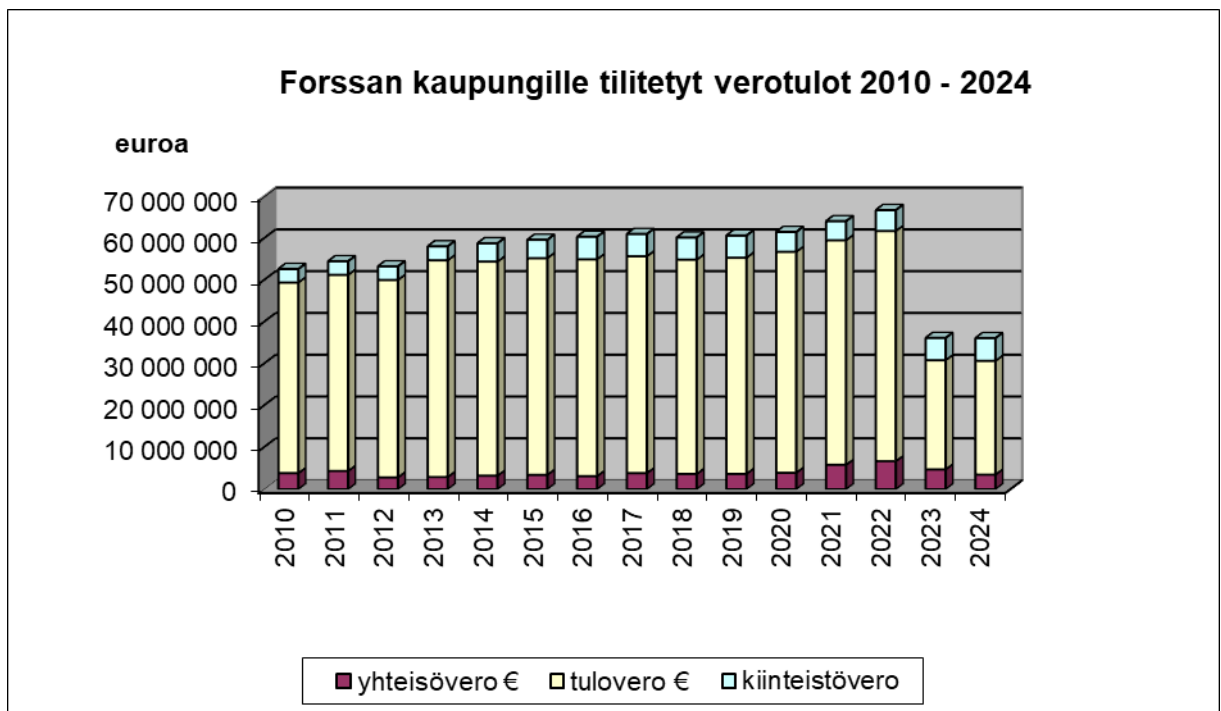
Yhteisöveron tuotto laski 26,1 prosenttia, mutta tuloveron tuotto nousi 4,1 prosenttia. Viime luoden luvut eivät ole kuitenkaan vertailukelpoisia, koska vuosi 2023 oli poikkeuksellinen siihen kohdistuneiden sote-uudistuksen noin neljän miljoonan euron verohäntien vuoksi. Se huomioiden vuoden 2024 verotuloja voi pitää varsin hyvänä, koska kokonaisuudessaan verotulot laskivat vain 0,1 prosenttia. On tosin huomioitava, että kaupunki korotti kunnallisveroprosenttiaan 7,86 prosentista 8,2 prosenttiin vuodelle 2024.

Verotulot kehittyivät vuoden mittaan nousujohteisesti. Vielä kesällä sekä Kuntaliiton että kaupungin oman ennusteen mukaan verotulojen odotettiin jäävän talousarviota pienemmäksi. Kuvaavaa on, että vuoden puolivälissä tuloverokertymä oli 3,4 miljoonaa euroa vuoden 2023 tilannetta pienempi, mutta hyvä loppuvuoden ansiosta tuloveroa kertyi lopulta 1,1 miljoonaa euroa vuotta 2023 enemmän. Yhteisöveron osalta vastaavaa nousujohteisuutta ei kuitenkaan ollut.

Talousarvioon nähden tulovero toteutui 103,8 prosenttisesti, mikä tarkoitti noin miljoona euroa talousarviota suurempaa kertymää. Kiinteistövero toteutui lähes talousarvion mukaisesti, mutta yhteisövero vain 84,4 prosenttisesti jääden 0,6 miljoonaa euroa talousarviosta. Kokonaisuudessaan verotulot toteutuivat 100,7 prosenttisesti, mikä tarkoitti 253 072 euroa talousarviota enemmän.

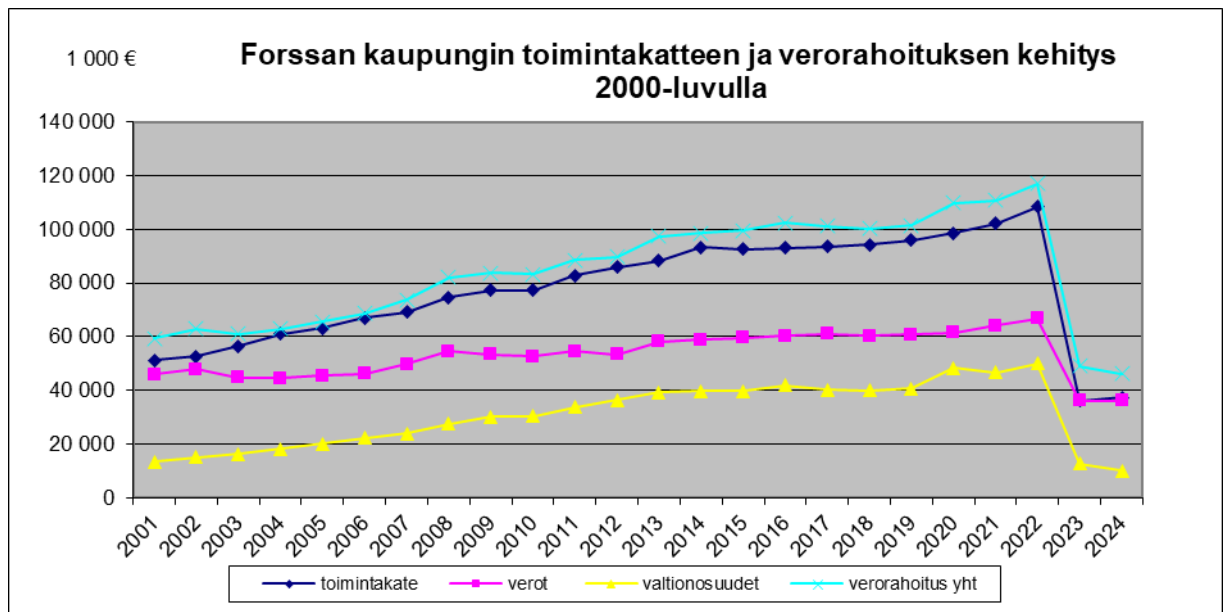
Taulukko: Kaupungille tilitetty verotulot tilinpäätösten mukaan 2010–2024

tp vuosi	yhteisövero €	muutos%	tulovero €	muutos%	kiintvero €	muutos%	yhteensä €	muutos%
2010	3 849 764	10,9	45 622 028	-3,7	3 229 754	22	52 701 546	-1,5
2011	4 383 387	13,9	46 926 729	2,9	3 246 818	0,5	54 556 934	3,5
2012	2 842 378	-35,2	47 251 713	0,7	3 237 881	-0,3	53 331 972	-2,2
2013	2 927 067	3,0	51 856 773	9,7	3 349 540	3,4	58 133 380	9,0
2014	3 241 621	10,7	51 232 124	-1,2	4 387 283	31,0	58 861 028	1,3
2015	3 452 515	6,5	51 849 045	1,2	4 376 076	-0,3	59 677 636	1,4
2016	3 142 775	-9,0	51 886 600	0,1	5 379 028	22,9	60 408 403	1,2
2017	3 855 904	22,7	51 892 121	0,0	5 326 206	-1,0	61 074 231	1,1
2018	3 659 364	-5,1	51 270 163	-1,2	5 308 934	-0,3	60 238 461	-1,4
2019	3 678 881	0,5	51 721 789	0,9	5 305 273	-0,1	60 705 943	0,8
2020	3 955 492	7,5	52 862 774	2,2	4 744 021	-10,6	61 562 287	1,4
2021	5 842 399	47,7	53 742 537	1,7	4 558 045	-3,9	64 142 981	4,2
2022	6 721 129	15,0	55 085 336	2,5	4 991 470	9,5	66 797 935	4,1
2023	4 741 366	-29,5	26 143 560	-52,5	5 316 261	6,5	36 201 187	-45,8
2024	3 502 086	-26,1	27 219 208	4,1	5 431 778	2,2	36 153 072	-0,1

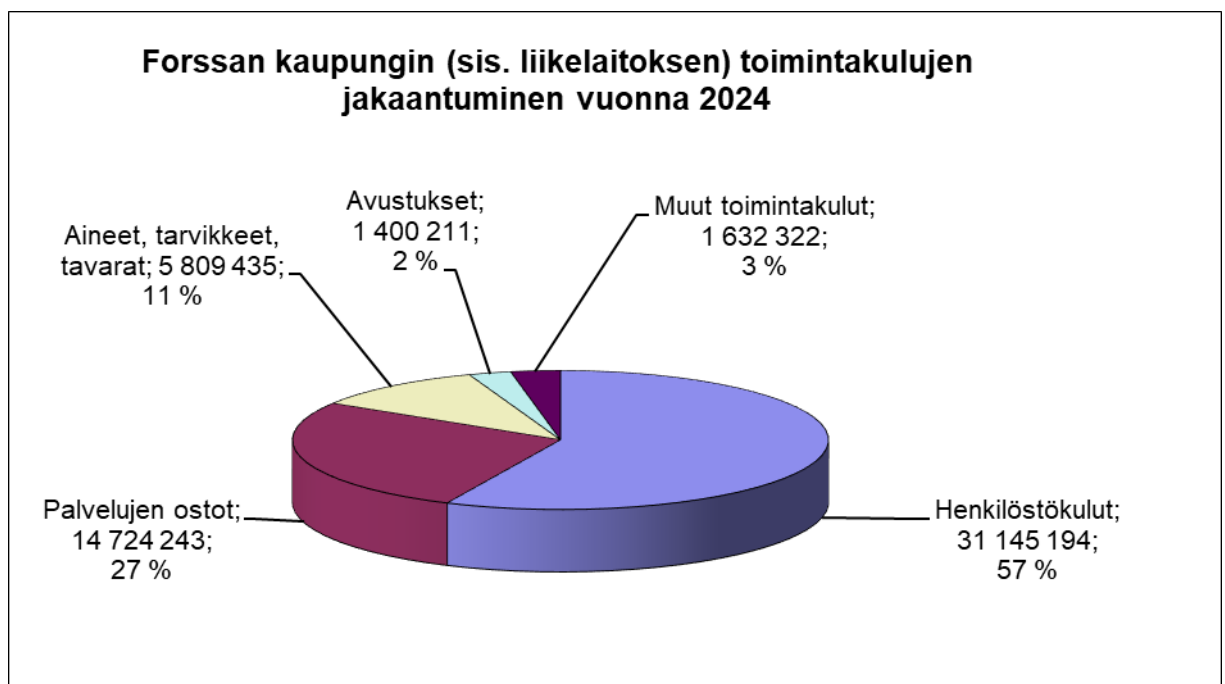
Valtionosuudet toteutuivat talousarvioon verrattuna 102,4 prosenttisesti eli 238 037 euroa talousarviota suurempana. Valtionosuudet olivat kokonaisuudessaan 10,1 miljoonaa euroa, kun ne vuonna 2023 olivat 12,9 miljoonaa euroa. Peruspalvelujen valtionosuus laski merkittävästi talousarvion mukaisesti sote-uudistukseen liittyvien erien pienenemisen seurauksena. Valtionosuudet toteutuivat hyvin tarkasti talousarvion mukaisesti muilta osin, mutta opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet toteutuivat 269 279 euroa talousarviota isompina. Siihen vaikutti lukiokoulutuksen kasvanut oppi-

lasmäärä ja laskennallisen yksikköhinnan nousu sekä valmistavan opetuksen oppilasmäärän kasvu. Valmistavan opetuksen oppilasmäärät kasvoivat merkittävästi vuoden aikana ja se kasvatti valtionosuuksia 262 193 eurolla. Valmistavan opetuksen valtionosuudet nousevat vielä merkittävämmiin vuoden 2025 aikana.

Toimintakulut ja tulot

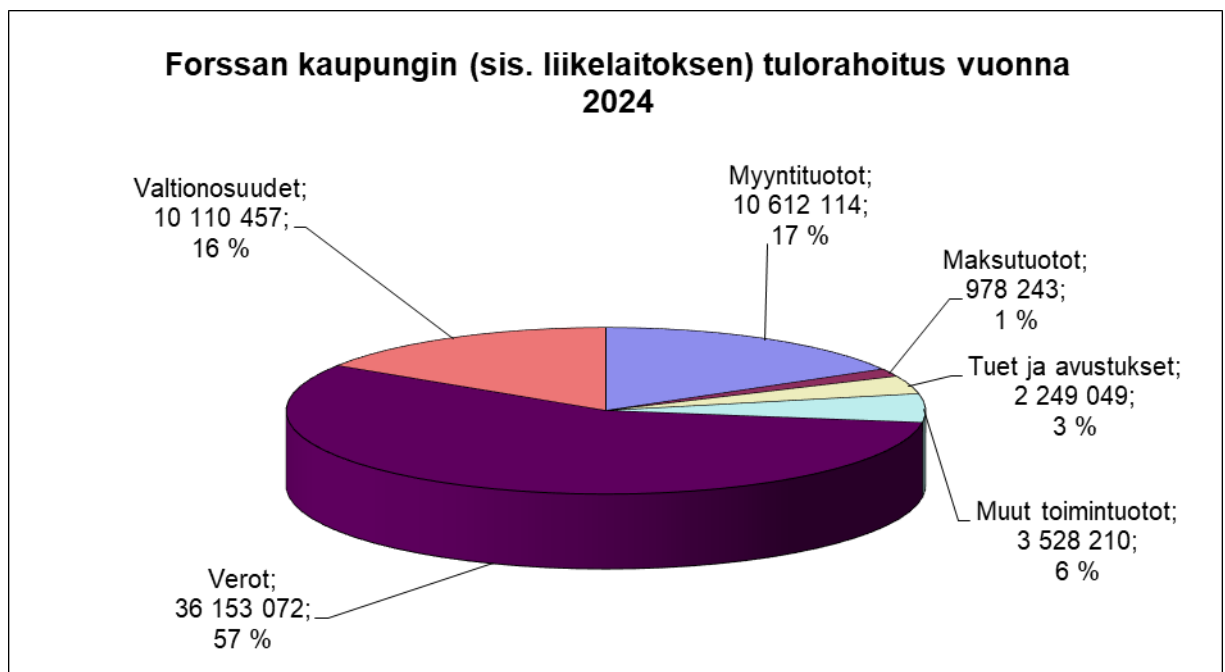
Kaupungin ulkoiset toimintakulut vesihuoltoliikelaitos mukaan lukien olivat 54,7 (54,1) miljoonaa euroa. Palvelujen ostot olivat 14,7 (14,1) miljoonaa euroa. Henkilöstökulut olivat 31,1 (30,9) miljoonaa euroa. Palkat ja palkkiot olivat 25,4 (24,9) ja henkilösivukulut 5,8 (6,0) miljoonaa euroa. Henkilösivukulut laskivat jo toista vuotta peräkkäin. Vuonna 2024 sairausvakuutusmaksu sekä työttömyysvakuutusmaksu laskivat selvästi, minkä lisäksi tasausmaksu laski hieman. Kaupungin 54,7 miljoonan euron toimintakulut jakaantuivat seuraavasti:

Seuraavaksi on kerrottu kulujen toteumasta kaupunkiemon osalta. Kaupunkiemon sisäiset ja ulkoiset toimintakulut toteutuivat 0,5 miljoonaa euroa talousarviota pienempänä, siitä henkilöstökulujen alitus oli 0,38 miljoonaa euroa. Palvelujen ostot olivat 16,0 miljoonaa euroa, joka ylitti talousarvion 0,4 miljoonalla eurolla. Palvelujen ostot olivat kulupuolen ainoa tililuokka, joka ylitti talousarvion. Isoin ylitys koski työterveyshuoltopalvelujen ostoja. Seuraavaksi isoimmat ylitykset koskivat puhtaanapito- palveluja ja asiantuntijapalveluiden ostoja. Palvelujen ostoissa on huomioitava, että ulkoiset ostot olivat 14,0 miljoonaa euroa ja 28 587 euroa alle talousarvion. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnat toteutuivat 0,37 miljoonaa euroa talousarviota pienempänä.

Kaupunkiemon ulkoiset toimintatuotot toteutuivat 99,8 prosenttisesti ja olivat 11,7 miljoonaa euroa. Yhteistoimintakorvaukset jäivät 0,4 miljoonaa euroa talousarviota pienemmäksi, mutta tuet ja avustukset toteutuivat 0,5 miljoonaa euroa talousarviota suurempina. Maksutuotot toteutuivat 98,0 prosenttisesti ja olivat 1,0 miljoonaa euroa.

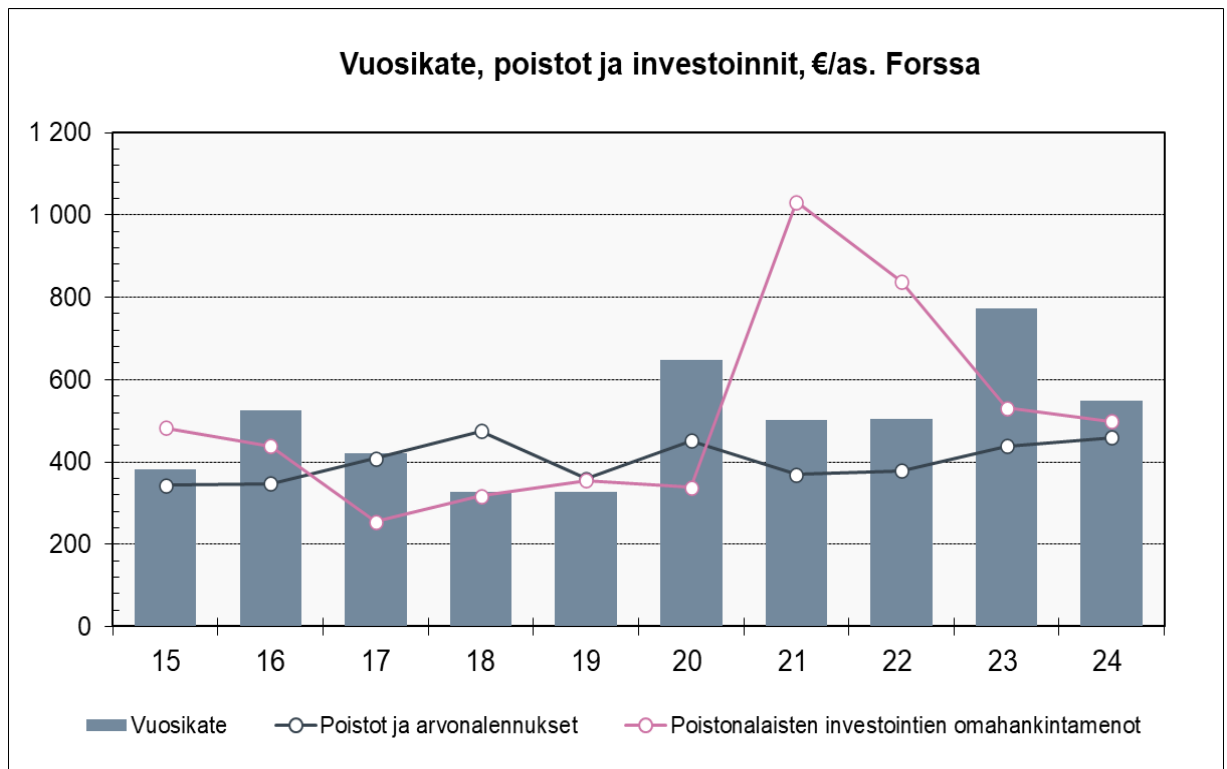
Kaupungin tulorahoitus yhteensä 63,6 miljoonaa euroa jakaantui seuraavasti:

Vuosikatteen kehitys

Vuosikate oli 9,1 (12,7) miljoonaa euroa. Asukasta kohden vuosikate oli 550 (772) euroa. Kaupungin vuosikate on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut alimmillaan 283 euroa per asukas vuonna 2014 ja edellisen vuoden 772 euroa per asukas on ollut korkein vuosikate kymmenen vuoden aikana. Kymmenen viimeisen vuoden keskiarvo on ollut 476 euroa asukasta kohden.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuosikatteen, poistojen ja investointien omahan- kintamenojen kehitys vuosina 2015–2024.

Vuosikate on ollut viitenä viimeisenä vuotena selvästi aiempia vuosia suurempi ja poistoja isompi. Taloussuunnitelman mukaan tilanne on kuitenkin muuttumassa seuraavina vuosina ja vuosikate uhkaa jäädä poistoja pienemmäksi.

Investoinnit ja niiden rahoitus

Bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 6,7 (9,3) miljoonaa euroa, josta vesihuoltoliikelaitoksen investointien osuus oli 1,1 (2,5) miljoonaa euroa. Talousarviossa investointimäärärahoja oli 6,8 miljoonaa euroa.

Vesihuoltoliikelaitoksen investointien lisäksi kunnallistekniikan kuten katujen ja teiden sekä puistojen ja ulkoilualueiden rakentamiseen käytettiin yhteensä 2,3 (2,8) miljoonaa euroa. Rakentamiseen suunniteltuineen käytettiin 2,5 (3,2) miljoonaa euroa, irtaimistoinvestointeihin yhteensä 0,5 (0,5) miljoonaa euroa ja ICT-ohjelmiin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin 0,1 (0,1) miljoonaa euroa.

Isoimpia investointeja olivat jäähallin saneerauksen loppuunsaattaminen, Turuntien 0,6 miljoonan euron saneeraus ja Kehräämön patosillan 0,4 miljoonan euron saneeraus. Vuonna 2023 jäähallissa keskityttiin tekniikan uudistamiseen. Vuonna 2024 saatettiin urakka loppuun tekniikan osalta ja toteutettiin ulkoasuun ja katsomoon liittyviä saneerauksia. Vuonna 2024 jäähallin investointisumma oli 1,5 miljoonaa euroa ja koko hankkeen aikana kustannuksia syntyi 3,1 miljoonaa euroa. Jäähalliin saneeraukseen saatiin valtionavustusta 225 000 euroa vuonna 2023 ja 525 000 euron summasta on avustushaku käsittelyssä ja se saataneen vuoden 2025 aikana. Vesihelmen peruskorjauksen suunnittelu valmistui vuoden 2024 aikana. Turuntien saneerauksella parannettiin tien turvallisuutta. Tie muutettiin 1+1 kaistaiseksi ja kaistat erotettiin kivipäälysteisellä keskialueella sekä tien valaistusta parannettiin.

Jäähallin saneerauksen kokonaiskustannukset:

2022	97 961,32 €
2023	1 489 389,14 €
2024	1 528 492,53 €
yhteensä	3 115 842,99 €

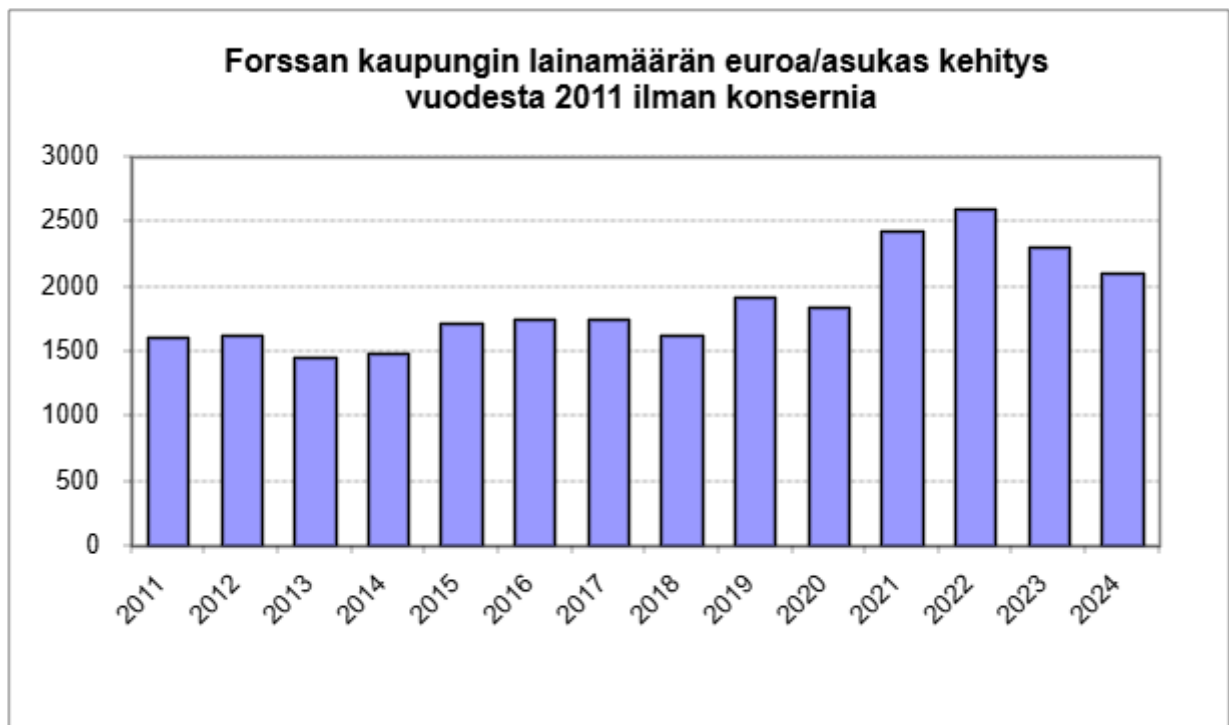
Lainakanta

Vuoden 2024 lopussa kaupungin lainamäärä oli 34,8 (38,1) miljoonaa euroa ja konserniin kuuluvien yhteisöjen konsernitilillä olevien rahavarojen yksikkötilien saldot mukaan lukien 46,2 (54,3) miljoonaa euroa. Asukasta kohti lainaa oli 2 111 (2 310) euroa ja konsernitilin saldot mukaan lukien 2 805 (3 291) euroa. Kuntien keskimääräinen lainakanta asukasta kohden oli 3 368 euroa ja kuntakonsernien 6 960 euroa vuoden 2023 tilinpäätösten mukaan.

Tilinpäätöksessä ilmoitetaan lainamäärä konsernitilien saldot mukaan lukien, mutta tosiasiallisesti se tieto on harhaanjohtava. Jos esimerkiksi konserniyhtiön kassassa olevat varat ovat kasvaneet, kasvattaa se tässä yhteydessä kaupungin ilmoitettua lainamäärää ja sama toisinpäin. Lainamäärää arvioitaessa on mielekkäämpää seurata kaupungin lainamäärää ilman konsernitilien saldoja.

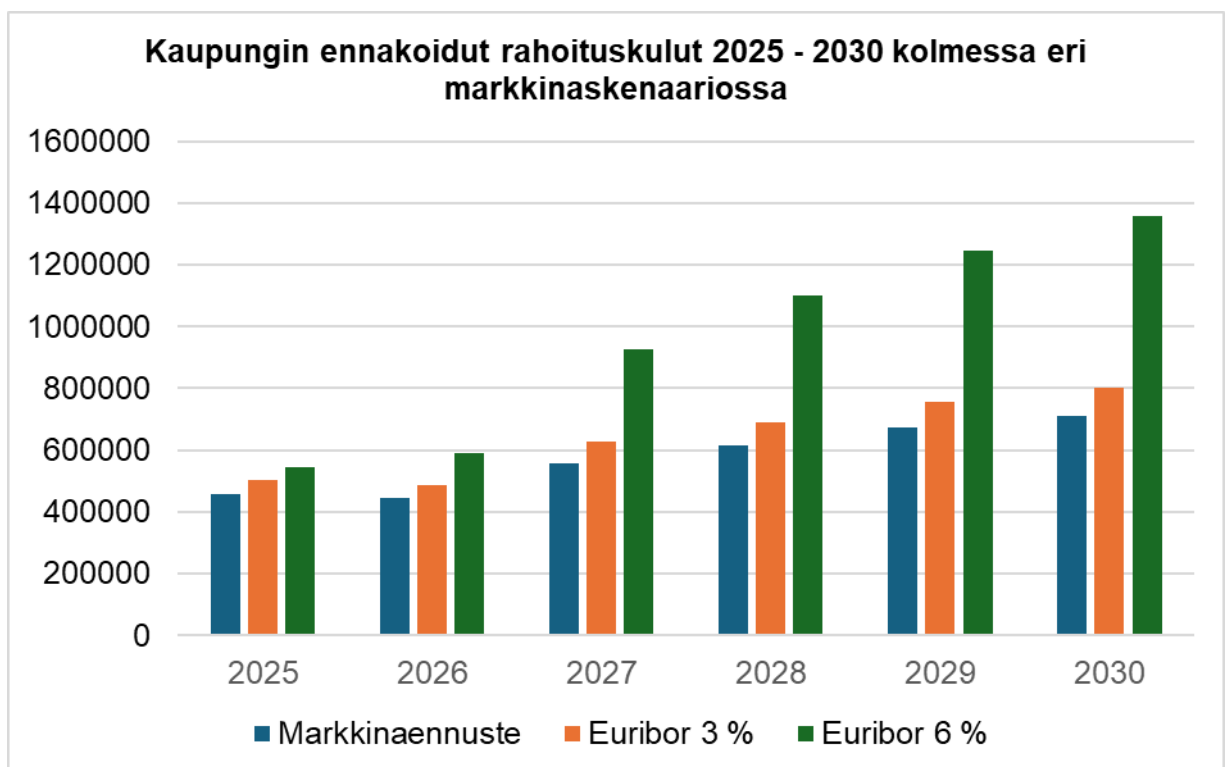
Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu ja vanhoja lainoja lyhennettiin 3,4 miljoonalla eurolla. Kaupungin lainasalkun keskikorko oli 1,23 % (1,06 %) eli yleinen korkojen nousu on hieman nostanut kaupungin lainasalkun keskikorkoa. Kaupungin lainsalkusta vain 6 prosenttia ei ollut suojattu, joten markkinakorkojen nousu näkyi korkokuluissa hyvin maltillisesti. Salkusta 46 prosenttia on kiinteällä korolla ja loput suojausasteesta on toteutettu koronvaihtosopimuksin, jotka ovat myytävissä markkinahintaan.

Lainasalkun keskikoron nousuun vaikutti myös se, että kaupunki käytti muutaman kuukauden ajan 2 miljoonan euron kuntatodistuslainaa maksuvalmiuden varmistamiseksi. Tilinpäätöshetkellä kuntatodistuslainaa ei ollut enää käytössä. Kaupungin laskennallinen lainanhoitokate ilman konsernitilin saldoja oli 2,0 (2,5) eli se on pienestä laskusta huolimatta edelleen hyvällä tasolla. Kaupungin maksuvalmius parani ja oli vuoden 2024 lopussa 78 (25) päivää.

taulukko ilman konsernitilin alatilien saldoja

Seuraavassa kuvaajassa on esitetty lainasalkun ennakoitujen rahoituskulujen kolmessa eri skenaariossa. Markkinaennuste tarkoittaa, että korot käyttäytyisivät nykyisten korokotutuorien mukaan. Kaksi muuta skenaariota ovat korkojen pysyminen 3 tai 6 prosentissa. Kuten kuvaajasta käy ilmi, markkinat ennakoivat korkojen pysyvän alle kolmessa prosentissa. Jos näin käy, kaupungin rahoituskustannukset nousevat maltillisesti seuraavan viiden vuoden aikana. Jos korot nousisivat kuuteen prosenttiin, rahoituskustannukset kasvaisivat selvästi.

Kaupungin vastuut

Kaupunki on antanut takauksia konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta. Lainata-kausten jäljellä oleva pääoma on noin 24,2 miljoonaa euroa. Lisäksi kaupunki on antanut sitoumuksen Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle keskuskeittiön vuokrien maksamisesta vielä 16 vuoden ajaksi siinä tapauksessa, että vuokralainen ei pystyisi täyttämään vuokrasopimuksen mukaisia velvoitteita. Vuokrakausi on 1.1.2021 -31.12.2041. Keskuskeittiöstä on vuokravastuuta jäljellä noin 6,1 miljoonaa euroa.

Kaupunki ei antanut uusia takauksia vuoden 2024 aikana.

Muut ei taloudelliset asiat

Kirjanpitolain 3 a luvun mukaisesti tilinpäätöksessä tulee antaa tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista.

Kaupungilla ei ole erillistä ohjetta korruption ja lahjonnan torjumiseksi, mutta asiasta on huolehdittu mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeella ja kaupungin hankintaohjeistuksella. Kaupungin konserniohjeeseen sisältyy myös tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa, jossa on käsitelty mm. lahjoman vastaisia periaatteita.

Luottamushenkilöt ja kaupungin johtavat viranhaltijat ovat antaneet kuntalain mukaiset sidonnaisuusilmoitukset.

2.4 Olennaiset tapahtumat kaupungin toiminnassa toimialoittain

Keskushallinto

Uusi hallintosääntö hyväksyttiin 26.2.2024. Keskeisiä muutoksia hallintosääntöuudistuksessa oli sivistyksen organisaatiomuutosten huomioiminen, vesihuoltoliikelaistosta koskevien määräysten kokoaminen omaksi luvukseksi ja luottamushenkilöiden palkkiosäännön sekä aiemmin erillisenä päätöksenä hyväksytyjen toimivaltuuksien sisällyttäminen hallintosääntöön. Lisäksi hallintosääntöä pyrittiin selkeyttämään ja johdonmukaistamaan siten, että se palvelisi organisaation nykyisiä tarpeita mahdollisimman hyvin ja kattavasti.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimusten mukaan Forssan kaupungissa toteutettiin seuraavat sopimuskorotukset:

KVTES

Yleiskorotus 1.6.2024 lukien 2,27 %

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2024 lukien

- järjestelyerä A 0,40 %
- järjestelyerä B 0,33 %
- kehittämiserä 1,00 %

OVTES

Yleiskorotus 1.5.2024 lukien 0,77 % ja 1.6.2024 lukien 1,5 %

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2024 lukien

- järjestelyerä A 0,40 %
- järjestelyerä B 0,33 %
- kehittämiserä 0,60 %, paitsi OVTES osio G kehittämiserä 1,0 %

TS

Yleiskorotus 1.6.2024 lukien 2,27 %

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2023 lukien

- järjestelyerä A 0,40 %
- järjestelyerä B 0,33 %
- kehittämiserä 1,881 %

TTES*Yleiskorotus 1.6.2024 lukien*

Palkkaryhmä	€/tunti	Peruspalkan korotus snt/tunti
I A	14,31-16,33	38
I B	12,78-14,78	35
I C	11,82-13,24	32
II A	11,28-12,22	30
II B	11,06-11,74	30
III	10,68-11,38	25
IV	9,96	25
O	10,15	23
Nuoret alle 18 v	9,33-9,55	21

Paikalliset järjestelyerät 1.6.2024 lukien

- järjestelyerä A 0,40 %
- järjestelyerä B 0,33 %
- kehittämiserä 1,00 %

KVTES:n osalta järjestelyeriä kohdennettiin mm. asiantuntija, kirjaston, nuoriso- ja liikuntapalvelujen, varhaiskasvatuksen perhepäivähoitajien ja palvelualuepäälliköiden tehtäviin sekä osa erästä käytettiin KVTES: liitteen 5 henkilökohtaisiin lisiin. Samaan aikaa hyväksyttiin koulunkäynninohjaajien työn vaativuuden arviointijärjestelmä.

OVTES:n osalta järjestelyeriä kohdennettiin perusopetuksen aineenopettajan ja erityisopettajan tehtäviin, perusteena rekrytointihaasteet. OVTES liitteen G osalta järjestelyerät jaettiin varhaiskasvatuksen henkilöstölle tasokorotustyyppisesti, viime vuonna hyväksytyyn työnvaativuuden arviointijärjestelmän perusteella. OVTES:n kehittämiserä jaettiin opetushenkilöiden henkilökohtaisiin lisiin henkilökohtaisen lisän arviointijärjestelmän mukaisesti. Arviointijärjestelmä päivitettiin ennen arviointeja sisällöllisesti samankaltaiseksi kuin teknisessä sopimuksessa huomioiden kuitenkin opetusalan erityispiirteet.

Kaikkien sopimusten osalta ja koulunkäynninohjaajien työn vaativuuden arviointijärjestelmän sekä opetushenkilöstön henkilökohtaisen lisän arviointijärjestelmän osalta neuvottelutulokset työntekijäjärjestöjen kanssa olivat yksimieliset.

Kesällä aloitettiin OVTES:n työnvaativuuden arviointijärjestelmän uudistamiseen tärkeä prosessi: tehtiin alustavat luonnokset järjestelmästä ja kierrettiin kaikilla kouluilla tapaamassa opettajia ja kuulemassa heidän ajatuksiaan ja näkemyksiään järjestelmän kehittämisestä.

Henkilökunnan työhyvinvointia tukevana palveluina jatkettiin vuonna 2024 ePassi-etua liikuntaan, kulttuuriin ja hyvinvointiin (mm. hieronta) ja polkupyörätua (käyttäjiä noin 50 henkilöä). Lisäksi käytössä on Vesihelmi-etu siten, että kaupunki maksaa työntekijöiden lippujen hinnasta neljän euron osuuden. Erikseen tuettiin kaupunkifestivaali Holjat –lippujen ostoa. Lokakuussa järjestettiin Akvarellissa henkilöstöjuhla, jossa oli ruokailu ja esiintyjinä stand up -koomikko Mikko Vaismaa sekä laulaja Tiuku Suomi bändinsä kanssa. Juhlassa palkittiin hauskimmin juhlaan pukeutunut työyhteisö ja ahkerimmin työhyvinvointikyselyyn vastannut työyhteisö.

ePassi-edun arvo vuonna 2024 oli 100 euroa. Etua käytti 504 työntekijää ja etua käytettiin 42 800 euron arvosta. Annetusta edusta käytettiin 79,3 %. Eniten etua hyödynnettiin Viihdeuimala Vesihelmessä, elokuvissa ja Forssan kaupungin liikuntapalveluissa.

Signi -henkilöstökysely toteutettiin ajalla 16.9.-2.10.2024. Vastausaikaa pidennettiin alun perin suunnitellusta kolmella päivällä vastausprosentin nostamiseksi.

Vastausprosentiksi muodostui 64 %:ia, mikä on 2 % korkeampi kuin vuoden 2023 kyselyssä. Avovastauksia saatiin 1 858 kpl. Kokonaistyytyväisyys merkityksellisten asioiden osalta oli 76, mikä on sama kuin edellisen vuoden kyselyssä.

Työntekijöille merkityksellisimmiksi asioiksi (10 kpl) valikoituivat samat asiat kuin edellisenä vuonna, mutta järjestys oli osin muuttunut. Kolmen kärki oli kuitenkin sama: 1) työympäristö, jossa voi olla oma itsensä 2) työpaikan vahva yhteishenki 3) mielekkäät työtehtävät. Merkityksellisistä asioista parhaiten koettiin toteutuvan (yli 80:n arvolla) työympäristö, jossa voi olla oma itsensä, mielekkäät työtehtävät, ammattitaitoiset kollegat ja mahdollisuus käyttää päivittäin omaa osaamistaan.

Liekki-indeksi oli laskenut 75:stä 74:ään. Samoin eNPS - suositteluindeksi oli laskenut 14:stä viiteen. Tämän seurauksena vuoden 2024 osalta emme saavuttaneet Future Workplaces 24 -sertifikaattia.

Signi - henkilöstökyselyn tuloksia esiteltiin kaupungin johtoryhmässä 7.10.2024. Kyselyä ja koko kaupungin tason tuloksia käsiteltiin Voormanneissa 10.10.2024 ja ohjeistettiin esihenkilöitä tulosten läpikäymiseen omissa yksiköissään. Työyksiköille annettiin vuoden 2024 loppuun saakka aikaa käsitellä tuloksia omalta osaltaan työyksiköissään ja asettaa niiden pohjalta itselleen tavoitteet seuraavaksi vuodeksi. Jokaisen esihenkilön tuli myös raportoida Webropol-järjestelmässä henkilöstöhallinnolle tulosten läpikäynti ja asetut tavoitteet sekä mahdollisesti koko organisaation kehittämiseen tähtäävät työyksikössä esitetyt toiveet. Henkilöstöpalveluissa laadittiin jokaiselle työyhteisölle oma huoneentaulu sovituista tavoitteista ja toimenpiteistä, joita tullaan tarkastelemaan kevään 2025 aikana sekä seuraavassa henkilöstökyselyssä.

Vuonna 2024 on jatkettu henkilöstölle suunnattua uutiskirjeen julkaisemista. Henkilöstökirje lähetetään henkilöstölle sähköpostitse sekä linkitetään myös Intraan. Henkilöstökirjeeseen kootaan henkilöstöä koskevia ajankohtaisia asioita sekä vinkataan esimerkiksi verkkokoulutuspalvelu Eduhousen ajankohtaisista koulutuksista. Kirjeen tavoitteena on parantaa henkilöstölle suunnattua viestintää ja tiedotusta ja osaltaan luoda yhtenäistä organisaatiokulttuuria.

Vuonna 2024 on jatkettu anonyymin rekrytointitavan käyttöä henkilöstön rekrytoinnissa. Anonyymiä rekrytointia on käytetty vuoden 2024 aikana kuudessa päällikkö- tai asiantuntijatasoisen rekrytoinnissa, mm. varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikön, nuoris- ja vapaa-aikapäällikön, henkilöstöasiantuntijan ja kiinteistöpäällikön rekrytoinnissa.

Henkilöstöhallinnon resurssi kasvoi vuoden 2024 aikana merkittävästi, kun henkilöstöasiantuntija aloitti työnsä huhtikuun lopulla.

Osallistuvan budjetoinnin 20 000 euron määrärahat kohdennettiin kaupunkilaisille järjestetyt ideoinnin ja äänestyksen perusteella Paavolan pururadan kuntoilupisteen

nykyaikaistamiseen. Osallistuva budjetointi on vakiintunut toimintavaksi osallistaa kaupunkilaisia kaupungin kehittämiseen.

Markkinointia ja viestintää toteutettiin kaupungin brändikäsikirjaa ja sen visualisointiohjetta sekä kaupungin viestintäohjetta ja sosiaalisen median ohjetta noudattaen ja hyödyntäen. Ohjeistusten lisäksi markkinointia ja viestintää toteutettiin vuosittaisen kaupunkimarkkinoinnin markkinointi- ja viestintäsuunnitelman mukaisesti, joka pohjautuu kaupunkistrategiaan ja vuosittain talousarviossa nostettuihin pääteemoihin.

Kaupunkimarkkinoinnissa toteutettiin paikallisesti ja valtakunnallisesti sähköistä markkinointia, radiomainontaa, some-mainontaa, lehti-ilmoittelua, led-taulumainontaa, HSL:n bussimainontaa, valtatie- ja bussipysäkkitaulumainontaa ja kohdemainontaa Forssassa sekä tapahtumayhteistyötä ja -esittelyjä. Lisäksi viestinnässä käytettiin Forssassa tapahtuu-uutiskirjettä, joka lähetettiin kahden viikon välein uutiskirjeen tilaajille, joita oli vuoden lopussa 930.

Kaupungin poikkihallinnollinen markkinointi- ja viestintäryhmä kokoontui seitsemän kertaa. Ryhmän kokouksissa käsiteltiin kaupunkimarkkinoinnin ja -viestinnän lisäksi palveluyksiköiden markkinoinnin ja viestinnän toimenpiteitä, vuosikelloja sekä toimijoiden yhteistyötä ja toimintojen kehittämistä. Yhtenä ryhmän toimenpiteenä toteutettiin Tapahtumajärjestäjän opas, jota erillinen työryhmä valmisteli maaliskuun loppuun ja joka julkaistiin 22.5.2024 forssa.fi-sivustolla ja jolloin sen esittelytilaisuus pidettiin valtuustosalissa. Toimialojen edustajille pidettiin markkinoinnin ja viestinnän henkilöstön toimesta 13 forssa.fi-sivuston kehittämis- ja koulutusnettipajaa elo-joulukuun välisenä aikana. 23.4.2024 kaupungin henkilöstölle järjestettiin some-koulutus ja 16.9. johtoryhmälle mediasuhteet ja päätösviestintä-koulutus.

Kaupungin palveluyksiköiden some-viikkoesittelyjä toteutettiin suunnitellusti kaupungin FB- ja IG-kanavilla. Orgaanista markkinointia ja viestintää toteutettiin kaupungin some-kanavilla (Facebook, Instagram, ja LinkedIn) sekä maksettua markkinointia ja viestintää kohdennetusti kaupungin FB-, IG- ja Youtube-kanavilla seuraavasti:

Asumisen mainosvideokampanja toteutettiin 26.1. - 10.2.2024 YouTubessa. Mainos sai 34 670 näyttökertaa ja katseluprosentti oli hyvä 44,23 %. Kampanja toteutettiin yhteistyössä kustannusosakeyhtiö Koivuniemen kanssa.

Vuoden 2023 syksyllä toteutetun "Forssan ääni"-kyselykampanjan perusteella tuotettu Forssan äänibrändi julkaistiin 14. - 29.2.2024 Metan, Google Adsin ja Adformin alustojen kautta. Kampanjassa saatiin mainosnäyttöä 691 300 ja klikkauksia 7 890. Äänibrändiin kuuluvat äänilogo ja jingle, joita hyödynnetään kaupungin sähköisessä markkinoinnissa.

Etuovi.com-palvelussa olevien kaupungin tonttien myynnin vauhdittamiseksi 18.3.-14.4.2024 toteutettu tonttimainoskampanja sai 3 558 näyttökertaa, mutta klikkiprosentti jäi alhaiseksi.

Kesällä 10.6. - 3.8.2024 toteutettiin "Millainen kesäforssalainen olet? -haastetesti, jonka kohdennettu mainonta toteutettiin valtakunnallisesti Google Ads-, FB&IG-, Adform-kanavien kautta Typeform-kyselynä. Kampanjassa oli 1,9 milj. mainosnäyttöä, 57 600 klikkausta mainokseen, 1 927 tehtyä testiä sekä 410 uutta kaupungin uutiskirjeen tilaajaa.

Alma Median verkostossa (suurimpana Iltalehti) 27.6. - 16.7.2024 julkaistiin ”Forssan kesä on täynnä elämää”-kampanja, johon maksettiin 300 000 näyttökertaa. Kampanjan aluekohdennuksena oli Uusimaa. Kesän aikana eri digikampanjoissa käytetty ohjaus kaupungin nettisivujen tapahtumakalenteriin nosti kalenterin selauskertoja yli 40 %.

Alma Median iltalehti.fi-sivustolla ja verkostossa toteutettiin valtakunnallinen asumisen natiiviartikkeli ja retargetointikampanja 1.10. - 5.11.2024. Artikkelissa haastateltiin Helsingistä Forssaan muuttanutta Heinosen perhettä. Retargetointiohjaus kaupungin ”Asukkaaksi”-laskeutumissivulle ostettiin 15 000:lle artikkelin lukeneelle.

Vuoden aikana julkaistiin ilmoittelua paikallisissa asumisen julkaisuissa ja valtakunnallisissa sähköisissä ja printtimessulehdissä. Omakoti- ja yritystonttien markkinointia toteutettiin sähköisissä palveluissa kuten etuovi.comin ja Luettelomedian sivustoilla. Kansallisen kaupunkipuistoverkoston markkinoinnissa keskityttiin some-markkinointiin ja viestintään. Tapahtumamarkkinoinnissa erityisnostona mm. pääkaupunkiseudulle kohdistetuina toimenpitein markkinoitiin Forssan museon 15. - 18.8.2024 järjestämää Forssa Textile Week-tapahtumaa. Paikallista markkinointiyhteistyötä toteutettiin tapahtumanjärjestäjien ja yhdistysten kanssa.

Esitemateriaaleina toteutettiin toukokuussa ja lokakuussa julkaistut kaupungin tiedotuslehdet, Opaskartta 2024 sekä päivitetyt Lasten kartta -esite ja kansallisen kaupunkipuiston esite kieliversioineen. Tiedotuslehdet julkaistiin printtilehden lisäksi myös interaktiivisina versioina, joissa osa artikkeleista käännettiin englanniksi. Lisäksi matkailu- ja tapahtumamarkkinointi-ilmoittelua toteutettiin sähköisissä ja printtimediaissa valtakunnallisesti ja paikallisesti. Kesäkuussa toteutettiin valokuvaushanke markkinoinnin ja viestinnän kuvapankkiin sekä kesän ja syksyn aikana uudet julistetulosteet sekä mainosteippaukset jäähalleille ja linja-autoasemalle.

Markkinointi- ja viestintätoimenpiteitä on toteutettu osin yhteistyössä kolmen sopimusmainostoimiston (Mainossatama Oy, Mainostoimisto Neljä Ulottuvuutta Oy ja MakMedia Oy) kanssa. Kaupungin YouTube-kanavalla julkaistavan videotuotannon tekstityspalvelun tuotti Spoken Oy. Kaikille Forssan muuttaneille lähetettiin perinteisesti muuttajakirjeet sekä Hämeen ammattikorkeakoulun Forssan kampuksen uusille opiskelijoille jaettiin infokansiot ja uusille monimuoto-opiskelijoille päivitettiin sähköinen infosivu kaupungin palveluista.

Seudullista matkailun neuvonta- ja koordinaatiotyötä toteuttaa Forssan Yrityskehitys Oy:n matkailukoordinaattori, jonka palkka- ja ostopalvelukuluihin osallistuvat kaikki Forssan seudun kunnat asukaslukuun perustuvilla osuuksilla. Vuoden 2024 markkinointitoimenpiteinä osallistuttiin Tampereella K50 -messuille ja Turun Kevät -messuille, ostettiin seudun kesätapahtumille näkyvyyttä 8.5. Ilta-Sanomista, 12.6. Kotiseutulaisesta, 20.6. Aamulehdestä ja Turun Seutu -lehdestä. Messuilla oli päämateriaalina matkailun toteuttama vuoden 2024 Matkailijan Opas. Esitettä postitettiin kattavan matkailuverkoston kautta ympäri Suomen matkailutoimistoihin ja se oli jaossa seudun eri kohteissa sekä tapahtumissa. Forssan kauppatorilla sijaitseva info palveluee ympäri vuoden kaupungin esitejakelupisteinä ja 4.6. - 29.8.2024 välisenä aikana infossa oli tiistaisin ja torstaisin saatavissa henkilökohtaista asiakasneuvontaa seudun matkailupalveluista.

Forssan seudun kansainvälisen matkailun edistämistoimenpiteet toteutetaan maakunnallisesti yhteistyössä Hämeenlinnan ja Riihimäen seutujen kanssa Visit Häme -

nimellä osana kuntien Lakeland -yhteistyösopimusta. Markkinointitoimenpiteinä vuonna 2024 toteutettiin kansainvälisten matkanjärjestäjien tapaamisia Helsingissä, Berliinissä, Osakassa, Tokiossa, Rovaniemellä, Kööpenhaminassa ja Amsterdamissa. Lisäksi tuotettiin sisältöä mm.visitlakelandfinland.fi -sivuston yhteiskampanjoihin, Journaway matkanjärjestäjäkampanjaan, Nordic Marketingin saksalaisten matkanjärjestäjien uutiskirjeisiin sekä ranskalaiseen lentokonelehteen Courant d'Air magazineen, jossa sisältönä oli maakunnasta lasi- ja tekstiilihistoriateemat.

Matkailukoordinaattori toimii maakunnallisen Elämykset esiin -elämystaloudesta kasvua matkailuun -hankkeen seutukoordinaattorina. Maaseuturahaston rahoittaman hankkeen toimenpiteinä järjestetään toimialalle liiketoiminnan kehittämiseen liittyviä koulutuksia ja tietoiskuja. Vuoden 2024 aiheina oli tuotteistaminen, hinnoittelu, yrityksen tärkeimmät digikanavat, avoimen rajapinnan tuotealusta DataHub ja eri rahoitusmahdollisuudet. Lisäksi hankkeessa aloitettiin maakunnallisen kansainvälistymissuunnitelman sekä toimialan kansainvälistymisoppaan laadinta. Hanke jatkuu vähintään vuoden 2025 loppuun. Hankkeen tilaisuuksien lisäksi matkailutoimijoille lähetettiin ajankohtaisista asioista kahdeksan uutiskirjettä ja kohdennettuja sähköposteja.

Vuoden 2023 lopussa päättyneen Forssan seudun matkailun digiloikka -hankkeen toimenpiteenä toteutettiin keväällä 2024 seudullisen matkailun visitforssaregion.fi -sivuston uudistus. Hämeen liiton rahoittama maakunnallinen Löydä luonto -hanke mahdollisti mittavan visithame.fi -sivuston uudistuksen, johon matkailukoordinaattori tuotti kuntien esittelyt ja useiden artikkelien muokkaukset.

Matkailukoordinaattori osallistui seudun edustajana kuukausittaisiin maakunnan matkailuhankkeiden toimijatapaamisiin, Hämeen kauppakamarin matkailuvaliokuntatyöhön, eri sidosryhmätilaisuuksiin ja eri hankkeiden ohjausryhmyöhön.

Valtuusto kokoontui 10 kertaa ja kaupunginhallitus 28 kertaa. Kaupungin johtoryhmä kokoontui 33 kertaa ja kaupunkikehitystyöryhmä kaksi kertaa.

Sivistyspalvelut

Toimialan tukipalvelut

Sivistyslautakunta (sivistys- ja tulevaisuuslautakunta 30.4. asti) kokoontui vuoden aikana 15 kertaa ja hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta (työllisyys- ja elinvoimalautakunta 30.4. asti) 11 kertaa. Sivistyslautakunnan iltakoulut pidettiin 16.1., 6.2., 12.3. ja 13.8.2024 Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunnan iltakoulut pidettiin 16.1.2024 ja 13.8.2024. Yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoista koostuva nuorisovaltuusto kokoontui 10 kertaa. Peruskouluikäisten LastenForssa –valtuusto kokoontui 2 kertaa.

Hanketoiminta oli erittäin aktiivista. Hankerahoitusta käytettiin vuonna 2024 yhteensä 774 998 euroa, 28 eri hankkeessa.

Organisaatiouudistus toteutettiin 1.5.2024 alkaen. Sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan nimeksi tuli sivistyslautakunta ja työllisyys- ja elinvoimalautakunnan nimeksi tuli hyvinvointi ja työllisyyslautakunta. Hyvinvointi ja työllisyyslautakunnan esittelijänä toimii hyvinvointi- ja kehityspäällikkö. Organisaatiomuutoksen yhteydessä tehtiin myös muutoksia hallinnon vakansseihin. Uusia vakansseja ovat varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö, hyvinvointi ja kehityspäällikkö ja hallinnon asiantuntija. Lakkautettuja

vakansseja ovat varhaiskasvatuspäällikkö, työllisyyspäällikkö ja joukkoliikennesuunnittelija.

Perusopetus

Perusopetuksessa oli 20.9. (tilastointipäivänä) 1 251 oppilasta. Perusopetusryhmien oppilasmäärä vaihteli 10 ja 27 välillä. Vuosiluokkien 1–6 yleisopetusryhmiä oli 37. Yläkouluissa opetusryhmiä oli 26. Akvarellin koulussa pienryhmiä oli 17. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oli tilastointipäivänä oppilaita 64. Myöhemmin syksyllä valmistavan opetuksen oppilasmäärä kasvoi. Luokkamuotoista valmistavaa opetusta oli syyslukukaudella Keskuskoululla yksi 7–9 vuosiluokkien opetusryhmä sekä Heikan ja Talsoilan kouluissa molemmissa koulussa kaksi vuosiluokkien 1-6 -opetusryhmää.

Akvarellin koulun pienryhmissä olevien oppilaiden määrä oli 146 (20.9.). Oppilaita, joiden kotikunta oli muu kuin Forssa, oli 36. He tulivat 14:stä eri kunnasta. Koulukuljetuksissa olevia oppilaita oli syyslukukaudella 210 oppilasta (234 oppilasta v. 2023).

Koululaisten iltapäivätoimintaa järjestettiin 1.–2. –luokkalaisille kaikilla kouluilla. Aamupäivätoimintaa järjestettiin syyslukukaudella.

Akvarellin koululla järjestettiin 1.–9.-luokkalaisten kehitysvammaisten aamu- ja iltapäivähoitoa.

Perusopetuksen erityisinä painopisteinä olivat kestävän kehityksen toimenpiteiden edistäminen, kiusaamisen ehkäisy ja lukemisen edistäminen.

Vapaa-aikapalvelut

Palvelualueeseen kuuluvat Viihdeuimala Vesihelmi, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, yleinen kulttuuritoiminta sekä museopalvelut. Palvelualueen tilivelvollisena toimii sivistysjohtaja (oto).

Vesihelmi

Vuonna 2024 Vesihelmi oli avoinna 319 päivää. Kokonaiskävijämäärä pysyi vuoden 2023 tasolla ollen 172 300 kävijää ja ylitti koronaa edeltäneen vuoden 2019 kävijämäärän. Toimintatuotot alittivat budjetoidun, noin 2023 lisätalousarvion verran. Menot nousivat vähän annetun raamin yläpuolelle. Vesihelmi järjesti normaaliin tapaan uimakouluja, puuha- ja teemapäiviä, sekä käytti Wibit-vesitemppurataa. Matkailu- ja markkinointiyhteistyötä jatkettiin seudun toimijoiden kanssa. Vuosihuollossa tehtiin normaaleja ylläpitohuoltoja. Isommat korjaukset siirrettiin tehtäväksi 2025 alkavan peruskorjauksen yhteydessä.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut sai Suomi liikkeelle hankerahoituksesta 27 000 € Forssa liikkeelle hankkeelle, jolle palkattiin hanketyöntekijä huhti-joulukuuksi. Hankkeen tavoitteena oli liikuttaa alle kouluikäisiä sekä ikäihmisiä sekä aloittaa myös ryhmäliikuntaneuvontaa. Hanke onnistui hyvin tavoitteessaan. Hankkeen alla järjestettiin kaikille viisivuotiaille motoriikkakerhoja varhaiskasvatuksen ryhmissä, pidettiin Puuhapihoja päiväkotien

pihoilla sekä aloitettiin omia lasten/perheiden matalan kynnyksen ryhmiä. Ikäihmisille aloitettiin erilaisia ryhmiä mm. tuolijooga, laulajaiset, hyvän mielen kävelyt. Järjestettiin myös erilaisia tapahtumia vesihelmessä, Hunnarilla sekä lukuisia pop up tapahtumia.

Muuten liikuntapalveluiden toiminta oli edellisvuoden kaltaista.

Jäähallin peruskorjauksen 2. vaiheessa uusittiin kioskki, sisääntuloaula, wc-tilat, ulko-ovet, ikkunat, rappuset, inva-wc ja sisääntulo sekä rakennettiin takasuoralle juoksupinnoite.

Konekäytävä uusittiin, lämmöntalteenotto rakennettiin valmiiksi ilmastoinnin ja lattia-lämmityksien osalta, p-alueelle uusi pinnoitus, sähkölatauspisteitä muutama lisää.

Uusi jäänhoitokone käyttöön joulukuun alusta.

Tunnuslukuja:

Jäähalli 2024

1 664,5 h ja 25 724 henkilöä

Harkkahalli 2024

1 617,45 h ja 21 800 henkilöä

Feeniks 2024

1 733,4 h ja 31 117 henkilöä

Nuorisotoimi

Nuorisotoimen kävijämäärät kaikkien toimintojen osalta vuonna 2024 oli 28 398. Lukuihin sisältyvät Kuutamolla järjestettävä ja muu oma toiminta, tapahtumat, retket, leiritoiminta, Liikennepuisto ja etsivän nuorisotyön toiminta ja tapahtumat.

Vuoden 2024 aikana nuorisotoimi järjesti lapsille, nuorille ja lapsiperheille maksuttomia tapahtumia yhteensä 15 tapahtumaa. (tänä vuonna ei Lato-ohjelman tavoitteissa ollut tapahtumien määrää)

Kesällä Forssa ympäri -päiväleirejä järjestettiin Kehräämön nuorisotilalla kaksi 5 päivän mittaista leiriä, joihin osallistui 99 lasta. Yön yli leirit järjestettiin Pikku-Liesjärvellä, johon osallistui 61 lasta. Ruostejärven retkeily- ja virkistysalueella järjestettiin telttaleiri, johon osallistui 7 lasta. Kesäleirit olivat maksuttomia.

Liikennepuistossa kävi kesän aikana 7 955 lasta ja aikuista.

Nuorisopalveluissa työskenteli 3 hanketyöntekijää etsivässä nuorisotyössä. Etsivän nuorisotyön PARent tilastointiin kirjattiin 183 nuorta.

Etsivä nuorisotyö järjesti kesä- ja heinäkuussa KesäParkin linja-autoasemalla, johon osallistui 147 nuorta.

Koulunuorisotyötä on tehty Akvarellissa, Keskuskoulussa ja lukiossa.

Vastaava nuorisotyöntekijä oli eläköitymässä joulukuusta lähtien.

Kaupunginkirjasto

Pääkirjasto oli avoinna 351 päivänä yhteensä 4 892 tuntia, josta 1 950 tuntia oli asiakaspalveluaikaa, 782 tuntia itsepalveluaikaa ja 2 160 tuntia omatoimiaikaa. Kirjastoautolla oli pysäkkiaikaa 478 tuntia ja sen pysäkkejä 40 kappaletta.

Kirjaston kokoelma on yhteensä 115 806 (ed. vuosi 116 807) nidettä, joista 4 824 (5 137) hankittiin vuonna 2024. Lainaajia oli 6 790 (7 396) ja kirjastokäyntejä 100 047 (97 196). Fyysisen kokoelman lainaus oli 210 237 (213 419) ja e-aineistojen lainaus 25 018 (19 033). Kirjaston verkkopalveluissa ja verkkosivuilla asioitiin 115 750 (101 820) kertaa. Kirjasto järjesti 153 (110) tapahtumaa, mm. satutunteja, kirjallisuusvieraita, pakopelin ja teemapäiviä. Tapahtumissa oli yhteensä 4 813 (2 760) osallistujaa. Käyttäjäkoulutusta eli pääsääntöisesti kirjastonkäytön opetusta, kirjavinkkauksia ja digineuvontaa sekä tiedonhaun opetusta järjestettiin yhteensä 90 (122) kertaa ja osallistujia oli 1 124 (1 312). Kirjasto järjesti kaksi (viisi) näyttelyä.

Sekä aukioloaikoihin että lainauslukuihin vaikuttaa, että Louna-kirjastoissa vaihdettiin kirjastojärjestelmää ja Forssan kaupungin kirjastopalvelut olivat kokonaan poissa käytöstä ajalla 2.-15.10.2024. Kirjastoauton osalta katkos oli kuljettajan vuosilomien takia vielä pidempi. E-aineistojen tilastoluvuissa vaikuttaa, että Louna-kirjastot ottivat käyttöön Cineast-elokuvapalvelun maaliskuussa 2024 ja kuntien yhteisen e-kirjaston huhnikuussa 2024.

Forssan hallinnoima Louna-kirjastojen yhteinen demokratiahanke päättyi 30.6.2024. Hankkeessa on luotu kokeilumalleja kirjaston demokratiatyön vahvistamiseksi.

Yleinen kulttuuritoiminta

Yleisen kulttuuritoiminnan tapahtumia olivat mm. Veteraanipäivän juhla, Vapunpäivän lipunnosto sekä Itsenäisyyspäivän juhla sekä 6 Kehräämön perhelauantaita ja kaikille avoin teatteriesitys Liisan seikkailut ihmemaassa. Kouluille ja varhaiskasvatukselle järjestettiin kirjailijavierailuja sekä musiikkiesityksiä. Kulttuuritoimi järjesti Tyykijazz -tapahtuman ja kesälauantaisin Tori Soimaan -tapahtumat. Näyttelytila Vinkkelissä oli 10 näyttelyä. Kulttuuritoimi vuokrasi Työväentalon musiikkisalaa, jossa järjestettiin 13 tapahtumaa vuoden aikana. Lisäksi kulttuuritoimi oli mukana tukemassa Unplugged ja Palokunnanaukion Kesäkonsertti tapahtumia. Kulttuuritoimi päivitti ja ylläpiti kunnia Galleriaa.

Forssan museot

Forssan museo, Kuosikeskus ja Ronttismäen tehtaalamuseo olivat avoinna yhteensä 2 929 tuntia ja kävijöitä kohteissa oli yhteensä 12 366.

Näyttelyitä oli yhteensä 18 ja niissä esiteltiin 35 nykytaiteilijan teoksia. Galleria Mole-tissa oli 14 näyttelyä, Arja Mattila ja muut tähdet -kokoelmanäyttely Vinkkelissä ja Forssa Textile Weekin pop-up-näyttelyt linja-autoasemalla, Kehräämöllä ja VillaFors-sissa.

Forssa Textile Week 17.-21.8.2024 tapahtuman pop-up-myymälät, näyttelyt ja keskustelut sijoittuivat 14 kohteeseen kaupungilla, ja houkuttelivat noin 1 500 kävijää. Kävijämäärää ei laskettu museokohteiden kävijämääriin.

Yleisöopastusten (22 kpl) lisäksi järjestettiin 7 tapahtumaa Ronttismäen tehtaalaismuseolla ja 12 teemakävelyä kaupungilla. Arkistot palvelivat tutkijoita ja lehdistöä paikan päällä ja piipunjuurella.finna.fi –tietokannan kautta.

Henkilökuntaa oli 4,5 htv, joista kolme vakituista ja muut määräaikaista. Museolla oli yksi velvoitetyöllistetty, yksi työkokeilija, 3 tet-harjoittelijaa ja 12 vapaaehtoista 103 työtunnin ajan.

Digitaalisten kanavien käyttäjämäärä oli noin 80 000 henkilöä. FB ja IG-tilejä seurasi 4395, blogeja luki 9 885 käyttäjää, piipunjuurella.finna.fi -tietokannassa oli 19 396 ja forssanmuseum.fi -sivuilla 47 722 uniikkia kävijää.

Forssan museon kokoelmiin kuuluu noin 25 000 esinettä, noin 200 000 valokuvaa, 500 hyllymetriä tekstiiliteollisuuden materiaalia ja kymmeniä arkistokokonaisuuksia. Museon yhdeksän säilytystilan pinta-ala on noin 900 m².

Finlaysonin Osakkaiden säätiöltä saatiin tukea tekstiilikokoelman digitointiin ja Forssa Textile Week -tapahtumaan saatiin avustukset Suomalais-ruotsalaiselta kulttuurirahastolta ja Hämeen rahastolta.

Taide- ja koulutuskeskus Elli

Vuosi 2024 oli Taide- ja Koulutuskeskus Elli -palvelualueen (kansalaisopisto, kuvataidekoulu, musiikkiopisto ja lukio) toinen toimintavuosi.

Lukio (Forssan yhteislyseo)

Lukiossa oli laskentapäivänä 20.9. 452 (2023: 433) päivälukion opiskelijaa, joista forssalaisia oli 227 (221). Lukiossa toimi edelleen urheiluakatemia (yht. 90 opiskelijaa) ja kuvataide- ja muotoilulinja (35 opiskelijaa). Lukiolla oli laaja Erasmus-hankekokonaisuus, joka mahdollisti lukuisia kv-yhteistyöhankkeita (avustus n. 50 000 euroa). Lukiolla on käytettävissä hankerahalla kaksi resurssiopettajaa. Lukion seutukunnallinen johtokunta kokoontui kuusi kertaa.

Kansalaisopisto (Wahren-opisto)

Wahren-opistossa järjestettiin lukuvuoden aikana 202 (v. 2023: 217) kurssia, yhteensä 4 106 (4 590) tuntia. Opisto tarjosi 28 (15) opintopistekurssia. Opistolla oli 1 516 (1 540) opiskelijaa ja 47 (55) opettajaa. Opisto piti digihelppipajoja Forssan ja Tammelan kirjastoissa sekä digiluentosarjoja Forssassa. Opiston omalla internetissä toimivalla uutiskanavalla (Forssatv.fi) oli kuudes toimintavuosi. Forssatv.fi tuotti 129 (v. 2023: 133) lähetyksjaksoa. Lähetyksillä oli vuoden aikana yhteensä 1,65 miljoonaa katselukertaa (v. 2023: 324 584).

Lounais-Hämeen musiikkiopisto

Oppilaita musiikkiopiston kaikilla osastoilla oli yhteensä 434 (v. 2023: 434), joista perus- ja syventävissä opinnoissa 235 (232), musiikkileikkikoulussa 124 (119), valmentavassa opetuksessa 28 (24) ja avoimessa musiikkiopistossa 47 (59).

Perusopetuksen paikkajakauma yhteistyökunnittain vuoden 2024 alussa (suluissa kiintiö, jos ei täynnä): Humppila 8, Jokioinen 33, Koski Tl. 7, Somero 38, Tammela 36,

Turku 1, Urjala 4 (10), Ypäjä 2 (3). Forssassa perusopetuksen kaikki paikat, joita on 106, olivat käytössä. Sivuainepaikka oli käytössä viidellä forssalaisella oppilaalla. Yhteistyökunnilla ei ole sivuainepaikkoja, vaikka niille olisi jonkin verran tarvetta.

Opetustunteja musiikkiopistossa oli 12 988 (v. 2023: 13 569), joista valtionosuustunteja 12 433 ja avoimen musiikkiopiston tunteja 555.

Musiikkiopiston ja Forssan kaupungin varhaiskasvatuksen yhteistyönä vv. 2020–2024 toteutettu viisivuotiaiden päiväkotimuskari lopetettiin kevätkauden 2024 päätyttyä.

Talsoilan koululla toimintansa aloitti Harrastamisen Suomen mallin puitteissa Tempoorkesteri, jota ohjasivat musiikkileikkikoulun opettaja Heta-Maija Halme ja musiikkiopiston opettajat Josefiina Mustonen, Mare Kutser ja Timo Oikkonen. Orkesteri koontui syyskaudella 12 kertaa ja siihen osallistui 15 lasta. Toiminta jatkuu kevätkaudella 2025.

Musiikkiopiston lyömäsoitinopettaja Teijo Suomi jatkoi Opetushallituksen rahoituksella hankettaan Rumpuopetusta verkossa. Hankkeen kolmannen vuoden tuotoksena julkaistiin elokuussa 2024 Kompit haltuun 3 – rumpujensoiton oppimateriaalia sähköisessä muodossa. Materiaali on saatavissa myös perinteisenä painettuna versiona. Se on jo nyt herättänyt laajaa kiinnostusta Suomen musiikkioppilaitoksissa ja musiikin opettajien keskuudessa perusopetuksen puolella.

Kuvataidekoulu

Koulu on edelleen LUMA-kehittäjäyhteisö ja jatkaa yhteistyötä laajasti eri LUMA-keskusten (yliopistojen) kanssa. Koulu onkin saanut paljon näkyvyyttä ja kiitosta tieteen ja taiteen yhdistämiseen tehdystä työstä. Koulu edusti Suomea Science on Stage -festareilla Turussa.

Kuvis piti alkuvuodesta näyttelyn Peppi Pitkätossu näytelmän ajan yhteistyössä Forssan Teatterin kanssa. Perinteinen kevätnäyttely oli kuvataidekoulun omissa tiloissa ja lopputyönäyttely Galleria Moletissa. Kuvataidekoulu osallistui jälleen myös Forssa Textile Week -ohjelmaan.

Lyseon kuvataide- ja muotoilulinjan oppilaista 11 suoritti kursseja kuvataidekoulussa ja syyskaudella aloitti 332 oppilasta erilaisissa ryhmissä. Visuaalisten taiteiden opetus aikuisille (yleisen oppimäärän mukaan) jatkui yhteistyössä Wahren-opiston kanssa.

Syksyllä kuvataidekoulu aloitti 40-vuotisjuhlinnan julkaisemalla entisten oppilaiden kuulumisia somessa. Myös avointen ovien sarja aloitettiin, eli toivottiin kaikki tutustumaan kuviksen arkeen.

Netto-oppilasmäärä oli 383 (2023: 408) (osa heistä oli lyhytkursseilla). Tuntimäärä oli taiteen perusopetuksessa 2 403 (2 456). Tämän lisäksi oli avoimen tunteja 127 (127) sekä kesäleirien tunteja 144 (144 h). Opettajia koulussa oli 1 päätoiminen + 7 sivutoimista opettajaa + kuvismummo.

Varhaiskasvatus

Vuonna 2024 Forssassa kirjoilla olevien lasten syntyvyys laski edelleen ja toimintakertomusvuoden viimeisenä päivänä Forssassa oli kirjoilla 68 vuonna 2024 syntyneitä

lasta ja alle kouluikäisiä lapsia oli yhteensä 691. Ilman kotipaikkaoikeutta Forssassa asuvien varhaiskasvatuspalveluita käyttävien lasten määrä kasvoi ja kasvuun oli osin mahdotonta ennalta varautua (vrt. tilapäistä suojelua hakeneet kuntaan muuttaneet ja perheellisten kansainvälisten opiskelijoiden saapuminen). Koska osallistuminen varhaiskasvatuspalveluihin oli edelleen korkealla tasolla, ei palveluiden piirissä olevien lasten kokonaismäärä oleellisesti vähentynyt syntyvyyden laskusta huolimatta.

Palvelujen piiriin toimintavuoden edetessä tulleet lapset olivat pääsääntöisesti alle 3-vuotiaita. Palvelutarpeen kasvu ja lapsimäärä palveluissa kasvoivat koko vuoden ajan maltillisesti ja ko. kasvu yhdessä henkilöstön lyhytaikaisten poissaolojen kanssa johti kauden kesken toteutettuihin henkilöstörekrytointeihin.

Haasteet varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä painottuivat edellisvuosien tapaan kelpoisen henkilöstön rekrytointiin ja lyhytaikaisten sijaisten heikkoon saatavuuteen. Em. haasteisiin pyrittiin vastaamaan muun muassa tukemalla henkilöstön omaehtoista kouluttautumista varhaiskasvatuksen opettajiksi, erityisopettajiksi ja sosionomeiksi sekä suuntaamalla osa paikallisesti jaetusta palkantarkistusten järjestelyerästä henkilökohtaisina lisinä varhaiskasvatuksen työntekijöille.

Forssassa kirjoilla olevat 0-6 -vuotiaat lapset

Forssassa kirjoilla olevat 1-6 -vuotiaat lapset

KK	2021	2022	2023	2024		KK	2021	2022	2023	2024
Tam	786	777	744	743		Tam	695	671	653	652
Huh	789	774	745	738		Huh	697	667	652	654
Syys	737	708	705	681		Syys	662	639	641	625
Mar	756	729	722	688		Mar	663	645	647	628

Varhaiskasvatuspalveluissa olevien 0-6 -vuotiaiden lasten lukumäärä ja osallistumisprosentti

	2021 lkm / %	2022 lkm / %	2023 lkm / %	2024 lkm / %
Tammikuu	586 / 76 %	595 / 77 %	592 / 80 %	593 / 78 %
Huhtikuu	615 / 78 %	606 / 78 %	625 / 84 %	605 / 80 %
Syyskuu	556 / 75 %	543 / 77 %	553 / 78 %	543 / 79 %
Marraskuu	570 / 75 %	562 / 77 %	576 / 77 %	549 / 78 %

Varhaiskasvatuspalveluissa olevien 1-6 -vuotiaiden lasten lukumäärä ja osallistumisprosentti

	2021 lkm / %	2022 lkm / %	2023 lkm / %	2024 lkm / %
Tammikuu	584 / 84 %	592 / 88 %	590 / 90 %	593 / 88 %
Huhtikuu	603 / 87 %	598 / 90 %	608 / 93 %	605 / 90 %
Syyskuu	556 / 84 %	543 / 85 %	553 / 86 %	543 / 85 %
Marraskuu	568 / 86 %	562 / 87 %	576 / 86 %	549 / 86 %

Palvelutarpeen ollessa edelleen korkealla tasolla suunnitelmaa Pikku-Akvarellin tilasta (ent. Taikatuulen päiväkot) luopumisesta ei voitu toteuttaa.

Pihakoivun päiväkodista myytiin vuorohoidon palveluja vähenevässä määrin seudun muihin kuntiin, kun taas ostopalveluiden kustannukset muihin kuntiin sijoitettujen lasten osalta kasvoivat.

Lakiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista (29.12.2016/1503) tehtiin Opetus- ja kulttuuriministeriön ilmoituksen 1062/2023 mukainen indeksitarkastus 1.8. alkaen. Indeksitarkastuksen myötä perheiden asiakasmaksut alenivat entisestään, joka johtikin asiakasmaksujen tulokertymän vähenemiseen. Viisivuotiaiden lasten 20 viikko-

tunnin maksutonta varhaiskasvatusta jatkettiin Sivistys- ja tulevaisuuslautakunnan päätöksellä (SITLA 26.3.2024 § 29).

Pedagogisen kehittämisen keskiössä palvelualueella oli vuonna 2024 yksikkökohtaisten toiminnallisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien laadinnan jatkaminen sekä valtakunnallisessa VALSSI-varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmässä arviointi kohdistui kielellisen ja vastavuoroisen vuorovaikutuksen laatuindikaattoriin.

Hankerahoituksista vuonna 2024 jatkui OPH:n erillisrahoitus innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Hanke päättyi tilinpäätösvuoden puolella välissä. Lisäksi saimme vuoden 2024 aikana OKM:n valtion erityisavustuksen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin.

Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten Varhaiskasvatuslain mukaisia tuen päätöksiä tehtiin vuoden aikana 42. Tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien lasten kokonaismäärässä oli vuonna 2024 nähtävissä pientä kasvua edellisvuoteen verrattuna. Kaikista tehostettua ja erityistä tukea saavista lapsista noin 39 % oli maahanmuuttotautaisia.

Tuen tarpeiden taustalla oli pääasiallisesti samansuuntaiset haasteet kuin edellisenäkin vuonna, kuten sosioemotionaaliset, kielenkehityksen ja tarkkaavuuden haasteet. Lisäksi oli nähtävissä lisääntyvässä määrin erilaisten kehityksellisten neuropsykiatristen piirteiden ilmenemistä.

Haasteet kelpoisten varhaiskasvatuksen erityisopettajien rekrytoinnissa kasvoivat ja vuoden lopussa palvelualueella työskenteli viisi erityisopettajaa, joista kahdella oli tehtävään vaadittava kelpoisuus.

Hyvinvointi ja kehitys

Tilinpäätösvuonna kaupunginvaltuusto päätti Sivistys- ja tulevaisuustoimialaa koskevasta organisaatiomuutoksesta, jonka toteuttamisen taustalla vaikuttivat muun muassa merkittävät valtakunnalliset palvelu- ja lainsäädäntöuudistukset TE25 ja KOTO24 (KV 26.2.2024, § 11). Käytännössä organisaatiomuutos kosketti erityisesti hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen sekä kotoutumisen ja työllisyyden edistämisen palvelujen organisointia ja järjestämistä, jotka muutoksen seurauksena muodostivat Hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen. Hallintosäännön mukaisena toimieliimenä toimi vuonna 2024 tammikuusta huhtikuuhun (vrt. neljä kokousta) käytti Työllisyys- ja elinvoimalautakunta ja 1.5. alkaen organisaatiomuutoksen tultua voimaan Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta (vrt. seitsemän kokousta ja kaksi iltakoulua).

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi (vrt. HyTeTu-työ) keskityttiin tilinpäätösvuonna Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025:n mukaisten tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamiseen. Yhteisöllisyyden edistämistä ja kuntalaisten osallistumista yhteisön toimintaan tuettiin ottamalla käyttöön Kaikukortti 2.0 ja COMMU -naapuriapusovellus.

Keskeisistä hyvinvointityön dokumenteista hyväksyttiin vuonna 2024 Vuoden 2023 HyTeTu-työn vuosikortti (TyEla 24.4.2024, §23; KH 27.5.2024, §158; KV 10.6.2024, §44) ja HyTeTu-työn Arviointitoiminnan kokonaisuus (HyTy 18.12.2024, §42).

Forssan Hyvinvointiryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana neljä kertaa, mielenhyvinvoinnin edistämiseen ja ennalta ehkäisevään päihdetyöhön keskittyvä MIEPÄ-ryhmä kuusi kertaa ja myös lapsiystävällisyyden koordinoitiryhmän kokouksia oli kuusi.

Kuntalaisten toiveisiin perustuen järjestettiin monitoimikeskuksen Akvarellissa 17.2. Ystävän laulu -yhteislaulutilaisuus. Paikallisten järjestöjen ja yhdistysten sekä muiden hyvinvointitoimijoiden kanssa järjestettiin 29.5. ensimmäinen Pas voire hyvin! -hyvinvointitapahtuma. HyTeTu-työ oli mukana toteuttamassa Asunnottomien yöitä 17.10.

Asunto-osakeyhtiö -yhteistyötä pilotoitiin Korkeavahan alueella järjestetyssä pihatapahtumassa ja joulun alla ilahdutettiin ikääntyneitä Joulupostia ikäihmisille -kampanjassa, jossa kerättiin 828 joulukorttia ja jotka jaettiin ikääntyneille kotihoidon asiakkaille ja palvelutalojen asukkaille.

Osana Kotoutumisohjelman laadintaprosessia kuultiin nuoria väestösuhteet -teemasta lokakuussa. Kansallisten dialogien vakiojärjestäjänä toteutettiin keskustelut, joiden aiheina olivat "Tavoitteena turvallinen ikääntyminen" (kevät) sekä "Mikä tuo meidät forssalaiset yhteen?" (syksy). Touko-kesäkuussa toteutettiin hyvinvointi -teemainen asukaskysely.

Hyvinvointialueen ja kuntien yhdyspintatyöhön osallistuttiin vuoden aikana aktiivisesti.

Kotoutumisen edistäminen

Kotoutumisen edistämisen asiantuntijayksikkö Kotouttamon koko seutua koskeva työ muuttui neljän seudun kunnan yhteistyöksi, kun Humppila irtautui toiminnasta. Vuoden merkittävimmät työkokonaisuudet liittyivät valmistautumiseen KOTO24-uudistukseen.

Kotouttamo kuntien kotoutumistoiminnan kokonaisuudesta laadittiin ko. toiminnan suuntaviivoiksi ja linjauksiksi "Yhdessä olemme enemmän - Kotoutumisohjelma 2025". Monitoimijaisesti yhteistyökumppaneiden kanssa laadittu asiakirja sisälsi Kotoutumissuunnitelman, jossa kuvattiin eri toimijoiden kotoutumista edistäviä lakisääteisiä toimia ja palveluprosesseja sekä muun muassa kuntien universaaleja palveluja.

Kotoutumisohjelman laadinta tuki Kotouttamon, Oma Hämeen, TE-viranomaisien ja valmistelussa olleen työllisyysalueen, paikallisten koulutuksen järjestäjien, KELA:n, paikallisten järjestöjen ja Kotouttamo-kuntien keskinäistä yhteistyötä sekä uuden lainsäädännön mukaisten palveluprosessien hahmottamista ja yhteensovittamista.

Kotouttamo -yksikön toiminta siirtyi elokuussa Yhteisöotalolta Wahrenin alueelle.

Työllisyys

TE25-palvelujärjestelmän muutokseen valmistauduttiin suunnittelemalla siihen liittyviä palveluja ja yhteistyön rakenteita yhteistyössä erityisesti TyöHäme-työllisyysalueen, mutta myös muiden työllisyyden kokonaisuuden toimijoiden kanssa monialaisesti.

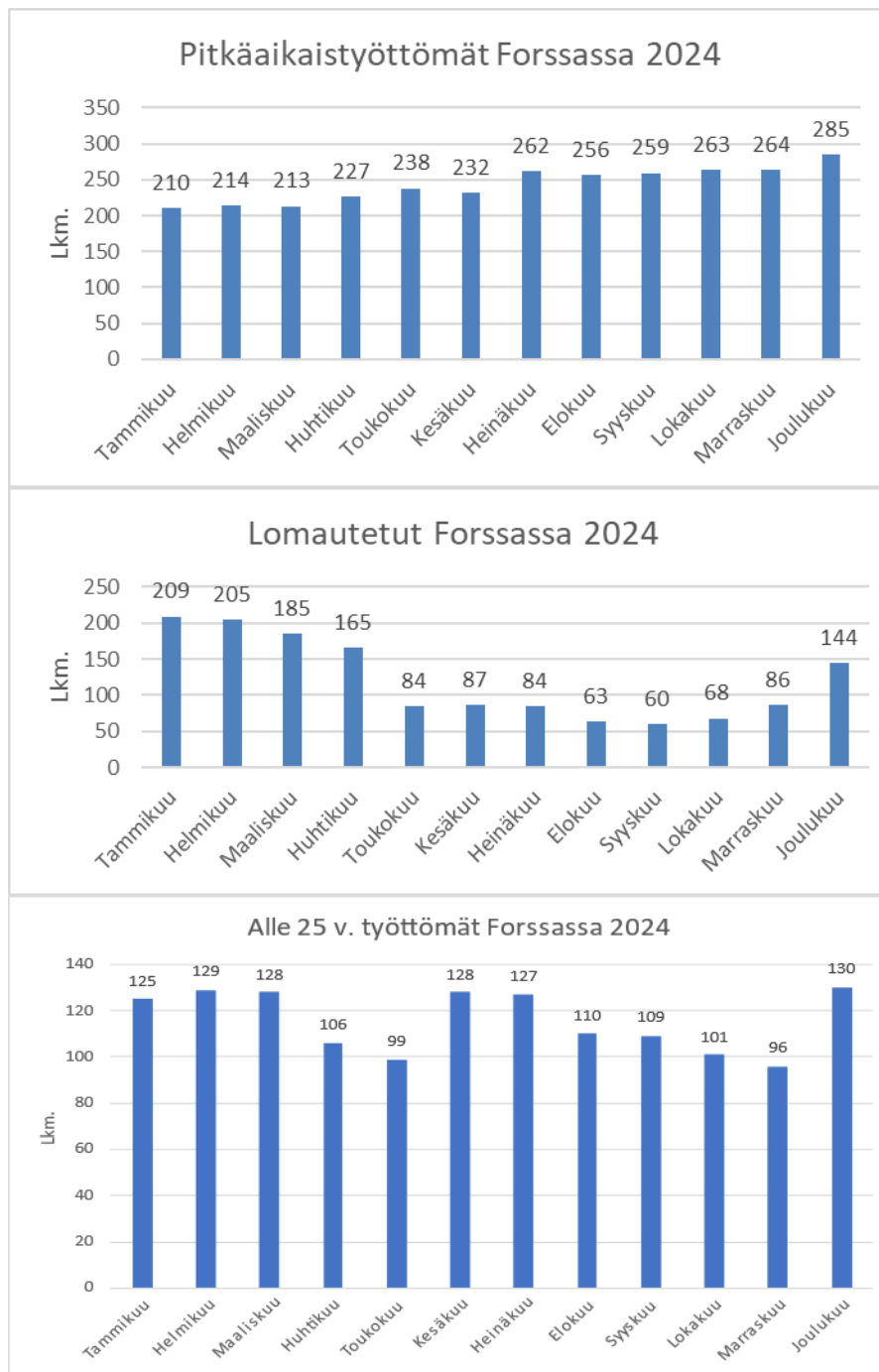

Osana seudullista järjestämisvastuunmuutosta Forssan alle 30-vuotiaiden nuorten työnhakuun, opiskeluun ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvää tukea, apua ja tietoa tuottava Ohjaamo -toiminta siirtyi tilinpäätösvuoden alussa FOKKA-säätiön ostopalveluina järjestettäväksi.

Kaupungin omien työllistymistä ja työllistämistä edistäviä palveluja jatkettiin työpajoilla opinnollistamisen tukemalla toimintamallilla. Ko. palvelujen ajantasaistamiseksi uuden lainsäädännön mukaisiksi ja TyöHämeen palveluvalikoimaa täydentäväksi suunniteltiin tulevaa, koko Hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen osaamista hyödyntävää kaupungin omaa palvelukonseptia.

Työllisyyden kehitystä seurattiin ja tilannekuvaa ylläpidettiin elinvoimakatsauksien avulla. Tilinpäätösvuoden lopun tilanteessa työttömyysaste pysyi lähes edellisvuoden tasolla ja oli 14,8 %. Samaan aikaan lomautettuina olevien henkilöiden määrä väheni edellisvuoteen nähden ja oli 144 henkilöä, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuoden takaisesta ja oli 285. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden lopussa 130. Työmarkkinatuen kuntaosuus alittui talousarvioon nähden ja sitä maksettiin tilinpäätösvuonna yhteensä 777 190 euroa.

Palvelualueen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääsääntöisesti. Organisaatiomuutos, työaikaresurssien vaje ja palvelualueen kokonaisuuteen kohdistuneet merkittävät toimintaympäristön muutokset vaikuttivat joidenkin talousarvion kirjattujen toimenpiteiden uudelleen määrittelyyn ja siirtymiseen myöhemmin toteutettaviksi.

Hyvinvointi ja kehitys -palvelualueen talousarvion toteuma tilinpäätösvoonna oli ylijäämäinen katteen toteumaprosentilla 60,6 eli 652 293 eurolla.

Tekninen ja ympäristötoimi

Yhdyskuntalautakunta kokoontui 10 kertaa vuoden aikana.

Tekninen toimi saavutti pääosin vuodelle 2024 talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet. Vuoden 2024 toiminta on toteutunut talousarvion antamissa taloudellisissa puitteissa.

Tekninen toimi on käyttänyt merkittävän määrän työpanosta uuden liiketoiminnan sijoittumisen valmisteluun Forssan Ratasmäen ja Rytökallion alueille. Sijoittuminen on edennyt kiinteistökaupan esisopimuksen allekirjoittamiseen joulukuussa 2024.

Tilapalvelun suurin investointi oli jäähallin peruskunnostuksen toinen vaihe, jossa mm. uusittiin kylmäkoneisto ja päivitettiin yleisötiloja. Vesihelmen toteutussuunnittelu valmistui ja hanke on valmis kilpailutukseen. Tilapalvelu toteutti myös yhdyskuntalautakunnan päättämät muut investointikohteet. Tilapalvelun henkilöstö on osallistunut sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen valmisteluun. Lakisääteinen sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen tulee toteuttaa vuoden 2025 aikana. Lisäksi Tilapalvelut on osallisena Dakiva -hankkeessa yhdessä Riihimäen ja Hämeenlinnan kaupunkien kanssa. Hankkeessa etsitään innovatiivisia ratkaisuja kiinteistöjen sisäilman laadun parantamiseksi mm. vanhoissa rakennuksissa, joissa on perinteisiä aikaohjattuja energiaa tuhlaavia ilmanvaihtolaitoksia.

Infrapalvelut toteuttivat Turuntien perusparannushankkeen rakentamisen. Lisäksi toteutettiin mm. patosillan kunnostus. Ruuvipumppaamon sillan uusimista ei kyetty toteuttamaan, koska Turuntien remontin käynnistyminen viivästyi toimialasta johtumattomista syistä eikä määrärahojen riittävydestä ollut varmuutta. Lisäksi infrapalvelut toteuttivat muut yhdyskuntalautakunnan päättämät kohteet.

Kiinteistöjen, katu- ja puistoalueiden ylläpito on tapahtunut suunnitellun mukaisesti ja toiminnalla on varmistettu hyvät, viihtyisät ja turvalliset olosuhteet käyttäjille.

Maankäyttöpalvelun maanhankinnan määräraha käytettiin lähes 100 %:sti. Loimijoen osakaskuntien yhdistämishanke ei ole valmistunut. Yhteistyössä maankäytön suunnittelun kanssa jatkui osallistumalla RYHTI digikannustehankkeeseen. Tontinmyyntitavoitteesta 125.000 eurosta toteutui vain 34.700 euroa. Allekirjoitettu kiinteistökaupan esisopimus enteilee kuitenkin merkittävää tontinmyyntituloa lähivuosille. Räynin tilan osa hankittiin Metsähallitukselta kaupungin omistukseen turvaamaan tulevia liiketoiminta-alueita.

Teknisen toimen hallinnon alaisuuteen kuuluvat maaseutupalvelut on tuotettu Some-ron kaupungin toimiessa isäntäkuntana.

Maankäytön suunnittelu:

Järvenpää OYK alustava luonnos on valmistunut kuten myös luonto- ja liikenneselvitys sekä Järvenpään risteystarkastelut. Rontismäki asemakaavanmuutos on ollut ehdotuksena nähtävänä. Pilvenmäki III D on ollut ehdotuksena nähtävänä. Alueelle on valmisteltu liikenneselvitys ja täydennetty ympäristövaikutusten arviointia. Uusiky- lä II M on tullut voimaan. Linikkala II A on ollut luonnosvaiheessa nähtävänä. Oja- lanmäki III B on hyväksytty. Paavola I G kaavaan on tehty Räynynojan luontoselvi- tys. Talsoila VI D on ollut luonnoksena nähtävillä. Alueelle on tehty luontoselvitys.

Lisäksi on tehty useita selvityksiä tekeillä oleviin kaavoihin kuten liikenne-, liito-orava-, luonto- ja hulevesiselvityksiä sekä annettu viranomaisille lausuntoja.

Kaavanteon ja selvitysten lisäksi on

- Kilpailutettu kaavakonsultit vuodelle 2024.
- Annettu asiantuntija-apua ja ohjeistusta yksityisille kuntalaisille 45 asiassa.
- Kokoukset, ohjaukset, neuvottelut ja erilaiset pienet selvitykset yrityksille 125 kpl.
- Kuntayhteistyötä jatkettu Katti-hankkeessa, Lohja ja OCM hankkeessa, Seinäjoki
- Tampereen yliopiston ja Hämeen ammattikorkeakoulun yhteistyötapaamiset ovat jatkuneet.

Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut

Ympäristölupalautakunta kokoontui vuoden aikana 10 kertaa.

Forssan kaupunki on vastannut rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä Forssan kaupungissa sekä Humppilan, Jokioisten, Tammelan ja Ypäjän kunnissa vuosina 2019–2024. Yhteistoimintasopimuksen mukainen seurantaryhmä on koontunut kahdesti vuoden 2024 aikana. Tammelan kunnan sopimuksesta irtaantumisen pidettiin erillinen tilaisuus ja annettiin vastaukset Tammelan kunnan esittämiin kysymyksiin, jotka koskivat sopimuksen toimivuuden parantamista. Lopputuloksena rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtäviä hoidettiin viiden kunnan osalta vuoden loppuun saakka. Yhteistoiminnasta Forssan, Humppilan, Jokioisten ja Ypäjän kanssa laadittiin uusi sopimus.

Seudullisessa rakennusvalvonnassa tehtiin rakennus- ja toimenpidelupa- sekä muita maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia päätöksiä sekä ilmoitusmenettelynä käsiteltyjä ratkaisuja yhteensä 345 kpl. Forssan kaupungin maisematyöluvista 2 kpl on tehty yksikön ulkopuolella (kaupunginpuutarhuri). Rakennuslupien määrässä sekä laajuudessa esiintyy usein merkittäviäkin vuosittaisia kuntakohtaisia vaihteluita. Kokonaislupamäärä asettui hieman viime vuotta alhaisemmalle tasolle, ollen edeltävistä vuosista alhaisin.

Rakennusluparatkaisuista seuraavia katselmuksia ja toimenpiteitä suoritettiin yhteensä 941 kpl. Suuruusluokaltaan katselmusmäärät ovat tavanomaisella tasolla.

Rakennusvalvonnassa alkuvuodesta saatettiin valmiiksi erillisellä sopimuksella, muun työn ohessa, Humppilan kunnan asemakaava-alueen rekisterin päivitystyötä konsultin esiselvityksen pohjalta.

Ypäjän kunnalle tehtiin vastaavasti esiselvityksen pohjalta MML:n osoite- ja rekistritietojen päivitystyötä. Päivitystyön viimeistely on vielä kesken.

Forssan kaupungin osalta saatiin valmiiksi useita vuosia keskeneräisenä ollut koko kaupungin alueen kattava rakennus- ja huoneistorekisterin päivitystyö. Huomioiden rakentamislain luparajat, rakennus- ja huoneistorekisteriin lisättiin viime vuonna 626 kpl sieltä puuttuvaa rakennusta.

Rakennusvalvonnan sähköinen arkisto on ollut käytössä Forssan kaupungissa ja toteutui vuoden aikana Jokioisten ja Humppilan kunnissa.

Rakennusvalvonta on toteuttanut edelleen yhdessä yrityksessä laadunvalvonta ja -varmistus menettelyä.

Rakennusvalvonnan suoritteet 2024 sekä vertailu aiempiin vuosiin:

Rakennusluvut 2024							
Mittarit ja tunnusluvut		Forssa	Tammela	Jokioinen	Ypäjä	Humppila	Yhteensä
Rakennusluvut	kpl	59	57	31	17	13	177
Toimenpideluvat	kpl	41	25	18	10	5	99
Toimenpideilmoitukset	kpl	3	6	2	3	6	20
Maisematyöluvut	kpl	11	2	6	1	1	21
Muut luvat	kpl	10	6	4	7	1	28
Yhteensä/ Kunta	kpl	124	96	61	38	26	345
Suoritettuja katselmuksia	kpl	263	250	265	68	95	941

Vuosittaiset kokonaislupamäärät	Forssa	Tammela	Jokioinen	Ypäjä	Humppila	Yhteensä
Vuosi/ kpl						
2024	124	96	61	38	26	345
2023	126	153	54	16	23	372
2022	180	174	69	53	41	517
2021	178	220	90	49	66	603
2020	221	198	90	56	47	612
2019	172	175	107	47	46	547
2018	169	247	93	52	48	609

Ympäristönsuojelun mitatut suoritteet ovat alla olevassa taulukossa. Huomattavaa on, että taulukon tiedot eivät kuvaa koko toimintaa.

Forssan seudullinen ympäristönsuojelu toteutuma 2024	Forssa	Humppila	Jokioinen	Tammela	Ypäjä		Yht. 2024	Yht. 2023	Yht. 2022	Yht. 2021	Yht. 2020	Yht. 2019
Ympäristölupa, -ilmoitus tai rekisteröinti	3	0	1	1	0		5	10	10	18	27	22
Ympäristöluvan rauettaminen	0	0	0	0	0		0	2	32	-	-	-
Maa-aineslupa tai yhteislupa	0	0	0	1	0		1	8	1	8	4	5
Meluilmoitus (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	3	4	4	1	0		12	11	12	13	3	3
Jätelain 100 § mukainen päätös	1	0	0	0	0		1	2	0	6	5	3
Vesihuoltolain muk.vap.päätökset (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	5	0	1	0	0		6	9	1	14	69	10
YSL:n muk. Jätevesipäätökset (Frs ja Ypä vhp, muut ltk)	0	0	1	0	1		2	0	0	19	20	0
YS-määräysten soveltamispäätös	1	1	1	1	0		4	4	5	3	0	7
YS-määräysten mukaiset ilmoitukset	4	0	1	2	0		7	-	-	-	-	-
Nitraattiasetuksen mukaiset ilmoitukset	3	4	10	7	3		27	27	20	22	29	29
Maastoliikennelain mukainen asia MLL 30 § (Frs vhp, muut ltk)	1	0	0	1	0		2	0	0	1	3	0
Lausunnot ESAVI	5	0	0	0	0		5	7	9	14	5	13
Lausunnot muut viranomaiset, mm. kaavat, VhO, KHO	8	3	0	5	1		17	19	23	14	4	24
Muu ymp.suojelun valmistelema asia	2	2	1	6	2		13	17	26	23	32	-
YSL: kunnan valvottavien laitosten tarkastukset	13	6	4	11	2		36	48	45	32	40	32
YSL: valtion valvottavien laitosten tarkastukset	11	2	0	1	0		14	12	-	-	-	-
Maa-aineslupavelvollisten kohteiden tarkastukset	2	2	4	6	0		14	15	20	9	20	17
Roskaantumisen ja jätehuollon tarkastukset	10	4	9	5	7		35	-	-	-	-	-
Muut tarkastukset, mm. vesihuolto	11	3	8	19	0		41	82	45	49	33	21
Järjestetyn jätehuollon valvonta (pyynnöt jätehuoltoviran.)	39	21	4	4	4		72	29	-	-	-	-

Jätehuollon valvontatehtävät ovat lisääntyvät kaikissa kunnissa. Vuonna 2024 valvontaa kohdennettiin erityisesti roskaantumiseen ja järjestettyyn jätehuoltoon. Vuonna 2017 aloitetun autokorjaamojen valvontaprojektia jatkettiin jälkivalvontana.

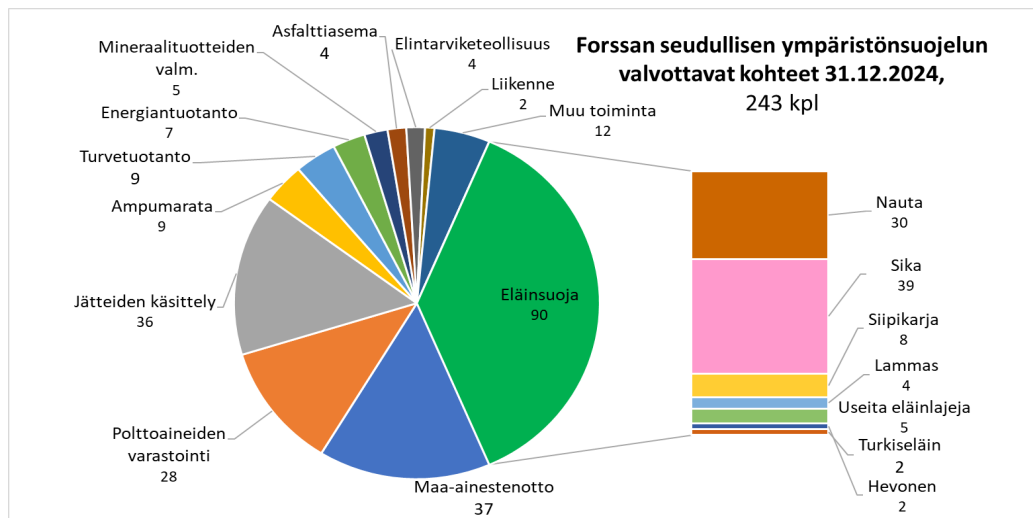
Luontoon ja vesiensuojeluun liittyviin kokouksiin on osallistuttu 14 kertaa. Seudullinen ympäristönsuojelu on vastannut myös Tammelan Pyhäjärven valtakunnallisesta leväseurannasta kesän 2024 ajan.

Organisoitiin Forssan Linikkalanlammin fosforin saostustyön toteutusta. Osallistuttiin Hämeen ELY-keskuksen toteuttamaan Forssan Nummilähteen ennallistamiseen.

Pelastuslaitoksen hallinnoiman öljysäiliörekisterin päivittäminen yhteistyössä Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa saatiin päätökseen. Alueena olivat kaikki öljysäiliökiinteistöt Humppilassa, Jokioisilla ja Ypäjällä sekä Forssan ja Tammelan pohjavesialueilla. Kirjeitä lähetettiin vuonna 2023 yhteensä 331 ja vastauksia saatiin 242. Kevään 2024 aikana pyydettiin tarkennuksia vastauksiin. Lisäksi korkean riskin kiinteistöjen omistajia tavoiteltiin puhelimitse, jos yhteyttä ei saatu kirjeitse. Selvitysprosentit ovat kunnittain seuraavat: Forssa 91 %, Humppila 88 %, Jokioinen 85 %, Tammela 70 % ja Ypäjä 80 %.

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaiseen valvontaan kuuluvien kohteiden kokonaismäärä on 243. Valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisista tarkastuksista toteutui 59 %: Forssa 57 %, Humppila 67 %, Jokioinen 40 %, Tammela 92 % ja Ypäjä 29 %.

	Forssa	Humppila	Jokioinen	Tammela	Ypäjä	Yhteensä
Valvottavat laitokset 31.12.2024						
Ympäristölupa tai -ilmoitus tai rekisteröinti -kohde	54	29	31	36	20	170
Maa-ainestenottokohde	6	10	5	16	0	37
Valtion ympäristölupakohde	18	4	3	9	2	36
	yhteensä	78	43	39	61	243

2.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Taloussuunnitelman 2026–2027 mukaan suunnitelmavuodet ovat ilman uusia sopeutustoimia päätymässä nykyisten näkymien perusteella alijäämäisiksi. Kolmen seuraavan vuoden vuosikate on jäämässä noin 10 miljoonaa euroa investointien rahavirtaa pienemmäksi. Investointeja kasvattaa erityisesti vuosille 2025–2026 ajoitettu Vesihelmen peruskorjaus, jonka kustannusarvio ylittää kymmenen miljoonaa euroa. Hyvinvointikuntayhtymän purkamisen yhteydessä saatujen kassavarojen ansiosta kaupungin lainamäärä tulee silti todennäköisesti pysymään nykyisellä tasolla koko suunnitelmakauden ajan ja on keskimäärin noin 35 miljoonaa euroa tai 2100 euroa asukasta kohden. Lainsalkun korkean suojausasteen vuoksi rahoituskustannukset tulevat säilymään suunnitelmakaudella nykyisellä tasolla tai nousemaan hyvin maltillisesti riippumatta yleisen korkotason kehityksestä. Viiden vuoden päästä rahoituskustannukset nousevat noin 300 000 euroa nykyisellä korkotasolla. Mikäli korkotaso nousisi kuuteen prosenttiin, rahoituskustannukset nousisivat lähes miljoonalla eurolla vuonna 2030.

Kuntien ja myös Forssan kaupungin taloudellinen liikkumavara on ja tulee olemaan hyvin kapealla pohjalla. Kuntien rahoitus pohjautuu verotuloihin ja valtionosuuksiin. Tuoreimmat suhdanne-ennusteet ennakoivat Suomen talouden kasvavan 0,8–2,0 prosenttia vuosina 2025 ja 2026. Kuntaliiton veroennusteet ennakoivat kaupungin verotulojen kasvavan mukavasti suunnitelmakaudella, mutta samaan aikaan kuntien ansiotasokehitys nousee vastaavasti. Kaupungin saamien valtionosuuksien näkymät ovat vaimeat. Valtionosuuskriteereistä selvästi merkittävin on alle 16-vuotiaiden kuntalaisten määrä ja viime vuosien syntyvyyskehitys huomioiden kaupungin valtionosuuksissa ei ole nähtävissä selkeää kasvua. Lisäksi sote-uudistukseen liittyvät mekanismit pienentävät kaupungin valtionosuuksia vuosittain 2025–2027. Kaupunki joutunee siis edelleen jatkamaan talouden tasapainottamistoimia.

Sote-uudistuksen seurauksena Forssan kaupungille on tulossa voimaanpanolain mukaisen siirtymäajan jälkeen voimaan hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoite. Kuntalain 126 §:n mukaan kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Kiinteistöjen vuokraaminen hyvinvointialueille on yhtiöittämisvelvoitteeseen kuuluvaa toimintaa.

Kaupungin sotepe-kiinteistöjä koskeva yhtiöittämisselvitys on valmistumassa keväällä 2025. Sotepe-kiinteistöjen tasearvo on noin 8 miljoonaa euroa. Mikäli kaupunki päättää luovuttaa kiinteistöt omistamalleen yhtiölle, kaupungille ei aiheudu tuloveroseuraamuksia, mutta yhtiön on maksettava kiinteistöjen hankinnasta varainsiirtovero, joka on 3 prosenttia kauppahinnasta. Jos kauppahinta vastaa kiinteistöjen tasearvoa, on varainsiirtoveron määrä noin 245 000 euroa. Kauppa on mahdollista rahoittaa esimerkiksi kaupungin antamalla lainarahoituksella, josta on perittävä markkinaehtoista korkoa. Kauppa on mahdollista toteuttaa myös apporttisijoituksena, jolloin kaupunki ei saa apporttisijoituksesta kauppahintaa, mutta sen omistaman yhtiön arvo nousee. Apporttisijoitus voi olla tiettyjen ehtojen täytyessä varainsiirtoverosta vapaa. Alustavien laskelmien mukaan kiinteistöyhtiön toiminnasta voisi tulla kannattavaa, mutta on huomioitava, että yhtiön tuotot ovat riippuvaisia yhden vuokralaisen eli Kanta-Hämeen hyvinvointialueen maksamista vuokrista. Kiinteistöjen yhtiöittäminen pienentäisi kaupunkiemon vuokratuottoja sekä poistoja ja todennäköisesti heikentäisi toimintakatetta. Yhtiöittämisellä kuitenkin täytettäisiin lain vaatimukset, kaupungin ydintoiminnot selkeytyisivät ja toiminnan ja talouden läpinäkyvyys paranisi.

2.6 Kaupungin henkilöstö

Kaupungin henkilöstömäärä, mukaan lukien vesihuoltoliikelaitos oli vuoden 2024 lopussa 655 henkilöä. Ilman vesihuoltoliikelaitosta kaupungin henkilöstömäärä oli 636.

Kaupungin henkilöstön määrä 31.12.2023 ja 31.12.2024

Toimiala	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v.2024	v.2023	v. 2024
Keskushallinto	14	14	0	0	14	14	0	0
Sivistyspalveluiden toimiala	351	352	220	201	571	553	149	141
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	67	64	6	5	73	69	6	3
Yhteensä	432	430	226	206	658	636	155	144

Vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrä 31.12.2023 ja 31.12.2024

Liikelaitos	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024
Forssan vesihuoltoliikelaitos	17	18	3	1	20	19	2	1

Kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen henkilöstön määrät yhteensä 31.12.2023 ja 31.12.2024

	Vakinaiset		Sijaiset ja määräaik.		Yhteensä		Joista osa-aikaisia	
	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024
Yhteensä	449	448	229	207	678	655	157	145

Kaupungin henkilöstön keski-ikä (ei sisällä vesihuoltoliikelaitosta)

Palvelussuhteen luonne	Keski-ikä		Henkilömäärä	
	v. 2023	v. 2024	v. 2023	v. 2024
Vakinainen	49,6	49,9	443	430
Sijaiset ja määräaikaiset	41,6	41,5	234	206
Yhteensä	46,9	47,2	677	636

Henkilötyövuodet toimialoittain (teksti eikä luvut sisällä vesihuoltoliikelaitosta)

Henkilötyövuosi (HTV 2) ei kuvaa yhden tietyn leikkauspäivän (31.12) henkilömäärää vaan siihen lasketaan palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä/365* (osa-aikaprosentti/100). Henkilötyövuosia on pääsääntöisesti vähemmän kuin henkilölukumäärä osoittaa, johtuen osa-aikaisten työntekijöiden määrästä ja palvelusuhteiden pituudesta.

Henkilötyövuosimäärä (HTV2) on vuonna 2024 ollut 572 henkilötyövuotta. Edelliseen vuoteen (2023) verrattuna se on vähentynyt noin 15 henkilötyövuotta.

Henkilötyövuosimäärät toimialoittain (HTV 2):

	2023	2024	2023 muutos 2024
Keskushallinto	15,45	14,91	-0,54
Sivistyspalvelut	499,28	484,64	-14,64
Tekninen ja ympäristötoimi	72,49	72,68	0,19
Yhteensä	587,22	572,23	-14,99

Sairaus- ja tapaturmapoissaolopäivät

Sairaus- ja tapaturmapoissaolopäivät ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna noin 4,1 %. Poissaolopäivien lukumäärä oli 9 261.

Poissaolopäivät	2023	2024	2023 muutos 2024
Sairaus	9 326	8 941	-385
Sivistyspalvelut	8 392	7 639	-753
Tekninen ja ympäristötoimi	715	1 227	512
Keskushallinto	219	75	-144
Tapaturma	219	320	101
Sivistyspalvelut	217	311	94
Tekninen ja ympäristötoimi	2	9	7
Keskushallinto	0	0	0
Yhteensä	9 545	9 261	-284

Poissaolopäivien lukumäärä henkilöä kohden oli 14,5 ja henkilötyövuotta kohden 16,3 kalenteripäivää.

	2023	2024	muutos kpl	muutos %
Sairauspoissaolot kalenteripäivinä	9 545	9 261	-284	-4,5 %
Sairauspoissaolopäivät per henkilö	14,5	14,5	0,0	0,0 %
Sairauspoissaolopäivät per HTV 2	16,3	16,2	-0,1	-0,1 %

Palkat ja palkkioiden kokonaissummat olivat 24,2 miljoonaa euroa (kaupunkiemo).

Kaupungissa laaditaan erillinen KT:n suosituksen mukainen henkilöstökertomus.

2.7 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä. Kunnan toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Kaupungin strategiset riskit liittyvät kaupungin kykyyn järjestää kaupunkilaisten peruspalvelut sujuvasti ja kestävästi niin, että forssalaisilla on hyvä tulevaisuus. Riskienhallinnan kannalta on olennaista, että kaupungilla on kyky toimia ja sopeutua, vaikka toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa.

Viime vuosina osaavan työvoiman saaminen on ollut yksi kaupungin suurimmista riskeistä. Vuoden 2024 aikana tilanne on tältä osin jonkin verran helpottanut ja useimpien, mutta ei kaikkien ammattiryhmien kohdalla osaavaa työvoimaa on saatavilla. Vaikka tällä hetkellä osaavaa työvoimaa on pääosin hyvin saatavilla, kaupungin on nähtävä suhdanteiden taakse ja huomioitava, että pidemmällä aikavälillä väestön ikärakenteen seurauksena osaavan työvoiman saaminen tulee olemaan riski. Osaavan työvoiman saatavuuteen tulee siis edelleen panostaa esimerkiksi työnantajamielikkyyden, oppilaitosyhteistyön ja rekrytoinnin jatkuvalla kehittämisellä.

Koko kaupungin elinvoiman kannalta on tärkeä, että myös elinkeinoelämälle on tarjolla osaavaa työvoimaa. Vuoden 2024 aikana valmistellun ja tammikuussa 2025 hyväksytyyn seudun elinkeinopoliittisen ohjelman yksi kärkiteema onkin monipuolisen koulutusrakenteen varmistaminen koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä tuke-
malla. Seudullisessa elinkeinopoliittisessa ohjelmassa Forssan kaupunki on nimetty vastuukunnaksi tässä asiassa.

Kaupungin riskeihin ja epävarmuustekijöihin on noussut kokonaan uusia kokonai-
suuksia, jotka muodostuvat lainsäädännön uudistuksista. Niitä ovat mm:

- In-house sääntelyn muutokset
- Valtionosuusuudistus
- TE-uudistus

Hankintalainsäädäntöön on mahdollisesti tulossa muutoksia, jotka muuttavat ns. in-
house sääntelyä merkittävästi ja tulevat mullistamaan Suomen kuntakentän hankinto-
ja merkittävällä tavalla ja kasvattamaan kustannuksia huomattavasti ainakin muuta-
man vuoden aikajänteellä. Suomessa on isoja kuntien omistamia toimijoita erityisesti
taloushallinto- ja ICT-sektoreilla. Jatkossa nämä isot toimijat voisivat tuottaa palveluja
in-house periaatteella vain rajatulle määrälle määräysvaltaa käyttäviä omistajia. Kau-
punkia asia koskee eniten ICT-palvelujen osalta, joissa kuntaomisteinen Tiera on
kaupungin strateginen kumppani. Kaupungin tuleekin varautua siihen, että Tiera ei
välttämättä pysty toimittamaan palveluja jatkossa.

Kaupunki hankkii ateria- ja puhtauspalveluja Loimijoen Kuntapalvelut Oy:ltä ja talous-
hallinnon palveluja Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:ltä. Hankintalain uudistus ei ole
riski näiden palvelujen osalta, koska kyseisten yhtiöiden omistuspohja mahdollistaa
palvelujen tuottamisen jatkossakin omistaja-asiakkaille. Päinvastoin yhtiöt saattavat
hyötyä siitä, että isot kilpailijat joutuvat purkamaan sopimuksiaan muiden kuntien
kanssa.

Valtionosuusjärjestelmän on tarkoitus uudistua 1.1.2027 alkaen ja se on uusi epä-
varmuustekijä. Uudistuksen ei ole tarkoitus muuttaa kunnille jaettavan rahoituksen
kokonaismäärää, mutta jako kuntien välillä tulee muuttamaan. Uudistuksen lähtökoh-
tana on ollut tavoite varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisäätei-
set peruspalvelut kaikkialla Suomessa ja ottaa sekä muuttotappiokuntien että kasva-
vien kuntien ja kaupunkien erilaiset tarpeet huomioon. Toistaiseksi ei ole annettu ar-
vioita uudistuksen vaikutuksista eri kunnille.

TE-uudistus siirsi 1.1.2025 alkaen vastuun työvoima- ja kotoutumispalvelujen järjes-
tämisestä valtiolta kunnille ja kuntien muodostamille työllisyysalueille. Kuntien vastuu
työllisyydestä ja työttömyysetuuksien rahoituksesta kasvoi huomattavasti, mikä on
omiaan lisäämään kuntatalouden suhdanneherkkyyttä. Vielä on liian aikaista arvioida
mitä tämä tulee tarkoittamaan Forssan talouteen, mutta suuri vastuu on myös suuri
epävarmuustekijä.

Taloudellisia riskejä on mm. tulorahoituksen riittävydessä eli käytännössä verotulo-
jen ja valtionosuuksien kehityksessä sekä menokehityksen hillitsemisessä tuloja vas-
taaviksi. Julkinen talous on rakenteellisesti alijäämäinen ja sen korjaamiseksi päätetyt
sopeutustoimet ovat omiaan rajoittamaan talouden kasvua. Myös kansainvälisen ta-
louden epävarmuudet ja mahdolliset tullisodat vaikuttavat Suomen ja kuntien talou-
teen. Kaupungin pitkän aikavälin taloudellisen tasapainon säilyttämiseksi keskeistä

on kaupungin palveluiden ja palveluverkon sopeuttaminen kaupungin väestön tarpeiden ja ikärakenteen mukaisesti.

Korkotaso laski hieman vuoden 2024 aikana ja markkinat odottavat korkotason asetuvan 2,5 prosentin tuntumaan seuraavien vuosien ajaksi. Vaikka korkotason nousu ja rahoituskustannusten kasvu on luonnollisesti riski, kaupungin tilanne on kuitenkin suhteellisen hyvä. Kaupungin lainanhoitokustannuksien hallitsemiseksi lainat on pääosin suojattu ja korkotason muutokset eivät vaikuta merkittävästi kaupungin talouteen muutamana vuoden aikajänteellä.

Vahinkoriskeihin kaupunki on varautunut vakuutuksin. Vakuutusten soveltuvuus ja kattavuus on arvioitu ja vakuutukset kilpailutettu viimeksi vuonna 2022 vakuutusmeklaria hyödyntäen. Vakuutusten toimivuuden ja ajantasaisuuden varmistamiseksi kaupungilla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus vakuutusmeklarin kanssa.

Kaupungin omistamiin rakennuksiin kohdistuu tekniseen käyttöikään liittyviä riskejä. Ennakoivalla kiinteistönhoidolla voidaan osittain ennaltaehkäistä raskaita peruskorjauksia tai ainakin kontrolloida niitä siten, että ne eivät tule yllättäen. Vesihelmeen kohdistuu ikänsä ja tekniikkansa puolesta riskejä, joita tullaan pienentämään taloussuunnitelmassa vuosille 2025–2026 ajoitetulla noin 11 miljoonan euron peruskorjauksella.

Yhteiskuntaan kohdistuvien uhkien ja häiriötilanteiden riski on kasvanut huomattavasti viimeisten vuosien aikana ja kuntien varautuminen on entistä tärkeämpää. Kaupungin tulee valmiuslain mukaisesti valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Tietoturvaan ja -suojaan liittyvät riskit ovat kasvaneet, mutta samalla myös tietoisuus ja valmius vastata kyseisiin riskeihin on kasvanut. Varjo-it, eli palvelut, jotka eivät ole EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (GDPR) mukaisia ovat riski, koska ne ovat muodostuneet osaksi ihmisten arkipäivää työn ulkopuolella

2.8 Ympäristöasiat

Forssan kaupunki kuuluu resurssiviisauden edelläkävijäkaupunkien Fisun (Finnish sustainable communities) verkostoon. Forssan kaupunki yhteistyössä Hämeen Ammattikorkeakoulun kanssa on käynnistänyt Ympäristöministeriön osarahoittaman hankkeen ”Rakennusosien laajamittainen uudelleenkäyttö”. Ilmastotyöryhmän toiminta on jatkunut aktiivisena myös vuonna 2024 ja se koordinoi edellä mainittua hanketta.

Forssan kaupunki ja koko kaupunkikonserni käyttää ainoastaan sähköenergiaa, jolla on uusiutuvan energian alkuperätakuut.

Kaupungin energiatehokkuutta on parannettu merkittävästi mm. valaistus- ja talotekniikassa. Vuoden aikana valmistui merkittävänä kohteena Kehräämörakennuksen katolle rakennettu yli 80 kWp:n aurinkovoimala, jonka tuottama sähköenergia hyödynnetään kokonaan kiinteistössä. Kaupungin ensimmäinen täyssähköauto otettiin käyttöön infrapalveluissa vuonna 2024. Uudessa monitoimikeskus Akvarellissa käytetään kaukolämpöä, jolla on myös uusiutuvan energian alkuperätakuut. Akvarellin energiaratkaisuun kuuluu myös aurinkovoimala. Akvarellin valmistumisen myötä kau-

punki saavutti ja ylitti KETS (Kuntien energiatehokkuussopimus) energiankulutuksen tavoitteet vuonna 2023, sopimuskausi päättyy vuoden 2025 lopussa.

Muita ympäristön kannalta merkittäviä hankkeita ovat mm. hulevesiohjelman päivittäminen. Forssan jäähallin peruskorjauksen toisessa vaiheessa kesällä 2024 otettiin käyttöön kylmän tuottojärjestelmä hiilidioksidia kylmäaineena hyödyntävänä.

Kaupungin hankintaohjeistuksessa painotetaan ympäristönäkökohtien huomioimista kaupungin ja konsernin hankinnoissa.

Ympäristöasioiden tunnuslukuja vuodelta 2024:

Jätejakeiden määrät eivät ole vertailukelpoisia edellisiin vuosiin nähden. Jätejakeiden (pois lukien sekajäte) keräys siirtyi Loimi-Hämeen Jätehuollolle 1.7.2023 alkaen jätelain muutoksen vuoksi. Tämän vuoksi vuoden 2023 ja vuoden 2024 eivät ole vertailukelpoisia.

Jätehuolto jätejakeineen tonneina:

- polttokelpoinen jäte 278,4 (sekajäte ja energijäte yhteensä)
- biojäte 72
- kartonki 16
- lasi 0,9
- metalli 3,7
- muovi 5,4

Polttokelpoiseen jätteeseen sisältyy koirankakkeliastioiden ja puistoroskiksien osuudet.

Vuoden 2024 jätehuollon kokonaiskustannukset olivat 191 765 (vuonna 2023: 102 169) euroa. Jätejakeiden keräys ja kuljetus (pois lukien sekajäte) siirtyi 1.7.2023 Lounais-Hämeen Jätehuolto Oy:n vastuulle jätelain mukaisesti noudattaen tätä toimintaa koskevaa voimassa olevaa jätetaksaa. Tämä on aiheuttanut kaupungille edelleen voimakasta kustannustason nousua verrattuna aiempiin vuosiin.

Kuntien energiatehokkuussopimukseen liitettyjen kiinteistöjen vuosikulutukset:

	2024	2023
sähkönkulutus (MWh/a)	8 202	7 985
kaukolämmön kulutus (MWh/a)	14 591	15 190
veden kulutus (M ³)	58 605	55 035

Sähkön- ja vedenkulutuksen kasvuun vaikutti erityisesti Pääterveysaseman ja Yhteisötalon siirtyminen 1.4.2024 alkaen kaupungin omistukseen. Kaukolämmön kulutukseen laskuun vaikutti vuoden jälkipuoliskon leudot säät. Kaukolämmön kulutus vaihtelee vuosittain hyvinkin voimakkaasti riippuen vallitsevista sääolosuhteista.

2.9 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Toimintakertomuksessa on annettava tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (KuntaL 115.1 §). Kunnanhallitus antaa toimintakertomuksessa tiedot:

- Miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on kunnassa järjestetty
- Onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- Miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelu-kaudella.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskienhallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia. Lisäksi sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakona, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena, sopimusten hallintana, osaamisena, väärinkäytösten ehkäisynä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen:

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta (KuntaL 14§, 39§). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka on hyväksytty valtuustossa 11.12.2023 § 122. Riskienhallintapolitiikkaa täydentävä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 22.1.2024 § 18. Toimivallan ja vastuun jako sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on esitetty kaupungin hallintosäännössä.

Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöissä sisäisen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajan vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti. Kaupungin riskienhallinnassa on tunnistettu konserniyhtiöiden kasvava merkitys kaupunkikonsernin kokonaisriskeihin. Konserniyhtiöt ovat käyneet kertomassa ajankohtaisista asioista ja riskeistään kaupunginhallitukselle säännöllisesti. Kaupungin talousarviossa 2025 on asetettu tavoitteeksi päivittää konserniohje.

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännön 5. luvussa. Omistajaohjauksella, johon kuuluu keskeisenä osana konsernijohdon ja tytäryhteisöjen aktiivinen vuoropuhelu huolehditaan kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisesta. Konsernijohdon edustajat osallistuvat tytäryhteisöjen hallitustyöskentelyyn ja saattavat merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kaupunginhallituksen tietoon. Tytäryhteisöillä on velvollisuus hankkia kaupungin kanta (ennakosuostumus) ennen omaa päätöksentekoa konserniohjeessa ja/tai yhtiöjärjestyksessä määriteltyihin asioihin.

Sisäinen valvonta on kaupungin ja sen toimialojen, palvelualueiden ja -yksiköiden toiminnan omaa valvontaa. Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamisjärjestelmää ja johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Kaupungin sisäisestä valvonnasta vastaavat luottamushenkilöt sekä kaikki tilivelvolliset ja esimiehet.

Sisäinen tarkkailu on sisäiseen valvontaan sisältyvää jatkuvaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien asianmukainen hoitaminen hyväksytyllä tavalla. Se on yleistä rationaalista toimintaa suunnittelun, päätöksenteon, toimeenpanon ja valvonnan muodostamassa toimintaketjussa ja sen toimivuudesta vastaavat esimiehet.

Seuranta on kunnallishallinnossa luottamushenkilöille ja toimialoille kuuluva sisäiseen valvonnan osa-alue, jolla asetetaan tavoitteita ja veloituksia ja valvotaan niiden raportointia ja arvioidaan tuloksia.

Sisäistä valvontaa täydennetään tarvittaessa ostopalveluina hankittavina sisäisinä tarkastuksina. Sisäisen tarkastuksen palveluita ostetaan tarvittaessa tilintarkastus- ja muilta tarkastusyhteisöiltä. Tarkastuslautakunta on tilannut BDO:lta hytetu-työn tarkastelun sekä vuosien 2023 että 2024 osalta.

Kaupungin organisaatio, toimivaltasuhteet ja toimivaltuudet määritellään hallintosäännössä.

Sivistystoimen organisaatiota tarkistettiin 1.5.2024 alkaen. Tehtyjen muutosten ansiosta toimialan talous- ja esimiesvastuut selkiintyivät merkittävästi.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen on toteutunut vuonna 2024 pääsääntöisesti hyvin.

Kaupungin johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöt:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.9.2019 vuoteen 2030 ulottuvan kaupunkistrategian ja tarkisti sitä 12.12.2022. Vaalien jälkeen vuoden 2025 aikana kaupunkistrategiaa otetaan jälleen käsittelyyn.

Keskeistä kaupunkistrategian toteuttamisessa on kiinteä yhteys talousarvioprosessiin ja talousarvioon. Kaupunkistrategia on kytketty suoraan talousarvion tavoiteasetteluun. Talousarviossa esitetään palveluittain (palvelualueittain) kaupunkistrategian tavoitteita toteuttavat toimenpiteet, niiden arviointikriteerit/mittarit ja tavoitetaso. Strategian tavoitteiden ja niistä johdettujen toimenpiteiden seurannassa ja raportoinnissa on hyödynnetty LATO Strategy Tool SaaS-palvelua.

Riskienhallintaryhmä on ohjeistanut toimialoja ICT-laitteiden käytössä ja muistuttanut, että työntekijöiden tulee noudattaa kaupungin tietoturvasuunnitelmaa sekä rekisterinpitäjän ohjeistusta henkilötiedon käsittelyyn liittyen. Lisäksi tietoturva- ja tietosuojasioista on annettu vinkkejä ja ohjeistusta jokaisessa henkilöstökirjeessä.

Kaupungin ICT-ympäristön uudistaminen Kuntien Tiera Oy:n kanssa aloitettiin syksyllä 2022. Palveluiden ja toimintatapojen yhteensovittamiseen käytettiin vuoden 2024 aikana merkittävä työmäärä. Kaupungin ICT-riskejä seurataan aktiivisesti ja toimintaa sekä ympäristöä kehitetään tarpeen mukaan. Yhteistyö kaupungin ICT-

kumppaneiden kanssa on jatkunut tiiviisti. NIS2-direktiivin voimaan tuloon valmistauttiin yhdessä Vesihuoltoliikelaitoksen kanssa.

Valvontatoimenpiteet (erilaiset kontrollit ja suojaukset) ja sopimusten hallinta:

Sopimusten hallinta tapahtuu Dynasty-asianhallintaohjelmistossa. Kaikkiin ohjelmiin vietäviin uusiin sopimuksiin asetetaan automaattinen hälytys ennen sopimuksen erääntymistä.

Kaupungin lainasalkun suojausaste oli 94 % vuoden 2024 lopussa. Lainasalkun suojausastetta korotettiin matalien korkojen aikana ja tällä hetkellä rahoituskustannukset ovat hyvin ennustettavat muutaman seuraavan vuoden ajan. Rahoituskysymyksissä ja lainasalkun suojauksessa käytetään apuna rahoitusriskien hallintaan erikoistuneen Operandi Oy:n asiantuntemusta.

Ostolaskujen oikeellisuuden tarkistus (Recovery Audit) suoritetaan säännöllisesti kolmen vuoden välein. Tilikaudet 2021–2023 tarkastettiin loppuvuodesta 2024 Ryan Oy:n toimesta. Tarkastuksessa löytyi kolmen vuoden ajalta 21 318 euron arvosta palautettavaa arvonlisäveroa. Tarkastus antaa kaupungille edellytyksiä korjata ostolaskujen kirjauskäytäntöjä, joskin auditoinnin yhteydessä löydetty havainnot koskivat lähinnä inhimillisistä kirjausvirheistä tai epäselvistä tositemerkinnöistä aiheutuneita summaltaan pieniä kirjauksia, joissa oli käytetty väärää alv-koodia. Toistuvia järjestelmästä tai virheellisestä alv-tulkinnasta aiheutuvia virheitä ei löytynyt. Tarkastuksen perusteella voidaan sanoa, että kaupungin ostolaskujen tiliöinti on hyvällä tasolla.

Kaupunginvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet ja kaupunginhallituksen niiden soveltamiseksi antamat tarkemmat ohjeet ja niiden noudattaminen:

Kaupungilla on riskienhallintaryhmä, jonka tehtävänä on mm. kaupungin ja kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikan valmistelu ja toteutus, riskienhallinnan kehittäminen, riskienhallintatyön järjestäminen ja koordinointi, henkilöstön motivointi ja koulutus sekä riskienhallinnan seuranta ja arviointi. Riskienhallintaryhmä kokoontuu säännöllisesti osavuosikatsausten tahtiin ja tarvittaessa useamminkin. Vuonna 2024 riskienhallintaryhmä kokoontui neljä kertaa.

Kaupunki käyttää riskienhallintaan kokonaisvaltaisen riskienhallinnan työkaluohjelmisto Granitea. Riskienhallintaryhmä on käsitellyt säännöllisesti Graniteen kirjattuja suurimpia riskejä ja arvioinut niiden merkitystä koko kaupungin näkökulmasta. Samalla riskienhallintaryhmä on valvonut, että toimialat käsittelevät riskejä ja tekevät tarkennuksia riskeihin ja niiden hallintakeinoihin säännöllisesti, mutta vähintään osavuosikatsausten tahdissa.

Voimassa ovat seuraavat ohjeet: Sisäisen valvonnan riskienhallinnan ohje (toimintatapa), joka on päivitetty kaupunginhallituksessa 22.1.2024. Lisäksi kaupungilla on kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessiohje, jonka riskienhallintaryhmä on ottanut käyttöönsä 8.9.2017.

Kaupungin kokonaisvaltainen riskienarviointi tehdään seuraavilla organisaatiotasolla: keskushallinto, tekninen ja ympäristötoimi, perusopetus, lukiokoulutus, varhaiskasvatus, vapaa-ajan palvelut, työllisyyden hoidon palvelut ja vesihuoltoliikelaitos.

Kaupungilla on käytössä Graniten työturvallisuusosiot. Työn vaarojen ja riskien arviointi tapahtuu työpaikkatasolla. Työturvallisuus- ja riskienkartoituskoulutus järjestettiin esimiehille valtuustosalissa 20.2.2024.

Tiedonhallintaryhmä seuraa tiedonhallintalain toteutumista. Kaupungin tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnissa pyritään hyödyntämään Tiedonhallintalautakunnan laatimaa työkalua.

ICT-asioissa kaupungilla on olemassa seuraavat ohjeet ja käytänteet:

- Kaupungin tietoturvasuunnitelma
- Tietosuojaohjeistus
- Sähköpostin suoja koskeva ohjeistus
- Mobiililaitteen laitehallinta
- VPN-ohje
- MFA-monivaiheinen tunnistautuminen
- Salassapitosopimus
- VM-pilvipalvelulinjaukset
- VM-tekoälyyn liittyvät linjaukset

Vuoden 2024 aikana raportoitiin yhteensä seitsemän tietosuojaloukkausta, joista yksi oli vakava.

Riskienhallinnan ja seurannan selkeä vastuutus ja asiantuntemuksen riittävyys:

Riskienhallintaryhmän aktivoituminen riskienhallinnan seurannassa ja riskienhallinnan seurannan kiinnittäminen osavuosikatsausten aikatauluun on tuonut selkeyttä riskienhallinnan seurantaan.

Henkilöstöä on ohjeistettu tietosuoja- ja ICT-riskiasioista henkilöstökirjeessä henkilökunnan tietoisuuden lisäämiseksi. Henkilöstökirjeessä on myös suositeltu kohdennettuja Eduhouse koulutuksia.

Merkittävimpien riskien ja niiden hallitsemiseksi tehtävien toimien dokumentointi, seuranta- ja raportointikäytännöt:

Talousarviokirjassa on esitetty palvelualueittainen riskianalyysi. Sen toteutumista on seurattu osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen yhteydessä. Toimialat ovat dokumentoineet riskejä ja niiden hallintakeinoja Graniteen ja arvioineet riskienhallintaa kokonaisuutena osavuosikatsauksittain.

Tieto ja tiedonvälitys (avoimuus ja hyvä tiedonhallintatapa, raportointi, viestintä):

Avoimen hallinnon edistämiseksi kaupungilla on käytössä Whistleblow-ilmoituskanava väärinkäytösten ilmoittamiseen. Vuoden 2024 aikana ilmoituskanavaan ei tullut yhtään todellista väärinkäytösilmoitusta.

Kaupungin ostolaskudata julkaistaan kerran vuodessa Hansel.fi-palvelun Hankintapulssin raportointinäkyvässä sekä tutkihankintoja.fi -palvelussa. Palveluista löytyvät vuoden 2023 ostolaskut. Vuoden 2024 ostolaskut julkaistaan tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä keväällä 2025. Ostolaskujen julkisuus ja huoltovarmuudelle kriittisten tietojen salassapito ovat osin ristiriitaisia tavoitteita. Huoltovarmuudelle kriittisten laskujen julkaisun suhteen on käytetty harkintaa.

Työsuojelu

Vuoden 2024 aikana Forssan kaupungin sivistysalan työsuojeluvaltuutettu, muun henkilöstön työsuojeluvaltuutettu ja työsuojelupäällikkö kokoontuivat 12 kertaa. Yhdessä he tarkastelivat työtapaturmia, poikkeamailmoituksia, suunnittelivat työsuojelutoimintaa sekä laativat toimintakertomuksen vuodelta 2023 ja toimintasuunnitelman vuodelle 2025. Työsuojelutoimijat antoivat henkilökunnalle ja esihenkilöille tukea ja opastusta työturvallisuusasioissa, työn riskien arvioinnissa, järjesti suojavaate-esittelyä ja hätäensiapukoulutusta, aktivoi kemikaalisen hallintajärjestelmän käyttöön-ottoa, olivat mukana tilan hyvinvointikartoituksessa ja osallistuivat webinaarikoulutusten lisäksi viranomaistarkastuksiin ja yhteistoimintakokouksiin.

Työterveyshuollon perusselvityksiä tehtiin vuonna 2024 jäähalliin, keskushallintoon ja sivistyspuolen toimistoon, viherpalveluun sekä katupalveluun ja korjaamoon. Työterveyshuollon ohjausryhmän kokoontui vuoden aikana 3 kertaa. Etelä-Hämeen ympäristöterveys suoritti terveydensuojelun valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset Wahren- opistoon, kuvataidekouluun, musiikkiopistoon ja musiikkileikkikouluun sekä yhteislyseoon. Aluehallintoviraston työsuojeluviranomainen suoritti tarkastuksen Työvalmennuskeskus Aktiiviin ja Nuorten työpajalle. Vuoden 2024 aikana Forssan kaupungin yhteistoimintaryhmä kokoontui 6 kertaa, sivistyspuolen turvallisuustyöryhmä 4 kertaa ja sisäilmatyöryhmä 2 kertaa.

If Vakuutusyhtiölle ilmoitetuista työtapaturmista ja Granite-riskienhallintaohjelmaan kirjatuista työturvallisuuden poikkeamailmoituksista työsuojelutoimijat laativat yhteenvedot neljännesvuosittain yhteistoimintaryhmän kokouksiin. Vuonna 2024 kaupungilla tehtiin 22 työtapaturmailmoitusta ja 7 työmatkatapaturmailmoitusta. Vuonna 2023 työtapaturmailmoituksia tehtiin 24 ja työmatkatapaturmailmoituksia 5. Työsuojelu seuraa työ- ja työmatkatapaturmien korvauspäivien määrän kertymistä tapaturman tapahtumavuoden mukaan, jolloin vuoden 2024 tapaturmista aiheutui yhteensä 61 korvattua sairauspäivää ja vuoden 2023 tapaturmista yhteensä 342 korvattua sairauslomapäivää 31.12.2024 mennessä.

Poikkeamailmoitusten määrä kasvoi 91 ilmoituksesta 144 ilmoitukseen. Kasvu johtuu osittain opastuksesta ja ohjauksesta kirjata tapahtumista poikkeamailmoitus. Alle kymmenessä ilmoituksista on kyse lasten tai oppilaiden välisestä turvallisuuspoikkeamasta, joka ei suoraan ole kohdistunut henkilökuntaan, mutta tapahtuma on aiheuttanut henkilökunnalle henkistä kuormitusta ja poikkeaman työpäivään.

2.10 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

2.10.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset erät, kaupunki liikelaitoksineen)	2024 1000 euroa	2023 1000 euroa
Toimintatuotot	17 368	17 860
Myyntituotot	10 612	10 950
Maksutuotot	978	1 032
Tuet ja avustukset	2 249	1 983
Muut toimintatuotot	3 528	3 895
Toimintakulut	-54 711	-54 089
Henkilöstökulut	-31 145	-30 920
Palkat ja palkkiot	-25 388	-24 881
Henkilösivukulut	-5 757	-6 040
Eläkekulut	-5 158	-5 167
Muut henkilösivukulut	-599	-873
Palvelujen ostot	-14 724	-14 149
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 809	-5 897
Avustukset	-1 400	-1 550
Muut toimintakulut	-1 632	-1 573
Toimintakate	-37 344	-36 229
Verotulot	36 153	36 201
Valtionosuudet	10 110	12 869
Rahoitustuotot ja -kulut	138	-93
Korkotuotot	435	222
Muut rahoitustuotot	163	141
Korkokulut	-451	-449
Muut rahoituskulut	-8	-7
Vuosikate	9 058	12 747
Poistot ja arvonalentumiset	-7 571	-7 251
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 571	-7 251
Satunnaiset erät	-6 320	0
Satunnaiset kulut	-6 320	0
Tilikauden tulos	-4 834	5 497
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	607	527
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 227	6 023

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31,7	33,0
Vuosikate/poistot %	119,6	175,8
Vuosikate, euroa/asukas	550	772
Asukasmäärä	16 470	16 502

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

2.10.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
(kaupunki liikelaitoksineen)	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta	<u>2 703</u>	<u>12 668</u>
Vuosikate	9 058	12 747
Tulorahoituksen korjauserät	-6 355	-79
Investointien rahavirta	<u>9 224</u>	<u>-8 735</u>
Investointimenot	-8 267	-9 294
Rahoitusosuudet investointimenoihin	49	404
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	17 442	155
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 927	3 933
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>-200</u>	<u>168</u>
Antolainasaamisten lisäykset	-400	0
Antolainasaamisten vähennykset	200	168
Lainakannan muutokset	<u>-8 068</u>	<u>-11 239</u>
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 369	-4 644
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 699	-6 595
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 086	-2 402
Rahoituksen rahavirta	-7 182	-13 474
Rahavarojen muutos	4 745	-9 541
Rahavarat 31.12.	22 561	17 816
Rahavarat 1.1.	17 816	27 357
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	22 259	-7 381
Investointien tulorahoitus %	110,2	143,4
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,8
Laskennallinen lainanhoitokate ilman kons.yht. yks.tilejä	2,0	2,5
Lainanhoitokate	2,5	2,6
Rahavarat 31.12., 1.000 euroa	22 561	17 816
Rahavarat 31.12. ilman kons.yht. yksikkötilejä	14 394	4 728
Kassasta maksut, 1.000 euroa	67 207	68 484
Kassan riittävyys, pv	123	95
Kassan riittävyys, pv, ilman kons.yht. yksikkötilejä	78	25
Asukasluku	16 470	16 502

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

2.11 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2024	2023
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	<u>117 773</u>	<u>134 334</u>
Aineettomat hyödykkeet	<u>146</u>	<u>181</u>
Aineettomat oikeudet	146	181
Aineelliset hyödykkeet	<u>99 423</u>	<u>98 823</u>
Maa- ja vesialueet	14 568	14 321
Rakennukset	46 752	47 885
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 326	29 620
Koneet ja kalusto	2 148	2 085
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 629	4 912
Sijoitukset	<u>18 204</u>	<u>35 330</u>
Osakkeet ja osuudet	17 330	34 656
Muut lainasaamiset	804	604
Muut saamiset	71	71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>73</u>	<u>73</u>
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	73	73
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>29 580</u>	<u>25 195</u>
Vaihto-omaisuus	<u>246</u>	<u>300</u>
Aineet ja tarvikkeet	246	300
Saamiset	<u>6 773</u>	<u>7 079</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>6</u>	<u>6</u>
Muut saamiset	6	6
Lyhytaikaiset saamiset	<u>6 767</u>	<u>7 073</u>
Myyntisaamiset	1 905	2 580
Lainasaamiset	3 310	3 094
Muut saamiset	706	459
Siirtosaamiset	846	939
Rahoitusarvopaperit	<u>168</u>	<u>168</u>
Osakkeet ja osuudet	168	168
Rahat ja pankkisaamiset	22 393	17 648
	<u><u>147 426</u></u>	<u><u>159 602</u></u>

VASTATTAVAA	2024	2023
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	<u>80 675</u>	<u>84 902</u>
Peruspääoma	66 635	66 635
Edellisten tilikausien ylijäämä	18 267	12 244
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 227	6 023
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>11 350</u>	<u>11 957</u>
Poistoero	7 550	8 157
Vapaaehtoiset varaukset	3 800	3 800
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>422</u>	<u>376</u>
Lahjoitusrahastojen pääomat	403	357
Muut toimeksiantojen pääomat	20	19
VIERAS PÄÄOMA	<u>54 979</u>	<u>62 368</u>
Pitkäaikainen	<u>31 401</u>	<u>34 770</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 400	34 769
Muut velat	1	1
Lyhytaikainen	<u>23 578</u>	<u>27 599</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 369	3 369
Lainat julkisyhteisöiltä	10 146	14 994
Lainat muilta luotonantajilta	1 330	1 182
Saadut ennakot	13	9
Ostovelat	3 279	2 363
Muut velat	536	542
Siirtovelat	4 906	5 140
	<u>147 426</u>	<u>159 602</u>

TASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste	62,4 %	60,7 %
Omavaraisuusaste ilman kons. yksikkötilejä	66,1 %	66,1 %
Suhteellinen velkaantuneisuus	86,4 %	93,2 %
Suht. velkaantuneisuus ilman kons. yksikkötilejä	68,3 %	69,0 %
Kertynyt ylijäämä, 1.000 euroa	14 040	18 267
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	852	1 107
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa	46 244	54 313
Lainakanta 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tilejä	34 769	38 138
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	2 808	3 291
Lainakanta 31.12., euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	2 111	2 311
Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa	47 501	62 237
Lainat ja vastuut 31.12., 1.000 euroa, ilman kons. yks.tilejä	36 025	46 062
Lainat ja vastuut, euroa/asukas	2 884	3 772
Lainat ja vastuut, euroa/asukas, ilman kons. yks.tilejä	2 187	2 791
Lainasaamiset, 1.000 euroa	804	604
Asukasmäärä	16 470	16 502

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Omavaraisuusaste, % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Vuokravastuut}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas = $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)} / \text{Asukasmäärä}$

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainat euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12.= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

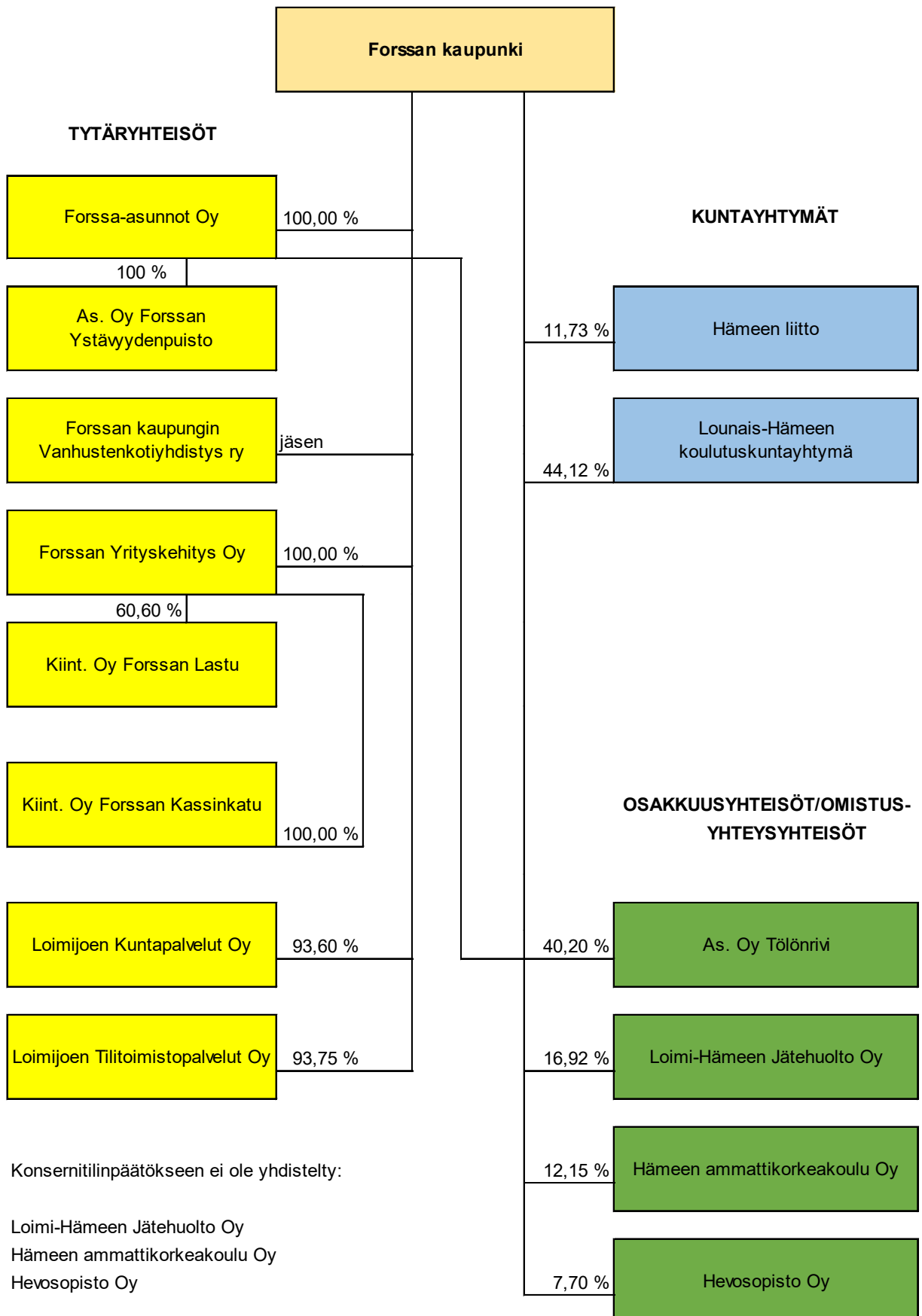
2.12 Kokonaistulot ja -menot

KAUPUNGIN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1.000 e	%	MENOT	1.000 e	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	17 368	22,5	Toimintakulut	54 711	74,4
Verotulot	36 153	46,8	Korkokulut	451	0,6
Valtionosuudet	10 110	13,1	Muut rahoituskulut	8	0,0
Korkotuotot	435	0,6	Satunnaiset kulut	6 320	8,6
Muut rahoitustuotot	163	0,2	Tulorahoituksen korjauserät		
Satunnaiset tuotot	0	0,0			
Tulorahoituksen korjauserät					
-Pysyvien vastaavien					
hyödykkeiden luovutusvoitot	-34	0,0			
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	49	0,1	Investointimenot	8 267	11,2
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden					
luovutustulot	17 442	22,6			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	200	0,3	Antolainasaamisten lisäykset	400	0,5
			Pitkäaikaisten lainojen vähennys	3 369	4,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	-4 699	-6,1			
Kokonaistulot yhteensä	77 186	100,0	Kokonaismenot yhteensä	73 528	100,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 086				
Rahavarojen lisäys	4 745				
Yhteensä	73 528				
					Muutos%
			Kokonaismenot yhteensä v. 2021	142 276	5,9
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	120 877	7,6
			Kokonaismenot yhteensä v. 2022	146 018	2,6
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	123 248	2,0
			Kokonaismenot yhteensä v. 2023	68 449	-53,1
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	52 274	-57,6
			Kokonaismenot yhteensä v. 2024	73 528	7,4
			- ilman kons.yht. yksikkötilejä	62 052	18,7

2.13 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

2.13.1 Forssan kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt

2.13.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupungissa konserniohjaus on toteutettu hyväksytyin konserniohjeistuksen mukaisesti. Valtuusto on hyväksynyt syyskuussa 2018 Forssan kaupungin omistajapoliittiset linjaukset ja konserniohjeen. Tarkemmin kohdassa 2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen.

2.13.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Konsernin tulos oli 0,7 (+5,9) miljoonaa euroa alijäämäinen. Konsernin lainakanta pieneni ja oli 60,7 (67,6) miljoonaa euroa eli 3.685 (4.096) euroa/asukas. Laskennallinen lainanhoitokate oli 1,1 (1,0).

Laskennallisen lainanhoitokatteen osalta yhden vuoden tilanne ei anna välttämättä oikeaa kuvaa. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 1 ja tyydyttävä, kun tunnusluku on 0,8–1,0. Jos tunnusluku on pienempi kuin 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisää lainaa, realisoimaan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Forssan kaupunkikonsernin laskennallinen lainanhoitokate oli 1,7 vuonna 2020 ja 1,2 vuonna 2021, mutta vain 0,8 vuonna 2022.

1,2 vuonna 2021, mutta vain 0,8 vuonna 2022.

1,2 vuonna 2021, mutta vain 0,8 vuonna 2022.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän toiminta päättyi vuoden 2024 aikana. Hyvinvointikuntayhtymän tulos on yhdistelty konsernituloslaskelmaan ajalta 1.1.-31.10.2024. Tilikauden tulos on kirjattu taseeseen edellisten tilikausien voittovarojen lisäykseksi, koska kuntayhtymän tasetta ei enää yhdistelty konsernitaseeseen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy jakautui kahdeksi yhtiöksi vuoden 2024 aikana. Ateria- ja puhtauspalvelut tuottaa jatkossa Loimijoen Kuntapalvelut Oy aivan kuten tähän asti, mutta laskentapalvelut tuottaa vuoden 2025 alusta alkaen Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy. Tilitoimistopalveluiden liiketoiminta käynnistyy siis vasta vuoden 2025 puolella, vaikka yhtiö perustettiin jo 2024. Jakautumisen toteutuksesta on kerrottu tarkemmin seuraavassa kappaleessa Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n toimintakertomuksessa.

Konserniyhteisöjen tilikauden 2024 tulokset

Loimijoen Kuntapalvelut Oy	179 185,81 €
Forssa-Asunnot Oy	65 654,86 €
Forssan Yrityskehitys Oy	163 421,41 €
Forssan Kaupungin Vanhustenkotiyhdistys	49,91 €

Olennaisia konsernia koskevia tapahtumia on selostettu tarkemmin konserniyhteisöittäin seuraavissa kappaleissa.

Konserniyhteisöjen toiminnastaan antamat tiedot

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Loimijoen Kuntapalvelut Oy kuuluu Forssan kaupunkikonserniin, kaupungin omistamassa 144 osaketta (Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän omistamat 90 osaketta siirtyivät Forssan kaupungille FSHKY:n toiminnan loputtua), Kanta-Hämeen hyvin-

vointialueen (OmaHäme) omistaessa 10 osaketta sekä Lounais-Hämeen koulutus-kuntayhtymän, Humppilan kunnan, Someron kaupungin, Koski TI kunnan, Marttilan kunnan sekä Hausjärven kunnan kunkin omistaessa 1 osakkeen yhtiön osakkeista.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:lle tehtiin maaliskuussa rakenne- ja omistusjärjestelyselvitys, jossa selvitettiin eri vaihtoehtoja, miten yhtiön toiminnot voitiin erottaa kahteen eri yhtiöön niin, että yhtiöiden omistajina ovat kyseisen yhtiön palveluita käyttävät omistajat ja omistussuhteet vastaavat palveluiden käyttöä.

Palkka- ja laskentapalvelut eriytettiin omaksi yhtiöksi. Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy perustettiin 2.8.2024 ja toimintansa se aloitti 1.1.2025. Yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin kaupungin omistaessa 90 osaketta, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän, Someron kaupungin, Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n sekä Hausjärven-, Koski TI- ja Marttilan kunnan kunkin omistaessa 1 osakkeen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n ulkoisiksi omistajiksi jää palveluita käyttävät Forssan kaupunki 144 osakkeella, OmaHäme 10 osakkeella ja Humppilan kunta 1 osakkeella.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:ssä on yhteensä 250 osaketta. Yhtiö hankki omia osakkeitaan niiltä osakkeenomistajilta, jotka ovat käyttäneet sen tarjoamia tilitoimistopalveluita, yhteensä 95 osaketta (Forssan kaupunki 90 osaketta, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä 1 osake, Someron kaupunki 1 osake, Hausjärven kunta 1 osake, Koski TI kunta 1 osake ja Marttilan kunta 1 osake).

Vastikkeena yhtiö antoi kyseisille osakkeenomistajille Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:n osakkeita siinä suhteessa, kun ne omistivat Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n osakkeita. Yhtiö hankki siten omia osakkeitaan muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa, joten hankkiminen toteutettiin suunnatusti. Suunnattu omien osakkeiden hankkiminen edellyttää painavaa taloudellista syytä. Hallitus katsoo, että on sekä yhtiön että jokaisen osakkeenomistajan edun mukaista, että kyseinen järjestely toteutettiin ja järjestelyn kohteena olevien yhtiöiden omistus jaetaan sen mukaan, miten osakkeenomistajat käyttävät yhtiöiden tarjoamia palveluita. Näin ollen omien osakkeiden suunnatulle hankkimiselle on painava taloudellinen peruste.

Yhtiön tavoitteena on tuottaa omistajilleen laadukkaita ja hinnaltaan kilpailukykyisiä palveluita.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n hallinto sijaitsee Forssan kaupungintalolla, Turuntie 18, 30100 Forssa.

Yhtiöllä oli tilinpäätöskautena kolme liiketoimintasektoria; ateriapalvelut, puhtauspalvelut sekä talous- ja henkilöstöpalvelut.

Ateriapalvelut tuottaa aterioita Forssan kaupungille, Oma Hämeelle ja Humppilan kunnalle. Puhtauspalvelut toimivat asiakkaiden tiloissa Forssan kaupungin ja lähikuntien alueella. Talous- ja henkilöstöpalveluiden henkilöstö palvelee asiakkaitaan Forssan kaupungintalolla.

Olennaiset tapahtumat

Palvelukeittiökohteet pysyivät ennallaan ja keskuskeittiö Loimu toimii edelleen vuoden jokaisena päivänä. Ateriapalveluiden osalta kustannusten nousu tasaantui. Suu-

rin kustannuksia nostava tekijä oli palkkojen nousu. Hinnankorotukset asiakkaille olivat maltillisia.

Sairauspoissaolojen vähentämisen tavoite 18/kpv/työntekijä toteutui ateriapalveluissa. Ateriapalveluissa eläköityi kaksi henkilöä.

Humppilan kunnan kanssa sovittiin ateriapalveluiden tuottamisen jatkamisesta toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella.

Oma Hämeen kohteiden volyymi on vähentynyt merkittävästi ilman ennakkotietoa. Humppilan kunnan ateriapalveluiden ostot vähenivät hieman edellisestä vuodesta. Forssan kaupungin osalta koulu- ja päiväkotilounaita ostettiin arvioitua enemmän. Keskuskeittiö Loimuun ostettiin loppuvuodesta työajanmitoitus, jonka avulla saadaan tarkennettua kustannuksia ja niiden kohdentamista sekä saada kustannustehokaimmat toimintatavat käyttöön.

Robottiikan käyttöä ei ole laajennettu puhtauspalveluissa, koska on haastavaa löytää kustannustehokasta robottia melko pieniin ja tiiviisti kalustettuihin kohteisiin.

Puhtauspalveluissa on aloitettu työmäärämitoitusten päivitykset Oma Hämeen kohteista, jotka on loppuvuodesta päivitetty Oma Hämeen uuden palvelukuvauksen mukaiseksi. Tarkistusmitoitukset tehdään myös kaikkiin Forssan kaupungin kohteisiin tulevana keväänä 2025.

Puhtauspalveluissa ei päästy sairauspoissaoloissa tavoitteeseen. Suurilla sairauspoissaoloilla on merkittävä vaikutus puhtauspalveluiden tulokseen. Sairauspoissaoloja on seurattu tarkkaan ja pyritty ennaltaehkäisyyn ja aikaiseen puuttumiseen. Työfysioterapeutin kanssa on tehty yhteistyötä ja työntekijöitä kannustettu ja ohjattu menemään matalalla kynnyksellä työfysioterapeutin vastaanotolle.

Puhtauspalveluissa eläköityi 7 henkilöä, joista neljä työkykyeläkkeelle. Puhtauspalvelut on myynyt lähijohtajan palvelua Oma Hämeelle 1.1.-31.8.2024.

Oma Hämeen kanssa on keskusteltu useaan otteeseen ateria- ja puhtauspalveluiden ostojen jatkuvuudesta ja hinnoittelusta. Loppuvuodesta Oma Hämeeltä ilmoitettiin, että ateria- ja puhtauspalvelusopimukset tullaan irtisanomaan vuoden 2025 alkupuolella. Yhteistyöneuvottelut jatkuvat ja tavoitteena on uudet, kustannustehokkaat molempia osapuolia tyydyttävät sopimukset.

Laskenta- ja palkkapalveluiden liikevaihto oli budjetin mukainen. Henkilöstömäärä pysyi edellisen vuoden kaltaisena. Lomautukset jatkuivat palkkapalveluissa. Laskentapalveluissa oli henkilöstön vaihtuvuutta. Hausjärven laskenta- ja palkkapalveluiden tuotantokäyttö alkoi vuoden alusta. Muut asiakassuhteet pysyivät ennallaan.

Hallituksen va. toimitusjohtajana on toiminut Tanja Kalliola. Hän on hoitanut myös puhtauspalvelupäällikön tehtävät.

Arvio kehityksestä

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ovat seuraavat:

	2024	2023	2022	2021
Liikevaihto (tuhatta euroa)	8 630,5	8 520,6	8 303,0	7 807,9
Liiketulos (tuhatta euroa)	179	-99,0	15,3	-628,9
Liiketulos %:a liikevaihdosta	2,1 %	-1,2 %	0,2 %	-8,0 %
Oman pääoman tuotto (%)	29,9 %	-34,5 %	4,0 %	-169,7 %
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	15,8 %	-12,6 %	1,8 %	-169,7 %
Omavaraisuusaste	25,8 %	12,8 %	17,7 %	22,9 %

Riskit ja epävarmuustekijät

Yhtiön tuotantoprosessien kilpailukykyisyys, Oma Hämeen päätökset ateria- ja puhtauspalveluiden ostamisesta tulevaisuudessa ja asiakasvolyymien väheneminen Oma Hämeen kohteissa tuovat epävarmuutta tulevaisuuden toimintaamme. Ulkoisiin uhkakuviin varaudutaan palvelutuotannon kannattavuuden ja kilpailukyvyyn varmistamisella, myynnillä ja markkinoinnilla. Yhtiö tavoittelee vahvempaa seudullista palvelutuotantoa ja myynnin laajentamista Oma Hämeelle. Keskuskeittiöllä on kapasiteettia nykyistä laajempaan tuotantoon ja edellytyksiä tuotannon tehokkuuden ja kilpailukyvyyn lisäämiseen.

Ateriapalvelun mahdollisiin häiriöihin on varauduttu varautumissuunnittelulla. Yhtiöllä ei ole varsinaista luottoriskiä taloudellisesti merkittävien asiakkaiden kuulussa konserniin.

Forssa-asunnot Oy

Forssa-asunnot Oy kuuluu Forssan kaupunki -konserniin, kaupungin omistaessa koko yhtiön osakepääoman. Yhtiön tavoitteena on tarjota vuokra-asuntoja sekä ylläpitää kiinteistöjä. Yhtiön toimisto sijaitsee osoitteessa Kartanonkatu 4, 30100 Forssa.

Yhtiöllä on 487 vuokrahuoneistoa sekä Isoniityntie 51 sijaitseva palvelutalo. Vuokra-asunnot sijaitsevat pääsääntöisesti yhtiön omistamissa kerros- ja rivitalokiinteistöissä. Kiinteistöt sijaitsevat eri puolilla Forssan kaupunkia. Vuokra-asunnoista 236 on ARA-rajoitusten alaisia ja 251 vapaarahoitteisia tai rajoituksista vapautuneita.

Yhtiö hoitaa Forssan kaupungin toimeksiantona kaupungin suorassa omistuksessa olevien asuntojen sekä Kanta-Hämeen Hyvinvointialueen 303 asuntopaikan vuokraustoiminnan ja vuokranvalvonnan.

Olellaiset tapahtumat

Pihlajakuja 1 käyttövesiputki- ja huoneistosaneerausurakka toteutettiin vuonna 2024. Urakassa koko kiinteistön käyttövesiputkisto uusittiin ja osa huoneistoista remontoitiin paremmin ikääntyneille sopiviksi. Urakan kustannukset olivat 1.073.000 €, ARA on myöntänyt hankkeelle avustusta 336.000 € ja loppuosan rahoittamiseksi yhtiö nosti ARA:n korkotukilainaa 662.000 €. Yhtiö kirjasi taseeseen hankkeesta 695.093 €.

Vuokrahuoneistoja remontoitiin tilikaudella noin 20 asuntoa. Kiinteistöjen ja huoneistojen korjauksiin käytettiin toimintavuotena 569.471 € (vuonna 2023 656.279 €).

Hallinto ja henkilökunta

Yhtiön hallitus 1.1. – 31.12.2024:

Puheenjohtaja Janne Korsi

Hallituksen jäsenet: Matti Uutela (varapuheenjohtaja), Petteri Angelin, Reima Hakala, Maaret Lahtinen, Irma Pulkkinen ja Tiina Tuomisto.

Hallitus kokoontui tilikauden aikana 4 kertaa.

Yhtiön toimitusjohtajana toimi Henna Linnala.

Yhtiön tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Oy, vastuunalaisena tilintarkastajana KHT Sami Lehtinen. Yhtiön kirjanpidon ja palkanlaskennan on hoitanut Loimijoen Kuntapalvelut Oy.

Yhtiön palveluksessa asiakaspalvelussa sekä kiinteistöjen ylläpito- ja siivoustoiminnassa on toimintavuoden aikana ollut kokopäiväisinä neljä työntekijää. Kiinteistöjen korjaus-, huolto-, kunnossapito ja siivoustyöt on hoidettu ulkopuolisilla palveluntarjoajilla.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 19.6.2024, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen mukaiset asiat.

Rahoitus ja taloudellinen tilanne

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli hyvä. Yhtiön liikevaihto oli 3.305.856 euroa (vuonna 2023 3.229.693 euroa). Yhtiön tekemät poistot ja arvonalentumiset tilikaudella olivat 409.069 euroa (vuonna 2023 398.203 euroa) ja se kirjasi tilikauden tulokseksi poistojen ja rahoituskulujen jälkeen 65.655 euroa (vuonna 2023 182.360 euroa).

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan 673.254 euroa lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 9.706.799 €, sekä lainat Forssan kaupungilta 1.355.513 euroa, yhteensä 11.062.312 euroa. Taseen loppusumma on 13.433.993 euroa, josta oma pääoma on 1.325.009 euroa.

Yhtiön kiinteistöt, omaisuus ja vastuu on vakuutettu LähiTapiola Loimi-Hämeessä. Forssan kaupungin ottama hallinnon vastuuvakuutus suojaa Forssa-asunnot Oy:n hallitusta ja toimitusjohtajaa.

Kuluvan vuoden tapahtumat

Yhtiön hallitus on aloittanut kiinteistöjen pitkänajan korjaussuunnittelun ja sen pohjalta tullaan laatimaan kiinteistöstrategia. Yhtiössä jatketaan viime vuosien tapaan huoneistojen remontoimia kysyntää vastaavasti.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio ja vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä). Yhtiössä kannustetaan henkilökuntaa osaamisen ylläpitämiseen ja lisäkoulutukseen.

Toiminnalliset riskit, kuten sopimus- ja vuokratappioriskit, ovat luonteeltaan yleensä sellaisia, jotka yhtiön tulee tiedostaa ja ennaltaehkäistä omalla toiminnallaan. Vuokra- ja vuokratappioriskien hallinta hoidetaan yhtiön perintäkäytännön mukaan ja sen tavoitteena on vuokrasaattavien minimoiminen. Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä ICT-palvelut Lounea Palvelut Oy:lle. Yhtiön henkilökunta on osallistunut aktiivisesti järjestettyihin koulutuksiin, joita kaupunki on toteuttanut ja toteuttaa.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset. Korkojen, energian ja rakennusmateriaalien hintojen nopea nousu vaikuttavat suoraan yhtiön talouteen. Energian säästötoimiin on kiinnitetty huomiota ja toimintata-voissa sekä hankinnoissa huomioidaan energiatehokkuus. Yhtiön vieras pääoma on pääosin suojattu pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla. Rahoitusta järjestellään tarvittaessa uudelleen ja sitä arvioidaan toiminnassa aktiivisesti.

Yhtiön vahinkoriskeihin kuuluvat kiinteistöt on suojattu kiinteistövakuutuksilla. Yhtiön kiinteistökanta on ikääntynyt ja vuotovahinkojen riski kasvaa. Yhtiön kiinteistöihin on hankittu etäseurantapalvelu, jolla seurataan kiinteistöjen vedenkulutusta ja palvelu tekee kulutuspoikkeamista tarvittavat hälytykset. Isojen vahinkojen varalle yhtiön kiinteistövakuutuksessa on keskeytysvakuutus, joka korvaa saamatta jääneitä vuokratuottoja vahinkojen korjauksen ajalta. Yhtiöllä on myös huoneistoturvavakuutus asukkaiden aiheuttamien vahinkojen varalta. Yhtiöllä on kiinteistövakuutusten hoitopalvelusopimus Howden Finland Oy:n kanssa ja vakuutusturva on tarkastettu vuonna 2024.

Forssan Yrityskehitys Oy

Yleiskatsaus

Vuosi oli yhtiön kahdeskymmenesyhdeksäs (29.) toimintavuosi. Yhtiön perustamiskokous pidettiin 19.03.1996 ja yhtiö merkittiin kaupparekisteriin 6.5.1996. Forssan kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 100 % ja yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin.

Forssan Kehittämiskeskus Oy:ön sulautettiin Forssan Liike- ja teollisuuskiinteistöt Oy vuoden 2016 aikana. Sulautumisen myötä vastaanottavan yhtiön nimi muuttui Forssan Yrityskehitys Oy:ksi ja sille tuli tytäryhtiöksi Forssa Invest Oy sekä sen tytäryhtiö kiinteistö Oy Forssan Lastu. Forssa Invest Oy sulautui Forssan Yrityskehitys Oy:ön marraskuussa 2020 ja Koy Forssan Lastusta tuli Forssan Yrityskehitys Oy:n tytäryhtiö. Vuonna 2016 on perustettu tytäryhtiö Kiinteistö Oy Forssan Kassinkatu.

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 22.5.2024, jossa käsiteltiin yhtiöjärjestyksen määrittämät asiat.

Yhtiö on edelleen päivittänyt kiinteistöjen turvallisuuteen liittyviä teknisiä laitteita, sekä parantanut kiinteistöjen ilmanvaihtoon ja energiatehokkuuteen liittyviä elementtejä.

Yhtiön päätoimialaa on yritysneuvonta, seudullisen matkailun koordinointi ja tuottaminen Forssan seudulla. Yhtiö toimii sidosryhmiensä kautta erilaisten aluekehittämisen hankkeiden hakijana ja osatoteuttajana. Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut Forssan seudun alueella toimiville yrityksille ja kunnille on yhtiön aluekehittämisen tehtävä asian- tuntijaorganisaationa.

Kiinteistö sopimukset

Yhtiön omistuksessa tai osake-enemmistön kautta hallinnassa olevat kiinteistöt ja rakennukset sekä niiden hankinta-ajat ovat seuraavat:

Torikatu 8	2 080 m ²	25.01.1999
Sipilänkatu 13	1 753 m ²	20.07.1990
Koy Forssan Lastu	7 881 m ²	29.06.2009
Koskivuorenkatu 5	3 457 m ²	31.12.2013
Koulukatu 13	2 400 m ²	01.03.2017
Aukeentie 8	2 600 m ²	01.12.2017

Yhtiön toimitilat ovat vuokrattuina. Yhtiön hallinnoimissa tiloissa työskentelee yli 200 työntekijää. Vuokrausaste on saatu nostettua lähes 100 %:iin.

Rahoitus ja taloudellinen tilanne

Yhtiön maksuvalmius tilikauden aikana oli kohtalainen. Yhtiön liikevaihto oli 2 016 637,61 euroa (vuonna 2023 1 891 975,03 euroa). Yhtiön tekemät poistot ja arvonalentumiset tilikaudella olivat 279 196,80 euroa (vuonna 2023 296 546,37 euroa) ja se kirjasi tilikauden tulokseksi poistojen jälkeen 163 421,41 euroa (vuonna 2023 - 38 952,07 euroa).

Tilikauden aikana yhtiö lyhensi lainojaan 82 315,44 euroa lainaohjelman mukaisesti. Tilikauden päättyessä yhtiön lainat rahoituslaitoksilta olivat 8 458 197,91 euroa, sekä lainat Forssan kaupungilta 1 953 061,54 euroa, yhteensä 10 411 259,45 euroa.

Taseen loppusumma on 12 982 234,83 euroa, josta oma pääoma on 2 302 078,51 euroa.

Kiinnityksiä ja pantteja yhtiö on antanut ainoastaan omistajalleen Forssan kaupungille.

Yhtiön toiminnan vastuu, omaisuus, kiinteistöt ja rakennukset on vakuutettu If Vahinkovakuutusyhtiössä. Forssan kaupungin ottama hallinnonvastuuvakuutus suojaa Forssan Yrityskehitys Oy:n toimitusjohtajaa ja hallitusta Howden Finlandin kautta.

Rakennustoiminta

Yhtiöllä ei vuoden 2024 aikana ollut uudisrakennustoimintaa. Yhtiössä tehtiin ainoastaan suunnitelman mukaisia korjauksia perustuen kiireellisyys järjestykseen ja turvallisuuteen.

Organisaatio

Yhtiön hallitukseen ovat toimintavuoden aikana kuuluneet 1.1.2024-31.12.2024 Jaana Lähteenkorva (puheenjohtaja), Kaisa Lepola (varapuheenjohtaja), Tapio Virtanen, Nicholas Salonen ja Antti Niemi.

Hallitus kokoontui tilikauden aikana yhdeksän (9) kertaa.

Yhtiön tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO, päävastuullisena tilintarkastajana Antti Ojala, KHT. Yhtiön kirjanpidon ja palkanlaskennan on hoitanut tilitoimisto Laskentapiste Balanssi Oy. Yhtiö on Kuntien eläkevakuutuksen jäsenyhteisö.

Tulevan vuoden tapahtumia

Yhtiö toteuttaa laatimaansa strategiaa, kaupungin strategiaa sekä Forssan kaupunkiseudun elinvoimaohjelmaa. Yhtiössä jatketaan omistuksien korjausvelan purkamista, sekä valmistautumista toimiston julkisivuhankkeeseen.

Yhtiö on aktiivinen toimija hanketoiminnassa sekä yrittäjäyhteistyössä sidosryhmien kanssa. Yhtiö tulee toimintavuoden aikana järjestämään erilaisia tapahtumia yrittäjille ja yhdessä yrittäjien sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Tapahtumatoimintaa jatketaan verkossa ja vuoden päätapahtuma FRUSH pidetään hybriditapahtumana. Yhtiön toimintaa mitataan sille asetettujen tavoitteiden kautta.

Toimitusjohtaja Riikka Riihimäki vastaa yhtiön johtamisesta.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskitekijät voidaan yhtiön osalta jakaa henkilöriskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja vahinkoriskeihin.

Henkilöstöriskien vahvuustekijöitä ovat osaaminen ja ammattitaito, kokemus sekä toimintaympäristön tuntemus. Heikkouksia ovat pieni organisaatio, vajavaiset resurssimahdollisuudet henkilökunnan mahdollisiin poissaolojen korvaamisiin (ns. varamiesjärjestelmä).

Toiminnalliset riskit on pääosin pyritty suojaamaan vakuutuksin. Vakuutusturvaa on arvioitu viimeksi 2024 ja sitä on edelleen vahvistettu. Vakuutuksia arvioidaan uudelleen, mikäli niissä ilmenee tarvetta. Yhtiö käyttää vakuutusmeklaria. Vakuutusturvaa on arvioitu laajemmin yhdessä kaupungin kanssa.

Toiminnallisiin riskeihin kuuluvat myös tietoturva ja salassapito. Tietoturvaa on parannettu keskittämällä yhtiön ICT-palvelut. Yhtiön asiakkaisiin nähden erittäin merkittävä asia on salassapitoturva ja sen mukanaan tuoma ”brändi” yhtiön toiminnalle. Yhtiö on aktiivisesti osallistunut järjestettyihin koulutuksiin ja digitalisaatiota tukeviin uudistuksiin. Yhtiön verkkosivut on päivitetty saavutettavuusdirektiivin mukaisesti, työ vaatii jatkuvaa seurantaa.

Taloudellisten riskien merkittävimpiä tekijöitä ovat ulkoisen ympäristön muutokset, mahdollinen taantuma tai muu asiakkaisiin liittyvä este, jolloin tehty sopimus purkaantuu. Yhtiön vieraan pääoman määrä on kasvanut aiempien vuosien aikana huomattavasti, jota on pyritty suojaamaan pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla ja korkosuojauksilla. Yhtiö ei ole ottanut ulkopuolista lainaa vuonna 2024. Vuonna 2020 yhtiö teetti korkosuojausarvioinnin yhtiön lainoista, jonka mukaan yhtiön lainakanta on suojattu hyvin. Lainariskejä arvioitiin uudelleen vuonna 2024, suojaus todettiin riittäväksi. Rahoituksia järjestellään tarvittaessa uudelleen, tarvetta arvioidaan toiminnassa aktiivisesti.

Yhtiön vahinkoriskeihin ei sisälly kemiallisia aineita tai tuotantoriskejä vaan lähinnä kiinteistöihin kohdistuvia riskejä.

Yhtiön omistamiin kiinteistöihin osaan on teetetty PTS- tutkimus, jolla on saatu näkyvyyttä tulevien vuosien korjaustarpeille. Korjaustoimia on tehty merkittävästi. Yhtiö on panostanut turvallisuutta lisäävien korjaustoimien kiirehtimisessä. Yhtiö on teettänyt AKA-selvityksiä ja tarkistusmittauksia kiinteistöihinsä. Yhtiöllä on edelleen kertynyt korjausvajetta, jota on kurottu merkittävästi kiinni viime vuosina, työ jatkuu edelleen. Korjausvelka pyritään kuroma kiinni seuraavan 10 vuoden aikana eri toimenpiteillä.

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Kulunut vuosi oli yhdistyksen 52. toimintavuosi.

Forssan kaupunki on vuokrannut yhdistyksen tilat ja harjoittaa tiloissa vanhusten palvelutoimintaa sekä vuokraa asuntoja vanhusten käyttöön.

Forssan kaupungin kanssa v. 2007 tehty vuokrasopimus on siirtynyt Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle 1.1.2023 toistaiseksi voimassa olevana 12 kk irtisanomisajalla. Vuokrasopimus päättyy 31.12.2025, josta alkaen Kanta-Hämeen hyvinvointialue tekee vuokrasopimuksia vain kiinteistöyhtiömuotoisten sopimuskumppaneiden kanssa. Yhdistys on mukana perustamassa yhtiötä Forssan kaupungin kanssa. Konsulttina projektissa toimii FCG.

Yleinen kevätkokous pidettiin 23.5.2024 ja yleinen syyskokous 18.12.2024. Kokouksissa käsiteltiin yhdistyksen sääntöjen määräämät asiat.

Yhdistyksen varsinaisena tilintarkastajana toimii Tilintarkastusyhteisö BDO Oy, vastuullisena tarkastajana KHT Sami Lehtinen.

Yhdistyksen vuokratuotot olivat 403.680 euroa.

Vuoden 2024 aikana ei peritty jäsenmaksuja.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tavoitteiden toteutuminen

Yhtymävaltuuston toimintavuodelle 2024 hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin suurelta osin. Vuoden 2024 keskeisimpänä tehtävänä kuntayhtymätasolla oli edelleen toiminnan prosessien vahvistaminen sekä kuntayhtymän toimintojen laajeneminen ura- ja ohjauspalveluihin. Fokka Säätiön ensimmäinen konkreettinen toimintavuosi onnistui toiminnallisesti hyvin. Kuntayhtymän perussopimusta muutettiin jäsenkuntien päätösten myötä, sillä aikuisten perusopetus haluttiin lisätä kuntayhtymässä järjestettävän koulutuksen joukkoon.

Kaikissa strategisissa painopistealueissa päästiin etenemään tuloskorttitavoitteissa määritellyillä tavoilla. Kehitystyöhön, tiimityön edelleen vahvistamiseen ja henkilöstön osaamisen kehittämiseen käytettiin paljon resursseja. Yhteisöllisyys on LHKK:n yksi kolmesta arvosta ja se nostettiin erityisesti esiin työskentelyn ja koulutuksen suunnittelussa. Valtakunnallisesti seurattiin ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja rahoitusmuutosten valmistelua ja paikallistasolla osallistuttiin tiiviisti työllisyysalueen valmisteluun.

Valtakunnallista huomiota saatiin jälleen arvovaltaiselta taholta, kun kuntayhtymä sai Työ ja Taito-palkinnon huhtikuussa 2024. Palkinnon myöntävät Suomen Yrittäjät ry, AMKE ry ja Mestarikiltaneuvosto. Ensimmäinen kuntayhtymälle myönnetty kansainvälinen palkinto vastaanotettiin marraskuussa, kun LHKK palkittiin Euroopan komission ja Opetushallituksen toimesta EITA-palkinnolla. Sertifiointeja saatiin jälleen uudistettua, kun kestävä kehityksen sertifiointi uudistettiin joulukuussa tulevaksi kolmevuotiskaudeksi. Myös Great Place to Work –sertifikaatti uusittiin ja sen monissa painopisteissä myönteinen kehitys oli henkilöstön palautteen mukaan selkeää. Palkintojen ja sertifiointien myötä voidaan todeta, että LHKK:n valitsemat arvot ovat arjessa totta, toiminta on kehittävä ja laadukasta.

Laatutyö

LHKK:n laadunhallinta perustuu EFQM-malliin, opetus- ja kulttuuriministeriön ammatillisen koulutuksen laatustrategiaan sekä vuosittaiseen kehittämissuunnitelmaan. Laadunhallinnan toiminnanohjausjärjestelmänä toimii IMS, jossa kuvataan LHKK:n tapa toimia. Toimintajärjestelmä sisältää koulutustoiminnan käsikirjan, keskeisten prosessien kuvaukset, seurannan mittarit ja tulokset sekä toimintaan liittyvät asiakirjat, ohjeet ja lomakkeet. Toimintajärjestelmä sisältää laatu-, ympäristö- ja turvallisuusjohtamisen osa-alueet.

Laatu on suunnittelua, toteutusta, arviointia ja parantamista sekä yhteisesti kehittyvää toimintakulttuuria. Laatutiimi tukee laadunhallintaa ja edistää kulloinkin valittuja kehittämiskohteita, sekä tuo laadun varmistamisen ja kehittämisen osaksi jokaisen tiimin ja henkilön työtä.

LHKK:n laatua arvioidaan ja varmistetaan itsearviointien, oppilaitosten välisten vertaisarviointien, sisäisten vertaisarviointien sekä seuraavien itsearviointien ja sertifiointien avulla: Okka-säätiön Kestävä tulevaisuus oppilaitoksissa, Ekokompassi ja Great Place to Work. Lisäksi olemme saaneet varmistuksen laadustamme erilaisista teemakohtaisista arvioinneista.

Vuoden 2020 aikana kuntayhtymässä suoritettiin kestävän tulevaisuuden indikaattorien mukainen auditointi, joka johti siihen, että Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä sai ensimmäisenä oppilaitoksena Suomessa kyseisen sertifiointin tammikuussa 2021. Vuonna 2024 oli sertifikaatin uudelleen arviointi, jonka tuloksena OKKA-säätiön hallitus uusi LHKK:n kestävän kehityksen sertifikaatin seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi.

Kuntayhtymälle myönnetyt palkinnot

Euroopan komission EITA-palkinto LHKK:n Erasmus-hankkeelle

Vuosi 2024 oli merkittävä Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän kansainvälisyystoiminnassa. LHKK vastaanotti Euroopan komission European Innovative Teaching Award -palkinnon Erasmus-hankkeesta "Head higher - we are the wellbeing ambassadors" marraskuussa Brysselissä. LHKK oli ainoa ammatillisen koulutuksen edustaja Suomesta, joka sai tämän tunnustuksen.

Hankkeen tavoitteena oli löytää hyvinvointitaitoja lisääviä harjoituksia ammatilliseen koulutukseen ja keskustella hyvinvointitaidoista myös työelämän näkökulmasta. Koronavuosien jälkeen nuorten hyvinvointi oli heikentynyt, ja uusia keinoja tarvittiin sekä oppilaitoksissa että työelämässä.

Head higher -hanke toteutettiin yhdessä espanjalaisen Madridissa sijaitsevan oppilaitoksen kanssa ja hankkeeseen osallistui 50 opiskelijaa Espanjasta, Englannista ja Suomesta. Hankkeessa kehitettiin malli hyvinvointitaitojen koulutukseen yhteistyössä työnantajien kanssa. Opiskelijat ja työelämän edustajat osallistuivat aktiivisesti hankkeen toimintoihin, ja hankkeessa tuotettiin helposti levitettävää materiaalia opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen. Hankkeen tuloksia esiteltiin Euroopan laajuisesti, ja LHKK:n ja Espanjan koordinaattorit vetivät hankkeen materiaalin pohjalta vieläpä workshopin opettajille Euroopan komission järjestämässä online-koulutuksessa maaliskuussa 2024.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä sai valtakunnallisen Työ & Taito –palkinnon

LHKK:lle myönnettiin Työ & Taito -palkinto AMKE-päivillä 17.4.2024. Palkinnon myöntävät vuosittain Suomen Yrittäjät, Mestarikiltaneuvosto ry ja AMKE ry. Palkinnon kriteereinä olivat aktiivisuus ja innovatiivisuus työelämäyhteistyössä, yrittäjyyden tukemisessa sekä ammattitaidon hankkimisessa. Vuoden 2024 erityiskriteereinä olivat maahanmuuttajien osaamisen kehittäminen, oppisopimuskoulutuksen edistäminen ja työssä olevien täsmäosaamisen varmistaminen.

Ote palkintoraadin palautteesta: "LHKK tekee vahvaa ja strategista yritysyritystä. LHKK:lla ja alueen yrittäjäyhdistyksillä on kumppanuussopimus. Yhdessä Nuorten yrittäjyys ja talous NYT ry:n kanssa on madallettu kynnyksiä yrittäjyyden kokeilemiseen. Lisäksi kuntayhtymä on keskeisessä roolissa TyöHäme -työllisyyspalvelualueen kehittämistoiminnassa", toteaa Suomen Yrittäjien verkostopäällikkö Kristiina Nyholm.

"LHKK:n opiskelijat menestyvät erinomaisesti ammattitaitokilpailuissa. Myös maahanmuuttajien kotoutuskoulutuksen vaikuttavuus on erinomaisella tasolla. Työnantajat käyttävät aktiivisesti oppilaitoksen palveluita sekä rekrytointitilanteissa että henkilöstön kouluttamisessa. Nämä esimerkit kertovat LHKK:n johdon ja henkilöstön

erinomaisesta koulutusosaamisesta”, iloitsee Mestarikiltaneuvosto ry:n yliolterman-
ni Pirjo Savolainen.

Työ & Taito -palkinto kannustaa kehittämään työelämä- ja verkostoyhteistyötä edel-
leen.

Rahoitus

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle myönnetään laskennallisesti perusrahoitusta, suoritusrahoitusta ja vaikuttavuusrahoitusta kunkin rahoitusosuuden euromäärästä se osuus, joka vastaa koulutuksen järjestäjän suoritteiden suhteellista osuutta kyseisen rahoitusosuuden kaikkien koulutuksen järjestäjien suoritteista. Koulutuksen järjestäjän osuus perusrahoituksesta perustuu ministeriön koulutuksen järjestäjälle asettamiin tavoitteellisiin opiskelijavuosiin, suoritusrahoituksessa suoritettuihin tutkintoihin ja tutkinnon osien osaamispisteisiin sekä vaikuttavuusrahoituksessa opiskelijoiden työllistymiseen ja jatko-opintoihin siirtymiseen sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen. Laskennallisen rahoituksen lisäksi koulutuksen järjestäjät voivat hakemuksesta saada strategiarahoitusta, jota ministeriö myöntää harkintaan perustuen.

Rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon keskeiset koulutuksen kustannuksiin vaikuttavat tekijät, kuten tutkintokohtaiset kustannuserot, eri tutkintotyytit, koulutuksen toteuttamismuodot, erityinen tuki ja majoitus, työvoimakoulutus, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot ja henkilöstökoulutus, painottamalla rahoituksen perusteena käytettäviä suorittemääriä erilaisilla kustannuserot huomioivilla kertoimilla. Lisäksi rahoitusjärjestelmässä otetaan huomioon ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksella sekä niiden laskennassa käytetyillä kertoimilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan koulutuksen järjestäjiä suuntaamaan toimintaa osaamistarpeita vastaavaksi sekä tehostamaan opintoprosesseja. Suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksessa käytetyillä kertoimilla painotetaan esimerkiksi vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opiskelijoiden tutkintoja tai aikaisemmin työttömänä olleiden työllistymistä.

Rahoitusta maksetaan myös suoritusten ja tulosten perusteella eikä pelkästään opiskeluaikojen perusteella. Volyymissa huomioidaan perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Rahoituksesta 70 % määräytyy opiskelijavuosien mukaan, 20 % suoritteiden perusteella (tutkintojen osat ja tutkinnot) ja 10 % tuloksellisuudesta, jota kuvaavat työllistyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen sekä opiskelijoiden ja työelämän palaute. Strategiarahoitusta koulutuksen järjestäjä saa enintään 2 % kokonaisrahoituksesta.

Rahoitusjärjestelmä tulee muuttumaan vuoden 2026 alusta lukien. Uusi rahoitusmalli vahvistaa rahoituksen kannustimia siten, että opiskelijat suorittaisivat opintoja, valmistuisivat ja valmistumisen jälkeen työllistyisivät ja siirtyisivät jatko-opintoihin. Uudessa rahoitusmallissa opiskelijavuosiin perustuva rahoitus siis pienenee, ja suoritteiden ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvän rahoituksen osuus kasvaa.

Investoinnit ja rakentaminen

Kuntayhtymä käynnisti vuonna 2023 mittavan perusparannusprojektin, oppilaitoksen G-rakennuksen saneerauksen. Ensin saneerattiin rakennuksen alakerran tilat ja vuonna 2024 saneeraus jatkui yläkerran osalta. G-rakennuksen saneeraus saatettiin loppuun syksyllä 2024 ja tuloksena on modernit, viihtyisät ja toimivat tilat.

Myös kuntayhtymän omistuksessa olevan Honkapirtin perusparannus oli investointikohteena vuosina 2023-2024 ja saneeraus valmistui kesäksi onnistuen hyvin. Forsan Kuustossa oli aloitettu opiskelijatyönä FAI-5 talon rakentaminen elokuussa 2021, talo valmistui kesällä 2024 ja asetettiin myyntiin. F-rakennuksen perusparannukseen vuonna 2025 valmistauduttiin käynnistämällä sitä koskeva suunnittelutyö.

Olellaiset muutokset kuntayhtymän toiminnassa ja taloudessa

Merkittävin muutos kuntayhtymän toiminnassa oli kuntayhtymän perussopimuksen muuttaminen. Lisäksi loppuvuonna 2022 tehty Fokka Säätiön perustaminen osana työllisyydenhoidon kokonaisuutta oli vielä suhteellisen tuore asia ja vuosi 2024 oli säätiön ensimmäinen konkreettinen toimintavuosi. Säätiö nähdään työllisyydenhoidon kannalta tärkeänä organisaation osana mm. laajempien palvelu- ja rahoitusmahdollisuuksien vuoksi. Säätiön toimintaa käynnistettiin ja eri rahoitusmahdollisuuksia selvitettiin vuoden 2023 aikana. Vuonna 2024 säätiön käytännön toiminta alkoi kuntien kanssa laadittujen sopimusten turvin. Säätiö sai rahoitusta myös Aluehallintovirastosta sekä ELY-keskuksen rahoittaman ESR-hankerahoituksen loppuvuonna 2024. Ensimmäiset työntekijät aloittivat säätiössä 1.1.2024 ja vuoden lopussa työntekijöitä oli jo kuusi.

Aikuisten perusopetus osaksi LHKK:n toimintaa

Yhtymävaltuusto hyväksyi perussopimuksen muutoksen kokouksessaan 16.5.2024. Tätä edelsi sopimuksen mukainen lausuntokierros jäsenkuntien hallituksissa ja valtuustoissa. Kunnat tukivat perussopimuksen muutosta yksimielisesti.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän perussopimuksen aiemmin voimassa olleessa versiossa oli sovittu, että kuntayhtymä voi järjestää ammatillista ja yleissivistävää koulutusta ja tuottaa myös muita toimialaansa kuuluvia tai sitä tukevia koulutus- ja muita palveluja. Seudullisen tarpeen vuoksi (erityisesti nopeasti kohonnut maahanmuuttajataustaisten asukkaiden määrä) perustehtävään oli tarve lisätä myös aikuisten perusopetus, sillä sitä ei seudulla järjestänyt mikään taho. Kunta/kuntayhtymä voi järjestää aikuisten perusopetusta omalla päätöksellään.

Aikuisten perusopetuksen kohderyhmiä ovat

- perusopetuksen loppuvaiheessa Suomeen tulleet nuoret, jotka eivät ole ehtineet saada perusopetuksen päättötodistusta valmiiksi oppivelvollisuusikäisinä tai joiden valmiudet ovat jääneet heikoiksi perusopetuksen aikana
- 17–25-vuotiaat maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät voi osallistua oppivelvollisuusikäisille järjestettävään opetukseen ikänsä takia, mutta tarvitsevat perusopetuksen päättötodistusta ja opiskelunvalmiuksia jatkaakseen opintoja toisella asteella
- muut maahanmuuttajataustaiset aikuiset, jotka heikon peruskoulutuksensa takia tarvitsevat erityisesti perusopetuksen alkuvaiheen opetusta, kuten luku- ja kirjoitustaitoa sekä matemaattisia valmiuksia tai jotka tarvitsevat päättötodistusta päästäkseen jatko-opintoihin
- aikuiset, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus tai joilla ei ole tarvittavia opiskelunvalmiuksia jatkaakseen opintoja toiselle asteelle
- aikuiset, joilla on vain vähän peruskouluopintoja tai peruskoulun päättötodistus puuttuu
- aikuiset, jotka ovat keskeyttäneet peruskoulun oppivelvollisuusikäisinä
- aikuiset, jotka opiskelevat yhtä tai useampaa oppiainetta aineopiskelijana ja/tai

- haluavat korottaa perusopetuksen arvosanoja.

Aikuisten perusopetus poikkeaa ammatillisen koulutuksen toteuttamisesta siten, että se on kurssimuotoista ja näistä opiskelijoista opetuksen järjestäjä saa valtion rahoituksen suoritettujen kurssien mukaan. Erityisesti maahanmuuttajataustaisille henkilöille opinnot antavat paljon kaivattua vahvistusta koulutustarjontaan, ja opetussuunnitelman mukaisia opintoja suorittamalla voi saavuttaa paremman kielitaidon ja sitä kautta tärkeitä valmiuksia toisen asteen koulutusta ja edelleen työllistymistä ajatellen. Tämä luonnollisesti tukee seudullisia elinvoiman ja työllisyyden tukemisen tavoitteita.

Perusopetus alkoi LHKK:ssa elokuussa 2024 ja koulutuksen aloitti heti 29 opiskelijaa, joten koulutukselle oli selkeä tarve. Perusopetus on seudun asukkaiden, mutta myös kuntayhtymän talouden kannalta hyvä lisä.

Valtionosuusrahoitus vuodelle 2024 oli kokonaisuudessaan 13 659 172 euroa. Talousarviossa valtionosuusrahoituksen määräksi oli alun perin arvioitu 13 500 000 euroa. Rahoituspäätös sisälsi harkinnanvaraista korotusta torninosturikoulutuksen järjestämiseen 150 000 euroa sekä 21 000 euroa työpaikkaohjaajien koulutuksen lisäämiseen ja kehittämiseen.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Rahoituksen perustana ovat opiskelijavuodet, joista kertyy perusrahoitus. Lisäksi rahoitusta myönnetään suoritteiden ja vaikuttavuuden perusteella. Rahoitusjärjestelmä uudistuu vuoden 2026 alusta lukien ja rahoituksen määräytymisen osalta painoarvo tulee lisääntymään koulutuksen vaikuttavuuden ja suoritteiden osalta. Kuntayhtymän vaikuttavuusluvut ovat olleet huomattavasti valtakunnallista tasoa paremmat, mikä on hyvä asia, mutta muilta osin rahoitusjärjestelmän muutoksen vaikutuksia kokonaisrahoitukseen on tässä vaiheessa hankala arvioida. Rahoituksen simulointilaskelmia on luvattu koulutuksen järjestäjille loppukeväällä.

Opiskelijavuosien kertyminen voi olla tulevina vuosina haastavaa, sillä väki vähenee seutukunnalta ja nuorten määrä on selvässä laskussa. Vuonna 2024 opiskelijavuodet kertyivät hyvin tavoitteeseen nähden. Talouden mahdollinen kiristyminen ja ennakkoinnin vaikeus tulevat vaikuttamaan myös oppilaitoksen toimintaan. Aiempien vuosien hyvät tulokset ovat mahdollistaneet kiinteistöjen peruskorjaukset. Ammatilliseen koulutukseen on odotettavissa edelleen rahoitusleikkauksia, ja rahoituksen mahdollinen väheneminen samalla kun kustannukset kuitenkin nousevat, edellyttää toiminnan kehittämistä tehokkaammaksi sekä opetuksessa että tukipalvelutoiminnoissa.

Yhteiskunnan ja ammattien muutokseen on valmistauduttu kuntayhtymän strategia-prosessin kautta ja organisaatorakenteen muutoksella, mutta yhteiskunnan nopea muutostahti, ammattien ja teknologian kehitys aiheuttavat kuitenkin haasteita. Ministeriön ja opetushallituksen suunnalta puuttuvat selkeät ohjeistukset aiheuttavat tulkin- taongelmia oppilaitoksen päivittäisessä työssä.

Rahoituksen luotettava ennakkointi tulevien vuosien osalta on haasteellista, koska rahoitusjärjestelmä on suhteellinen ja se tulee myös säilymään suhteellisena. Rahoituksen määräytymisperusteet ovat myös tulevassa rahoitusjärjestelmässä monimutkaiset, vaikka kertomien määrä tuleekin vähentymään. Opetus- ja kulttuuriministeriön raportointitiedoista saadaan informaatiota koulutuksen ennakkointi- ja suunnittelutyön

pohjaksi. Opiskelijahallintojärjestelmän tulee tuottaa ajantasaista ja oikeaa tietoa, ja opettajilla on merkittävä rooli opiskelijoiden tietojen ylläpitämisessä ja sitä kautta rahoituksen muodostumisen perusteissa.

Kelpoisuusvaatimukset täyttävän opetushenkilöstön saatavuushaasteet vaikuttavat erityisesti tekniikan aloilla koulutuksen järjestämiseen. Riskinä on, että pätevän opetushenkilöstön rekrytoinnista tulee yhä haastavampaa, kun kilpailu osaavasta työvoimasta yleisesti kiristyy. Tähän haasteeseen on pyritty vastaamaan kuntayhtymässä Vetovoimainen työnantaja -työllä, jonka avulla pyritään kehittämään palautteiden pohjalta edelleen nykyisen henkilöstön työhyvinvointia ja houkuttelemaan myös uusia työntekijöitä avoimena oleviin tehtäviin

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Kaupunginvaltuusto päätti 20.11.2023 hyväksyä omalta osaltaan kuntayhtymän purkamisen. Kaikkien jäsenkuntien hyväksytyä purkamisen kuntayhtymän yhtymähallitus aloitti loppuselvityksen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.12.2024 hyvinvointikuntayhtymän vuoden 2024 tilinpäätöksen/loppuselvityksen sekä myönsi vastuuvapauden kuntayhtymän toimielimen jäsenille ja johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) tilikaudelle 1.1.-31.10.2024. Myös muiden jäsenkuntien valtuustot tekivät vastaavat päätökset ja kuntayhtymän toiminta päättyi. Viimeiset päätökset tehtiin 16.12.2024 Jokioisten ja Someron valtuustoissa.

2.13.4 Konsernivalvonnan järjestäminen

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa annettava tiedot:

- miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty
- onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella
- miten konsernivalvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuus ja voimavarat turvataan.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Toimivallan ja vastuun jako konserniohjauksessa on esitetty kaupungin hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Valtuusto hyväksyi 3.9.2018 omistajapoliittiset linjaukset ja tarkistetun konserniohjeen voimaantuleviksi 1.10.2018 lukien. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kaupungilla on omistuksiinsa liittyen. Konserniohje sisältää myös tytäryhteisöjen hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet.

Ohjeiden anto kunnan edustajille ja konserniohjeen noudattaminen

Kaupunginhallitus on antanut erillisiä konserniohjauksia/ennakkosuostumuksia tytäryhteisöille konserniohjeen mukaisesti.

Kaupungin hallintosäännössä todetaan, että kaupunginhallitus arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa. Ulkopuolisen arvioinnin on viimeksi tehnyt BDO Oy keväällä 2021. Seuraava arviointi on tarkoitus toteuttaa vuoden 2025 aikana. Vuoden 2021 arvioinnin perusteella kaupungin omistajaohjausta on toteutettu aktiivisesti ja sitä on olennaisilta osin toteutettu tuloksellisesti menettelytapojen, riskienhallinnan ja kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen näkökulmista. Vuonna 2024 kaupunginhallitus arvioi omistajaohjausta mm. kuulemalla tytäryhteisöjen edustajia kaupunginhallituksen kokouksissa.

Omistajaohjauksen toimintatavoissa kuten esimerkiksi ohjeiden antamisessa kaupungin edustajille kuntayhtymissä ja yhtiökokouksissa ja konserniohjeen noudattamisessa ei ole havaittu olennaisia puutteita vuoden 2024 aikana.

Konsermitavoitteiden asettaminen ja toteutumista koskeva arviointi

Vuosittain talousarvion laadintaprosessiin liittyen pidetään kaupunginjohtajan johdolla ns. konsernineuvottelut, joissa seurataan kuluva vuotta ja suunnitellaan seuraavaa talousarviovuotta ja seuraavia vuosia ja niiden tavoitteita.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarvion yhteydessä tytäryhteisöille ja liikelaitokselle konsernitavoitteet, joiden toteutumista seurataan osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Liikelaitos ja tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan ja taloudestaan standardoituihin lomakkeisiin ja tunnuslukuihin perustuen osavuosisikastuksittain. Osavuosisikastukset laadittiin 1.1.–31.3. ja 1.1.–30.6. ja 1.1.–31.10. Lisäksi liikelaitokselta ja tytäryhteisöiltä edellytetään talouden seurantaa kuukausittain.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tytäryhteisöissä

Konserniohjeen mukaan kaupungissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa, jota koordinoi kaupungin riskienhallintatyöryhmä. Kirjallinen kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka uudistettiin ja hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 § 122. Aiempi riskienhallintapolitiikka oli hyväksytty valtuustossa 12.12.2011. Riskienhallintapolitiikka selkeyttää kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tehtävät ja vastuut, riskienhallinnan toimenpiteet ja riskienhallinnan raportoinnin ja arvioinnin. Riskienhallintapolitiikkaa tulee noudattaa koko kaupunkikonsernissa kaikilla sen tasoilla.

Kunkin konserniyhteisön hallitus vastaa yhdessä toimitusjohtajan kanssa sisäisestä valvonnasta, riskien hallinnasta ja riskienhallintaprosessin kokonaisvaltaisuudesta ja systemaattisuudesta.

Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan järjestämisestä, toimivuudesta ja riittävydestä mm. osavuosisiraporteissa ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunkikonsernin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan näkökulmasta erityistä huomiota on kiinnitettävä konsernin avainhenkilöriskeihin ja varahenkilöjärjestelyjen toimivuuteen, sisäisen valvonnan toteutumiseen ja tehokkuuteen sekä sopimusriskeihin.

Forssa-asunnot Oy ja Forssan Yrityskehitys Oy ovat mukana kaupungin kanssa Apollo-lainasalkun hallintapalvelussa, jossa kaikki kaupungin ja tytäryhtiöiden rahoitusso-
pimukset ovat yhdessä palvelussa. Korkoriskien hallinnassa ja arvioinnissa hyödyn-
netään Operandi Oy:n palveluita.

Keskitettyjen konsernipalvelujen käyttö

Konsernin sisäisistä palveluista ja yhteisistä periaatteista ohjeistetaan konserniohjeen
kohdassa 2.10. Kaikki konserniin kuuluvat yhteisöt kuuluvat kaupungin konsernitiliin.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Tiedonkulku ja luonteva vuorovaikutus on keskeinen osa konsernivalvontaa ja ris-
kienhallintaa. Konserniyhteisöjen johtajat ja kaupungin johto keskustelee säännölli-
sesti yhteisöjen ajankohtaisista asioista. Konserniyhteisöjen edustajat ovat mukana
ict-ohjausryhmässä ja riskienhallintatyöryhmässä.

Kaupunginhallituksessa on käytäntö, jonka mukaan jokaisessa hallituksen kokouk-
sessa on yhtenä pykälänä kaupunkikonsernia koskevat ajankohtaiset asiat. Tytäryhti-
öiden toimitusjohtajia on kuultu hallituksen ja valtuuston iltakouluissa ja seminaareis-
sa.

Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kaupunginhallitus vastaa hallintosäännön mukaisesti yhtiöiden hallitusten jäsenten
nimitysprosessista ja nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin.

2.13.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
Toimintatuotot	29 687	30 564
Toimintakulut	-72 284	-68 947
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-4	0
Toimintakate	-42 601	-38 383
Verotulot	35 696	35 750
Valtionosuudet	16 167	18 727
Rahoitustuotot ja -kulut	-262	-495
Korkotuotot	331	85
Muut rahoitustuotot	180	164
Korkokulut	-760	-734
Muut rahoituskulut	-13	-10
Vuosikate	9 000	15 599
Poistot ja arvonalentumiset	-9 715	-9 759
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 715	-9 759
Tilikauden tulos	-715	5 841
Tilinpäätössiirrot	16	2
Tilikauden verot	-56	-46
Laskennalliset verot	13	23
Vähemmistöosuudet	119	114
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-623	5 934

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	41,1	44,3
Vuosikate/poistot %	92,6	159,9
Vuosikate, euroa/asukas	546	945
Asukasmäärä	16 470	16 502

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista= 100 x Toimintatuotot/Toimintakulut

Vuosikate prosenttia poistoista = 100 x vuosikate / poistot

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
	1000 euroa	1000 euroa
Toiminnan rahavirta	<u>7 714</u>	<u>15 458</u>
Vuosikate	9 000	15 599
Tilikauden verot	-43	-23
Tulorahoituksen korjauserät	-1 243	-119
Investointien rahavirta	<u>4 396</u>	<u>-10 421</u>
Investointimenot	-10 225	-11 097
Rahoitusosuudet investointimenoihin	385	466
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 236	210
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 110	5 037
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>-6 908</u>	<u>-9 431</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	673	1 688
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 121	-8 537
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 460	-2 582
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 125	-3 706
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	483	483
Vaihto-omaisuuden muutos	65	-24
Saamisten muutos	-1 766	-5 945
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	93	1 781
Rahoituksen rahavirta	-8 033	-13 136
Rahavarojen muutos	4 077	-8 099
Rahavarat 31.12.	26 084	22 007
Rahavarat 1.1.	22 007	30 106
Rahavarojen muutos	4 077	-8 099
KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	3 365	-9 852
Investointien tulorahoitus, %	91,5	146,7
Laskennallinen lainanhoitokate	1,0	1,5
Kassan riittävyys, pv	141	90

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 1000 euroa = rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta.

Investointien tulorahoitus, %= 100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate = (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla konsernitaseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa

Kassan riittävyys (pv) = 365 pv x Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT 31.12.

	2024	2023
VASTAAVAA	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	142 301	152 254
Aineettomat hyödykkeet	<u>545</u>	<u>531</u>
Aineettomat oikeudet	482	529
Muut pitkävaikutteiset menot	63	2
Aineelliset hyödykkeet	<u>130 658</u>	<u>140 617</u>
Maa- ja vesialueet	18 896	18 750
Rakennukset	72 188	83 902
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 545	29 747
Koneet ja kalusto	3 243	3 264
Muut aineelliset hyödykkeet	25	25
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 761	4 929
Sijoitukset	<u>11 098</u>	<u>11 106</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	5 394	164
Muut osakkeet ja osuudet	5 628	10 861
Muut saamiset	76	81
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	276	458
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 703	30 457
Vaihto-omaisuus	407	472
Saamiset	<u>6 042</u>	<u>7 808</u>
Pitkäaikaiset saamiset	931	1 271
Lyhytaikaiset saamiset	5 111	6 537
Rahoitusarvopaperit	171	171
Rahat ja pankkisaamiset	26 084	22 007
	<u>175 281</u>	<u>183 169</u>

VASTATTAVAA	2024	2023
	<i>1000 euroa</i>	<i>1000 euroa</i>
OMA PÄÄOMA	99 204	99 697
Peruspääoma	66 635	66 635
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	22	22
Arvonkorotusraho	180	152
Muut omat rahastot	996	1 080
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	31 995	25 876
Tilikauden yli-/alijäämä	-623	5 934
VÄHEMMISTÖOSUDET	1 086	1 179
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	636	937
VIERAS PÄÄOMA	74 355	81 355
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	49 471	53 919
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 657	1 826
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 215	13 675
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	12 012	11 936
	175 281	183 169

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	57,2 %	55,1 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	91 %	93 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1.000 euroa	31 371	31 810
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa/asukas	1 905	1 928
Konsernin lainat, euroa/asukas	3 685	4 096
Konsernin lainakanta 31.12., 1.000 euroa	60 686	67 594
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	69 344	74 996
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	4 210	4 545
Kaupungin asukasmäärä	16 470	16 502

2.14 Tilikauden tuloksen käsittely ja tasapainottamistoimenpiteet

2.14.1 Tilikauden tuloksen käsittely

Kaupunginhallitus ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että tilikauden tulos -4 833 679,91 euroa käsiteltäisiin kaupungin ja vesihuoltoliikelaitoksen erilliskirjanpidossa seuraavasti:

Tuloutetaan kaupunkiemon tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 592 855,33 euroa ja Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 13 897,81 euroa.

Tilikauden alijäämä 4 226 926,77 euroa ehdotetaan kirjattavaksi siten, että Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tilikauden ylijäämään kirjataan 330 954,46 euroa ja kaupunkiemon tilikauden alijäämään kirjataan 4 557 881,23 euroa.

2.15 Talousarvion toteutuminen

2.15.1 Käyttötalouden toteutuminen

KÄYTTÖTALOUSOSA UlK. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
100 Keskushallinto					
- menot	6 070 510	0	6 070 510	6 007 582	62 928
- tulot	1 252 970	0	1 252 970	1 674 899	421 929
- netto	-4 817 540	0	-4 817 540	-4 332 682	484 858
700 Vaalit					
- menot	148 550	0	148 550	123 079	25 471
- tulot	99 810	0	99 810	95 971	-3 839
- netto	-48 740	0	-48 740	-27 108	21 632
710 Tarkastustoiminta					
- menot	58 710	0	58 710	47 983	10 727
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-58 710	0	-58 710	-47 983	10 727
Keskushallinto yhteensä					
- menot	6 277 770	0	6 277 770	6 178 644	99 126
- tulot	1 352 780	0	1 352 780	1 770 870	418 090
- netto	-4 924 990	0	-4 924 990	-4 407 773	517 217
200 Toimialan tukipalvelut					
- menot	2 956 074	0	2 956 074	2 261 291	694 783
- tulot	680 422	0	680 422	38 627	-641 795
- netto	-2 275 652	0	-2 275 652	-2 222 665	52 987
210 Perusopetus					
- menot	15 628 730	0	15 628 730	16 353 154	-724 424
- tulot	1 756 237	0	1 756 237	1 942 257	186 020
- netto	-13 872 493	0	-13 872 493	-14 410 897	-538 404
230 Vapaa-aikapalvelut					
- menot	6 046 886	0	6 046 886	6 044 102	2 784
- tulot	1 560 400	0	1 560 400	1 528 564	-31 836
- netto	-4 486 486	0	-4 486 486	-4 515 538	-29 052
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli					
- menot	5 594 380	0	5 594 380	5 587 776	6 604
- tulot	1 219 540	0	1 219 540	1 118 476	-101 064
- netto	-4 374 840	0	-4 374 840	-4 469 300	-94 460
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	9 443 896	0	9 443 896	9 382 597	61 299
- tulot	530 000	0	530 000	521 460	-8 540
- netto	-8 913 896	0	-8 913 896	-8 861 137	52 759
280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut					
- menot	3 087 442	0	3 087 442	2 872 834	214 608
- tulot	1 430 991	0	1 430 991	1 843 912	412 921
- netto	-1 656 451	0	-1 656 451	-1 028 922	627 529
290 Terveyspalvelut					
- menot	300 000	0	300 000	364 093	-64 093
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-300 000	0	-300 000	-364 093	-64 093
Sivistyspalv. yht,- menot	43 057 408	0	43 057 408	42 865 847	191 561
- tulot	7 177 590	0	7 177 590	6 993 296	-184 294
- netto	-35 879 818	0	-35 879 818	-35 872 552	7 266

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala					
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	347 787	0	347 787	425 431	-77 644
- tulot	1 000	0	1 000	34 430	33 430
- netto	-346 787	0	-346 787	-391 001	-44 214
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	637 200	0	637 200	719 597	-82 397
- tulot	724 040	0	724 040	723 003	-1 037
- netto	86 840	0	86 840	3 406	-83 434
520 Infrapalvelut					
- menot	3 424 935	0	3 424 935	3 640 995	-216 060
- tulot	109 400	0	109 400	278 871	169 471
- netto	-3 315 535	0	-3 315 535	-3 362 124	-46 589
570 Tilapalvelu					
- menot	6 029 894	0	6 029 894	5 501 630	528 264
- tulot	9 937 350	0	9 937 350	10 053 327	115 977
- netto	3 907 456	0	3 907 456	4 551 697	644 241
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	338 170	0	338 170	340 867	-2 697
- tulot	338 170	0	338 170	340 867	2 697
- netto, määräraha	0	0	0	0	0
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	793 361	0	793 361	680 858	112 503
- tulot	528 000	0	528 000	530 009	2 009
- netto	-265 361	0	-265 361	-150 849	114 512
610 Maankäytön suunnittelupalvelut					
- menot	430 869	0	430 869	454 500	-23 631
- tulot	40 000	0	40 000	101 676	61 676
- netto	-390 869	0	-390 869	-352 824	38 045
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala yhteensä					
- menot	12 002 216	0	12 002 216	11 763 878	238 338
- tulot	11 677 960	0	11 677 960	12 062 183	384 223
- netto	-324 256	0	-324 256	298 305	622 561
KÄYTTÖTALOUSOSA YHTEENSÄ					
- menot	61 337 394	0	61 337 394	60 808 369	529 025
- tulot	20 208 330	0	20 208 330	20 826 348	618 018
- netto	-41 129 064	0	-41 129 064	-39 982 021	1 147 043

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia toimialatasolla. Kyseessä on bruttositovuus.

Nettositovuuden piirissä ovat kuitenkin seuraavat käyttötalouden palvelut:

230 Vapaa-aikapalvelut

280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut

580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alitukset on merkitty tummennuksella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Toimintakatteen toteuma oli 91,3 prosenttia talousarviosta, mikä tarkoittaa toimintakatteen olleen selvästi talousarviota parempi.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 100 KESKUSHALLINTO

TILIVELVOLLINEN Hallintojohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
100 Keskushallinto					
- menot	6 070 510	0	6 070 510	6 007 582	62 928
- tulot	1 252 970	0	1 252 970	1 674 899	421 929
- netto	-4 817 540	0	-4 817 540	-4 332 682	484 858

Riskianalyysin toteutuminen:

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Hallintosääntö valmisteltiin päätöksentekoon joulukuussa, mutta siirtyi käsiteltäväksi vuonna 2024. Kaupunginvaltuusto hyväksyi hallintosäännön 26.2.2024.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet (htv2)	15	14,86	99,1
Tilat m ²	1 654	1 654	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Toiminnallisista tavoitteista konsernin kokonaisvaltaisten riskien arviointi jäi toteutumatta, koska se on tarkoituksenmukaista toteuttaa osana konserniohjeiden uudistamista vuoden 2025 aikana.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
Kaupungin uudistaminen ja talouden tasapainottaminen	Hyödynnetään eläköitymisiä henkilöstömäärän vähentämisessä. Jokaisen eläketapahtuman tai muun poistuman yhteydessä pohditaan eri vaihtoehdot töiden uudelleen järjestelyyn. Täyttölupia haetaan vain erityisestä syystä.	Talousarvio toteutui selvästi ennakoitua paremmin ja vuoden 2025 talousarviosta saatiin olosuhteisiin nähden varsin tasapainoinen. Henkilötyövuodet vähenivät edellisvuoteen nähden 15:sta.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
	<p>Lautakunnat valmistelevat suunnitelman talouden tasapainottamiseksi 30.6.2024 mennessä. Suunnitelmat laaditaan siten, että toimintakatteet on mahdollista pitää vuoden 2025 talousarviossa vuoden 2024 talousarvion tasolla.</p> <p>Selvitetään konserniin liittyvät taloudelliset ja toiminnalliset riskit.</p> <p>Tehdään selvitys kaikkien kaupungin käytössä olevien ohjelmistojen käyttöasteesta ja saadusta lisäarvosta ja luovutaan ohjelmistoista, jotka eivät ole enää tarkoituksenmukaisia.</p> <p>Kaupungin omistamien sote-kiinteistöjen vuokraamista hyvinvointialueelle harjoitetaan siirtymäkauden jälkeen kilpailutilanteessa markkinoilla ja nykyisen kuntalain tulkinnan mukaan toiminta on yhtiötettävä. Valmistellaan sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen.</p>	<p>Lautakunnat valmistelivat vuoden 2025 talousarvion valtuuston antaman talousarvioraamin puitteissa ja sisällyttivät talousarvioesityksiinsä miljoonan euron sopeutustoimet.</p> <p>Kokonaisselvitys siirtyi vuodelle 2025 osaksi konserniohjeiden uudistamista. Yksittäisten yhtiöiden tilanteita arvioitiin kuitenkin läpi vuoden. Osana arviointia Loimijoen Kuntapalvelut Oy:ssä toteutettiin jakautuminen kahteen eri yhtiöön. Jakautumisella pyritään valmistautumaan mahdolliseen in-house sääntelyn muutokseen ja tulevaisuuden haasteisiin.</p> <p>Ohjelmistot käytiin kriittisesti läpi. Vuoden aikana luovuttiin johdon työpöytäsovelluksesta talouden osalta (noin 10 000 €/v) ja prosessien kuvaamiseen tarkoitetusta IMS-ohjelmasta (noin 16 000 €/v). Ohjelmistojen tuottamien lisäarvojen kriittinen tarkastelu jatkuu toistaiseksi.</p> <p>Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisprosessi aloitettiin tilaamalla yhtiöittämisselvitys FCG:ltä. Yhtiöittämisselvitysraportti valmistuu keväällä 2025.</p>
<p>Erinomaisesta yrittäjälilmastotaan tunnettu Forssa.</p>	<p>Lisätään avoimuutta julkaisemalla kaupungin ostolaskudata kaupungin verkkosivuilla.</p> <p>Määritellään kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n tehtävänjako ja tavoitteet uudelleen.</p> <p>Tiivistetään konsernin vuoropuhelua kaupungin kehittämiseksi ja uusien poikkialueellisten kehityskohteiden potentiaalin hyödyntämiseksi.</p>	<p>Kaupungin ostolaskut on ladattu nähtäville Hanselin ylläpitämään tutkiahankintoja.fi palveluun.</p> <p>Siirtyy vuodelle 2025, jolloin päivitetään konserniohje kokonaisuudessaan.</p> <p>Kaupunkikehitystyöryhmä työskenteli asian kehittämiseksi ja jatkaa työtään edelleen 2025.</p>
<p>Välittävän ja arvostavan johtamistoiminnan Forssa. Esihenkilöt sitoutetaan kaupungin uudistamiseen.</p>	<p>Järjestetään esihenkilövalmennus.</p>	<p>Esihenkilöiden toiveita koulutuksen sisällöstä selvitettiin ja niiden pohjalta järjestettiin sisäistä ja ulkoista koulutusta</p>

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
	Nostetaan esihenkilötapaamisten eli voormannien osallistumisastetta. Jokaiseen esihenkilötapaamiseen osallistuu vähintään yksi henkilö jokaisesta kaupungin yksiköstä.	loppuvuoden aikana. Vuodelle 2025 tehtiin esihenkilöille teemoittainen koulutussuunnitelma. Voormannien osallistumisaste on noussut.

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 700 VAALIT

TILIVELVOLLINEN Hallintojohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
700 Vaalit					
- menot	148 550	0	148 550	123 079	25 471
- tulot	99 810	0	99 810	95 971	-3 839
- netto	-48 740	0	-48 740	-27 108	21 632

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 710 TARKASTUSTOIMINTA

TILIVELVOLLINEN Tarkastuslautakunta

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
710 Tarkastustoiminta					
- menot	58 710	0	58 710	47 983	10 727
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-58 710	0	-58 710	-47 983	10 727

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Tarkastuslautakunnan kokouspäivät	11	15	136,4
Tilintarkastajien tarkastuspäivät	35	34,3	98,0
Tilat m ²			

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	200 TOIMIALAN TUKIPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
200 Toimialan tukipalvelut					
- menot	2 9 56 074	0	2 956 074	2 261 291	694 783
- tulot	680 422	0	680 422	38 627	641 795
- netto	-2 275 652	0	-2 275 652	-2 222 665	52 987

Riskianalyysi, toteutuminen:

Ei merkittäviä häiriö- ja poikkeustilanteita seurantajakson aikana.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi toteutuminen:

Organisaatiomuutos toteutettu. Palvelutarpeen ja palveluverkon aloitettu. Kouluverkkoselvitys tehdään vuoden 2025 aikana.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet (htv2)	13	14,80	113,8
Tilat m ²	40	40	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Tukipalveluista siirrettiin kotouttamiseen ja hyvinvointiin liittyvät tulot ja menot hyvinvointi- ja kehityspalvelualueelle organisaatiomuutoksen seurauksena. Muutos selittää, miksi toimintatuottojen toteutumisprosentti oli vain 5,7. Toimintakate oli kuitenkin hyvä eli 97,5.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA3.1.5 HyTeTu-työn vaikuttavuuden mittaaminen kehittyi.	<p>1. Kuvataan valtuustokaudelle ajoittuva HyTeTu-työn arviointitoiminnan kokonaisuus.</p> <p>2. Määritellään valtuustokausittain suunnitellusti toteutettavat arvioinnit sekä niihin liittyvät seuranta- ja mittausindikaattorit.</p>	<p>1 Toimenpide toteutettu. Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta hyväksynyt ko. asiakirjan 18.12.2024.</p> <p>2.Toimenpide toteutettu.</p>
IN1.1.3 Forssan aikuisväestön toimintakyky paranee.	1. Luodaan malli kuntalaisten toimintakyvyn edistämiseen.	1. Toimenpidettä ei toteutettu vuonna 2024. Aikuisten työttömien työnhakijoiden työ- ja toimintakyvyn edistämiseen luodaan toimintatapa vuonna 2025.
IN1.1.4 Kuntalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuuden kokemukset lisääntyvät.	<p>1. Kootaan Forssan kuntalaiskuulemisen – kokonaisuus.</p> <p>2. Laaditaan periaatteet ja tavoiteohjelma forssalaisten ikäihmisten hyvän arjen tukemiselle.</p>	<p>1. Toimenpide toteutettu.</p> <p>2. Toimenpiteen toteutus siirtyy vuosille 2025–2027 alueellisen hankkeen yhteydessä toteutettavaksi.</p>
IN1.1.5 Kuntalaisten mielenterveystaidot kehittyvät.	1. Rakennetaan Hyvän mielen kunta –malli Forssaan.	1. Toimenpiteen valmistelu jatkuu vuonna 2025.
IN1.1.7 Forssassa toteutetaan vaikutusten arviointia.	<p>1. Määritellään Vaikutusten arviointi -kokonaisuus.</p> <p>2. Suunnitellaan Vaikutusten arviointi -kokonaisuuden implementointi.</p>	<p>1. Hyvinvointityössä toimenpiteen valmistelu keskeytetty odottamaan mahdollista poik-kihallinnollista valmistelua.</p> <p>2. Toimenpiteen toteutus aloitetaan kokonaisuuden määrittelyn valmistuttua.</p>
TA2.1.1 Tukipalvelujen henkilöstön osaamis pääoma kasvaa.	<p>1. Toteutetaan toimistopalveluhenkilöstön osaamiskartoitus.</p> <p>2. Laaditaan toimialan toimistopalveluhenkilöstön koulutussuunnitelma.</p>	<p>1. Osaamiskartoitukset tehty.</p> <p>2. Koulutussuunnitelmien teko aloitettu ja jatketaan vuoden 2025 aikana.</p>

TOIMIALA 20 SIVISTYSPALVELUT

PALVELU 210 PERUSOPETUS

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja 1.1.-31.10.2024
Varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö 1.11.-31.12.2024

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
210 Perusopetus					
- menot	15 628 730	0	15 628 730	16 353 154	-724 424
- tulot	1 756 237	0	1 756 237	1 942 257	186 020
- netto	-13 872 493	0	-13 872 493	-14 410 897	-538 404

Riskianalyysi, toteutuminen:

Ei merkittäviä häiriö- ja poikkeustilanteita seurantajakson aikana. Lasten ja nuorten hyvinvointia seurataan mm. poissaoloja vähentämällä. Erityisopettajien saatavuus heikkoa.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Oppilaiden lähikoulun osoittamisen optimointi aloitettu. Opetushenkilöstön määrää vähennetty.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Oppilasmäärä	1 292	1 251	96,8
Muiden kuntien oppilasmäärät	50	50	100,0
Henkilötyövuodet (htv2)	188	182,46	97,1
Tilat m ²	14 200	14 200	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Toimintatuottojen toteutumisprosentti oli 110,6 ja toimintakulujen 104,7. Toimintakulujen merkittävimmät poikkeamat olivat valmistavan opetuksen kulut -191 000 €, sijoitettujen lasten kustannukset -260 000 €, puhtaanapito -80 000 €, terveyspalvelut (työterveys) -60 000 € ja koulutuspalvelut -60 000 € (näihin saatu hankerahoitus). Perusopetuksen toimintakate 104,0 on hyvä, jos tähän huomioidaan valmistavaan opetukseen saatu valtionosuus, jota ei ole kirjattu tulona perusopetukseen.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
IN1.1.6 Toista kunnioittavan käytös lisääntyy.	1. Otetaan kaikissa kouluissa käyttöön Kiusaamisen ehkäisyn -vuosikello.	1. Kiusaamisen ehkäisyn vuosikello käytössä.
IN.2.1.3 Perusopetuksen oppilaiden lukutaito parantuu.	1. Otetaan kouluissa käyttöön Niilo Mäki -instituutin Digiluki-seula.	1. Digilukuseula käytössä.
IN2.1.4 Perusopetuksen oppilaiden koulumotivaatio kasvaa.	1. Kehitetään tehostettua oppilaanohjausta. 2. Otetaan käyttöön sähköinen poissaolojen seurantaväline.	1. Tehostettu oppilaanohjaus käytössä. 2. Sähköinen poissaolojen seurantaväline käytössä.
IN2.1.5 Innovatiiviset sähköiset oppimisympäristöt kehittyvät.	1. Osallistutaan OPH:n oppimisympäristöjen kärkihankkeeseen.	1. Mukana kolmessa kehittämishankkeessa.

TOIMIALA 20 SIVISTYSPALVELUT

PALVELU 230 VAPAA-AIKAPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
230 Vapaa-aikapalvelut					
- menot	6 046 886	0	6 046 886	6 044 102	2 784
- tulot	1 560 400	0	1 560 400	1 528 564	-31 836
- netto	-4 486 486	0	-4 486 486	-4 515 538	-29 052

Riskianalyysi, toteutuminen:

Rekrytoinnissa edelleen ongelmia (nuorisotoimi).

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Somen käyttöä markkinoinnissa lisätty. Kävijämäärät kasvussa.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Nuorisopalveluiden käynnit	20 000	28 398	142,0
Kirjastokäynnit	104 000	100 047	96,2
Museokäynnit	10 000	12 366	123,0
Jäähallin käyttötunnit	1 700	1 731,5	101,9
Harjoitushallin käyttötunnit	1 300	1 637	125,9
Feeniksin käyttötunnit	1 650	1 733	105,0
Vesihelmen kokonaiskävijämäärä * sis. kaikki ohjatut ryhmäliikuntatunnit	175 000	172 300	98,5
Henkilötyövuodet (htv2)	41	42,36	103,3
Tilat m ²	21 360	21 360	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Ei poikkeamia.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA3.1.6 Maksutulot lisääntyvät 8 % vuoden 2019 toteutuneesta tasosta.	<p>1. Palvelualueella järjestetään 10 aiemmin toteuttamatonta tapahtumaa.</p> <p>2. Taksojen ja maksujen optimointi.</p> <p>3. Toteutetaan koko palvelualueelta koskeva vuoden mittainen some-kampanja kävijämäärien lisäämiseksi.</p>	<p>1.*Kirjasto on järjestänyt 7 uutta tapahtumaa, joista yksi yhdessä liikuntatoimen kanssa. *Liikuntapalvelut 9 kpl *Nuorisopalvelut 3 kpl</p> <p>2. Tarkistellaan vuoden 2025 talousarvion laadinnan yhteydessä.</p> <p>3. Liikuntapalvelut tehnyt tunnetuksi liikuntapaikkoja, henkilöuntaa ja lisännyt tapahtumien ja ryhmien markkinointia somessa. Nuorisopalvelut on lisännyt some-markkinointia toiminnastaan. Kirjaston lisännyt suunnitelmallisuutta somen käytössä.</p>
IN1.1.8 Kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä tuetaan monipuolisesti.	<p>1. Järjestetään liikuntaneuvontaa nuorille ja aikuisille.</p> <p>2. Järjestetään pop-up-tapahtumia.</p> <p>3. Kirjasto järjestää lukutapahtumia lapsille ja perheille.</p> <p>4. Lisätään koulunuorisotyötä yläkouluissa.</p> <p>5. Lisätään matalan kynnyksen toimintamuotoja vapaa-aikapalveluissa.</p> <p>6. Vesihelmessä toteutetaan vähintään 11 tapahtumaa vuodessa.</p>	<p>1. Työikäisille ja ikäihmisille on annettu liikuntaneuvontaa kerran viikossa. Syksyllä aloitettu ikäihmisten ja perheiden ryhmäliikuntaneuvonta.</p> <p>2. Liikuntapalvelut on järjestänyt 9 pop up liikuntakokeilua. Nuorisopalvelut on järjestänyt 21 pop up nuokkaria Kesäparkki nimellä. Kirjastoauto oli kolmena kesälauantaina torilla.</p> <p>3. Kirjasto on järjestänyt lukutapahtumia lapsille ja perheille.</p> <p>4 Yhteistyön määrä lisääntynyt Akvarellissa ja Keskuskouluissa.</p> <p>5. Liikuntapalveluissa järjestetty Forssan liikkeelle hankkeen alla kaupunginosakävelyjä ja erikoisjumbpia; mummojalis, karaokejumbpia, tuolijooga yhteislaulajaiset. Pidetty erilaisia tapahtumia lapsiperheille ja isovanhemmille/lapsille esim. Puuhapihat, perheliikuntakerho, 5 vuotiaiden motoriikka-kerhot. Etsivä nuorisotyö järjestänyt kesäparkkia yhteistyössä Ohjaamon kanssa.</p> <p>6. Vesihelmi on järjestänyt 12 tapahtumaa.</p>
IN3.1.1 Museon kokoelmien jatkuvuus turvataan.	<p>1. Riippunäytteiden digitointiprojektia jatketaan (tavoitteena 6700 kuosinäytettä kokoelmatietokannassa).</p> <p>2. Tekstiiliarkistoon liittyvää aineistoa käydään läpi ja sijoitetaan museokokoelmaan.</p>	<p>1.Toteutunut vain osin (luku 4700 näytettä), jatketaan 2025 Finlaysonin osakkaiden rahaston avustuksella.</p> <p>2. Toteutunut.</p>

TOIMIALA 20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU 240 TAIDE- JA KOULUTUSKESKUS ELLI
TILIVELVOLLINEN Rehtori

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli					
- menot	5 594 380	0	5 594 380	5 587 776	6 604
- tulot	1 219 540	0	1 219 540	1 118 476	-101 064
- netto	-4 374 840	0	-4 374 840	-4 469 300	-94 460

Riskianalyysi, toteutuminen:

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Wahren-opisto on vähentänyt opetusta, lukion lv. 24–25 kurssivalinnan pohjan tuntikehystä on pienennetty.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Kansalaisopiston (netto- opiskelijamäärä)	1 800	1 516	84,2
Kuvataidekoulun opiskelijamäärä	290	383	132,1
Lukion opiskelijamäärä	440	452	102,7
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	430	434	100,9
Kansalaisopiston taiteen perus- opetustunnit	750	612	81,6
Kansalaisopiston opetustunnit yhteensä	4 900	4 106	83,8
Lukion opetustunnit	17 700	18 034	101,9
Musiikkiopiston opetustunnit	13 970	12 988	92,9
Kuvataidekoulun opetustunnit	2 456	2 403	97,8
Henkilötyövuodet (htv2)	60	59,1	101,9
Tilat m ²	8 428	8 428	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Tulotavoitteeseen ei päästä mm. hankkeiden vähenemisen seurauksena.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA3.1.2. Taide- ja koulutuskeskus Elli pystyy organisatioiden laajalla yhteistyöllä tuottamaan monipuolisia ja laadukkaita palveluita.	Ellissä toteutetaan oppilaitosten yhteistyönä monialaisia opintojaksoja.	Oppilaitokset ovat tuottaneet omia kursseja ja yhteistyökursseja. Ellin opettajien yhdessä toteuttama Elli on irti! - tapahtuma Työväentalolla maalikuussa oli menestys. Wahrenopiston osaamisperusteisuuskurssit mm. lukiolaisten saatavilla. Uusia ospe-kursseja lv.24-25 28 kpl. Miina ja Elli - musiikkiteatterinäytelmän tekeminen on aloitettu.
IN1.1.3 Elli järjestää tilaisuuksia ja tarjoaa monipuolisia koulutusmahdollisuuksia, jotka parantavat elämänlaatua.	Koulutustilaisuuksia, teemapäiviä koko seutukunnan asukkaille.	Ellin opetustarjonta oli normaali kaikissa oppilaitoksissa. Uusia avauksia tehtiin, mm. Wahrenopiston luentoja ja aikuisten soittoharrastusmahdollisuuksia lisättiin.
EKO1.1.1. Ellissä laaditaan kestävä kehityksen strategia.	Järjestetään strategian toteuttamiseen liittyviä koulutuksia ja laaditaan strategia, joka johtaa käytännön toimiin.	Lukiossa kestävä kehityksen sertifikaatin anomusprosessi saatiin valmiiksi.

TOIMIALA

20 SIVISTYSPALVELUT

PALVELU

250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Hyvinvointi- ja varhaiskasvatuspäällikkö 1.1.-30.4.2024

Hyvinvointi- ja kehityspäällikkö 1.5.-31.10.2024

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö 1.11.-31.12.2024

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
250 Varhaiskasvatuksen palvelut					
- menot	9 443 896	0	9 443 896	9 382 597	61 299
- tulot	530 000	0	530 000	521 460	-8 540
- netto	-8 913 896	0	-8 913 896	-8 861 137	52 759

Riskianalyysi, toteutuminen:

Osallistumisaste varhaiskasvatuspalveluihin on pysynyt edelleen korkeana, mikä on vaikuttanut henkilöstökulujen tasoon. Etenkin lyhytaikaisten kelpoisten sijaisten saanti ollut vaikeaa, joten niiltä osin kuluvalle talousarviovuodelle arvioitu riski on toteutunut.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Henkilöstön kouluttautumista on tuettu varhaiskasvatuksen sosionomien, opettajien ja erityisopettajien kelpoisuuksiin johtavissa opinnoissa.

Palvelutarpeen pysyessä edelleen aiemmalla tasolla, ei ole voitu luopua Akvarellin päiväkodin Pikku-Akvarelli –filiaalirakennuksesta, vaan ko. keinoa talouden sopeuttamiseksi on siirretty tuleviin vuosiin.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
0-6 -vuotiaiden ikäluokka (lkm)	695*)	691	99,4
1-6 -vuotiaiden osallistumisaste	89 %	87 %	97,8
varhaiskasvatukseen ja esi-opetukseen (%)			
Varhaiskasvatuksen lapsimäärä			
1-2 -vuotiaat	123	122	99,2
3-5 -vuotiaat	302	307	101,6
esioppilaat	116	123**)	106,0
Henkilöstö nimikkeittäin (lkm)	36	35	97,2
varhaiskasvatuksen opettajat	6	2,5	41,8
varhaiskasvatuksen sosionomit	63	67,5	107,1
varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	5	6	120,0
(joista 3 kiertävää sijaista)			
varhaiskasvatuksen erityisopett.	39	34	87,2
muut (pk-johtajat, pphoitajat, vto:t, pk-työntekijät, palv.koord.,hanke työntekijät, vk-päällikkö)			
Henkilötyövuodet (htv2)	149	150,95	101,3
Tilat m ²	10 988	10 988	100,0

*) vuonna 2024, 2025 ja 2026 syntyneiden ikäluokat on arvioitu 90:ksi

**)sis. alkupolku-eskarilaiset

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta

Asiakasmaksukertymä aleni 1.8.2024 voimaan tulleen asiakasmaksulain vaikutusten seurauksena budjetoidusta 400 000 eurosta noin 300 000 euroon. Koska avustukset ja tuet kompensoivat asiakasmaksutulojen pudotusta, palvelualueen tulot jäivät noin 8 500 euroa arvioidusta.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA3.1.3 Palvelualueen toiminnanohjaus paranee.	<p>1. Kuvataan palvelualueen johtamistoiminnan kokonaisuus.</p> <p>2. Luodaan käytäntö asiakas- ja henkilöstökirjeiden lähettämiseksi neljännesvuosittain.</p> <p>3. Määritellään palvelualueen vuosittaisten asiakas- ja henkilöstötapaamisten kokonaisuus.</p> <p>4. Ajantasaistetaan palvelualueen prosessikarta ja kuvataan kaikki kartan prosessit (IMS).</p> <p>5. Kuvataan varhaiskasvatuspalvelujen kokonaisarkkitehtuuri visuaalisesti.</p>	<p>1. Koska palvelualueen uuden esihenkilön rekrytointi viivästyti merkittävästi suunnitellusta, toimenpidettä ei toteutettu vuoden 2024 aikana.</p> <p>2. Henkilöstökirjeen osalta malli luotu uuden esihenkilön aloitettua. Päikkyjärjestelmän käyttöönoton myötä asiakastiedottaminen kehittyi jatkuvasti ja on lisääntynyt entisestään.</p> <p>3. Henkilöstötapaamisille on säännöllinen rytmi yksiköissä ja koko kaupungin yhteiset tapaamiset järjestetään 1-2 kertaa vuodessa. Yksiköissä on vuosikello asiakastapaamisille.</p> <p>4. Prosessikarta ajantasaisitettu. Prosessien kuvaukset osin tehty.</p> <p>5. Toimenpide tehty.</p>
TA3.1.4 Sähköistä palvelujärjestelmää hyödynnetään optimaalisesti varhaiskasvatuksen palvelu- ja toimintaprosesseissa.	<p>1. Palvelualueella otetaan käyttöön uusi sähköinen palvelujärjestelmä.</p>	<p>Uusi sähköinen palvelujärjestelmä otettu käyttöön toimintavuoden 2024-2025 alussa 1.8.2024.</p>
IN1.1.2 Varhaiskasvatuspalvelujen laadunhallinta kehittyi.	<p>1. Otetaan käyttöön valtakunnallinen VALSSI-laadunarviointijärjestelmä.</p>	<p>Ko. järjestelmä on otettu käyttöön.</p>
IN2.1.2 Kielitietoisuus varhaiskasvatuksessa lisääntyy.	<p>1. Selvitetään mahdollisuus kielisuihkutoiminnan ja/tai kieli-kerhojen järjestämiseen varhaiskasvatuksessa.</p> <p>2. Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmiin ja varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelmiin kirjataan yksikkökohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet kielitietoisuuden edistämiseksi.</p> <p>3. Järjestetään henkilöstölle täydennyskoulutusta kielitietoisesta varhaiskasvatuksesta.</p>	<p>1. Koska palvelualueen uuden esihenkilön rekrytointi viivästyti merkittävästi suunnitellusta, toimenpidettä ei toteutettu vuoden 2024 aikana.</p> <p>2. Ko. kirjaukset on tehty suunnitellusti syyskuussa.</p> <p>3. Toteutettu olemassa olevin materiaalein.</p>

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	280 HYVINVOINTI- JA KEHITYSPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Työllisyyspäällikkö 1.1.-30.4.2024 Hyvinvointi- ja kehityspäällikkö 1.5.-31.12.2024

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut					
- menot	3 087 442	0	3 087 442	2 872 834	214 608
- tulot	1 430 991	0	1 430 991	1 843 912	412 921
- netto	-1 656 451	0	-1 656 451	-1 028 922	627 529

Riskianalyysi, toteutuminen:

Rakennusteollisuuden laskusuhdanteen jatkuessa alihankinnan tuotot vähenivät myös vuoden viimeisellä neljänneksellä ja näin palvelualueen myyntituloihin liitetty riski todentui. Myös työmarkkinatuen kuntaosuudesta osavuositarkastuksissa esitetyt arviot olivat oikean suuntaisia eli sen vaikutus talousarvioon toteumaan oli vähäinen.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Talouden sopeuttamistoimet – hankintojen suhteuttaminen valmistuksen vähentymiseen, pienkulujen hankinnan rajoittaminen ja tukityöllistämisen vähentäminen - olivat oikean suuntaisia ja palvelualueen talousarvio toteutui ylijäämäisenä.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot.31.12	Tot-%
Osallistumisaste (Kelasto vuosi ka. %)	52	49*)	94,2
Positiivinen eteneminen palveluissa (%)	25	**)	**)
Työmarkkinatuen kuntaosuus (ka. € / kk)	67 917	64 767	95,4
Yritystiimin yrityskäynnit (kpl)	-	-	-
Asiakasohjauksen jatkosijoittumiset (kpl)	100	59***)	59,0
Asiakastyytyväisyys (arvosana, työ, koto)	4,5/4,5	4,8****)	106,7
Kotoutumissuunnitelmat (kpl)	25	29	116,0
Henkilötyövuodet (htv2)	48	34,92	72,7
Tilat m ²	2 100	2 100	100,0

*) tiedot saatavilla 1-9/2024

**) tietoja ei saada kerättyä, poistuva tunnusluku

***) tässä tieto vain työllisyyspalveluista

****) toteutettu vain työllisyyspalveluiden osalta

-tietoja ei kerätä enää

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Palvelualueen talousarvion toteuman yli 400 000 euron ylijäämä perustuu tiukkaan menokuriin sekä myyntituloja lukuun ottamatta arvioitua parempaan tulokertymään. Myös vuoden viimeisellä neljänneksellä tehty tietoinen ratkaisu valmistautumisesta TE25-uudistukseen hallitusti tukityöllistämistä vähentämällä vaikutti positiiviseen tulokseen.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TE25-uudistuksen mukainen palvelutoiminta voidaan aloittaa.	Valmistellaan palvelumalli, valmistellaan resursointi, varmistetaan osaava henkilöstö, yhteensovitetaan työllisyyspalvelujen toimintamalli.	Palvelumallin ja resurssoinnin valmistelussa edettiin suunnitellusti. Henkilöstöä koskevat päätökset siirtyvät päätettäväksi ja toteutettavaksi vuonna 2025.
KOTO25-uudistuksen mukainen palvelutoiminta voidaan aloittaa.	Päivitetään palvelusuunnitelma, kasvatetaan pitovoimaa osallisuuden, asumisen ja työllistymisen keinoin.	Kotoutumisen edistämisen kokonaisuutta linjaava Kotoutumisohjelma laadittiin monialaisena ja laajana yhteistyönä ja hyväksyttiin Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunnassa. Osallisuuden ja työllistymisen edistämiseksi kotoutumista edistetäessä suunniteltu toteutusvalmiuteen Kotouttamon oma uusi suomen kielen perehdytyksen konsepti sekä kehitetty monialaiseen työskentelyyn soveltuvia palveluprosesseja (vrt. toimintansa 01/2025 aloitettava yhteispalvelupiste).
Osaamisympäristöjen hyödyntäminen on viimeistelty työpajoilla.	Päivitetään ohjautumismalli, laajennetaan työllistymismahdollisuuksia, uudistetaan alihankintaa.	Ohjautumismalli eri toimialoille kaupungin työpajoilta on kuvattu, hankkeen päätavoitteet ovat toteutuneet, työllistymismahdollisuuksien osalta päätulos on jo tunnistetuissa toimialoissa pitäytyminen, alihankintaa ei ole uudistettu organisaatiomuutoksen aikana.

TOIMIALA 20 SIVISTYSPALVELUT

PALVELU 290 TERVEYSPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
290 Terveyspalvelut					
- menot	300 000	0	300 000	364 093	-64 093
- tulot	0	0	0	0	0
- netto	-300 000	0	-300 000	-364 093	-64 093

Sote-palveluiden järjestämisvastuu on poistunut kaupungilta vuodesta 2023 alkaen. Tässä raportoidut kustannukset koskevat ympäristöterveydenhuoltoa, joka jäi edelleen kaupungin vastuulle. Ympäristöterveydenhuollon palvelut hankitaan Riihimäen kaupungilta. Toiminnan kustannukset nousivat selvästi vuodesta 2023.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTU-PALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Tekninen johtaja

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto					
- menot	347 787	0	347 787	425 431	-77 644
- tulot	1 000	0	1 000	34 430	33 430
- netto	-346 787	0	-346 787	-391 001	-44 214

Riskianalyysi, toteutuminen:

Riskit eivät ole merkittävästi toteutuneet v. 2024.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Suunnitellut toimenpiteet ovat valtaosin toteutuneet. Toimialan TA24 alittaa määräraharauksen.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Henkilötyövuodet (htv2)	2,5	2,91	116,4
Tilat m ²	80	80	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Henkilöstökulut ylittyivät palkkatarkaisuista ja sijaisuusjärjestelyistä johtuen. Rakennusosien laajamittainen uudelleenkäyttö -hankkeen avustusosuus aiheutti tulojen ylittymisen mutta samalla myös asiantuntijapalkkiot ylittyivät.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
IN1. Toimialan työtyytyväisyyden kehittäminen.	<p>Siqni prosessin mukaiset toimenpiteet koko toimialalla.</p> <p>Työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien turvaaminen.</p>	Toimenpiteet ovat toteutuneet suunnitellusti.
EKO1. Ekologisen järkivihreyden edistäminen.	Ekologisen järkivihreyden tiekartan tavoitteiden saaminen kaikkien kaupungin palvelualueiden toiminnallisiin tavoitteisiin vuoden 2025 TA valmistelussa.	Strategian toteuttamisen ohjeistuksessa on linjattu, että strategia-asiakirjojen tavoitteita toteutetaan talousarviota laadittaessa.
TA3. Toimialan asianmukainen ennakointi tiukkenevan kuntatalouden haasteisiin.	<p>Uusien kustannustehokkaiden toimintamallien etsiminen.</p> <p>Tilatehokkuuden edistäminen.</p> <p>Ajantasainen tiedon tuominen päätöksentekoon hankkeista ja/tai toimenpiteistä, jotka aiheuttavat kustannusvelvoitteita kaupungille.</p>	<p>Kustannustehokkuutta on pystytty edistämään -> toimialan TA alittaa määrärahavarausten.</p> <p>Ei ole toteutunut. Kaupungin tilakanta on lisääntynyt kahdella Hyky kiinteistöllä.</p> <p>Hankkeiden ja toimenpiteiden kustannusvaikutukset on tuotu tiedoksi päätöksentekoon.</p>

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	510 MAANKÄYTTÖPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Kaupungeingeodeetti

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
510 Maankäyttöpalvelut					
- menot	637 200	0	637 200	719 597	-82 397
- tulot	724 040	0	724 040	723 003	-1 037
- netto	86 840	0	86 840	3 406	-83 434

Riskianalyysi, toteutuminen:

Selostettu asiakohdassa "Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Uusien toimintatapojen jatkuva ennakkoluuloton soveltaminen.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Rekisteröidyt kiinteistöt kpl	20	10	50,0
Luovutetut tontit kpl	10	2	20,0
Vuokratut viljelysmaat ha	250	260	104,0
Henkilötyövuodet (htv2)	7	6,47	92,4
Tilat m ²	121	121	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Talousarviovuoden 2024 oleelliset poikkeamat:

Tulopuoli: maanvuokratuottoja kertyi noin 15 000 euroa budjetoitua enemmän. Tontinmyyntituloja jäi saamatta noin 90.000 euroa. Nettovaikutus -75 000 euroa.

Menopuoli: ennakoimattomat, mutta pakolliset ulkopuolisten asiantuntijapalveluiden ostot (+28 000 euroa ALV 0 %): eläköitymisestä johtuvat Trimblen koulutukset (osuus 28 %), tilatut kiinteistöarviot (osuus 34 %) sekä pakolliset MML:n kiinteistötoimitusmaksut (osuus 38 %).

Vuokratut viljelysmaat: aktiiviviljelyksessä 204 ha. Laidunalueina 56 ha, josta tukioikeutettua noin 90 %

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA1. Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja yritysten tarpeisiin.	Vuosittainen maanhankintamääräraha pyritään käyttämään tarkoituksenmukaisesti kokonaisuudessaan hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen yritystoiminnan tarpeisiin. , jota voidaan kaavoittaa monipuolisen yritystoiminnan tarpeisiin.	Maanhankintamäärärahasta (260.000 euroa) tuli käytettyä tarkoituksenmukaisesti noin 254.000 euroa eli noin 98 %.
TA2. Kaupungin edunvalvonta yksityistieasioissa.	Osallistutaan säännöllisesti kaupungin kannalta keskeisten yksityisteiden toimintaan tarvittaessa (tiekuntien kokoukset, tiekuntien kaupunkiin vaikuttavat päätökset). avat päätökset).	Ei ilmennyt tarvetta osallistua kokouksiin.
TA3. Yhteistyön syventäminen Maankäytön suunnittelu palvelualueen kanssa.	Jatketaan keskinäisen yhteistyön syventämistä Maankäytön suunnittelu palvelualueen kanssa. Vuoden 2024 aikana jatketaan aiemmin aloitettuja yhteistyöprojekteja (RYTJ, KATTI, KaavDigi).	Osa aloitetuista projekteista saatettiin loppuun. Osa siirtyi vielä vuodelle 2025. Henkilöstövähennyksistä johtuen ei pystytty aloittamaan uusia yhteistyöprojekteja.
IN1. Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja asumisen tarpeisiin.	Vuosittainen maanhankintamääräraha pyritään käyttämään tarkoituksenmukaisesti kokonaisuudessaan hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen asumisen tarpeisiin.	Maanhankintamäärärahasta (260.000 euroa) tuli käytettyä tarkoituksenmukaisesti noin 254.000 euroa eli noin 98 %.
IN1. Loimijoen alueen virkistys- ja suojelukäytön edistäminen.	Jatketaan Loimijokeen kaupungin alueella liittyvien osakaskuntien yhdistämisprojekteja. Vuoden 2024 aikana järjestetään kaupungintalolla aiheeseen liittyvä yleisötilaisuus.	Henkilöstövähennyksistä johtuen yleisötilaisuus jouduttiin siirtämään vuoden 2025 puolelle.
EKO3. Kaupungilla on tarjota riittävästi rakentamisesta vapaita virkistysalueita.	Vuosittainen maanhankintamääräraha pyritään käyttämään tarkoituksenmukaisesti kokonaisuudessaan hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan käyttää monipuolisesti eri virkistystarpeisiin.	Maanhankintamäärärahasta (260.000 euroa) tuli käytettyä tarkoituksenmukaisesti noin 254.000 euroa eli noin 98 %.

Huomaus: Toimenpiteet ovat tekstiasultaan muutettu tarkoituksenmukaisempaan muotoon. Sisältö ei kuitenkaan ole ristiriidassa aikaisemmin käytettyjen (=TA 2024) sanamuotojen kanssa. Jatkossa tullaan käyttämään tätä muotoilua.

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	520 INFRAPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Kunnallistekniikan päällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
520 Infrapalvelut					
- menot	3 424 935	0	3 424 935	3 640 995	-216 060
- tulot	109 400	0	109 400	278 871	169 471
- netto	-3 315 535	0	-3 315 535	-3 362 124	-46 589

Riskianalyysi, toteutuminen:

24–25 talvi vaikutti alkuun pahalta ja lunta tuli alkutalvesta paljon, mutta lopulta talvi jäi vähälumiseksi. Liukkaudentorjuntaa tehtiin enemmän. Kalusto kesti melko hyvin, ei isoja korjauksia.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Kilpailutus toteutettiin hyvissä ajoin, mutta päätöksenteon viivästykset viivästyttivät isompien urakoiden aloitusta. Osa urakoista siirtyi seuraavalle vuodelle. Investointikustannukset pysyivät annetuissa raameissa.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Lohkotut katualueet m2			
Puistot R-luokka m2 (hiilinielu)	1 131 245	1 131 245	100,0
Puistot A-luokka m2 (hiilinielu)	491 359	491 359	100,0
Puistot M-luokka m2 (hiilinielu)	9 468 702	9 468 702	100,0
Puistot S-luokka m2 (hiilinielu)	382 587	382 587	100,0
Henkilötyövuodet (htv2)	32	30,94	96,7
Tilat m ²	2 321	2 321	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

--

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
IN1. Kuntalaisilla on ajantasainen tieto hankkeiden etenemisestä ja vaikutuksista.	Rakennushankkeiden tiedottamisen kehittäminen.	Hankkeista tiedotettu ajoissa ja laajasti. Urakoissa painotettu erityisesti tiedottamisen tärkeyttä.
IN1. Infran tilannekuvan kehittäminen.	Palauteseurannan kehittäminen mm. automatisointi.	Kaikki saatu palaute käyty läpi ja välitetty vastaavalle osastolle.
EKO1. Hiilinielujen kasvattaminen ja monimuotoisuuden turvaaminen.	Puunmyynnin euromääräisestä tavoitteesta luopuminen.	Euromääräisestä tavoitteesta luovuttu.
EKO2. Kierrätysmateriaalin käyttö laajemmin.	Vuosittain vaihdettavat hiekka- laatikkohiekat uusiokäytetään. Betonimurskeen uudelleen käyttö katurakenteessa.	Toteutettu. Ei sopivia kohteita, tälle vuodelle. Toteutui hyvissä määrin jo aikaisempina vuonna.
EKO3. Luonnon monimuotoisuuden lisääminen kaupunkiympäristöön.	Rakentamattomien alueiden metsitykset. Kaupunkiniittyjen perustaminen.	Ei toteutunut. Toteutettu.

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	570 TILAPALVELU
TILIVELVOLLINEN	Kiinteistöpäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
570 Tilapalvelu					
- menot	6 029 894	0	6 029 894	5 501 630	528 264
- tulot	9 937 350	0	9 937 350	10 053 327	115 977
- netto	3 907 456	0	3 907 456	4 551 697	644 241

Riskianalyysi, toteutuminen:

Inflaation vaikutukset energian, palveluiden ja materiaalien kustannusten nousu huomioitiin vuoden 2024 talousarviossa onnistuneesti.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Henkilöstömäärää on alennettu ennakoivasti jo aiempina vuosina. Kiinteistöhoitajien määrää vähennetty 13:sta 10:n henkilöön. Talousarviovuonna ei henkilöstöä ole voitu vähentää kiinteistökohteiden lisäyksen vuoksi. FSKY:n purkamiseen liittyen kaupungin kiinteistöhuollon piiriin siirtyi 1.4.2024 alkaen Pääterveysasema ja Yhteisötalo.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Palvelutuotannon käytössä h-m ²	75 144	75 882	101,0
Kiinteistön hoitoala h-m ²	113 869	117 564	103,2
Henkilötyövuodet (htv2)	15,8	17,05	107,9
Kaupungin omistamat tilat m ²	115 256	115 144	99,9

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

FSHKY:n purkamisen yhteydessä kaupungin omistukseen siirtyi Pääterveysaseman ja Yhteisötalon kiinteistöt. Siirron seurauksena vuokratuotot kasvoivat merkittävästi. Lauha talvi alensi myös lämmityskuluja jonkin veran kaukolämmön hinnan noususta huolimatta.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
EKO1. Energiatehokkuuden parantaminen.	Kiinteistöjen energiatehokkuushankkeita vähintään 4 kpl.	Energiatehokkuushankkeita toteutettu 8 kpl. Kehräämön aurinkovoimala otettu käyttöön.
IN1. Terveellinen sisäilma kaupungin kiinteistöissä.	Nopea reagointi havaittuihin sisäilmaongelmiin. Seuranta kaupungin sisäilmatyöryhmässä. Kaupungin sisäilmatyöryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa ja niissä seurataan systemaattisesti esiin tulleita sisäilmakohteita.	Toteutunut suunnitellusti. Toteutunut suunnitellusti.
TA3. Kaupungin työllisyyden tukeminen.	Kiinteistöjen viheralueiden hoito yhteistyössä työvalmennuskeskuksen Vihreex tiimin kanssa.	Toteutunut suunnitellusti.
IN1. Kaupungin työntekijöiden turvallisuuden edistäminen.	Kaupungin kiinteistöjen väestönsuojien valmiuden kohottaminen (testaukset ja varustelu). Työn loppuun saattaminen.	Toteutunut.
TA3. Kaupungin omistamien tarpeettomien rakennusten jatkotoimenpiteiden tehostaminen.	Vailla käyttöä olevien rakennusten / kiinteistöjen myynti / vuokraus. Purkukuntoisten rakennusten purkaminen. (väh. 2 kpl)	Vuoden aikana ei myyty yhtään kiinteistöä. Vuoden aikana purettiin kolme huonokuntoista kiinteistöä; Kivimäentien 15, Kaikulan maja ja Jousiampumaradan huoltorakennus.

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO
TILIVELVOLLINEN	Jätehuoltopäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto					
- menot	338 170	0	338 170	340 867	-2 697
- tulot	338 170	0	338 170	340 867	2 697
- netto, määräraha	0	0	0	0	0

Riskianalyysi, toteutuminen:

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän lisäselvitysten aiheuttamaan resurssitarpeeseen ei ollut varauduttu talousarviossa. Selvityspyyntöprojekti liittyen sekajätteenkuljetukseen liittymättömiin kiinteistöihin eteni ennakoitua hitaammin ja tulee työllistämään jätelautakunnan työntekijöitä myös vuonna 2025. Työmäärää tasattiin mm. määräaikaisella henkilökunnalla, soittoajoilla ja järjestämällä keskittymistä vaativat työtehtävät soittoaikojen ulkopuolelle. Resurssivajeen vuoksi Facta jätehuolto ohjelmiston sähköistä asiointia ei saatu kehitettyä ja avattua uudelleen kuntalaisten käyttöön. Myöskään kompostoritarkastuksia ei tehty kesällä 2024.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Toimintaa on tehostettu ottamalla käyttöön alkukesästä suomi.fi-tulostus viranhaltijapäätösten postittamisen osalta.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot-%
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (kk)	1	1	100,0
Henkilötyövuodet (htv2)	3,3	3,30	100,0
Tilat m ²	47	47	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Kaikki toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Talousarvio ylitettiin hiukan sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmän lisäselvitysten vuoksi.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA1. Selvitetään toimialueen saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmän tilannetta.	Vuonna 2023 viranhaltijatyönä aloitettu kuljetusjärjestelmäselvitys valmistuu.	Valmis. Kuljetusjärjestelmäselvitys valmistui helmikuussa.
TA1. Tehdään jätelain mukainen kuljetusjärjestelmäpäätös saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksesta toimialueen kaikkien kuntien osalta.	Jätelautakunta tekee kuljetusjärjestelmäpäätöksen vuoden 2024 aikana.	Valmis. JTLTK on päättänyt 16.10. kokouksessaan siirtymisestä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen jätevesilietteiden osalta siirtymäajan 2028 aikana.
IN1. Lisätään tiedotusta kiinteistöille, joilla biojätteen erilliskeräys tai kompostointi on pakollista 19.7.2024 alkaen.	Kiinteistöille tehdään tiedotusta mm. kirjeitse ja toimialueen lehdissä yhteistyössä Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n kanssa.	Valmis. Tiedotus on toteutunut suunnitellun mukaisesti.
EKO2. Kehitetään yhteistyötä jätealan yrityskentän kanssa.	Järjestetään vähintään 1 kuljetusyrittäjätapaaminen vuodessa. Lisätään tiedotusta ajankohdaisiin asioihin, kuten kuljetusjärjestelmäasioihin liittyen.	Valmis. Tapaaminen järjestettiin joulukuussa 2024.

TOIMIALA

50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU

600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT

TILIVELVOLLINEN

Ympäristöpäällikkö

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut					
- menot	793 361	0	793 361	680 858	112 503
- tulot	528 000	0	528 000	530 009	2 009
- netto	-265 361	0	-265 361	-150 849	114 512

Riskianalyysi, toteutuminen:

Palvelualueen toiminta on riippuvainen lähes yksinomaan ulkoista tekijöistä. Lupien ja muiden vastaa-
vien määriin vaikuttaa suhdannetilanteet sekä kunnissa tapahtuvasta toimeliaisuudesta. Valvonnan
lupamäärät ohjaavat valvonnan ja seurannan tarvetta.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Talouden tuottavuus on riippuvainen lupa- ja valvontatoimenpiteiden määrästä, joihin omalla toiminnal-
la ei juurikaan voi vaikuttaa. Kunnissa on säilyttävä tietty palvelun taso valvonnan ja vastaavan viran-
omaistoiminnan takaamiseksi.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Käsitellyt hankkeet:	200	177	88,5
rakennusluvut (kpl)			
toimenpideluvat (kpl)	150	99	66,0
toimenpideilmoitukset (kpl)	100	20	20,0
muut rakentamisen luvat	40	49	122,5
Käsitellyt ympäristöluvut, ilmoitukset, rekisteröinnit (kpl)	8	3	38,0
Käsitellyt maa-ainesluvut (kpl)	3	1	33,3
YSL:n mukaisten lupavelvollisten yritysten tarkastukset (kpl)	25	30	120,0
Vesihuoltolain mukaiset vapauttamispäätökset (kpl)	5	0	0
Ympäristönsuojelulain jäteve- sipäätökset (kpl)	10	1	10,0
Henkilötyövuodet (htv2)	9,5	8,07	84,9
Tilat m ²	179	179	100,0

**Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta
(myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)**

Valtakunnallisena ilmiönä rakentamisen hiljentyminen näkyi koko Forssan seudulla. Osaltaan tästä
seurasii lupatulojen vähenemistä.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA1. Vastuullisen yritystoiminnan edistäminen.	<p>Tehdään valvontaohjelman mukaiset tarkastuskäynnit laitoksissa ja seurataan ohjelman toteutumisprosenttia.</p> <p>Osallistuu ja suorittaa yrityksessä ja sekä sen yksittäisessä rakennuskohteessa laadun valvontaa.</p>	<p>Valvontaohjelman mukaisia tarkastuksia on suoritettu 59 %. Henkilöstövajaus on suurelta osin heikentänyt tulosta. Talousarvioesityksessä arvioitujen ympäristölupavelvollisten laitosten tarkastusmäärät ylittyivät.</p> <p>Toteutunut valvontakohteissa osana normaalia työtä. Sopimusyrityksessä on laadunvalvontatyötä suoritettu.</p>
EKO3. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja lisääminen.	Ekologisen kestävyuden periaatteita täsmennetään esimerkein, joita voidaan hyödyntää käytännön ohjeistuksessa.	Ekologisen kestävyuden periaatteita on tehty kaavoituksen tukena ja vetovastuulla käynnissä olevissa kaavoitusprosesseissa.
IN2. Osaamisen kehittäminen ja ylläpito.	<p>Sähköisen lupa-asioinnin ja arkistoinnin omaksuminen.</p> <p>Henkilöstö osallistuu uuden rakentamislain koulutuksiin.</p> <p>LVI-toimialueella osallistutaan valtakunnallisiin alan työryhmän tilaisuuksiin.</p>	<p>Koko rakennusvalvonnan henkilöstö hallitsee ja käyttää sähköistä asiointipalvelua.</p> <p>Koko rakennusvalvonnan henkilöstö käyttää sähköistä asiointia ja arkistointia.</p> <p>Rakentamislain korjaussarjan aiheuttamat muutoksen lainvoimaan vuoden vaihteessa. Varsinainen koulutus seuraavalle vuodelle.</p> <p>Työryhmän kokoontumisiin on aktiivisesti osallistuttu. Kokouksien myötä saatu yhtenäistä ja laajempaa näkemystä mm. laadunvalvontaan.</p>

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Kaupunginarkkitehti

KÄYTTÖTALOUSOSA Ulk. + sis., ei sis. liikelaitoksia	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset 2024	Muutettu TA 2024	TP 2024	Poikkeama
610 Maankäytön suunnittelupalvelut					
- menot	430 869	0	430 869	454 500	-23 631
- tulot	40 000	0	40 000	101 676	61 676
- netto	-390 869	0	-390 869	-352 824	38 045

Riskianalyysi, toteutuminen:

Talousarvio hyväksyttiin lautakunnassa ja hallituksessa siten, että yksi henkilö palkattaisiin harjoittamaan maankäytön suunnittelun puolelle ennen kuin henkilöitä eläköityy. Viimeisessä käsittelyssä tämä kuitenkin peruttiin ja siirrettiin konsulttirahoihin ostopalveluihin. Tätä muutosta ei ole kuitenkaan tehty talousarvion lukuihin. Poikkeamme konsulttilukujen osalta talousarviosta. Katti hankkeesta tulevat tulot saattavat siirtyä ensi vuodelle, kun hanketta jatkettiin.

Saimme yllättäviä tuloja, kun kaavoituksen työt priorisoitiin uudella tavalla, jonka takia riski ei konkretisoitunut.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi, toteutuminen:

Yhteistyö muiden kuntien kanssa nopeuttaa uuden omaksumista ja auttaa valmistautumaan muutoksiin, joita koko ajan tulee kaavoitukseen liittyen.

Yhteistyö Seinäjoen kaupungin kanssa on jatkunut tiiviisti vuoden 2024 aikana.

Tunnusluvut

	Ta 2024	Tot 31.12.	Tot-%
Valmistelussa olevat kaavat ja suunnitelmat kpl	9	18	200,0
Valmistuneet kaavat (kpl) ja suunnitelmat	6	9	150,0
Asiantuntijatehtävät	120	170	107,0
Inventoinnit ja selvitykset	16	12	63,0
Henkilötyövuodet (htv2)	3,5	3,96	113,1
Tilat m ²	79	79	100,0

Poikkeamien perusteet toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta (myös määrärahojen ja tuloarvioiden osalta)

Valmistelussa olevien kaavojen määrä on lisääntynyt pienten kaavamuutosten takia. Asiantuntijatehtävät ovat lisääntyneet koska konsultin kanssa on käyty neuvotteluja ja asioihin on täytynyt perehtyä sitä ennen sekä työn kommentoinnin yhteydessä. Lisäksi yrityksille on haettu vastauksia erilaisiin asioihin, joihin on jouduttu perehtymään eri lähteistä.

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne 31.12.
TA3. Kustannustehokas toiminta.	Hyödynnämme kaavoituksessamme ja suunnittelussamme olemassa olevia rakenteita ja ympäristöjä, jolloin mahdollisimman pienin toimin toteuttamalla saadaan aikaan parannuksia ja kehitystä. Pisteittäiset muutokset keskitetään tarkkaan ja oikein. Tältä pohjalta muiden osapuolten jatko-suunnittelu tai alueiden hoito on mahdollista tehdä kustannustehokkaasti.	Toimitaan tämän mukaan.
TA3. Yrittäjyyttä tukeva toiminta.	Kehitämme yrittäjien tarpeesta lähtevää yhteistyötä.	Olemme tehneet aktiivista yhteistyötä.
IN3. Forssan kaupunkiympäristön positiivisten ominaisuuksien korostaminen ja edelleen kehittäminen.	Teemme kaavoitusta ihmisistä käsin: tavoitteena ihmisten historiaa, muistia ja muistoja kunnioittava monimuotoinen, terveellinen ja turvallinen ympäristö.	Tämä työ näkyy kaikilla kaavoituksen tasoilla.
EKO3. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen.	Kehitämme ekologisten vyöhykkeiden tarkastelun jälkeen edelleen ekologisten vyöhykkeiden toteuttamisperiaatteita.	Luonnon monimuotoisuuden tukeminen jatkuu asemakaavatasolla. Ekologisten vyöhykkeiden ja käytävien suunnitelma on valmistelussa.

2.15.2 Investointien toteutuminen

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2024	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2024	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET									
AINEETTOMAT OIKEUDET									
Ict-ohjelmat ja muut pitkävaik. menot (s)	kh								
Menot				140 000,00	0,00	140 000,00	52 100,01	87 899,99	VIRVE 2.0 uudistus siirtyi vuodelle 2025 Samoin sähköisen arkiston laajentaminen sivistystoimessa.
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-140 000,00	0,00	-140 000,00	-52 100,01	87 899,99	
AINEETTOMAT OIKEUDET YHTEENSÄ									
Menot				140 000,00	0,00	140 000,00	52 100,01	87 899,99	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-140 000,00	0,00	-140 000,00	-52 100,01	-87 899,99	
AINEELLISET HYÖDYKKEET									
MAA- JA VESIALUEET (s)	kh								
Menot				110 000,00	150 000,00	260 000,00	251 226,00	8 774,00	Tonttien myynti ei toteutunut talousarvion mukaisesti.
Tulot				110 000,00	0,00	110 000,00	3 882,25	-106 117,75	
Netto				0,00	-150 000,00	-150 000,00	-247 343,75	-97 343,75	
Lisäksi tuloslaskelmaan kirjattu tonttien luovutusvoittoja 34 699,55 euroa ja luovutustappioita 0,00 euroa.									
MAA- JA VESIALUEET YHTEENSÄ									
Menot				110 000,00	150 000,00	260 000,00	251 226,00	8 774,00	
Tulot				110 000,00	0,00	110 000,00	3 882,25	-106 117,75	
Netto				0,00	0,00	-150 000,00	-247 343,75	-97 343,75	
RAKENNUKSET									
Erittelemättömät pienet peruskorjauskohteet ja kunnostukset (s)	yla								
Menot				800 000,00	0,00	800 000,00	750 345,73	49 654,27	
Tulot				0,00	0,00	0,00	28 694,02	28 694,02	
Netto				-800 000,00	0,00	-800 000,00	-721 651,71	78 348,29	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2024	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2024	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
Liikuntakiinteistöjen suunnittelu ja peruskorjaus	yla								
Menot			1 587 350,46	1 400 000,00	0,00	1 400 000,00	1 748 839,34	-348 839,34	Valtionavustus jäähallin peruskorjaukseen siirtyi vuodelle 2025.
Tulot			225 000,00	525 000,00	0,00	525 000,00	0,00	-525 000	
Netto			1 362 350,46	-875 000,00	0,00	-875 000,00	-1 748 839,34	-873 839,34	
RAKENNUKSET YHTEENSÄ									
Menot				2 200 000,00	0,00	2 200 000,00	2 499 185,07	-299 185,07	
Tulot				525 000,00	0,00	525 000,00	28 694,02	-496 305,98	
Netto				-1 675 000,00	0,00	-1 675 000,00	-2 470 491,05	-795 491,05	
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET									
Kunnallistekniikka (s)	yla								
Menot				2 930 000,00	0,00	2 930 000,00	2 325 173,65	604 826,35	Ruuvipumppaamon silta ja Pukkilantien perusparannus poistettiin vuoden 2024 investoinneista KV 9.12.2024 § 95
Tulot				0,00	0,00	0,00	20 500,00	20 500,00	
Netto				-2 930 000,00	0,00	-2 930 000,00	-2 304 673,65	625 326,35	
KIINTEÄT RAK. JA LAITTEET YHTEENSÄ									
Menot				2 930 000,00	0,00	2 930 000,00	2 325 173,65	604 826,35	
Tulot				0,00	0,00	0,00	20 500,00	20 500,00	
Netto				-2 930 000,00	0,00	-2 930 000,00	-2 304 673,65	625 326,35	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2024	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2024	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
KONEET JA KALUSTO									
Keskushallinto (s)	kh								
Menot				30 000,00	0,00	30 000,00	16 957,50	13 042,50	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-10 000,00	0,00	-10 000,00	-16 957,50,00	13 042,50	
Sivistyspalveluiden toimiala (s)	sila								
Menot				230 000,00	0,00	230 000,00	219 434,48	10 565,52	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-230 000,00	0,00	-230 000,00	-219 434,48	10 565,52	
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala (s)	yla								
Menot				220 000,00	0,00	220 000,00	289 500,00	-69 500,00	Ylitys käytettynä ostetusta latukoneesta KV 9.12.2024 § 95.
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-220 000,00	0,00	-220 000,00	-289 500,00	-69 500,00	
KONEET JA KALUSTO YHTEENSÄ									
Menot				480 000,00	0,00	480 000,00	525 891,98	-45 891,98	
Tulot				0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Netto				-480 000,00	0,00	-480 000,00	-525 891,98	-45 891,98	

Hankeryhmä/hanke	Toimielin	Kokonaiskustannusarvio	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2024	Talousarvio-muutokset	Talousarvio 2024	Tilinpäätös 2024	Poikkeama	Perustelut poikkeamalle (menomäärärahojen ylitys/ tuloarvion alitus)
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ									
Menot				5 860 000,00	150 000,00	6 010 000,00	5 653 576,71	356 423,29	
Tulot				635 000,00	0,00	635 000,00	53 076,27	-581 923,73	
Netto				-5 225 000,00	-150 000,00	-5 375 000,00	-5 600 500,44	-225 500,44	

Investointiosan tulojen erittely:	Rahoitusosuudet	525 000,00	0,00	525 000,00	49 194,02	-475 805,98
	Myyntitulot	110 000,00	0,00	110 000,00	3 882,25	-106 117,75
	Yhteensä	635 000,00	0,00	635 000,00	53 076,27	581 923,73

Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutusvoitot yhteensä 34 699,55 euroa

Lisäksi tuloslaskelmaan kirjatut luovutustappiot yhteensä 0,00 euroa

Sitovuustason mukaiset määrärahojen ylitykset ja tuloarvioiden alitukset on merkitty tummennuksella. Kaupunginvaltuusto hyväksyy ylitykset ja alitukset tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2.15.3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

KAUPUNKI (kaupunki ilman liikelaitosta, sis+ulk)	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TALOUSARVIO- MUUTOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Toimintatulot	<u>20 208 330</u>	<u>0</u>	<u>20 208 330</u>	<u>20 826 349</u>	<u>618 019</u>
Myyntitulot	7 128 414	0	7 128 414	6 585 009	-543 405
Maksutulot	1 018 000	0	1 018 000	1 042 159	24 159
Tuet ja avustukset	1 698 149	0	1 698 149	2 337 189	639 040
Muut toimintatulot	10 363 767	0	10 363 767	10 861 992	498 225
Toimintamenot	<u>61 337 394</u>	<u>0</u>	<u>61 337 394</u>	<u>60 808 370</u>	<u>529 024</u>
Henkilöstömenot	<u>30 122 575</u>	<u>0</u>	<u>30 122 575</u>	<u>29 747 098</u>	<u>375 477</u>
Palkat ja palkkiot	24 416 445	0	24 416 445	24 236 118	180 327
Henkilösivukulut	<u>5 706 130</u>	<u>0</u>	<u>5 706 130</u>	<u>5 510 980</u>	<u>195 150</u>
Eläkekulut	5 044 360	0	5 044 360	4 938 137	106 223
Muut henkilösivukulut	661 770	0	661 770	572 843	88 927
Palvelujen ostot	15 576 720	0	15 576 720	16 002 528	-425 808
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 263 102	0	5 263 102	4 892 667	370 435
Avustukset muille	1 605 600	0	1 605 600	1 488 351	117 249
Muut toimintamenot	8 769 397	0	8 769 397	8 677 726	91 671
TOIMINTAKATE	-41 129 064	0	-41 129 064	-39 982 021	1 147 043
Verotulot	35 900 000	0	35 900 000	36 153 072	253 072
Valtionosuudet	9 872 420	0	9 872 420	10 110 457	238 037
Rahoitustulot ja -menot	<u>262 000</u>	<u>0</u>	<u>262 000</u>	<u>874 959</u>	<u>612 959</u>
Korkotulot muilta	20 000	0	20 000	385 331	365 331
Korkotulot liikelaitoksilta	107 000	0	107 000	96 247	-10 753
Muut rahoitustulot muilta	10 000	0	10 000	157 067	147 067
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksille	720 000	0	720 000	695 558	-24 442
Korkomenot	593 000	0	593 000	450 919	142 081
Muut rahoitusmenot	2 000	0	2 000	8 324	-6 324
VUOSIKATE	4 905 356	0	4 905 356	7 156 467	2 251 111
Poistot ja arvonalentumiset	<u>5 988 737</u>	<u>4 333 761</u>	<u>10 322 498</u>	<u>5 986 808</u>	<u>4 335 690</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	5 988 737	0	5 988 737	5 986 808	1 929
Arvonalentumiset	0	4 333 761	4 333 761	0	4 333 761
SATUNNAISET ERÄT	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>-6 320 396</u>	<u>-6 320 396</u>
Satunnaiset kulut	0	0	0	6 320 396	-6 320 396
TILIKAUDEN TULOS	-1 083 381	-4 333 761	-5 417 142	-5 150 737	266 405
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	503 980	0	503 980	592 855	88 875
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-579 401	-4 333 761	-4 913 162	-4 557 881	355 281

Sitovat erät esitetty lihavoituna.

Verotulojen erittely	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Ero muu- tettuun
Kunnan tulovero	26 228 000	0	26 228 000	27 219 208	991 208
Osuus yhteisöveron tuottoon	4 148 000	0	4 148 000	3 502 086	-645 914
Kiinteistövero	5 524 000	0	5 524 000	5 431 778	-92 222
Yhteensä	35 900 000	0	35 900 000	36 153 072	253 072

Tuloveroprosentit	Tulovero- prosentti
Verovuosi 2011	19,50
Verovuosi 2012	19,50
Verovuosi 2013	20,00
Verovuosi 2014	20,00
Verovuosi 2015	20,00
Verovuosi 2016	20,00
Verovuosi 2017	20,50
Verovuosi 2018	20,50
Verovuosi 2019	20,50
Verovuosi 2020	20,50
Verovuosi 2021	20,50
Verovuosi 2022	20,50
Verovuosi 2023	7,86
Verovuosi 2024	8,20

Kiinteistöveroprosentit	Yleinen	Vakituisten asuinraken- nusten	Muiden asuinraken- nusten	Voimalai- tosten	Yleishyödylliset yhteisöt
Verovuosi 2010	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2011	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2012	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2013	0,80	0,40	0,90	2,85	0,00
Verovuosi 2014	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2015	1,00	0,41	1,01	2,85	0,00
Verovuosi 2016	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2017	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2018	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2019	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2020	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2021	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2022	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2023	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00
Verovuosi 2024	1,40	0,41	1,41	3,10	0,00

Valtionosuuksien erittely	Alkuperäinen TA 2024	Talousarvio- muutokset	Muutettu TA 2024	TP 2024	Ero muu- tettuun
Käyttötalouden valtionosuudet					
peruspalvelujen valtionosuus	55 390	0	55 390	49 468	-5 922
verotuloihin perustuva valt.os.	5 524 740	0	5 524 740	5 522 316	-2 424
opetus- ja kultt.toimen muut valt.	1 241 770	0	1 241 770	1 511 049	269 279
verotulomenetysten korvaus	3 050 520	0	3 050 520	3 027 624	-22 896
Yhteensä	9 872 420	0	9 872 420	10 110 457	238 037

2.15.4 Rahoitusosan toteutuminen

	ALKUPERÄINEN TALOUSARVIO	TA-MUU- TOKSET	TALOUSARVIO MUUTOSTEN JÄLKEEN	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
(kaupunki ilman liikelaitoksia)					
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 905 356	0	4 905 356	7 156 467	-2 251 111
Tulorahoituksen korjauserät	-125 000	0	-125 000	-6 355 096	6 230 096
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 860 000	-150 000	-6 010 000	-7 277 270	1 267 270
Rahoitusosuudet investointimenoihin	525 000	0	525 000	49 194	475 806
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	235 000	0	235 000	17 441 887	-17 206 887
Toiminta ja investoinnit, netto	-319 644	-150 000	-469 644	11 015 183	-11 484 827
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	0	0	0	-400 000	-400 000
Antolainasaamisten vähennys muilta	0	0	0	200 000	200 000
<i>Antolainasaamisten vähennys liikelaitoksilta</i>	962 000	0	962 000	962 478	-478
Lainakannan muutokset, netto	-1 369 007	0	-1 369 007	-8 068 480	6 699 473
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 000 000	0	2 000 000	0	2 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 369 007	0	-3 369 007	-3 369 007	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	-4 699 473	4 699 473
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	878 702	-878 701

2.15.5 Liikelaitoksen tavoitteiden toteutuminen

Forssan vesihuolto-liikelaitos

Tilivelvollinen: Vesihuoltojohtaja

Konsernitavoitteet ja toteutuminen 2024:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 800 000 euroa:

Toteutui, korvausta maksettiin 800 000 euroa, josta vähennettiin tukkuvesialennuksen määrä 104 442 euroa.

Investoinnit enintään 1 000 000 euroa:

Investointivaltuuus ylittyi 54 778 eurolla nettoinvestointien ollessa 989 705 euroa. Investointimäärärahan ylitys johtui vuoden 2024 lopulla tapahtuneen paineviemärin rikkoontumisen seurauksena käynnistyneestä kiireellisestä saneeraustyöstä.

Tunnusluvut	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot. %
1. Toiminnalliset mittarit:					
- verkostoon pumpattu vesimäärä, 1000 m ³	1 747	1 719	1 700	1 741	102,4
- laskutettu vesimäärä, 1000 m ³	1 261	1 199	1 120	1 287	114,9
- mittaamaton vesi m3/vuosi/metri	1,83	1,60	2,19	1,45	66,2
2. Jätevedenpuhdistamon toiminta:					
- vesi, 1000 m ³	1 924	2 246	2 000	2 442	122,1
- laskutettu jätevesi, 1000 m ³ (laskennall.)	1 601	1 707	1 400	1 730	123,6
3. Talouden tunnusluvut:					
- yli-/alijäämä ennen varauksia (tuhat euroa)	392	452	-185	331	178,9
- käyttökate (tuhat euroa)	2 788	2 859	2 330	2 638	113,2
- käyttökate-%	44,8 %	45,2 %	38,8 %	41,7 %	107,5
- oman pääoman tuottoaste	3,0 %	3,3 %	-1,4 %	2,3 %	164,3
- omavaraisuusaste	56,2 %	56,6 %	56,0 %	59,7 %	106,6
- suhteellinen velkaantuneisuus	165,8 %	164,6 %	173,6 %	148,8 %	85,7

2.15.6 Konsernitavoitteiden toteutuminen

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Yhtiö tuotti laskenta- ja palkkapalveluita sekä ateria- ja puhtauspalveluita omistaja-asiakkailleen. Vuodesta 2025 alkaen laskenta- ja palkkapalvelut tuotetaan Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy:n toimesta. Osakeyhtiön omistivat ennen jakautumista Forssan kaupunki (57,6 %), Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (36 %), Kanta-Hämeen hyvinvointialue (4 %) ja Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (0,4 %), Someron kaupunki (0,4 %), Humppilan kunta (0,4 %), Kosken TI kunta (0,4 %), Marttilan kunta (0,4 %) ja Hausjärven kunta (0,4 %).

Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy perustettiin 2.8.2024 ja toimintansa se aloitti 1.1.2025. Yhtiö kuuluu Forssan kaupunkikonserniin kaupungin omistaessa 90 osaketta, Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän, Someron kaupungin, Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n sekä Hausjärven-, Koski TI- ja Marttilan kunnan kunkin omistaessa 1 osakkeen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n omistajiksi jäivät palveluita käyttävät Forssan kaupunki 144 osakkeella, Kanta-Hämeen hyvinvointialue 10 osakkeella ja Humppilan kunta 1 osakkeella.

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Toiminnan laajentaminen hyvinvointialueella.	Oma Hämeen kanssa on käyty neuvotteluita, mutta ne eivät ikävä kyllä ole johtaneet toiminnan laajentumiseen. Neuvotteluita jatketaan. Oma Hämeelle myytiin lähijohtajan työpanosta 31.8.2024 asti.
Uusien omistaja-asiakkaiden saaminen.	Vuoden 2024 aikana ei ole saatu uusia omistaja-asiakkaita. Hausjärven palkkalaskentapalveluiden tuottaminen alkoi vuoden alusta.
Tuotantoprosessien tehostaminen ja kehittäminen.	Tuotantoprosessien tehostaminen ja kehittäminen on jatkuvaa toimintaa. Keskuskeittiö Loimuun ostettiin työmäärämitoitus, jonka avulla saadaan tarkennettua kustannuksia ja niiden kohdentamista sekä saadaan kustannustehokkaimmat toimintatavat käyttöön. Puhtauspalveluissa tehty työmäärämitoitusten päivitykset sekä palvelukuvaukset Oma Hämeen kohteisiin heidän uuden palvelukuvauksen mukaisesti.
Työnantajahoukuttelevuuden ja työnantajakuvan myönteinen vahvistaminen	Yhtiö on aktiivisesti esillä sosiaalisessa mediassa. Henkilöstöllä on käytössä ePassi. Lähijohtajien sisäinen vastuunjako kehittynyt.

Tunnusluvut	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot %
1. Talous					
liikevaihto (milj. euroa)	8,3	8,5	8,3	8,6	103,6
kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0,5	0,5	0,0	0,3	0,0
tilikauden voitto (milj. euroa)	0,0	0,1	0,0	0,2	0,0
2. Toiminta					
Ateriapalveluiden tunnusluvut					
tarjottuja lounaita, t kpl/v	596	600	610	615	100,8
toimituskohteita	43	42	43	41	95,3
Puhtauspalvelun tunnusluku (teho m ²)	245	235	240	240	100,0
palkkalaskelmia 1 000 kpl/v	61	26	29	29	100,0
ostolaskuja 1 000 kpl/v	63	39	42	45	107,1
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	202	75	78	88	112,8
myyntireskontratositt. 1 000 kpl/v	142	36	44	44	100,0
3. Henkilöstö (vuoden lopussa)					
kokoaikaiset (vakin.+määräaik.)	113	109	110	110	100,0
osa-aikaiset	29	26	24	23	95,8
Määrä vuoden lopussa	142	135	134	133	99,2
4. Toimitilat m²					
toimistotilat	375	360	320	320	100,0
keittiöt	2 506	2 479	2 506	2 506	100,0
siivousala	96 058	96 185	96 185	94 970	98,7

Forssa-asunnot Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
<p>Yhtiön keväällä 2020 hyväksymän kehittämissuunnitelman talouden tervehtyttämiseksi eteneminen suunnitelmallisesti.</p> <p>- koko kiinteistökannan pitkän ajan korjaussuunnitelman laatiminen -riskikartoituksen laatiminen</p> <p>Pihlajakuja 1 käyttövesiputkiremontti ja esteettömyyskorjaukset.</p> <p>Käyttöaste vähintään 84 %</p> <p>Vuokrasaatavien vähentäminen - voimassa olevien sopimusten saatavat enintään 2 % vuotuisesta vuokratulosta</p> <p>Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päättyneet) 1,00 tai parempi</p>	<p>Yhtiön koko kiinteistökannan pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmat (PTS) on laadittu.</p> <p>Pihlajakuja 1 kiinteistön käyttövesiputkisaaneeraus ja kiinteistön 21 huoneiston remontointi paremmin ikääntyneille sopiviksi valmistuivat 11/2024.</p> <p>Käyttöaste oli tilikaudella keskimäärin 83 %.</p> <p>Voimassa olevien sopimusten vuokrasaatavat olivat 0,9 % vuotuisesta vuokratulosta.</p> <p>Vuokrasopimusten suhde oli 1,0.</p>

Tunnusluvut	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot %
käyttökate %	19,30 %	24,40 %	25,90 %	19,40 %	74,9
rahoitustulos %	16,70 %	18,00 %	20,10 %	13,90 %	69,2
omavaraisuusaste	8,70 %	9,80 %	8,80 %	9,90 %	112,5
velkaantumisaste %	90,40 %	90,20 %	90,30 %	89,40 %	99,0
lainojen hoitokate	0,7	0,9	3,4	0,8	23,5
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
kokoaikaiset	4	4	4	4	100,0
osa-aikaiset	0	0	0	0	0,0
Määrä vuoden lopussa	4	4	4	4	100,0
Lainamäärä (1 000 euroa)	9 560	9 707	9 707	9 707	100,0
ei huomioitu mahd. uusinv.					
Tilat m2					
vuokrattavat asunnot	26 322	26 322	26 736	26 736	100,0
Isoniityntie 51	1 637	1 637	1 637	1 637	100,0
Tilat yhteensä	27 959	27 959	28 373	28 373	100,0

Forssan Yrityskehitys Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Forssan Yrityskehitys Oy parantaa ja tukee aktiivisesti yritysten toimintaedellytyksiä, kannattavuutta ja kasvua sekä lisää seudullista elinvoimaa.	Fyk on toiminut aktiivisesti verkostoissaan edistäen seudun elinvoimaa mm. seudulle sunnatus EAKR:n ja PÄRM- hankkeiden hakijana ja toteuttajana. Rahoitettu määrä ylitti odotukset ja vaikuttavuus on merkittävä alueen elinkeinoelämälle.
Mittarit:	
1.Seudun alkaneet ja lopettaneet yritykset	168/129
2.Seudullinen kehittämis- ja hankeyhteistyö	Fyk koordinoi neljä hanketta ja oli osatoteuttajana yhdessä hankkeessa.
3.Palvelutapahtumien määrä ja asiakaspalaute	815/4,7
4.Vuokrattavien tilojen lukumäärä suhteessa tarjolla olevaan määrään %, tavoite	100 %
5.Pitkän aikavälin investointisuunnitelma ja rahoituksen riittävyys. Korjausvelan purkaminen	Korkoriskit on arvioitu, suojaus on edelleen kattava. Korjausvelkaa purettu suunnitelman mukaisesti. 24.-25.4.2025
6.Frush-tapahtuman järjestäminen	
7.Muut tapahtumat	58

Tunnusluvut	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot %
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
henkilöstö	9,0	8,0	8,0	9,0	112,5
lainojen hoitokate	0,40	0,48	0,60	0,50	83,3
asiakastyytyväisyyskysely (asteikko 1-4)	0,0	4,8	3,8	4,7	123,7
Lainamäärä (1 000 euroa) uusinvestoinnit (sis. lainamäärän)	11 702,0	11 044,0	10 217,0	10 411,0	101,9
Forssan kaupungin takaukset (1 000 €) uusinvestoinnit (sis. takauksiin)	11 592,0	10 965,0	10 166,0	10 360,0	101,9

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tilivelvollinen: Kuntayhtymän johtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Oppimis- ja kasvunäkökulma	
Henkilöstön koulutus- tai benchmarkkauspäivät opetus- ja ohjaushenkilöstön osalta keskimäärin 3 pv/v ja muun henkilöstön osalta 2 pv/v.	Toteutui osittain. Opetus- ja ohjaushenkilöstö: 2,8 pvä Muu henkilöstö: 2,5 pvä
Työelämässä työskentelypäivät opetus- ja ohjaushenkilöstöllä 3–5 pv/vuosi, muulla henkilöstöllä myös mahdollisuus halutessaan kahden päivän työelämäjaksoon.	Toteutui osittain. Työelämäjaksopäiviä oli yhteensä 209. Näistä 187 opetus- ja ohjaushenkilöstön, eli keskimäärin 1,6 pvä/hlö.
Guidin-palveluihin on kirjautunut koko henkilöstö.	Toteutui.
Tiedollajohtamisen kokonaisuuden kuvaus ja toimintasuunnitelman laatiminen.	Toteutui.
KV – työelämäympäristössä päiviä konsernitason 50 pv.	Liikkuvuuksia oli 31 henkilökunnan jäsenellä yhteensä 180 pv.
90 %:lla opetushenkilöstöstä on pedagoginen pätevyys.	Toteutui, pedagoginen pätevyys on 91 %:lla opetushenkilöstöstä.
Great Place to Work sertifiointi.	LHKK:lle myönnettiin Great Place to Work -sertifiointi.

Sisäisten prosessien näkökulma

Kestävän kehityksen ja sertifiointiin kuuluva ulkoinen arviointi toteutettu.	Sertifiointi saatu.
Ekokompassin itsearviointi toteutettu.	Toteutui.
Kansainvälisen toiminnan kokonaisuuden kuvaus ja prosessit laadittu.	Osittain toteutui: Kuvaus laadittu.
Sähköinen työkalu vuosityöaikasunnitelmien laadintaan toteutettu.	Toteutui.
Jatkuvan haun prosessin vakauttaminen.	Prosesseja päivitetty ja opiskeluiden aloittamista kehitetty.
Työelämäyhteistyön prosessien vakauttaminen.	Sisäisten vertaisarviointien kautta jaettiin hyviä käytäntöjä.
Tiimiorganisaation yhteisöohjautuvuus- kehityskeskustelu- ja konfliktinratkaisuprosessit on kuvattu.	Toteutui.

Konsernitavoite/tavoitetaso**Tavoitteen toteutuminen**

Asiakasnäkökulma	
Arvopalautteen vastausten keskiarvo vähintään 3,8 (vastausprosentti vähintään 50 %).	Arvopalautteiden vastausten keskiarvo oli 4,2 ja opiskelijapalautteiden vastauserprosentti oli 46 % .
Työelämäpalaute, vastausten keskiarvo vähintään 3,8 (vastausprosentti vähintään 50 %)	Työelämäpalautteiden vastausten keskiarvo oli 4,2 palautteiden vastauserprosentti oli 28 %.
Huoltajapalaute vähintään 3,8.	Huoltajakyselyn vastausten keskiarvo oli 3,8 ja oppilaitosta suosittelevien vastausten keskiarvo oli 3,9.
Väyläopintoihin osallistuu vähintään 17 opiskelijaa.	Väyläopintoihin osallistui 13 opiskelijaa.
Taitajakisoihin osallistuu vähintään 8 opiskelijaa.	Taitajissa oppilaitoksestamme semifinaaleissa kilpaili kuusi opiskelijaa ja kolme kilpailijaa oli mukana myös finaalissa.
Kansainvälisille jaksoille osallistuu vähintään 25 opiskelijaa.	Kansainvälisille jaksoille osallistui 36 opiskelijaa.
Vuoden aikana järjestetään kaksi laajaa työelämäyhteistyötapaamista.	Toteutui.
NY yrittäjyystoimintaan osallistuneiden ja kevytyrittäjyyspalveluun osallistuneiden opiskelijoiden määrä 20.	Kevytyrittäjiä oli 14 ja NYT-yrittäjinä 18 opiskelijaa 15 yrityksessä.

Taloudellinen näkökulma	
Tavoitteellisten opiskelijavuosien määrä 100% .	Toteutui.
Työllistyminen: 75%: lla valmistuvista opiskelijoista työllistyy heti.	Valmistuvista työllistyi 76 %.
Siirtyminen korkea-asteelle: 5% valmistuvista pt opiskelijoista pääsee jatko-opintoihin korkea-asteelle.	Kaikista opiskelijoista 6 % jatkoi jatko-opintoihin.
Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen.	Toteutui.

Tunnusluvut	Tp 2022	Tp 2023	Ta 2024	Tot. 31.12.	Tot. %
Koulutustoiminta					
- opiskelijamäärä vos- peruskoulutus					
- opiskelijamäärä lisäkoulutus					
- opiskelijavuosi	1 331	1 403	1 130	1 442	127,6
Laatu ja vaikuttavuus					
- opiskelijapalaute (asteikolla 1-5)	4,3	4,3	3,8	4,2	110,5
Kuntayhtymä					
- vuosikate poistoista %	101,8	143,4	75,2	137,1	182,3
- oman pääoman tuottoaste %					
- velkaantumisaste %	14,7	16,1	14,1	12,2	86,5
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	162	178	160	159	99,4
- osa-aikaiset	11	12	10	11	110,0
Määrä vuoden lopussa	173	190	170	170	100,0
Tilat kuntayhtymä m2	26 319	26 319	26 319	26 319	100,0

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Tilivelvollinen: yhtymäjohtaja

Konsernitavoite/tavoitetaso

Kuntayhtymä jatkaa kiinteistöjen omistajana ja vuokraajana kunnes kunnat yhdessä toisin päättävät. Tavoitteena on saavuttaa sopimus kuntayhtymän kiinteistöjen hallinnointimallista muiden jäsenkuntien kanssa.

Tavoitteen toteutuminen

Jäsenkunnat allekirjoittivat kuntayhtymän purkusopimuksen 12.3.2024. Sairaala myytiin Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle ja terveyskeskuskiinteistöt siirrettiin omistajakunnille. Hyvinvointikuntayhtymän toiminta päättyi.

Riskianalyysi

Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan kuntayhtymän purkaminen vaati kuntien valtuustojen yhdenmukaiset päätökset. -> Yhdenmukaiset päätökset saatiin tehtyä. Viimeiset valtuustot päättivät asiasta 16.12.2024.

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN TULOSLASKELMA (kaupunki liikelaitoksineen)	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
TOIMINTATUOTOT	<u>17 367 615,10</u>	<u>17 860 494,57</u>
Myyntituotot	10 612 113,84	10 949 979,20
Maksutuotot	978 242,75	1 031 745,45
Tuet ja avustukset	2 249 048,84	1 983 479,93
Muut toimintatuotot	3 528 209,67	3 895 289,99
TOIMINTAKULUT	<u>-54 711 403,72</u>	<u>-54 089 492,03</u>
Henkilöstökulut	<u>-31 145 193,89</u>	<u>-30 920 291,57</u>
Palkat ja palkkiot	-25 387 704,38	-24 880 679,27
Henkilösivukulut	<u>-5 757 489,51</u>	<u>-6 039 612,30</u>
Eläkekulut	-5 158 387,90	-5 166 566,50
Muut henkilösivukulut	-599 101,61	-873 045,80
Palvelujen ostot	-14 724 242,54	-14 148 577,92
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 809 434,81	-5 897 385,86
Avustukset	-1 400 210,62	-1 549 821,29
Muut toimintakulut	-1 632 321,86	-1 573 415,39
TOIMINTAKATE	-37 343 788,62	-36 228 997,46
VEROTULOT	36 153 071,72	36 201 187,80
VALTIONOSUUDET	10 110 457,00	12 868 508,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	<u>138 445,68</u>	<u>-93 319,13</u>
Korkotuotot	434 576,08	222 378,75
Muut rahoitustuotot	163 120,14	140 625,15
Korkokulut	-450 918,71	-448 850,42
Muut rahoituskulut	-8 331,83	-7 472,61
VUOSIKATE	9 058 185,78	12 747 379,21
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	<u>-7 571 470,11</u>	<u>-7 250 537,17</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 571 470,11	-7 250 537,17
Kertaluonteiset poistot		
SATUNNAISET ERÄT	<u>-6 320 395,58</u>	<u>0,00</u>
Satunnaiset kulut	-6 320 395,58	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-4 833 679,91	5 496 842,04
POISTOERON LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)	606 753,14	526 586,65
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 226 926,77	6 023 428,69

3.2 Rahoituslaskelma

FORSSAN KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA

(kaupunki liikelaitoksineen)

1.1.-31.12.2024

1.1.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta	<u>2 703 090,65</u>	<u>12 668 189,22</u>
Vuosikate	9 058 185,78	12 747 379,21
Tulorahoituksen korjauserät	-6 355 095,13	-79 189,99
Investointien rahavirta	<u>9 224 106,32</u>	<u>-8 735 362,01</u>
Investointimenot	-8 266 974,53	-9 294 170,78
Rahoitusosuudet investointimenoihin	49 194,02	404 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	17 441 886,83	154 808,77
Toiminnan ja investointien rahavirta	11 927 196,97	3 932 827,21
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	<u>-200 000,00</u>	<u>168 187,93</u>
Antolainasaamisten lisäykset	-400 000,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	200 000,00	168 187,93
Lainakannan muutokset	<u>-8 068 479,84</u>	<u>-11 239 356,35</u>
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 369 007,20	-4 644 007,20
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-4 699 472,64	-6 595 349,15
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>1 086 091,30</u>	<u>-2 402 450,23</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	47 493,29	-2 133,39
Vaihto-omaisuuden muutos	53 987,11	8 619,62
Saamisten muutos	305 537,30	872 650,02
Korottomien velkojen muutos	679 073,60	-3 281 586,48
Rahoituksen rahavirta	-7 182 388,54	-13 473 618,65
Rahavarojen muutos	4 744 808,43	-9 540 791,44
Rahavarat 31.12.	22 560 882,55	17 816 074,12
Rahavarat 1.1.	17 816 074,12	27 356 865,56
Rahavarojen muutos	4 744 808,43	-9 540 791,44

3.3 Tase

FORSSAN KAUPUNGIN TASE 31.12.

(kaupunki liikelaitoksineen)

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	117 773 439,72	134 334 316,60
Aineettomat hyödykkeet	<u>145 659,65</u>	<u>181 251,82</u>
Aineettomat oikeudet	145 659,65	181 251,82
Aineelliset hyödykkeet	<u>99 423 467,08</u>	<u>98 823 139,74</u>
Maa- ja vesialueet	14 568 082,28	14 320 738,53
Rakennukset	46 751 947,47	47 885 104,11
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 325 850,81	29 620 239,84
Koneet ja kalusto	2 148 300,54	2 085 492,19
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankin- nat	6 629 285,98	4 911 565,07
Sijoitukset	<u>18 204 312,99</u>	<u>35 329 925,04</u>
Osakkeet ja osuudet	17 330 143,52	34 655 755,57
Muut lainasaamiset	803 603,76	603 603,76
Muut saamiset	70 565,71	70 565,71
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	<u>72 639,41</u>	<u>73 486,11</u>
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	72 639,41	73 486,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT	<u>29 579 849,20</u>	<u>25 194 565,18</u>
Vaihto-omaisuus	<u>245 821,85</u>	<u>299 808,96</u>
Aineet ja tarvikkeet	245 821,85	299 808,96
Saamiset	<u>6 773 144,80</u>	<u>7 078 682,10</u>
Pitkäaikaiset saamiset	<u>6 000,00</u>	<u>6 000,00</u>
Muut saamiset	6 000,00	6 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	<u>6 767 144,80</u>	<u>7 072 682,10</u>
Myyntisaamiset	1 904 870,63	2 580 428,19
Lainasaamiset	3 310 338,58	3 094 198,22
Muut saamiset	705 593,81	458 975,25
Siirtosaamiset	846 341,78	939 080,44
Rahoitusarvopaperit	<u>168 354,07</u>	<u>168 354,07</u>
Osakkeet ja osuudet	168 354,07	168 354,07
Rahat ja pankkisaamiset	22 392 528,48	17 647 720,05
	<u>147 425 928,33</u>	<u>159 602 367,89</u>

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA	<u>80 674 877,19</u>	<u>84 901 803,96</u>
Peruspääoma	66 634 667,30	66 634 667,30
Edellisten tilikausien ylijäämä	18 267 136,66	12 243 707,97
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-4 226 926,77	6 023 428,69
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	<u>11 349 805,45</u>	<u>11 956 558,59</u>
Poistoero	7 549 805,45	8 156 558,59
Vapaaehtoiset varaukset	3 800 000,00	3 800 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	<u>422 374,48</u>	<u>375 727,89</u>
Lahjoitusrahastojen pääomat	402 774,99	357 032,90
Muut toimeksiantojen pääomat	19 599,49	18 694,99
VIERAS PÄÄOMA	<u>54 978 871,21</u>	<u>62 368 277,45</u>
Pitkäaikainen	<u>31 400 636,34</u>	<u>34 769 643,54</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 399 646,42	34 768 653,62
Muut velat	989,92	989,92
Lyhytaikainen	<u>23 578 234,87</u>	<u>27 598 633,91</u>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 369 007,20	3 369 007,20
Lainat julkisyhteisöiltä	10 145 616,95	14 993 675,03
Lainat muilta luotonantajilta	1 330 147,55	1 181 562,11
Saadut ennakot	12 995,25	9 318,10
Ostovelat	3 278 758,14	2 362 718,63
Muut velat	535 980,31	542 005,28
Siirtovelat	4 905 729,47	5 140 347,56
	<u>147 425 928,33</u>	<u>159 602 367,89</u>

3.4 Konsernilaskelmat

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITULOSLASKELMA

	2024	2023
Toimintatuotot	29 686 710,38	30 564 374,80
Toimintakulut	-72 283 735,20	-68 946 997,45
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-3 926,15	15,54
Toimintakate	-42 600 950,98	-38 382 607,11
Verotulot	35 695 917,73	35 750 108,59
Valtionosuudet	16 167 020,73	18 727 171,04
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-261 966,84</u>	<u>-495 181,70</u>
Korkotuotot	330 730,44	85 424,39
Muut rahoitustuotot	179 586,38	163 630,27
Korkokulut	-759 761,29	-733 937,74
Muut rahoituskulut	-12 522,37	-10 298,62
Vuosikate	9 000 020,65	15 599 490,82
Poistot ja arvonalentumiset	<u>-9 715 029,77</u>	<u>-9 758 713,43</u>
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 715 029,77	-9 758 713,43
Tilikauden tulos	-715 009,13	5 840 777,40
Tilinpäätössiirrot	16 390,44	1 759,50
Tilikauden verot	-55 983,78	-46 422,36
Laskennalliset verot	12 557,80	23 293,97
Vähemmistöosuudet	118 574,93	114 331,44
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-623 469,73	5 933 739,95

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNIRAHOITUSLASKELMA

	2024	2023
Toiminnan rahavirta	<u>7 713 839,76</u>	<u>15 457 735,72</u>
Vuosikate	9 000 020,65	15 599 490,81
Tilikauden verot	-43 425,98	-23 128,39
Tulorahoituksen korjauserät	-1 242 754,91	-118 626,70
Investointien rahavirta	<u>4 395 861,32</u>	<u>-10 420 836,71</u>
Investointimenot	-10 225 322,26	-11 097 287,88
Rahoitusosuudet investointimenoihin	385 194,02	466 140,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 235 989,56	210 311,17
Toiminnan ja investointien rahavirta	12 109 701,08	5 036 899,01
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>-6 907 793,12</u>	<u>-9 430 513,25</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	673 100,00	1 687 800,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 121 123,14	-8 536 810,83
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 459 769,98	-2 581 502,42
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>-1 125 219,06</u>	<u>-3 705 824,89</u>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	483 199,79	482 613,90
Vaihto-omaisuuden muutos	64 608,11	-23 913,54
Saamisten muutos	-1 765 781,59	-5 945 446,67
Korottomien velkojen muutos	92 754,63	1 780 921,42
Rahoituksen rahavirta	-8 033 012,18	-13 136 338,14
Rahavarojen muutos	4 076 688,90	-8 099 439,13
Rahavarat 31.12.	26 083 611,04	22 006 922,14
Rahavarat 1.1.	22 006 922,14	30 106 361,27
Rahavarojen muutos	4 076 688,90	-8 099 439,13

FORSSAN KAUPUNGIN KONSERNITASE 31.12.

VASTAAVAA	2024	2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	142 301 101,05	152 253 839,22
Aineettomat hyödykkeet	<u>545 074,01</u>	<u>530 981,64</u>
Aineettomat oikeudet	482 395,91	528 589,88
Muut pitkävaikutteiset menot	62 678,10	2 391,76
Aineelliset hyödykkeet	<u>130 658 259,29</u>	<u>140 616 994,18</u>
Maa- ja vesialueet	18 896 028,08	18 750 067,38
Rakennukset	72 188 102,27	83 901 800,54
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 544 877,20	29 747 338,79
Koneet ja kalusto	3 242 952,66	3 264 126,38
Muut aineelliset hyödykkeet	24 870,51	24 870,51
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 761 428,57	4 928 790,58
Sijoitukset	<u>11 097 767,75</u>	<u>11 105 863,40</u>
Osakkuusyhteisöosuudet	5 393 841,08	163 927,46
Muut osakkeet ja osuudet	5 627 934,69	10 860 869,05
Muut saamiset	75 991,99	81 066,90
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	276 082,98	457 788,02
VAIHTUVAT VASTAAVAT	32 703 403,41	30 457 104,21
Vaihto-omaisuus	407 049,12	471 657,23
Aineet ja tarvikkeet		
Keskeneräiset tuotteet		
Valmiit tuotteet/Tavarat		
Muu vaihto-omaisuus		
Ennakkomaksut		
Saamiset	<u>6 041 873,99</u>	<u>7 807 655,58</u>
Pitkäaikaiset saamiset	931 340,59	1 270 781,34
Lyhytaikaiset saamiset	5 110 533,40	6 536 874,24
Rahoitusarvopaperit	170 869,26	170 869,26
Rahat ja pankkisaamiset	26 083 611,04	22 006 922,14
	<u>175 280 587,44</u>	<u>183 168 731,43</u>

VASTATTAVAA	2024	2023
OMA PÄÄOMA	99 204 043,28	99 697 407,12
Peruspääoma	66 634 667,30	66 634 661,71
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	22 058,80	22 058,80
Arvonkorotusrahasto	180 236,38	151 512,74
Muut omat rahastot	995 619,14	1 079 644,12
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	31 994 931,39	25 875 789,80
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-623 469,74	5 933 739,93
VÄHEMMISTÖOSUUDET	1 086 202,88	1 178 940,57
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	635 712,04	937 206,79
VIERAS PÄÄOMA	74 354 629,25	81 355 176,98
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	49 470 853,45	53 918 876,59
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 656 502,96	1 825 647,52
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	11 214 891,27	13 674 661,25
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	12 012 381,56	11 935 991,63
	<u>175 280 587,44</u>	<u>183 168 731,46</u>

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (liitetieto 11).

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemmaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno tai keskihinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintameno.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronavaihtosopimuksia. Kaikki koronavaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronavaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi. Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka.

4.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Päättyneen ja edellisen tilikauden luvut eivät ole vertailukelpoisia 1.1.2023 alkaneiden hyvinvointialueiden johdosta

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei liitetietoa

Selvitys tase-erässä Muut pitkävaikutteiset menot käsittelystä yhdistysmistappiosta

Ei liitetietoa

Valuuttamääräiset erät

Ei liitetietoa

4.3 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty uuden konserniyleisohjeen mukaisesti ja se vastaa olennaisilta osin hankintamenomenetelmää.

Kuntayhtymäosuuksien hankintameno on eliminoitu tilikauden päättyessä peruspääomaosuutta vastaan.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Poistoissa noudatetaan kunkin konserniyrityksen poistosuunnitelmaa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

4.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6 Toimintatuotot tehtäväalueittain	2024	Konserni		Kaupunki
		2023	2024	2023
Konsernihallinto	469 105,82	348 915,29	0,00	0,00
Keskushallinto	0,00	0,00	469 105,82	448 790,68
Kasvatus- ja vapaa-aikapalvelut	7 938 836,87	8 144 955,74	6 470 949,79	6 923 255,24
Tekniset ja ympäristöpalvelut	9 630 906,67	9 968 398,98	9 630 906,67	10 488 448,65
Muut palvelut	11 647 861,02	12 102 104,77	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	29 686 710,38	30 564 374,78	16 570 962,28	17 860 494,57

		Kaupunki
	2024	2023
<i>7 Verotulojen erittely</i>		
Kunnan tulovero	27 219 207,89	26 143 560,20
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 502 085,74	4 741 366,26
Kiinteistövero	5 431 778,09	5 316 261,34
Verotulot yhteensä	<u>36 153 071,72</u>	<u>36 201 187,80</u>
<i>8 Valtionosuuksien erittely</i>		
	2024	2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 571 784,00	8 568 784,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	5 522 316,00	5 988 696,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	1 511 049,00	1 266 532,00
Verotulomenetysten korvaus	<u>3 027 624,00</u>	<u>3 033 192,00</u>
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	10 110 457,00	12 868 508,00
<i>9 Palvelujen ostojen erittely</i>		
	2024	2023
Asiakaspalvelujen ostot	848 487,15	612 411,90
Muiden palvelujen ostot	<u>13 875 755,39</u>	<u>13 536 166,02</u>
Palvelujen ostot yhteensä	14 724 242,54	14 148 577,92

11 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv poistoaika/%	Poistoaika/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesialueet</u>			
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Monikylä rakennus	Tasapoisto	20-50 vuotta	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
<u>Koneet ja kalusto</u>			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
<u>Muut aineelliset hyödykkeet</u>			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltoliikelaitoksessa			
Muut pitkävaikutteiset menot, Perkiöntie 9	Tasapoisto		10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoaika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Mikäli peruskorjaus on yli 20 % edellisen tilikauden lopun hankintamenojäännöksestä, koko rakennuksen uusi poistoaika on 20 vuotta eli peruskorjaus jatkaa rakennuksen taloudellista pitoaikaa. Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Kaupunginhallitus hyväksyy erilliset hyödykekohtaiset poistosuunnitelmat, mikäli perusteltua esim. teknistaloudellisilla perusteilla.

12 Pakollisten varausten muutokset

Kaupungilla ja konsernilla ei ole pakollisia varauksia

	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	34 699,55	91 642,03	34 699,55	91 642,03
Rakennusten luovutusvoitot	95 400,86	0,00	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	0,00	79 954,98	0,00	22 525,62
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<u>130 100,41</u>	<u>171 597,01</u>	<u>34 699,55</u>	<u>114 167,65</u>
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	0,00	31 646,32	0,00	31 646,32
Rakennusten luovutustappiot	3 086 956,04	0,00	0,00	0,00
Muut luovutustappiot	0,00	4 897,49	0,00	3 331,34
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<u>3 086 956,04</u>	<u>36 543,81</u>	<u>0,00</u>	<u>34 977,66</u>

14 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	Kaupunki	
	2024	2023
Satunnaiset kulut		
Satunnaiset kulut yhteensä	6 320 395,58	0,00

15 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	Kaupunki	
	2024	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	145 601,62	123 137,07
Yhteensä	<u>145 601,62</u>	<u>123 137,07</u>

16 Erittely poistoeron muutoksista

Monitoimikeskuksen poistoero poistetaan 15 vuodessa. Monitoimikeskus poistetaan 30 vuodessa.

4.5 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17 Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei liitetietoa

18 Arvonkorotukset	2024	Konserni 2023
Maa- ja vesialueet		
Arvo 1.1.	151 512,74	151 512,74
Arvo 31.12.	180 236,38	151 512,74
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	180 236,38	151 512,74

19 Erittely pysyvistä vastaavista, aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

19 Maa- ja vesialueet erittely

	2024	Konserni 2023	2024	Kaupunki 2023
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	587 664,89	587 664,89	234 155,94	234 155,94
Muut maa- ja vesialueet	18 345 169,59	18 446 552,64	14 333 926,34	14 086 582,59
Maa- ja vesialueet yhteensä	18 932 834,48	19 034 217,53	14 568 082,28	14 320 738,53

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset								
	Osakkeet ja osuudet				Muut laina- ja muut saamiset			
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	4 428 433,33	19 554 508,95	10 672 813,29	34 655 755,57	603 603,76	0,00	70 565,71	674 169,47
Muutokset 1.1.								
Hankintameno 1.1.	4 428 433,33	19 554 508,95	10 672 813,29	34 655 755,57	603 603,76	0,00	70 565,71	674 169,47
Lisäykset	75 261,00		2 431,98	77 692,98				0,00
Vähennykset		17 403 305,03		17 403 305,03				0,00
Siirrot erien välillä					200 000,00			200 000,00
Hankintameno 31.12.	4 503 694,33	2 151 203,92	10 675 245,27	17 330 143,52	803 603,76	0,00	70 565,71	874 169,47
Arvonlennukset				0,00				0,00
Arvonkorotukset				0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	4 503 694,33	2 151 203,92	10 675 245,27	17 330 143,52	803 603,76	0,00	70 565,71	874 169,47

19 Erittely pysyvistä vastaavista

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet									
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	- Aineettomat oikeudet	Muut pit- kävaikuttei- set menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennako- maksut ja kesk.er.h.	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	181 251,82	73 723,42	254 975,24	14 320 738,53	47 811 380,69	29 621 541,48	2 084 190,55	4 911 565,07	98 749 416,32
Lisäykset tilikauden aikana	52 100,01	0,00	52 100,01	251 226,00	1 550 735,84	2 959 660,09	611 557,66	2 829 073,84	8 202 253,43
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	28 694,02	85 572,86	0,00	0,00	114 266,88
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	864 244,48	247 507,45	0,00	1 111 751,93	0,00
Tilikauden poisto	87 692,18	73 723,42	161 415,60	0,00	3 445 720,59	3 416 886,35	547 447,57	0,00	7 410 054,51
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	145 659,65	0,00	145 659,65	14 571 964,53	46 751 947,47	29 326 249,70	2 148 300,64	6 628 886,98	99 427 349,32
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	145 659,65	0,00	145 659,65	14 571 964,53	46 751 947,47	29 326 249,70	2 148 300,64	6 628 886,98	99 427 349,32

Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat 241 976,78 euroa

20–22 Omistukset muissa yhteisöissä

Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)			
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta	
20 Tytäryhteisöt						
Forssa-asunnot Oy	Forssa	100,00 %	100,00 %	-452	11 598	312
- As Oy Forssan Ystävyysdenpuisto (väilinen omistus ed. kautta)		100,00 %	100,00 %	-218	2	-29
Forssan Yrityskehitys Oy	Forssa	100,00 %	100,00 %	-431	10 666	229
- Kiint.Oy Forssan Lastu (väilinen omistus ed. kautta)		60,60 %	60,60 %	-1 264	14	-179
- Kiint. Oy Forssan Kassinkatu (väilinen omistus Forssan Yrityskehitys Oy:n kautta)	Forssa	100,00 %	100,00 %	839	51	127
Loimijoen Kuntapalvelut Oy	Forssa	93,60 %	93,60 %	1	3	168
Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy	Forssa	93,75 %	95,83 %			
Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry	Forssa	jäsen		945	225	55

21 Kuntayhtymät

Hämeen liitto	Hämeenlinna	11,73 %		176	60	-4
Lounais-Hämeen koulutus kuntayhtymä	Forssa	44,12 %		9 189	1 002	234

22 Osakkuusyhteisöt

As. Oy Tölonrivi	Forssa	40,20 %	40,20 %	157	12	-4
------------------	--------	---------	---------	-----	----	----

23 Saamisten erittely

	2024	Kaupunki 2023
Lyhytaikaiset saamiset		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	43 852,94	90 433,80
Lainasaamiset	3 308 574,58	3 087 274,22
Siirtosaamiset	14 130,27	0,00
Yhteensä	3 366 557,79	3 177 708,02
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä		
Myyntisaamiset	<u>10 450,00</u>	<u>39 545,21</u>
Yhteensä	10 450,00	39 545,21

24 Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	2024	Konserni 2023	2024	Kaupunki 2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
EU-tuet ja muut hankeavustukset	227 138,50	214 420,50	0,00	0,00
Henkilöstöön liittyvät saamiset	37 372,07	30 018,93	31 962,94	19 200,92
Hämeen ELY-keskus, avustukset ja palkkatuet	158 121,64	313 920,59	158 121,64	312 560,39
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	232 877,86	177 021,30	180 000,00	143 150,00
Vesihuoltoliikelaitoksen arviolaskutus joulukuulta	315 513,58	376 912,29	315 513,58	376 912,29
Muut tulojäämät	353 807,06	232 174,63	160 743,62	87 256,94
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 324 830,71	1 344 468,24	846 341,78	939 080,44

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25 Oman pääoman erittely	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	66 634 661,71	65 532 097,36	66 634 667,30	65 532 097,36
Muutokset 1.1.	0,00	1 102 564,35	0,00	1 102 569,94
Peruspääoma 1.1.	66 634 661,71	66 634 661,71	66 634 667,30	66 634 667,30
Peruspääoma 31.12.	66 880 827,30	66 634 661,71	66 634 667,30	66 634 667,30
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	22 058,80	22 058,80	0,00	0,00
Arvonkorotusrahassto 1.1.	151 512,74	151 512,74	0,00	0,00
Arvonkorotusrahassto 31.12.	180 236,38	151 512,74	0,00	0,00
Muut omat rahastot 1.1.	1 079 644,12	1 104 713,67	0,00	0,00
Muutokset 1.1.	0,00	-1 140,93	0,00	0,00
Muut oma rahastot 1.1.	3 751 660,95	1 103 572,74	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	23 928,62	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	3 751 660,95	1 079 644,12	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	25 875 789,80	27 020 278,77	18 267 136,66	12 243 707,97
Muutokset 1.1.	0,00	-19 858,06	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	25 875 789,80	27 000 420,71	18 267 136,66	12 243 707,97
Konsernin eliminoinnit	3 634 958,43	-1 124 630,91	0,00	0,00
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	29 510 748,23	25 875 789,90	18 267 136,66	12 243 707,97
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-689 368,47	5 933 739,93	-4 226 926,77	6 023 428,69
Oma pääoma yhteensä	99 656 163,20	99 675 348,30	80 674 877,19	84 901 803,96

27 Pitkäaikaiset velat

	Kaupunki	
	2024	2023
Velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2026 tai sen jälkeen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	19 205 113,10	21 597 522,10
Pitkäaikaiset velat yhteensä	19 205 113,10	21 597 522,10

30 Vieras pääoma

	Kaupunki	
	2024	2023
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	135 993,62	116 273,13
Siirtovelat	600,00	0,00
Yhteensä	136 593,62	116 273,13
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	243 416,09	133 810,71
Siirtovelat	0,00	0,00
Yhteensä	243 416,09	133 810,71
Vieras pääoma yhteensä	380 009,71	250 083,84

<i>31 Sekkitililimiitti</i>		Kaupunki		
		2024	2023	
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.		2 500 000,00	2 500 000,00	
- siitä käyttämättä oleva määrä		2 500 000,00	2 500 000,00	
<i>32 Muiden velkojen erittely</i>		Kaupunki		
		2024	2023	
<i>Muut velat</i>				
Muut velat		989,92	989,92	
Muut velat yhteensä		989,92	989,92	
<i>33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät</i>		Konserni		Kaupunki
		2024	2023	2024
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	399 512,36	787 192,12	274 477,60	493 528,12
Menojäämät				
Korkojaksotukset	140 781,53	214 317,51	140 781,53	174 945,75
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	5 802 980,09	5 842 019,51	4 330 911,25	4 370 258,90
Hyvityslaskut	0,00	77 459,16	0,00	77 459,16
Muut menojäämät	290 331,94	305 163,58	159 559,09	24 155,63
Siirtovelat yhteensä	6 633 605,88	7 226 151,88	4 905 729,47	5 140 347,56

4.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

38 Vuokravastuut	Konserni		Kaupunki	
	2024	2023	2024	2023
Vuokravastuut yhteensä	8 658 555,40	7 763 617,48	1 256 143,60	7 148 076,03
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	594 078,86	1 178 424,65	550 341,56	940 156,25
39 Vastuusitoumukset			2024	Kaupunki 2023
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			40 692 580,00	32 833 000,00
Jäljellä oleva pääoma			24 216 281,02	18 915 803,02
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma				
Jäljellä oleva pääoma				
Keskuskeittiön vuokravastuu esitetty vuonna 2023 virheellisesti Forssan kaupungin vuokravastuissa. Vuonna 2024 ko. vuokravastuut on esitetty konsernin vuokravastuissa, sekä kaupungin takauksissa				
40 Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista			2024	Kaupunki 2023
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			142 333 605,00	136 541 054,00
Kunnan mahd. vastuuta kattava osuus takauskesk. rahastosta 31.12.			152 738,00	108 690,00
41 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Alv-vastuut 31.12.2024			341 560,89	
Järjestelyn tarkoitus				
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimus 1				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 24.9.2016-24.9.2035				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			4 5122 824	4 923 080
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			337 468	448 159
Kuntarahoitus Oyj				
			2024	Kaupunki 2023
Koronvaihtosopimus 2				
Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle 29.3.2017-29.3.2024				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			0,00	1 125 000
Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan			0,00	10 276

Danske Bank Market

Koronvaihtosopimus 3

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

12.10.2017-12.10.2027

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä

1 875 000 2 025 000

Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

78 863 131 407

OP Yrityspankki Oyj/FYK

Koronvaihtosopimus 4

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

2024

Kaupunki

2023

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

22.6.2018-22.12.2027

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä

1 200 000

1 600 000

Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

29 951

67 338

Op Yrityspankki Oyj

Koronvaihtosopimus 5

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

Nosto siirtyi. Kh:n päätös 16.12.2019 § 307.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

15.1.2020-15.1.2040

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä

8 378 378

8 918 919

Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

704 037

888 880

Danske Bank Market

Koronvaihtosopimus 6

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

20.11.2019-20.11.2028

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä

1 000 000

1 250 000

Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

51 436

91 282

Kuntarahoitus Oyj

Koronvaihtosopimus 7

Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi.

Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.

Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus tehty ajalle

15.6.2020-15.12.2028

Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä

1 400 000

1 750 000

Käypä arvo pankin ilmoituksen mukaan

78 937

137 632

OP-Yrityspankki Oyj

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa.

Kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Korkojohdannaisista aiheutuneet kassavirrat on kirjattu tilikauden aikana korkokulujen oikaisuksi.

Sopimuksia on voimassa 15.1.2040 saakka. Lainsalkun korkean 94 prosentin suojausasteen vuoksi rahoituskustannukset tulevat säilymään suunnitelmakaudella nykyisellä tasolla tai nousemaan hyvin maltillisesti riippumatta yleisen korkotason kehityksestä. Viiden vuoden päästä rahoituskustannukset nousevat uudelleen rahoituksen myötä noin 300 000 euroa nykyisellä korkotasolla. Mikäli korkotaso nousisi kuuteen prosenttiin, rahoituskustannukset nousisivat lähes miljoonalla eurolla vuonna 2030. Korkeaan suojausasteeseen liittyy luonnollisesti riski markkinakorkojen alentumisesta. Korkosuojaus olisi mahdollista myydä ja näin laskea salkun suojausastetta, mutta toistaiseksi korkojen nousu on nähty suurempana riskinä kuin korkojen voimakas alentuminen. Lainasalkusta 46 prosenttia on kiinteäkorkoisia lainoja, mutta muu osa salkun suojauksesta perustuu myytävissä oleviin koronvaihtosopimuksiin.

1 Kaupunki ja Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä tekivät 27.10.2004 kehräämön tiloja koskeneen käyttösopimuksen. Siinä sovittiin tontin ja rakennusten hallinnanjaosta, hoidosta sekä kunnossapidosta ja muusta ylläpidosta. Sopimus jatkuu nykyisin kaupungin ja Hämeen ammattikorkeakoulu Oy:n välisenä.

2 Kaupunginhallitus on hyväksynyt Forssa-konsernia koskevan konsernitiilisopimuksen 5.3.2007.

Sopimuksen piirissä ovat kaupunki liikelaitoksineen, kaupungin tytäryhteisöt ja Lounais-Hämeen koulutus-kuntayhtymä. Lisäksi Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä toimintansa päättämiseen asti

Sopimuksen mukaan emoyhteisö vastaa konsernitiiliä koskevien tiliehtojen täyttämistä pankille.

Konsernin sisäinen limiitti oli yhteensä 9,62 miljoonaa euroa. Ulkoinen limiitti oli 4 miljoonaa euroa.

3 Kaupunki ja Forssan ev.-lut seurakuntayhtymä ovat sopineet Vieremän koulun lisärakennuksen rakentamisesta, sen huonetilojen hallinnan jaosta ja käytöstä, lisärakennusta ympäröivän piha-alueen käytöstä sekä lisärakennuksen ja piha-alueen kunnossapidosta ja puhtaanapidosta. Kaupunki on rakennuttanut lisärakennuksen ja saanut sen kokonaisuudessaan omistukseensa. Seurakunta on saanut sopimuksessa esitetyt huonetilat pysyvään hallintaansa ja maksanut niitä vastaavan osuuden lisärakennuksen rakennuskustannuksista. Lisärakennusta ympäröivä piha-alue on osapuolten yhteisessä käytössä. Seurakunta on maksanut rakennuskustannuksista hallintaan tulevia huonetiloja vastaavan osuuden. Kaupungin tiloja käytetään ensisijaisesti koulunkäyntiin ja seurakunnan tiloja ensisijaisesti kerhotiloina. Osapuolet voivat käyttää toistensa tiloja erikseen sovituin tavoin. Osapuolet maksavat huonetilojen ylläpito-, puhtaanapito- ja peruskorjauskustannukset hallintansa mukaisessa suhteessa. Kaupunki maksaa piha-alueen kunnossapito- ja puhtaanapitokustannukset. Lisärakennusta ei pureta ainakaan ennen vuotta 2032, elleivät osapuolet toisin sovi. Mikäli rakennus tuhoutuu tulipalon tai muun syyn takia, kaupunki rakennuttaa kustannuksellaan vastaavat tilat uudelleen.

4 Kaupunki teki 8.4.2003 HK Ruokatalo Oy:n kanssa Talsoila II C -asemakaavamuutoksen toteuttamiseen liittyneen maankäyttö- ja vaihtosopimuksen. Siinä on sovittu sekä yhtiön että kaupungin erilaisista toimenpiteistä.

5 Kaupunki on kustannuksellaan rakentanut Munkkiniementie -nimisen kadun ja Rokes Oy:n kaupungilta 22.1.2003 ostamaa omaa tonttia palvelevan katuliittymän valtatielle 10 sekä kevyen liikenteen väylän yhtiön ostamalle tontille tehtävältä pysäköintipaikalta Loimijoen ylittävälle kevyen liikenteen sillalle. Kaupunki on myös sitoutunut luovuttamaan Rokes Oy:lle korvauksetta sen ostamaan tonttiin Sortohaka V -asemakaavan toteuttamiseksi tarvittavan lisäalueen.

6 Kaupunki oli asettanut Hämeen ELY-keskukselle 1,38 miljoonan euron pankkivakuuden kaatopaikan asianmukaisen hoidon varmistamiseksi. Vakuussummasta 0,37 miljoonaa euroa koskee kaatopaikan jälkitarkkailua (Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 208/2018/1 annettu 26.10.2018). Vakuus voitiin palauttaa lukuun ottamatta jälkitarkkailun osuutta.

7 Loimijoen Kuntapalvelut Oy on vuokrannut yksityisen yhtiön sen tarpeisiin rakennuttaman keskuskeittiön 20 vuodeksi. Kaupunki on sitoutunut vuokraamaan keskuskeittiön jäljellä olevaksi vuokra-ajaksi siinä tapauksessa, että Loimijoen Kuntapalvelut Oy vuokralaisena tulee pysyvästi kykenemättömäksi täyttämään sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Valtuusto hyväksyi asian periaatteellisesti kokouksessa 25.2.2019 ja kaupunginhallituksessa 2.3.2020. Keskuskeittiön vuokraamista koskeva sopimus ja kaupungin sitoumus astuivat voimaan 1.1.2021 lähtien ja päättyvät 31.12.2041. Vuokravastuuta on jäljellä 6 102 004,80 euroa.

8 Kaupunginvaltuusto päätti 1.2.2021 sitoutua ostamaan Tammelan kunnalta kirjastoauton pysäkkiäikää 10 vuoden ajan ja maksavan Tammelan kunnalle osan kirjastoauton käyttö- ja pääomakuluista. Kirjastoauton kulujen jakamisesta tehdyn sopimuksen mukaisesti Forssan kaupunki maksaa 47 prosenttia kirjastoauton toteutuneista käyttö- ja ylläpitokustannuksista 10 vuoden ajan. Lisäksi kaupunki maksaa Tammelan kunnalle kirjastoauton pääomakuluja. Kirjastoauton hankintahinta oli 459 000 €, josta vähennetään hankintaan saatu valtionavustus 117 500 €. Pääomakuluiksi jäävästä 342 000 € summasta kaupunki maksaa 47 % (160 740 €) tasaerin kymmenen vuoden aikana.

4.7 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	Kaupunki 2024	Kaupunki 2023
<i>42 Kaupungin henkilöstön lukumäärä 31.12.</i>		
Keskushallinto	14	14
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala	553	571
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala	69	73
Vesihuoltoliikelaitos	<u>19</u>	<u>20</u>
Yhteensä	655	678
<i>43 Henkilöstökulut</i>	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	31 145 193,89	30 920 291,57
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	<u>155 900,99</u>	<u>261 459,15</u>
Henkilöstökulut yhteensä	31 301 094,88	31 181 750,72
	Kaupunki 2024	Kaupunki 2023
<i>44 Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut</i>		
Forssan Työväenyhdistys	212,00	236,00
Jokioisten Työväenyhdistys	175,00	179,38
Keskusta, Forssa	4 644,50	4 141,75
Keskusta Somero	0,00	21,00
Keskusta, Punkalaidun	94,50	97,13
Kokoomus, Forssa	9 723,60	8 901,25
Kokoomus, Somero	0,00	23,63
Kokoomus, Urjala	94,50	97,13
Kokoomus, Akaa	50,75	45,50
Kokoomus, Huittinen	0,00	0,00
Kristillisdemokraatit	1 499,27	1 338,01
Lounais-Hämeen Vihreät	1 875,02	1 298,46
Perussuomalaiset	2 582,50	2 318,41
SDP Forssan paikallistoimikunta	12 174,90	11 159,70
SDP Humpkala	42,00	50,75
Keskustan Etelä-Hämeen piiri	43,00	14,00
Vasemmistoliitto, Forssa	<u>4 032,07</u>	<u>3 327,25</u>
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	37 243,61	33 249,35
<i>45 Tilintarkastajan palkkiot</i>	Kaupunki 2024	Kaupunki 2023
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	22 075,00	20 091,50
Muut palkkiot	<u>2 410,45</u>	<u>0,00</u>
Palkkiot yhteensä	24 485,45	20 091,50

46 Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kaupunginvaltuusto päätti 19.12.2016 hyväksyä Forssan Yrityskehitys Oy:lle luovutettavien toimitilojen (Koulukatu 13) luovutuksen ja maa-alueen vuokraamisen periaatteet.

Kaupunginhallitus hyväksyi 23.1.2017 seuraavat sopimukset:

Sopimus, jolla Forssan kaupunki luovuttaa Forssan Yrityskehitys Oy:lle omistukseen Koulukatu 13 sijaitsevan rakennuksen 1.1.2017 alkaen.

Rakennuksen luovutusarvo 794.000 euroa. Rakennus on sijoitetun vapaan pääoman rahastoon tehtävän sijoituksen maksuna yhtiöön pantavaa omaisuutta.

Samalla hyväksyttiin kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n välinen maanvuokrasopimus (tontti osoitteessa Koulukatu 13).

Vuokrasopimus päättyy 31.12.2056.

Kaupunginjohtajan kanssa on solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kahdeksan kuukauden palkkaa vastaava siirtymäkorvaus.

Korvauksesta vähennetään irtisanomisajan palkka. Valtuusto hyväksyi johtajasopimuksen 13.2.2017.

5. LIKELAITOKSEN ERILLISTILINPÄÄTÖS

1. Vesihuoltojohtajan katsaus

Vuosi 2024 oli Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 29. toimintavuosi kunnallisena liikelaitoksena.

Forssassa on suunniteltu toimia talousveden riittävyyden varmistamiseksi jo 1970-luvulta lähtien. Tilanne on seutuyhteistyön seurauksena parantunut jo viime vuosien aikana ja nyt loppusuoralla oleva uuden vedenottamon ja vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen parantaa tilannetta edelleen. Kaukana on kuitenkin vielä se hetki, jolloin voimme sanoa varmistaaksemme talousveden riittävyyden kaikissa mahdollisissa ikävissä skenaarioissa.

Uusi vedenottamo ja vedenkäsittelylaitos saadaan tuotantoon mahdollisesti jo tulevan kesän 2025 aikana. Jo hankkeeseen ryhdyttäessä tiedettiin, että vedenottoa tullaan aikanaan tehostamaan tekopohjavettä muodostamalla. Tämä ns. 2. vaihe tulee olemaan työläs ja aikaa vievä koetoimintoinen ja lupamenettelyineen ja siihen voidaan ryhtyä vasta, kun olemassa olevan vedenottoluvan mukainen vedenotto on vakiintunut. On kuitenkin hyvä, että kaikki tekopohjaveden muodostaminen on suunniteltu tapahtuvan Forssan kaupungin omistukseensa jo hankkimilla mailla, eikä aikaa vieviä neuvotteluja maanomistajien kanssa tarvitse siltä osin enää käydä.

Uuden vedenottamon valmistuttua, jäävät talousveden riittävyyden varmistamiseksi tähtäävät toimet nyt pariaksi vuodeksi vähemmälle ja vesihuoltoliikelaitoksen investointimäärärahoja kohdennetaan toistaiseksi pääosin verkoston saneeraukseen.

Vesihuolto on yhteiskunnan toiminnan kannalta tärkeää kriittistä infraa, jonka toimintakunnon ylläpito ja suojeleminen on meidän tärkein tehtävämme.

Kiitän vesihuoltoliikelaitoksen henkilökuntaa kuluneen vuoden työpanoksesta ja omistautumisesta vesihuoltopalveluiden turvaamiseksi!

Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

2. Olennaiset tapahtumat ja muutokset toiminnassa ja taloudessa

Laitoksen palvelutoiminta jatkui vakiintuneen käytännön mukaisena. Laitoksen omistajalleen maksama korvaus peruspääomasta oli 695 558 euroa, joka on noin 11 % vesihuoltoliikelaitoksen koko liikevaihdon määrästä. Korvauksen suuruus aiheuttaa haasteita vesihuoltoliikelaitoksen toiminnan rahoittamiseen.

Tilikauden 2024 ylijäämä oli 330 954 euroa ja se on 501 954 euroa hyväksytyä talousarviota parempi. Liikevaihto oli 320 523 euroa talousarviota suurempi. Materiaaleja hankittiin 29 229 eurolla hyväksytyä talousarviota vähemmän, kun taas ostopalveluita 25 126 eurolla hyväksytyä talousarviota enemmän. Käyttöaineita ja tarvikkeita ostettiin 4 035 eurolla enemmän vuoteen 2023 verrattuna. Kemikaa- leja ostettiin vastaavasti 11 419 eurolla ja sähköä 56 334 eurolla vähemmän vuoteen 2023 verraten. Ostopalveluissa kustannusten nousua edellisvuoteen verrattuna oli 42 005 euroa.

Vesihuollon aiheuttamia vahinkoja, joista asiakkaille tuli korvauksia maksaa, tapahtui vuonna 2024 yksi, josta maksettiin korvausta 5 726 euroa.

Vesihuoltoliikelaitoksen tileistä poistettiin epävarmoina saatavina yhteensä 9 114 euroa. Tileistä poistaminen ei tarkoita saatavien perinnästä luopumista.

Valtuuston vahvistama investointivaltuus 1 000 000 euroa ylittyi 54 778 eurolla nettoinvestointien ollessa 989 705 euroa.

Johtokunta

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen 4-vuotinen johtokunta johtaa laitoksen toimintaa kaupunginhallituksen alaisuudessa. Johtokunta koostuu 5 jäsenestä. Asiat esitteli Forssan vesihuoltojohtaja Kimmo Paakkonen.

Johtokunta kokoontui yhteensä 10 kertaa ja käsitteli 55 pykälää.

Johtokunnan jäsenet (suluissa osallistuminen)

Joenpalo Ilkka, puheenjohtaja (9)
 Jokela Jyrki, varapuheenjohtaja (10)
 Kaasalainen Kati, jäsen (10)
 Kallioinen Marjut, jäsen (10)
 Tasala Kari, jäsen (9)

Varajäsenet

Uutela Matti (1)
 Suoranta Kari
 Haarlo Taruanna
 Känkänen Elitsa
 Hakala Reima

Johtokunnan kokoukseen on voinut johtosäännön mukaan osallistua seuraavat henkilöt: kaupunginhallituksen pj. Mika Penttilä, kaupunginhallituksen nimeämä edustaja Jouko Haonperä, kaupunginjohtaja Jari Kesäniemi (varalla talousjohtaja Timo Finning) ja tekninen johtaja Antti Heinilä.

Johtokunta käsitteli talousarvion ja toimintasuunnitelmien sekä talouden toteutumisseurannan lisäksi kertomusvuoden kokouksissaan mm. seuraavia asioita:

- uuden imu-/painehuhteluauton hankintapäätös
- jäteveden perusmaksun korotus 1.1.2025 alkaen

Henkilöstö

Hannula Sanna-Maija	vesihuoltosihteeri
Jokikunnas Kalle	prosessinhoitaja
Komu Jaana	käyttöpäällikkö
Koskenoja Olli	putkiasentaja
Kossila Tomi	putkiasentaja
Lankinen Ville	sähkö- ja automaatioasentaja
Lehtinen Jussi	tekninen päällikkö
Lindström Janne	prosessinhoitaja
Mäkinen Ville	työpäällikkö
Nikkanen Topi	putkiasentaja
Näykki Ari	putkiasentaja
Paakkonen Kimmo	vesihuoltojohtaja
Seppänen Henri	putkimestari
Suojoki Petri	prosessinhoitaja
Virtanen Markku	putkiasentaja
Vähämäki Jani	prosessinhoitaja
Vähä-Pietilä Tero	putkiasentaja
Yli-Väärälä Mari	vesihuoltosihteeri

Henkilökunnan työpaikkakokouksia järjestettiin kertomusvuonna 2 kertaa.

Henkilökuntaa oli yhteensä 18.

Maksetut palkat ja palkkiot: 1 250 918 euroa (2023: 1 255 092 euroa). Sisältää investointeihin aktivoidut palkat.

3. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vesihuoltoliikelaitoksen asiakkaat ovat omaksuneet kestävän kehityksen periaatteita ja ottavat huomioon ympäristönäkökulmia päivittäisissä toimissaan. Tulevaisuudessa on odotettavissa, että vedenkulutus laskee edelleen tasaisesti. Myös energian hinnannousu vaikuttaa varsinkin lämpimän veden käytön määrään. Tämä näkyy vedenkulutuksen ja jätevesikuormituksen vähenemisenä.

Tulevia näkymiä ennakoitaessa on hyvä tiedostaa maailmanpoliittinen tilanne ja sen mahdollisesti aiheuttamat muutokset mm. vesihuoltoliikelaitoksen vettä käyttävien teollisuusasiakkaiden tuotantoon.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vesihuoltoliikelaitoksen on huoltovarmuuskriittisenä toimijana varmistettava tuottamiensa vesihuoltopalveluiden turvaaminen kaikkina aikoina, kaikissa tilanteissa, aina.

Vesihuoltoliikelaitos huolehtii vahvistetulla toiminta-alueellaan vesihuoltolain

(9.2.2001/119) mukaisten vesihuoltopalveluiden tuottamisesta. Vesihuoltopalveluihin

sisältyy veden johtaminen, käsittely ja toimittaminen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtaminen ja käsittely lupaehtojen mukaisesti.

Vesihuollon toimintaan vaikuttavat mm. strategiset riskit, toiminnalliset riskit, taloudelliset riskit ja vahinkoriskit.

Vesihuollon strategiset riskit liittyvät sen kykyyn tuottaa lupaehtojen mukaisia vesihuoltopalveluita, kun toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa. Tästä syystä vesihuoltoliikelaitos laati vuonna 2023 Forssan vesihuollon strategian seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi.

Vesihuoltoliikelaitoksen toiminnan kannalta merkittävin riski on vesihuoltopalveluiden häiriöttömän toiminnan keskeytyminen. Häiriötöntä toimintaa uhkaavat mm. resursseihin kohdistuvat haasteet niin infran, henkilöstön kuin taloudenkin osalta. Uhat voivat olla kaupunkiorganisaation sisäisiä tai ulkoa tulevia.

Venäjän sotilaallinen hyökkäys Ukrainaan on osoittanut, että sotilaalliset iskut kohdistuvat kriittiseen infraan vesihuolto mukaan lukien. Tämä on nostanut vesihuollon jo aiemmin hyvällä tasolla olleen varautumisen merkitystä entisestään. Huoltovarmuskriittisenä toimijana vesihuoltoliikelaitos on tehnyt yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa, jotta mahdolliset riskit pystyttäisiin tunnistamaan ja minimoimaan.

Tietoturvaan liittyvät riskit ovat kasvaneet. Vesihuollon elintärkeästä asemasta johtuen vesihuoltoliikelaitos on joutunut punnitsemaan tarkasti kunnallisen päätöksenteon avoimen raportoinnin ja toisaalta kriittisten infrapalveluidensa turvaamisen välillä. Huoltovarmuus on syytä pitää vahvasti mielessä niin kunnissa kuin kansallisestikin, kun tehdään vesihuoltoa koskevia ratkaisuja.

Vesihuoltopalveluiden on toimittava ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Osaavan ja riittävän henkilöstöresurssin saaminen ja sitouttaminen muodostavat yhden suurimmista toiminnallisista riskeistä vesihuollossa. Organisaation ohuus ja avainhenkilöriskit korostuvat pienellä toimijalla.

Yleisen kustannustason nousu on yhdistettynä vedenkulutuksen vähenemiseen ja jätevesien kuormituksen laskuun, aiheuttavat suuria haasteita talouden suunnittelussa ja tasapainottamisessa.

4. Ympäristötekijät

Veden hankinnassa ja jäteveden puhdistuksessa toimitaan lupaehtojen ja voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti viranomaisen valvoessa toimintaa.

5. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Vesihuoltoliikelaitoksen tehtävät ja toimivalta on määritelty Forssan kaupungin hallintosäännössä.

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesihuoltojohtaja johtaa liikelaitosta johtokunnan alaisuudessa ja vastaa sen toiminnasta, huolehtii hallinnosta sekä taloushoidosta ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tulokellisuudesta. Vesihuoltojohtaja johtaa ja vastaa viestinnästä ja tiedottamisesta, edustaa liikelaitosta ja käyttää sen puhevaltaa.

Vesihuoltoliikelaitos noudattaa Forssan kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka. Forssan kaupunginhallitus on hyväksynyt uuden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen kokouksessaan 22.1.2024, joka täydentää valtuuston kokouksessaan 11.12.2023 hyväksymiä Forssan kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita.

6. Esitys tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä

Liikelaitoksen ylijäämä ennen varauksia on 317 056,65 euroa.

Johtokunta esittää, että tilikauden ylijäämä ennen varauksia 317 056,65 euroa käsitellään seuraavasti:

1. tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 13 897,81 euroa
2. tilikauden ylijäämään kirjataan 330 954,46 euroa.

7. Talousarvion toteutumisvertailu

Toiminnan kuvaus

Vesihuoltoliikelaitos huolehtii vahvistetulla toiminta-alueellaan vesihuoltolain (9.2.2001/119) mukaisten vesihuoltopalveluiden tuottamisesta. Vesihuoltopalveluihin sisältyy veden johtaminen, käsittely ja toimittaminen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtaminen ja käsittely.

22.8.2014 vesihuoltolain muuttamisesta annetun lain mukaisesti hulevesien järjestämisestä aiheutuneet kustannukset on vesihuoltolain edellyttämistä tilinpäätöksen liitetiedoista ilmenevästi eriytetty vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksestä. Hulevesiverkoston rakentamisesta aiheutuneet investointikulut on kirjattu hulevesirahoituslaskelmassa esitetysti ja käyttötalouden kulut on kohdennettu tiliöimällä kuluista aiheuttamisperiaatteella toteutuneen mukaisesti sellaisenaan ne kulut, jotka kohdentuvat yksiselitteisesti suoraan hulevesiin. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti toteutuneet kulut on laskutettu Forssan kaupungilta. Hulevesipoistojen osuuden on kaupunki korvannut tukemalla vesihuoltoliikelaitoksen hulevesi-investointeja poistoja vastaavalla euromäärällä. Taseeseen on otettu myös alv-saamiset ja ostovelat sekä korottomat velat kunnalta ja jäännöspääomalla erät on tasattu.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen

Forssan kaupunginvaltuusto asetti Forssan vesihuoltoliikelaitokselle vuodelle 2024 seuraavat tavoitteet: Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 800 000 euroa, josta vähennetään n. 100 000 euron suuruinen tukkuvesialennus ja investoinnit enintään 1 000 000 euroa. Investointivaltuus ylittyi 54 778 eurolla nettoinvestointien ollessa 989 705 euroa. Investointimäärärahan ylitys johtui vuoden 2024 lopulla tapahtuneen paineviemärin rikkoontumisen seurauksena käynnistyneestä kiireellisestä saneeraustyöstä, joka jatkuu vuoden 2025 alkupuolelle.

Johtokunnan asettamien tavoitteiden toteutuminen

Aurinkoenergiaselvitys

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta asetti tavoitteeksi ostoenergian vähentämisen. Toimenpiteeksi määritettiin aurinkovoimalan rakentaminen. Projektin toteutumisen edellyttämä kaavamuutos on kesken.

Vedensaannin turvaaminen kaikissa tilanteissa

Vesihuollossa käynnistettiin vuoden 2022 kuluessa kuntarajan ylittävän vesihuolto-
linjan rakentaminen ja uuden vedenkäsittelylaitoksen rakentaminen. Projektit valmistuvat vuoden 2025 aikana. Vedenkäsittelylaitoksen käyttöönotto tapahtuu ympäristöluvan mukaisesti vuoden 2025 loppuun mennessä.

Talousvesiasetuksen edellyttämä talousveden laatu

Vesihuoltoliikelaitoksen jakelema talousvesi täytti talousvesiasetuksen mukaiset vaatimukset toimintavuonna 2024.

Mittaamattoman veden määrän pitäminen tasolla 1,50 m³/vuosi/metri

Toimintavuonna mittaamattoman veden määrä oli 1,45 m³/vuosi/metri. Tunnusluku kuvaa vesijohtoverkostosta vuotaneen tai laskuttamatta otetun veden määrää verkostopituutta kohti vuodessa. Vesihuoltoliikelaitos on noudattanut vesihuoltoveroston saneerausohjelmaa ja päivittänyt sitä vuosittain. Suunnitelmaa seuraamalla vuotovedet saadaan pidettyä hallinnassa.

Jätevesien ympäristöluvan mukainen käsittely

Jätevesiä tarkkailtiin jätevedenpuhdistamon ympäristöluvassa edellytettyjen jätevesitarkkailuohjelmien mukaisesti. Puhdistustulokset ylittivät ympäristöluvassa olevan kiintoainepitoisuuden raja-arvon kaikilla vuosineljänneksillä. Toisella vuosineljänneksellä ympäristöluvan mukaiset arvot saavutettiin ainoastaan typenpoiston osalta. Jätevedenpuhdistamolla on ollut haasteita kiintoaineen poistossa johtuen sisäisen lietekierron epätasapainosta.

Jätevesiverkoston vuotovesien määrän pitäminen alle 25 % /vuosi

Vuotovesien määrä oli 29 %. Vesihuoltoliikelaitos on noudattanut vesihuoltoveroston saneerausohjelmaa ja päivittänyt sitä vuosittain. Suunnitelmaa seuraamalla vuotovedet saadaan pidettyä hallinnassa.

Vesihuoltoliikelaitoksen 23.8.2023 hyväksytyn strategian mukaiset tavoitteet ja toimenpiteet

Kalusto-ohjelma

Vesihuoltoliikelaitoksella käynnistettiin kalusto-ohjelman luominen, jonka avulla saadaan tarkka käsitys vesihuollon kaluston nykytilasta ja uusimistarpeista.

Verkoston saneeraussuunnitelma

Suunnitelmaa päivitetään vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä siten, että siinä on nimetty työkohteet aina seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi. Aikataulu tarkentuu ja talousarviovuoden aikana tehtävät kohteet valikoituvat lopullisesti paitsi verkoston iän ja kunnon, myös kaupungin tai muiden verkon rakentajien tarpeiden mukaisesti.

Vesihuollon palveluiden maksurakenteen kehittäminen

Suunnitelma on laadittu kymmeneksi vuodeksi eteenpäin ja sitä päivitetään aina talousarviotyön yhteydessä.

Tuloslaskelma	ALKUPERÄI- NEN TA 2024	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2024	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Liikevaihto	6 000 000	0	6 000 000	6 320 523	320 523
Liiketoiminnan muut tuotot	25 000		25 000	1 587	-23 413
Tuet ja avustukset	22 000		22 000	31 560	9 560
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 094 000		1 094 000	1 064 771	29 229
Palvelujen ostot	1 120 000		1 120 000	1 145 126	-25 126
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	1 069 000		1 069 000	1 151 614	-82 614
Henkilösivukulut	<u>245 000</u>	<u>0</u>	<u>245 000</u>	<u>246 510</u>	<u>-1 510</u>
Eläkekulut	200 000		200 000	220 251	-20 251
Muut henkilösivukulut	45 000		45 000	26 259	18 741
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 688 000		1 688 000	1 584 662	103 338
Liiketoiminnan muut kulut	189 000		189 000	107 418	81 582
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	642 000	0	642 000	1 053 570	-411 570
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-827 000</u>	<u>0</u>	<u>-827 000</u>	<u>-736 513</u>	<u>41 241</u>
Korkotuotot	0		0	49 246	-49 246
Muut rahoitustuotot	80 000		80 000	6 053	-73 947
Kunnalle maksetut korkokulut	107 000		107 000	96 247	10 753
Korvaus peruspääomasta	800 000		800 000	695 558	104 442
Muut rahoituskulut	0		0	7	-7
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNN. ERIÄ	-185 000	0	-185 000	317 057	-502 057
YLIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	-185 000	0	-185 000	317 057	-502 057
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	14 000		14 000	13 898	-102
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-171 000	0	-171 000	330 954	-501 954
Investoinnit	ALKUPERÄI- NEN TA 2024	TA-MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2024	TOTEUTUMA	POIKKEAMA
Menot	1 000 000	0	1 000 000	1 054 778	-54 778
Tulot	70 000	0	70 000	65 073	-4 927
Netto	-930 000	0	-930 000	-989 705	-59 705

Rahoituslaskelma	ALKUP. TA 2024	TA- MUU- TOKSET	MUUTETTU TA 2024	TOTEU- TUMA	POIK- KEAMA
Toiminnan rahavirta	1 503 000	0	1 503 000	1 901 719	398 719
Liikelyljäämä	642 000	0	642 000	1 053 570	411 570
Poistot ja arvonalentumiset	1 688 000	0	1 688 000	1 584 662	-103 338
Rahoitustuotot ja -kulut	-827 000	0	-827 000	-736 513	90 487
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-930 000	0	-930 000	-989 705	-59 705
Investointimenot	-1 000 000	0	-1 000 000	-1 054 778	-54 778
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 000		70 000	65 073	-4 927
Toiminnan ja investointien rahavirta	573 000	0	573 000	912 014	339 014
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	-962 000	0	-962 000	-962 478	-478
Pitkäaik. lainojen väh. kunnalle	-962 000	0	-962 000	-962 478	478
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	207 389	207 389
Vaihto-omaisuuden muutos (väh.+/lis.-)	0	0	0	14 894	-14 894
Saamisten muutos kunnalta (väh.+/lis.-)	0	0	0	20 351	-20 351
Saamisten muutos muilta (väh.+/lis.-)	0	0	0	260 408	-260 408
Korottomien velkojen muutos kunnalta (väh.-/lis.+)	0	0	0	-134 230	134 230
Korottomien velkojen muutos muilta (väh.-/lis.+)	0	0	0	45 966	-45 966
Rahoituksen rahavirta	-962 000	0	-962 000	-755 089	206 911
					0
Rahavarojen muutos	-389 000	0	-389 000	156 925	545 925

Tuotot: Talousveden myynti ja laskutettava jätevesimäärä nousivat vuoteen 2023 verrattuna.

Asumiskäyttö

Monissa kerros- ja rivitaloissa tehdyt uudistukset tuovat säästöjä vedenkulutukseen siten, ettei mahdollinen uudisrakentaminen (2024: 0 kiinteistöliittymää) näy laskutettavan vesimäärän lisääntymisessä.

Teollisuus ja palvelut

Teollisuuslaitosten ja liike-elämän osuus laskutetusta vesimäärästä on 47,8 % ja jätevesimäärästä 41,1 %. Kaupunkikonsernin osuus laskutetusta vesimäärästä on 5,5 % ja jätevesimäärästä 9,24 %. Naapurikuntien osuus laskutetuista jätevesistä oli 17 %.

Kulut: **Palvelujen ostot** (1 145 126 euroa). Toimisto- ja asiantuntijapalveluita käytettiin 124 614 eurolla. Asiantuntijapalvelujen, tietoliikennekustannusten sekä talous- ja palkkahallinnon hoitamisen lisäksi tähän ryhmään kirjataan mm. vakuutukset, koulutus, posti- ja puhelinkulut sekä työterveyspalvelut. Ostopalveluina hoidetaan myös mm. talousvesi- ja jätevesianalyysit, jotka teetetään akkreditoidussa laboratoriossa. Jätevedenkäsittelyn tuloksena syntyneen lietteen ostopalveluna hankitun jatkokäsittelyn kulut 256 176 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (1 040 254 euroa). Tästä 486 520 euroa koostuu sähkökuluista, joista jäteveden käsittelyn (pumppaamot ja puhdistamo) osuus on 326 484 euroa. Talousveden tuotannon ja jakelun (vedenottamot, vesitorni, paineenkorotusasemat) osalta sähkökulut olivat 146 050 euroa. Energiansäästöön tähtäävät toimet ovat mukana sekä jokapäiväisessä työssä että investointien suunnittelussa. Esim. pumppaamoiden säännöllinen huolto, pumppauksen optimointi ja vuotovesien vähentäminen pienentävät energian tarvetta jäteveden siirrossa ja käsittelyssä.

Kemikaaleja tarvitaan lähinnä jäteveden puhdistusprosessissa, mutta myös vedenottamoilla. Kemikaalikulut v. 2024 olivat yhteensä 153 341 euroa. Koneita, kalustoa ja verkoston osia hankittiin tarpeen mukaan. Vesihuoltoliikelaitoksen toimiston ja eri työpisteiden toimistokoneet ja – ohjelmat, kuten vesihuollon automaation ja kaukovalvonnan laitteet on pidetty vesihuoltopalveluiden laadukkaan ja tehokkaan toimittamisen edellyttämällä tasolla.

Liiketoiminnan muut kulut (107 418 euroa). Kulut koostuvat lähinnä maa- ja vesialuevuokrista, toimitilavuokrista sekä koneiden ja laitteiden vuokrista ja leasingmaksuista. Lisäksi erässä ovat mukana autoverot, luottotappiot, sekä muut kulut, joita ovat mm. perintäkulut.

Rahoitustuotot ja -kulut:

Korvaus peruspääomasta (tuloutus) oli suunnitelman mukainen (800 000 euroa). Korvauksen määrästä on vähennetty tukkuvesialennus yhteensä 104 442 euroa, jonka Forssan kaupunki valtuuston päätöksen mukaisesti hyvitti vesihuoltoliikelaitokselle.

Poistot: Toteutuma oli 1 584 662 euroa, joka on 103 338 euroa alle talousarviossa hyväksytyn.

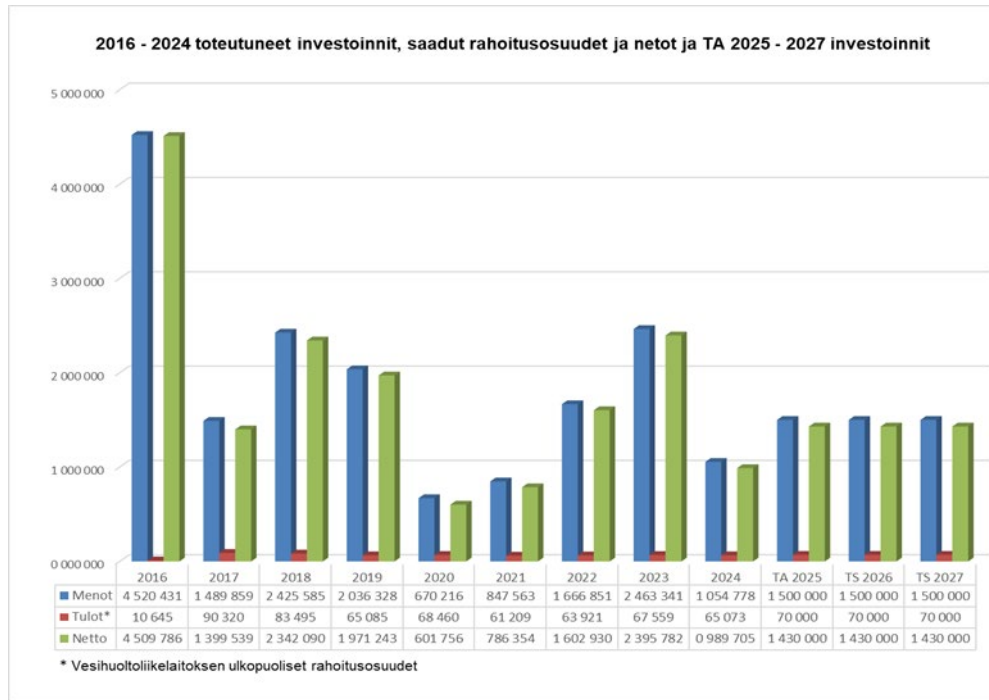
Palvelujen myynti:

Uusia kiinteistöjä ei vuonna 2024 liitetty vesihuoltoliikelaitoksen verkostoon.

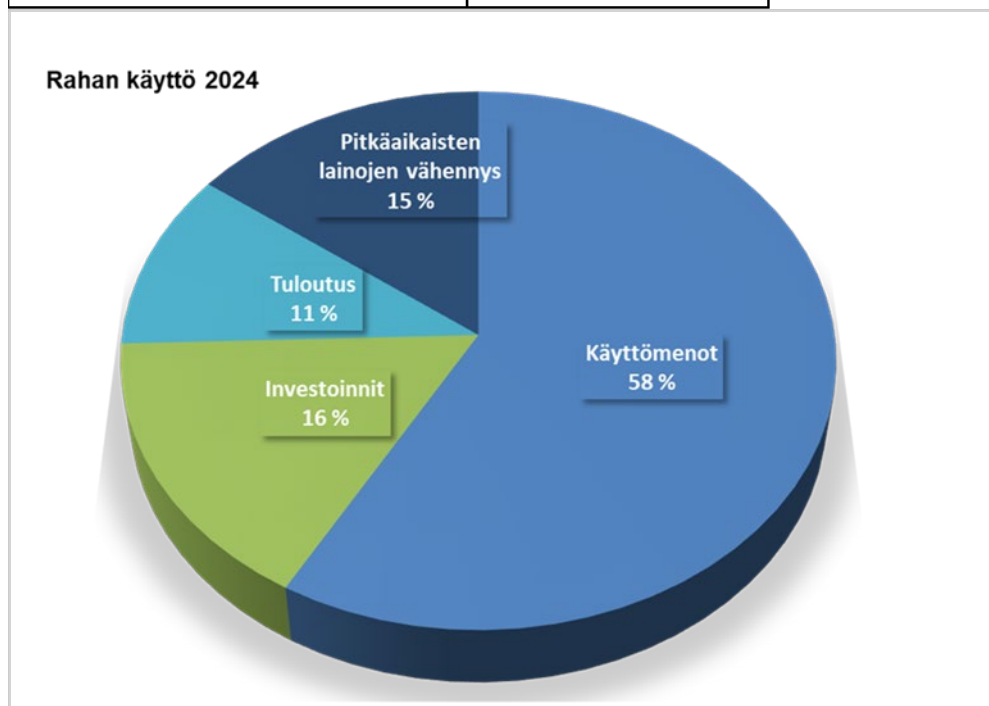

Laskutettu talousvesi- ja jätevesimäärä (m³) rakennustyypeittäin

Veden ja jäteveden myynti m ³	2022		2023		2024	
	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi	vesi	jätevesi
Omakotitalot	269 502	230 243	249 111	215 490	248 072	215 186
Kerros- ja rivitalot	317 224	317 224	313 636	313 636	324 026	324 026
Teollisuus- ja liike-elämä	564 062	601 083	530 521	650 620	615 324	710 453
Vesiyhtymät	390	0	281	0	285	0
Valtionlaitokset, sairaala, seurakunta	21 742	21 644	20 303	20 214	18 327	18 245
Kaupungin koulut ja muut laitokset	76 711	62 175	75 484	237 143	70 928	159 758
Muut	10 890	11 824	10 060	8 324	9 835	7 262
Naapurikunnat	0	270 165	0	261 306	0	294 627
Yhteensä	1 260 521	1 514 358	1 199 396	1 706 733	1 286 797	1 729 557

Mädättämö	34 280 €
Verkosto	
Vesijohtoverkosto	252 997 €
Viemäriverkosto	204 458 €
Hulevesiverkosto	19 749 €
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	25 400 €
Kuljetusvälineet	23 548 €
Vedenottamoiden koneet ja laitteet	38 886 €
JV-puhdistamon koneet ja laitteet	38 887 €
Kesken eräiset hankkeet	416 573 €
Yhteensä	1 054 778 €

8. Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	6 290 644,38	6 287 475,53
Liiketoiminnan muut tuotot	6 949,20	32 343,33
Tuet ja avustukset kunnalta	31 560,22	33 876,68
Materiaalit ja palvelut	<u>-2 185 379,64</u>	<u>-2 131 755,87</u>
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 040 254,05	-1 028 634,97
Palvelujen ostot	-1 145 125,59	-1 103 120,90
Henkilöstökulut	<u>-1 398 124,36</u>	<u>-1 287 784,99</u>
Palkat ja palkkiot	-1 151 614,45	-1 043 247,11
Henkilösivukulut	<u>-246 509,91</u>	<u>-244 537,88</u>
Eläkekulut	-220 251,40	-201 431,05
Muut henkilösivukulut	-26 258,51	-43 106,83
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 584 662,26	-1 627 050,93
Liiketoiminnan muut kulut	-107 417,59	-75 447,28
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 053 569,95	1 231 656,47
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-736 513,30</u>	<u>-779 790,43</u>
Korkotuotot	49 245,53	8 973,59
Muut rahoitustuotot	6 053,38	6 400,50
Kunnalle maksetut korkokulut	-96 246,80	-85 834,56
Muille maksetut korkokulut	0,00	-661,46
Korvaus peruspääomasta	-695 558,00	-708 641,94
Muut rahoituskulut	-7,41	-26,56
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	317 056,65	451 866,04
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	317 056,65	451 866,04
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	13 897,81	15 106,32
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>330 954,46</u>	<u>466 972,36</u>
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, % *	4,9	5,6
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	4,9	5,6
Voitto, %	5,0	7,2

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.
Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, vesi- ja viemärlaitostoiminta	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023	
Liikevaihto	6 286 644,38	6 283 475,53	
Liiketoiminnan muut tuotot	6 949,20	32 343,33	
Materiaalit ja palvelut	<u>-2 163 535,65</u>	<u>-2 104 105,47</u>	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 038 154,64	-1 028 147,42	
Palvelujen ostot	-1 125 381,01	-1 075 958,05	
Henkilöstökulut	<u>-1 388 810,71</u>	<u>-1 275 771,16</u>	
Palkat ja palkkiot	-1 143 938,88	-1 033 256,60	
Henkilösivukulut	<u>-244 871,83</u>	<u>-242 514,56</u>	
Eläkekulut	-218 814,20	-199 765,24	
Muut henkilösivukulut	-26 057,63	-42 749,32	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 519 205,92	-1 559 492,06	
Liiketoiminnan muut kulut	-107 417,59	-75 447,28	
LIIEKEYLIJÄÄMÄ	1 114 623,71	1 301 002,89	
Rahoitustuotot ja -kulut	<u>-736 513,30</u>	<u>-779 790,43</u>	
Korkotuotot	49 245,53	8 973,59	
Muut rahoitustuotot	6 053,38	6 400,50	
Kunnalle maksetut korkokulut	-96 246,80	-85 834,56	
Muille maksetut korkokulut	0,00	-661,46	
Korvaus peruspääomasta	-695 558,00	-708 641,94	
Muut rahoituskulut	-7,41	-26,56	
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	378 110,41	521 212,46	
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) ENNEN VARAUKSIA	378 110,41	521 212,46	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	13 897,81	15 106,32	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>392 008,22</u>	<u>536 318,78</u>	
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	*	5,3	6,1
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	*	5,3	6,1
Voitto, %		6,0	8,3

* Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.
Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvoista.

TULOSLASKELMA, hulevesi	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Liikevaihto	4 000,00	4 000,00
Tuet ja avustukset kunnalta	31 560,22	33 876,68
Materiaalit ja palvelut	-21 843,99	-27 650,40
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 099,41	-487,55
Palvelujen ostot	-19 744,58	-27 162,85
Henkilöstökulut	-9 313,65	-12 013,83
Palkat ja palkkiot	-7 675,57	-9 990,51
Henkilösivukulut	-1 638,08	-2 023,32
Eläkekulut	-1 437,20	-1 665,81
Muut henkilösivukulut	-200,88	-357,51
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-65 456,34	-67 558,87
LIIKEALIJÄÄMÄ	-61 053,76	-69 346,42
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	<u>-61 053,76</u>	<u>-69 346,42</u>

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT, hulevesi

Sijoitetun pääoman tuotto, % *	-8,1	-8,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % *	-8,1	-8,3

*Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta. Vesihuoltoliikelaitoksen omaisuuden nykyarvo poikkeaa olennaisesti taseen arvosta.

RAHOITUSLASKELMA	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta	<u>1 901 718,91</u>	<u>2 058 667,35</u>
Liikelyljäämä	1 053 569,95	1 231 656,47
Poistot ja arvonalentumiset	1 584 662,26	1 627 050,93
Rahoitustuotot ja -kulut	-736 513,30	-779 790,43
Satunnaiset erät	0,00	-20 249,62
Investointien rahavirta	<u>-989 704,84</u>	<u>-2 375 532,85</u>
Investointimenot	-1 054 777,70	-2 463 341,34
Rahoitusosuudet investointimenoihin	65 072,86	67 558,87
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	20 249,62
Toiminnan ja investointien rahavirta	912 014,07	-316 865,50
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>-962 478,22</u>	<u>1 148 632,89</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	1 888 888,89
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-962 478,22	-740 256,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>207 389,05</u>	<u>393 589,27</u>
Vaihto-omaisuuden muutos	14 894,09	-2 473,73
Saamisten muutos kunnalta	20 351,43	125 446,68
Saamisten muutos muilta	260 407,55	1 239 383,23
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-134 230,18	161 896,57
Korottomien velkojen muutos muilta	45 966,16	-1 130 663,48
Rahoituksen rahavirta	-755 089,17	1 542 222,16
Rahavarojen muutos	<u>156 924,90</u>	<u>1 225 356,66</u>
Rahavarat 31.12.	1 844 934,53	1 688 009,63
Rahavarat 1.1.	1 688 009,63	462 652,97
Rahavarojen muutos	156 924,90	1 225 356,66
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	3 766,9	2 570,0
Investointien tulorahoitus, %	192,2	86,8
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5
Kassan riittävyys, pv	103,6	82,2
Quick ratio	1,0	1,0
Current ratio	1,1	1,1

	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
RAHOITUSLASKELMA, vesi- ja viemärlaitostoiminta		
Toiminnan rahavirta	<u>1 897 316,33</u>	<u>2 060 454,90</u>
Liikelyjäämä	1 114 623,71	1 301 002,89
Poistot ja arvonalentumiset	1 519 205,92	1 559 492,06
Rahoitustuotot ja -kulut	-736 513,30	-779 790,43
Satunnaiset erät	0,00	-20 249,62
Investointien rahavirta	<u>-1 054 777,70</u>	<u>-2 339 048,66</u>
Investointimenot	-1 054 777,70	-2 359 298,28
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	20 249,62
Toiminnan ja investointien rahavirta	842 538,63	-278 593,76
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	<u>-962 478,22</u>	<u>1 148 632,89</u>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00	1 888 888,89
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	-962 478,22	-740 256,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>207 389,05</u>	<u>393 589,27</u>
Vaihto-omaisuuden muutos	14 894,09	-2 473,73
Saamisten muutos kunnalta	20 351,43	125 446,68
Saamisten muutos muilta	260 407,55	1 239 383,23
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-134 230,18	161 896,57
Korottomien velkojen muutos muilta	45 966,16	-1 130 663,48
Rahoituksen rahavirta	-755 089,17	1 542 222,16
Rahavarojen muutos	<u>87 449,46</u>	<u>1 263 628,40</u>
Rahavarat 31.12.	2 788 782,51	2 701 333,05
Rahavarat 1.1.	2 701 333,05	1 437 704,65
Rahavarojen muutos	87 449,46	1 263 628,40
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulo-rahoitus, %	179,9	88,1
Lainanhoitokate	1,5	1,9
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,5
Kassan riittävyys, pv	157,4	134,1
Quick ratio	1,0	1,0
Current ratio	1,1	1,1

RAHOITUSLASKELMA, hulevesi	1.1.-31.12.2024	1.1.-31.12.2023
Toiminnan rahavirta	<u>4 402,58</u>	<u>-1 787,55</u>
Liikealijäämä	-61 053,76	-69 346,42
Poistot ja arvonalentumiset	65 456,34	67 558,87
Investointien rahavirta	<u>65 072,86</u>	<u>-36 484,19</u>
Investointimenot	0,00	-104 043,06
Rahoitusosuudet investointimenoihin	65 072,86	67 558,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	69 475,44	-38 271,74
Rahavarojen muutos	<u>69 475,44</u>	<u>-38 271,74</u>
Rahavarat 31.12.	-943 847,98	-1 013 323,42
Rahavarat 1.1.	-1 013 323,42	-975 051,68
Rahavarojen muutos	69 475,44	-38 271,74

LIKELAITOKSEN TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT:

Sijoitetun pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaeht. varaukset})$

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, % = $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä = Rahoituslaskelman välituloksen kertymä tilinpäätösvoodelta ja neljältä edelliseltä vuodelta

Investointien tulorahoitus, % = $100 * (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa.

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Korkokulujen lisäksi kaavaan on otettu mukaan korvaus peruspääomasta.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Quick ratio = $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Current ratio = $(\text{Vaihto-omaisuus} + \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Rahat ja pankkisaamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste, % = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat} + \text{Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä})$

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

TASE

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 455 086,75	21 050 044,17
Aineettomat hyödykkeet	<u>0,00</u>	<u>73 723,42</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	73 723,42
Aineelliset hyödykkeet	<u>20 440 706,75</u>	<u>20 961 940,75</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	2 976 223,64	3 198 082,84
Kiinteät rakenteet ja laitteet	14 107 431,26	14 865 585,70
Koneet ja kalusto	298 514,72	256 308,35
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 002 194,89	2 585 621,62
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 020 125,33	3 158 853,50
Vaihto-omaisuus	<u>127 857,69</u>	<u>142 751,78</u>
Aineet ja tarvikkeet	127 857,69	142 751,78
Saamiset	<u>1 047 333,11</u>	<u>1 328 092,09</u>
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 047 333,11</u>	<u>1 328 092,09</u>
Myyntisaamiset	504 172,33	699 110,05
Saamiset kunnalta	226 961,05	247 312,48
Muut saamiset	686,15	1 303,97
Siirtosaamiset	315 513,58	380 365,59
Rahat ja pankkisaamiset	1 844 934,53	1 688 009,63
	<u>23 475 212,08</u>	<u>24 208 897,67</u>

TASE

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	13 862 216,99	13 531 262,53
Peruspääoma	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	7 145 024,57	6 678 052,21
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	330 954,46	466 972,36
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	159 825,87	173 723,68
Poistoero	159 825,87	173 723,68
VIERAS PÄÄOMA	9 453 169,22	10 503 911,46
Pitkäaikainen	<u>6 577 012,45</u>	<u>7 539 490,67</u>
Lainat kunnalta	6 577 012,45	7 539 490,67
Lyhytaikainen	<u>2 876 156,77</u>	<u>2 964 420,79</u>
Lainat kunnalta	1 861 264,52	1 861 264,52
Saadut ennakot	174,61	174,61
Ostovelat	292 929,21	268 430,19
Korottomat velat kunnalta	359 445,92	493 676,10
Muut velat	39 899,09	43 880,43
Siirtovelat	322 443,42	296 994,94
	<u>23 475 212,08</u>	<u>24 208 897,67</u>
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	59,7	56,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	150,1	166,2
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista, %	150,1	166,2
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	7 476	7 145
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 438	9 400
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	8 438	9 400

TASE, vesi- ja viemärlaitostoiminta

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	19 770 524,86	20 234 953,08
Aineettomat hyödykkeet	<u>0,00</u>	<u>73 723,42</u>
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	73 723,42
Aineelliset hyödykkeet	<u>19 756 144,86</u>	<u>20 146 849,66</u>
Maa- ja vesialueet	56 342,24	56 342,24
Rakennukset	2 976 223,64	3 198 082,84
Kiinteät rakenteet ja laitteet	13 422 869,37	14 050 494,61
Koneet ja kalusto	298 514,72	256 308,35
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 002 194,89	2 585 621,62
Sijoitukset	<u>14 380,00</u>	<u>14 380,00</u>
Muut saamiset	14 380,00	14 380,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 020 125,33	3 158 853,50
Vaihto-omaisuus	<u>127 857,69</u>	<u>142 751,78</u>
Aineet ja tarvikkeet	127 857,69	142 751,78
Saamiset	<u>1 047 333,11</u>	<u>1 328 092,09</u>
Lyhytaikaiset saamiset	<u>1 047 333,11</u>	<u>1 328 092,09</u>
Myyntisaamiset	504 172,33	699 110,05
Saamiset kunnalta	226 961,05	247 312,48
Muut saamiset	686,15	1 303,97
Siirtosaamiset	315 513,58	380 365,59
Rahat ja pankkisaamiset	1 844 934,53	1 688 009,63
	<u>22 790 650,19</u>	<u>23 393 806,58</u>

TASE, vesi- ja viemärlaitostoiminta

VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	13 177 655,10	12 716 171,44
Peruspääoma	4 770 486,61	4 701 011,17
Edellisten tilikausien ylijäämä	8 015 160,27	7 478 841,49
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	392 008,22	536 318,78
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	159 825,87	173 723,68
Poistoero	159 825,87	173 723,68
VIERAS PÄÄOMA	9 453 169,22	10 503 911,46
Pitkäaikainen	<u>6 577 012,45</u>	<u>7 539 490,67</u>
Lainat kunnalta	6 577 012,45	7 539 490,67
Lyhytaikainen	<u>2 876 156,77</u>	<u>2 964 420,79</u>
Lainat kunnalta	1 861 264,52	1 861 264,52
Saadut ennakot	174,61	174,61
Ostovelat	292 929,21	268 430,19
Korottomat velat kunnalta	359 445,92	493 676,10
Muut velat	39 899,09	43 880,43
Siirtovelat	322 443,42	296 994,94
	<u>22 790 650,19</u>	<u>23 393 806,58</u>
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	58,5	55,1
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	150,2	166,3
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	150,2	166,3
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	8 407	8 015
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 438	9 400

TASE, hulevesi

VASTAAVAA	31.12.2024	31.12.2023
PYSYVÄT VASTAAVAT	684 561,89	815 091,09
Aineelliset hyödykkeet	<u>684 561,89</u>	<u>815 091,09</u>
Kiinteät rakenteet ja laitteet	684 561,89	815 091,09
	<u>684 561,89</u>	<u>815 091,09</u>
VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
OMA PÄÄOMA	684 561,89	815 091,09
Jäännöspääoma	1 615 751,35	1 685 226,79
Liittymismaksurahasto		
Edellisten tilikausien alijäämä	-870 135,70	-800 789,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-61 053,76	-69 346,42
	<u>684 561,89</u>	<u>815 091,09</u>

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	1.000		1.000	
TULOT	e	MENOT	e	
Toiminta		Toiminta		
Toimintatuotot	6 329	Toimintakulut	3 691	
Korkotuotot	49	Korkokulut	96	
Muut rahoitustuotot	6	Muut rahoituskulut	696	
Investoinnit		Investoinnit		
Rah.osuudet inv.menoihin	65	Investointimenot	1 055	
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen väh.	962	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Lyhytaikaisten lainojen väh.	0	
Kokonaistulot yhteensä	6 450	Kokonaismenot yhteensä	6 500	
Muut maksuvalmiuden muutokset	207			Muutos%
Rahavarojen muutos	-157	Kokonaismenot yhteensä v. 2016	9 360	-21,5 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2017	6 336	-32,3 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2018	8 206	29,5 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2019	8 641	5,3 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2020	6 996	-19,0 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2021	5 876	-16,0 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2022	6 624	12,7 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2023	7 494	13,1 %
		Kokonaismenot yhteensä v. 2024	6 500	-13,3 %
Yhteensä	6 500			

9. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuusto on vahvistanut 10.12.2012 uudet poistosuunnitelmien perusteet ja kaupunginhallitus on vahvistanut 17.12.2012 poistosuunnitelman, jota on noudatettu 1.1.2013 lukien.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihankintahinnan määräisenä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Liikevaihdon erittely	2024	2023
Vesimaksutuotot	2 271 054,93	2 180 558,06
Viemärimaksutuotot	3 945 851,57	3 979 823,21
Muut myyntituotot	69 737,88	123 094,26
	<hr/>	<hr/>
	6 286 644,38	6 283 475,53

9. Palvelujen ostojen erittely	2024	2023
Muiden palvelujen ostot	1 145 125,59	1 103 120,90

11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistosuunnitelma hyödykeryhmittäin 1.1.2013 lukien, kv 10.12.2012, kh 17.12.2012

Vanhojen rakennusten poistoissa, mm. mädättämö, on noudatettu vanhaa 8 %:n menojäännöspoistoa.

Kaikissa muissa hyödykkeissä on noudatettu kh:n 17.12.2012 hyväksymää poistosuunnitelmaa.

	Poisto- menetelmä	Perusteet(kv hyv) poistoaika/%	Poistoaika/ poistoprosentti
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>			
Kehittämismenot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5-20 vuotta	5-20 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	2-5 vuotta	3 vuotta
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>			
<u>Maa- ja vesialueet</u>	Ei poistoaikaa		
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	20-50 vuotta	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30-50 vuotta	30 vuotta

Talouksrakennukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäänn.poisto	10 % - 25 %	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäänn.poisto	10 % - 20 %	15 %
Sähköjohdot, ulkovalaistuslaitteet	Menojäänn.poisto	15 % - 20 %	15 %
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Tasapoisto	10-20 vuotta	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Koneet ja kalusto			
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10-15 vuotta	10 vuotta
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5-10 vuotta	5 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	3-5 vuotta	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	Käytön mukainen poisto	
Lisäksi			
Forssan Vesihuoltoliikelaitoksessa			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenjakeluverkosto	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Viemäriverkko	Menojäänn.poisto	7 % - 10 %	8 %
Vedenottamot	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta
Jätevedenpuhdistamo	Tasapoisto	20 vuotta	20 vuotta

Pienhankintaraja on 10.000 euroa.

Rakennukset ja rakennelmat:

Poistoaika pääsääntöisesti alaraja eli 20 vuotta 1.1.2013 lukien.

Poistojen laskenta tasapoistoilla aloitetaan hankinnan tai valmistumisen jälkeisestä seuraavan kuukauden alusta.

Menojäännöspoistot aloitetaan hankinta/valmistumisvuonna tehtävillä puolen vuoden poistoilla.

14. Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	2024	2023
Satunnaiset tuotot		
Matkun vesiosuuskunnan avaava tase	0,00	0,00
Satunnaiset kulut		
Koijärven jv-osuuskunnan avaava tase	0,00	0,00

Tasetta koskevat liitetiedot

19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	73 723,42	73 723,42	56 342,24	3 198 082,84	14 865 585,70	256 308,35	2 585 621,62	20 961 940,75
Lisäykset tilikauden aikana			0,00		34 280,00	437 530,03	101 321,54	416 573,27	989 704,84
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00			65 072,86			65 072,86
Vähennykset tilikauden aikana			0,00						0,00
Siirrot erien välillä			0,00						0,00
Tilikauden poisto	0,00	73 723,42	73 723,42		256 139,20	1 195 684,47	59 115,17		1 510 938,84
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00						0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	56 342,24	2 976 223,64	14 042 358,40	298 514,72	3 002 194,89	20 375 633,89
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilikauden aikana kirjatut pienhankinnat 75.887,42 euroa

23. Saamisten erittely	2024	2023
Lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	0,00	6 201,60
Lyhytaikaiset saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki on jäsenenä		
Myyntisaamiset	0,00	5 259,21
24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset	315 513,58	377 215,59
Arviolaskutus joulukuulta	315 513,58	376 912,29
Puoluevero	0,00	303,30
25. Oman pääoman erittely	2024	2023
Peruspääoma 1.1.	6 386 237,96	6 386 237,96
Peruspääoma 31.12.	6 386 237,96	6 386 237,96
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	7 145 024,57	6 678 052,21
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 145 024,57	6 678 052,21
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) 31.12.	330 954,46	466 972,36
Oma pääoma yhteensä 31.12.	13 862 216,99	13 531 262,53
27. Pitkäaikaiset velat	2024	2023
Lainat kunnalta	3 017 099,55	3 689 577,77
30. Vieras pääoma	2024	2023
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	366,20	0,00
31. Sekkitililimiitti	2024	2023
Luotollisen sekkitilin sekkilimiitti 31.12.	600 000,00	600 000,00
- siitä käyttämättä oleva määrä	600 000,00	600 000,00
32. Muiden velkojen erittely	2024	2023
Muut velat	39 899,09	43 880,43
Muut velat yhteensä	39 899,09	43 880,43
33. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2024	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotus	261 768,24	246 652,50
Muut henkilöstökuluihin liittyvät siirtovelat	35 461,99	50 053,97
Muut siirtovelat	25 213,19	288,47
Siirtovelat yhteensä	322 443,42	296 994,94

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt
Ei ole tehty.

Henkilöstöä koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2024	2023
Henkilöstön lukumäärä	18	17
43. Henkilöstökulut	2024	2023
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 398 124,36	1 287 784,99
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	99 303,25	245 882,50
Henkilöstökulut yhteensä	1 497 427,61	1 533 667,49
44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2024	2023
Keskusta, Forssa	150,00	164,00
Kokoomus, Forssa	300,00	262,00
SDP Forssan paikallistoimikunta	545,00	562,00
Perussuomalaiset, Forssa	54,00	97,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	1 049,00	1 085,50

10. Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina

Käytetyt tositesarjat:

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISROP	Sis.laskut, Data Cycle 360
Ostoreskontra	
ORPRO	Ostolaskut Datacycle
ORPMAK	Ostoreskontra maksut
Myyntireskontra	
MRPMAN	Manuaalisuoritukset
MRPVII	Viitesuoritukset
MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
MRPK	Tileistä poisto
MRP77	Laskulaji 77
MRP78	Laskulaji 78
MRP79	Laskulaji 79
Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan	
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut
Muut	
ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi.

Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositateaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

11. Vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitus

Forssassa 19. maaliskuuta 2025

_____
Ilkka Joenpalo
puheenjohtaja

_____
Kimmo Paakkonen
vesihuoltojohtaja

_____
Jyrki Jokela
varapuheenjohtaja

_____
Kati Kaasalainen
jäsen

_____
Marjut Kallioinen
jäsen

_____
Kari Tasala
jäsen

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Forssassa ____ . ____ . 2025

BDO Oy
Tilintarkastusyhteisö

_____
Sari Isaksson
KHT, JHT

12. Liikelaitoksen vaikutus kunnan tuloksen muodostumiseen

YHDISTELTY TULOSLASKELMA 1 - 12/2024

	Forssan kaupunki	Forssan vesi- huoltoliikelaitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT					
MYYNITUOTOT	4 829 757,96	6 290 644,38	11 120 402,34	-508 288,50	10 612 113,84
MAKSUTUOTOT	998 017,66	0,00	998 017,66	-19 774,91	978 242,75
TUET JA AVUSTUKSET	2 249 048,84	31 560,22	2 280 609,06	-31 560,22	2 249 048,84
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 589 778,34	6 949,20	3 596 727,54	-68 517,87	3 528 209,67
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 666 602,80	6 329 153,80	17 995 756,60	-628 141,50	17 367 615,10
TOIMINTAKULUT					
HENKILÖSTÖKULUT	-29 747 069,53	-1 398 124,36	-31 145 193,89	0,00	-31 145 193,89
PALKAT JA PALKKIOT	-24 236 089,93	-1 151 614,45	-25 387 704,38	0,00	-25 387 704,38
HENKILÖSIVUKULUT	-5 510 979,60	-246 509,91	-5 757 489,51	0,00	-5 757 489,51
ELÄKEKULUT	-4 938 136,50	-220 251,40	-5 158 387,90	0,00	-5 158 387,90
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-572 843,10	-26 258,51	-599 101,61	0,00	-599 101,61
PALVELUJEN OSTOT	-13 994 223,35	-1 145 125,59	-15 139 348,94	415 106,40	-14 724 242,54
AINEET, TARVIKKEET JA TA- VARAT	-4 880 122,35	-1 040 254,05	-5 920 376,40	110 941,59	-5 809 434,81
AVUSTUKSET	-1 400 210,62	0,00	-1 400 210,62	0,00	-1 400 210,62
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 626 997,78	-107 417,59	-1 734 415,37	102 093,51	-1 632 321,86
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-51 648 623,63	-3 690 921,59	-55 339 545,22	628 141,50	-54 711 403,72
TOIMINTAKATE	-39 982 020,83	2 638 232,21	-37 343 788,62	0,00	-37 343 788,62
VEROTULOT	36 153 071,72	0,00	36 153 071,72	0,00	36 153 071,72
VALTIONOSUUEDET	10 110 457,00	0,00	10 110 457,00	0,00	10 110 457,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
KORKOTUOTOT	481 577,35	49 245,53	530 822,88	-96 246,80	434 576,08
MUUT RAHOITUSTUOTOT	852 624,76	6 053,38	858 678,14	-695 558,00	163 120,14
KORKOKULUT	-450 918,71	-96 246,80	-547 165,51	96 246,80	-450 918,71
MUUT RAHOITUSKULUT	-8 324,42	-695 565,41	-703 889,83	695 558,00	-8 331,83
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT YHT.	874 958,98	-736 513,30	138 445,68	0,00	138 445,68
VUOSIKATE	7 156 466,87	1 901 718,91	9 058 185,78	0,00	9 058 185,78
POISTOT JA ARVONALENTUMISET					
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-5 986 807,85	-1 584 662,26	-7 571 470,11	0,00	-7 571 470,11
POISTOT JA ARVONALENTUMISET YHT.	-5 986 807,85	-1 584 662,26	-7 571 470,11	0,00	-7 571 470,11
SATUNNAISET ERÄT					
SATUNNAISET KULUT	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58
SATUNNAISET ERÄT YHTEENSÄ	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58
TILIKAUDEN TULOS	-5 150 736,56	317 056,65	-4 833 679,91	0,00	-4 833 679,91
POISTOERON MUUTOS	592 855,33	13 897,81	606 753,14	0,00	606 753,14
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-4 557 881,23	330 954,46	-4 226 926,77	0,00	-4 226 926,77

13. Liikelaitoksen vaikutus kunnan toiminnan rahoitukseen

YHDISTELTY RAHOITUSLASKEMA 1-12/2024

	Forssan kaupunki	Forssan vesihuolto-liikelaitos	Yhteensä (ennen elim.)	Koneelliset eliminoinnit	Yhteensä
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	7 156 466,87	1 901 718,91	9 058 185,78	0,00	9 058 185,78
SATUNNAISET ERÄT	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58	0,00	-6 320 395,58
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-34 699,55	0,00	-34 699,55	0,00	-34 699,55
	801 371,74	1 901 718,91	2 703 090,65	0,00	2 703 090,65
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-7 277 269,69	-1 054 777,70	-8 332 047,39	65 072,86	-8 266 974,53
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	49 194,02	65 072,86	114 266,88	-65 072,86	49 194,02
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	17 441 886,83	0,00	17 441 886,83	0,00	17 441 886,83
	10 213 811,16	-989 704,84	9 224 106,32	0,00	9 224 106,32
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	11 015 182,90	912 014,07	11 927 196,97	0,00	11 927 196,97
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-400 000,00	0,00	-400 000,00	0,00	-400 000,00
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	1 162 478,22	0,00	1 162 478,22	-962 478,22	200 000,00
	762 478,22	0,00	762 478,22	-962 478,22	-200 000,00
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-3 369 007,20	-962 478,22	-4 331 485,42	962 478,22	-3 369 007,20
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-4 699 472,64	0,00	-4 699 472,64	0,00	-4 699 472,64
	-8 068 479,84	-962 478,22	-9 030 958,06	962 478,22	-8 068 479,84
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	47 493,29	0,00	47 493,29	0,00	47 493,29
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	39 093,02	14 894,09	53 987,11	0,00	53 987,11
SAAMISTEN MUUTOS	182 182,46	280 758,98	462 941,44	-157 404,14	305 537,30
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	609 933,48	-88 264,02	521 669,46	157 404,14	679 073,60
	878 702,25	207 389,05	1 086 091,30	0,00	1 086 091,30
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-6 427 299,37	-755 089,17	-7 182 388,54	0,00	-7 182 388,54
RAHAVAROJEN MUUTOS	4 587 883,53	156 924,90	4 744 808,43	0,00	4 744 808,43
RAHAVAROJEN MUUTOS					
RAHAVARAT 31. 12.	20 715 948,02	1 844 934,53	22 560 882,55	0,00	22 560 882,55
RAHAVARAT 1.1.	16 128 064,49	1 688 009,63	17 816 074,12	0,00	17 816 074,12
	4 587 883,53	156 924,90	4 744 808,43	0,00	4 744 808,43

6. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköisenä
Pääkirja	sähköisenä
Tasekirja	sidottuna
Tase-erittelyt	paperitulosteina
Liitetietotositteet	paperitulosteina

Käytetyt tositesarjat: kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

Kirjanpito	
MUIST1	Muistio, ulk. RD
MUISIS	Muistio, sis. RD
KOMTOS	Käyttöomaisuus
SISROP	Sis.laskut, Data Cycle 360

Ostoreskontra	
ORPRO	Ostolaskut Datacycle
ORPMAK	Ostoreskontra maksut

Myyntireskontra

MRP12	Laskulaji 12 Keskushallinto
MRP20	Laskulaji 20 Päivähoito Abilita
MRP32	Laskulaji 32 Tekninen virasto
MRP35	Laskulaji 35 Tekninen virasto vuokrat
MRP40	Laskulaji 40 Wahren-opisto
MRP41	Laskulaji 41 Wahren-opisto Hellewin
MRP42	Laskulaji 42 Kuvataidekoulu Hellewin
MRP43	Laskulaji 43 Kuvataidekoulu
MRP45	Laskulaji 45 Musiikkiopisto
MRP49	Laskulaji 49 Kaupunginkirjasto
MRP53	Laskulaji 53 Vesihelmi pääsymaksut
MRP56	Laskulaji 56 Työvalmennuskeskus Aktiivi aterialaskut
MRP58	Laskulaji 58 Kasvatustoimi
MRP59	Laskulaji 59 Varhaiskasvatus iltapäivätoiminta
MRP60	Laskulaji 60 Yhteislyseo (toinen aste), Multiprimus
MRP61	Laskulaji 61 Yhteislyseo (aikuisopetus), Multiprimus
MRP65	Laskulaji 65 Kulttuurityö
MRP66	Laskulaji 66 Nuoriso ja liikunta
MRP70	Laskulaji 70 Palkkarästit
MRP76	Laskulaji 76 Forssan Yhteislyseo
MRP77	Laskulaji 77 Vesikanta
MRP78	Laskulaji 78 Rakennusvalvonta
MRP78	Laskulaji 78 Vesihuoltoliikelaitos
MRP79	Laskulaji 79 Tekla maanvuokra
MRP79	Laskulaji 79 Vesihuoltoliikelaitos, Sonet
MRP83	Laskulaji 83 Musiikkiopisto, Eepos
MRP84	Laskulaji 84 Musiikkiopisto, Eepos
MRPHYV	Hyvityslaskujen kuittaus
MRPK	Tileistä poisto

MRPMAN	Manuaalisuoritukset
MRPVII	Viitesuoritukset

Liittymät kirjanpitoon/ostoreskontraan kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos	
SISROP	Sis. laskut Rondo (kaupunki)
PANKKI	Pankin tiliote
PALKAT	Palkkatositteet
VARAST	Varasto Sonet
OSTOT	Rondo sähköiset ostolaskut

Muut, kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos	
ALKUSA	Alkusaldot
BUD	Talousarvio
BUDL	Lisämääräraha
ZBF	Budjetointi

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Tasekirja säilytetään pysyvästi. Muun kirjanpitoaineiston säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä, paitsi tositeaineistoa säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti 10 vuotta.

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Forssassa 31.3.2025

Emmi Lintonen
varapuheenjohtaja

Johanna Häggman
jäsen

Tapio Virtanen
jäsen

Suvi Aaltonen
jäsen

Tero Ahtola
jäsen

Jouko Haonperä
jäsen

Jaana Lähteenkorva
jäsen

Antti Lindvall
jäsen

Jari Marjamäki
jäsen

Tarja Rajahalme-Tahvanainen
jäsen

Matti Uutela
jäsen

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitolain mukaisesti. Tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Forssassa   2025

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

LIITTEET**LIITE 1 Lauta- ja johtokunnat sekä valtuuston valitsevat edustajat eri toimielimissä****Keskusvaalilautakunta**

Kujala Topias	puheenjohtaja
Mäkilä Jarmo	varapuheenjohtaja
Jussila Kaisa	jäsen
Honkala Päivi	jäsen
Kesti Pirjo	jäsen
Anttila Juhani	1. varajäsen
Salonen Meri	2. varajäsen
Wikström Sirke	3. varajäsen
Monto Esa	4. varajäsen
Mansikkamäki Pentti	5. varajäsen
Mäkelä Nina	6. varajäsen

Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta   Sivistyslautakunta 1.5.2024 alkaen

Jokinen Saara	puheenjohtaja	
Kainulainen Jennica	henk.koht. varajäsen	
Nieminen Tuulia	varapuheenjohtaja	
Lahtinen Kalle	henk.koht. varajäsen	
Ilvonen Sirkka-Liisa	jäsen	
Nummelin Jukka	henk.koht. varajäsen	
Isotalo Jari	jäsen	
Kranni Maija	henk.koht. varajäsen	
Kaasalainen Kati	jäsen	
Viljanen Ida-Sofia	henk.koht. varajäsen	
Kallionpää Päivi	jäsen	
Hakala Kaija	henk.koht. varajäsen	
Eerikäinen Janne	jäsen	30.1.2024 alkaen
Metsämäki Antti	henk.koht. varajäsen	30.1.2024 alkaen
Mattila Sami	jäsen	
Ahtola Tero	henk.koht. varajäsen	
Mäkelä Nina	jäsen	
Järvi Sanna	henk.koht. varajäsen	
Sarin Anu	jäsen	
Jaakkola Tea	henk.koht. varajäsen	
Mäkilä Jarmo	jäsen	

Sipponen Samu-Mikael	henk.koht. varajäsen
Vikman Pasi Äikäs Teemu	jäsen henk.koht. varajäsen
Ylitalo Hannu Lehtimäki Esa	jäsen henk.koht. varajäsen

Tarkastuslautakunta

Sundell Ville Anttila Sisko	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Nieminen Tapio Lahtinen Kalle	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Karri Rekunen Hannu	jäsen henk.koht. varajäsen
Hipp-Koskenoja Pirita Jaakkola Tea	jäsen henk.koht. varajäsen
Mäki-Kerttula Laila Lehmusta Taito	jäsen henk.koht. varajäsen
Nuora Jouko Kantanen Juha Seppälä Anu (ent. Pajunen)	jäsen 12.8.2024 asti jäsen 13.8.2024 alkaen henk.koht. varajäsen
Vahaniitty Raija Wiisak Johanna	jäsen henk.koht. varajäsen

Työllisyys- ja elinvoimalautakunta Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta 1.5.2024 alkaen

Järvinen Satu Segarra Hanna	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Pohjalainen Katariina Mäkelä Arja	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Aho Ritva Kainulainen Jennica	jäsen henk.koht. varajäsen
Ahtola Tero Hiukkanen Vesa	jäsen henk.koht. varajäsen
Eriksson Otto Sarin Mika	jäsen henk.koht. varajäsen

Henriksson Jaakko jäsen
Koski Hannu henk.koht. varajäsen

Järvi Sanna jäsen
Koistinen Riikka henk.koht. varajäsen

Kaunisto Jarmo jäsen
Virtanen Tapio henk.koht. varajäsen

Lahtinen Kalle jäsen
Güzel Mali henk.koht. varajäsen

Salonen Nicholas jäsen
Suomi Mikko henk.koht. varajäsen

Viljanen Ida-Sofia jäsen
Kaasalainen Kati henk.koht. varajäsen

Moisio Sami jäsen
Kujala Topias henk.koht. varajäsen

Jussila Päivi jäsen
Kallioinen Marjut henk.koht. varajäsen

Yhdyskuntalautakunta

Aaltonen Suvi puheenjohtaja
Haippo Mervi henk.koht. varajäsen

Nieminen Tapio varapuheenjohtaja
Tasala Kari henk.koht. varajäsen

Aarrelinna Mika jäsen
Jokela Jyrki henk.koht. varajäsen

Hirvikoski Eero jäsen
Kolunen Seppo henk.koht. varajäsen

Jaakkola Asta jäsen
Lehtinen Pauliina henk.koht. varajäsen

Kinnunen Riikka jäsen
Honkala Päivi henk.koht. varajäsen

Laine-Mäki Kirsi jäsen
Anttila Leena henk.koht. varajäsen

Lepola Kaisa jäsen
Aho Ritva henk.koht. varajäsen

Lindvall Antti Lehtimäki Aarre	jäsen henk.koht. varajäsen
Mäkilä Jarmo Koski Hannu	jäsen henk.koht. varajäsen
Pouta Katja Asp Iitu	jäsen henk.koht. varajäsen
Suomi Mikko Nyström Markku	jäsen henk.koht. varajäsen
Suoranta Kari Eriksson Otto	jäsen henk.koht. varajäsen

Ympäristölupalautakunta

Aho Ritva Haarlo Taruanna	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Mäkelä Jarmo Virtaranta Marko	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Kauti Kari Metsämäki Antti	jäsen henk.koht. varajäsen
Mäkelä Karri Rekunen Hannu	jäsen henk.koht. varajäsen
Tuomisto Tiina Haippo Mervi	jäsen henk.koht. varajäsen

Forssan vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta

Joempalo Ilkka Uutela Matti	puheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Jokela Jyrki Suoranta Kari	varapuheenjohtaja henk.koht. varajäsen
Kaasalainen Kati Haarlo Taruanna	jäsen henk.koht. varajäsen
Kallioinen Marjut Känkänen Elitsa	jäsen henk.koht. varajäsen
Tasala Kari Hakala Reima	jäsen henk.koht. varajäsen

Forssan yhteislyseon johtokunta

Orzech Maria	puheenjohtaja
Koistinen Riikka	henk.koht. varajäsen

Helin Timo	jäsen
Hiukkanen Vesa	henk.koht. varajäsen

Mäkilä Jarmo	jäsen
Äikäs Teemu	henk.koht. varajäsen

Viljanen Ida-Sofia	jäsen
Haarlo Taruanna	henk.koht. varajäsen

Humppilan kunnan edustaja	
Lepistö Anssi	jäsen
Lyytinen Anu	henk.koht. varajäsen

Jokioisten kunnan edustaja	
Aalto Sirkku	jäsen
Stenberg Janna	henk.koht. varajäsen

Tammelan kunnan edustaja	
Ojansuu Ismo	jäsen
Iso-Aho Juha	henk.koht. varajäsen

Jätelautakunta

Häggman Johanna	puheenjohtaja
Vähä-Pietilä Rauni	henk.koht. varajäsen

Hämeenlinnan pelastuslautakunta

Sarin Mika	varajäsen Jokioisten kunnan nimeämälle jäsenelle
------------	---

Kaupungin edustajat kuntayhtymissä**Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän hallitus**

Marjamäki Jari	jäsen
----------------	-------

Hämeen maakuntaliiton kuntayhtymän (Hämeen liiton) valtuusto

Saarenmaa Lotta	jäsen
Jussila Kaisa	henk.koht. varajäsen

Lintonen Emmi	jäsen
Niemi Kaija-Leena	henk.koht. varajäsen

Mattila Sami	jäsen
Aarrelinna Mika	henk.koht. varajäsen

Kranni Maija jäsen
Sundell Ville henk.koht. varajäsen

Häggman Johanna 2. varapuheenjohtaja
Vinnikainen Irmeli henk.koht. varajäsen

Ahtola Tero jäsen
Eriksson Otto henk.koht. varajäsen

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän valtuusto

Järvinen Eino puheenjohtaja
Mäkelä Karri henk.koht. varajäsen

Järvinen Tarja jäsen
Jussila Kaisa henk.koht. varajäsen

Nummelin Jukka jäsen
Seppälä Anu (ent. Pajunen) henk.koht. varajäsen

Rajahalme-Tahvanainen Tarja jäsen
Haarlo Taruanna henk.koht. varajäsen

Tonteri Liisa jäsen
Heikkilä Miina henk.koht. varajäsen

Valtion toimielimet

Kanta-Hämeen käräjäoikeus

Hämäläinen Jari lautamies
Kainulainen Jennica lautamies
Latva Sami lautamies

Kiinteistötoimitukset

Hämäläinen Jari uskottu mies
Jaakkola Tea uskottu mies
Kinnunen Juhani uskottu mies
Laine-Mäki Kirsi uskottu mies
Mäkilä Jarmo uskottu mies
Virtaranta Marko uskottu mies

Poliisin neuvottelukunta

Mäkelä Arja jäsen
Nummelin Jukka henk.koht. varajäsen

LIITE 2 Kaupungin talouden tunnuslukujen kehitys

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Asukasluku 31.12.	17 414	17 328	17 186	17 028	16 901	16 800	16 570	16 457	16 502	16 470
Kokonaismenot (1000 €)	124 070	124 238	125 020	124 403	135 758	134 358	142 276	146 018	68 449	73 528
Verotulot (1000 €)	59 678	60 408	61 074	60 239	60 706	61 562	64 143	66 798	36 201	36 153
Tuloveroprosentti	20,00	20,00	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	20,50	7,86	8,20
Kiinteistöveroprosentit										
- yleinen	1,00	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
- vakituinen asunto	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
- muu asuinrakennus	1,01	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41	1,41
- voimalaitos	2,85	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Verotulot euroa/asukas	3 427	3 486	3 553	3 534	3 591	3 664	3 871	4 059	2 194	2 195
Tilikauden tulos (1000 €)	657	3 080	202	-547	-563	3 955	2 183	2 102	5 497	-4 834
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä (1000 €)	770	191	311	-453	-469	1 043	872	2 189	6 023	-4 227
Vuosikate (1000 €)	6 641	9 104	7 231	5 552	5 520	10 874	8 306	8 318	12 747	9 058
Vuosikate euroa/asukas	382	525	421	326	327	647	501	505	772	550
Vuosikate poistoista %	111,0	151	102,9	68,6	91,1	143	136	134	176	120
Bruttoinvestoinnit (1000 €)	8 867	7 700	5 231	5 510	6 173	5 724	17 679	14 670	9 294	6 708
Lainakanta (1000 €)	29 776	30 209	29 928	27 805	32 444	30 810	40 175	42 782	38 138	34 769
- euroa/asukas	1 710	1 743	1 741	1 633	1 920	1 834	2 425	2 600	2 311	2 111
Kassan riittävyys, vrk	10	12	15	10	13	27	28	18	25	78
Omavaraisuusaste %	55,8	57,3	59,0	59	56,4	57,9	55,2	53,9	60,7	62,4